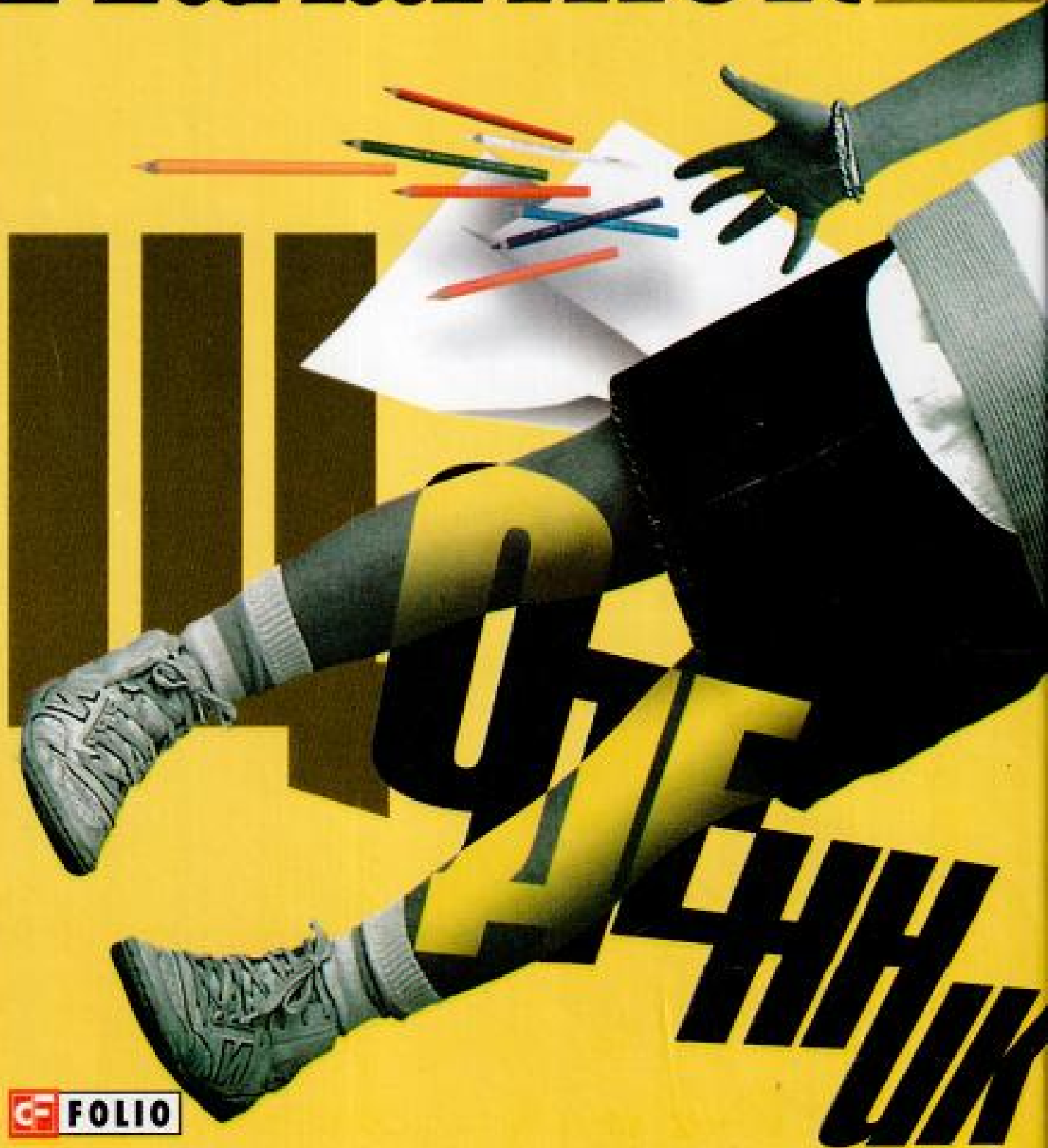
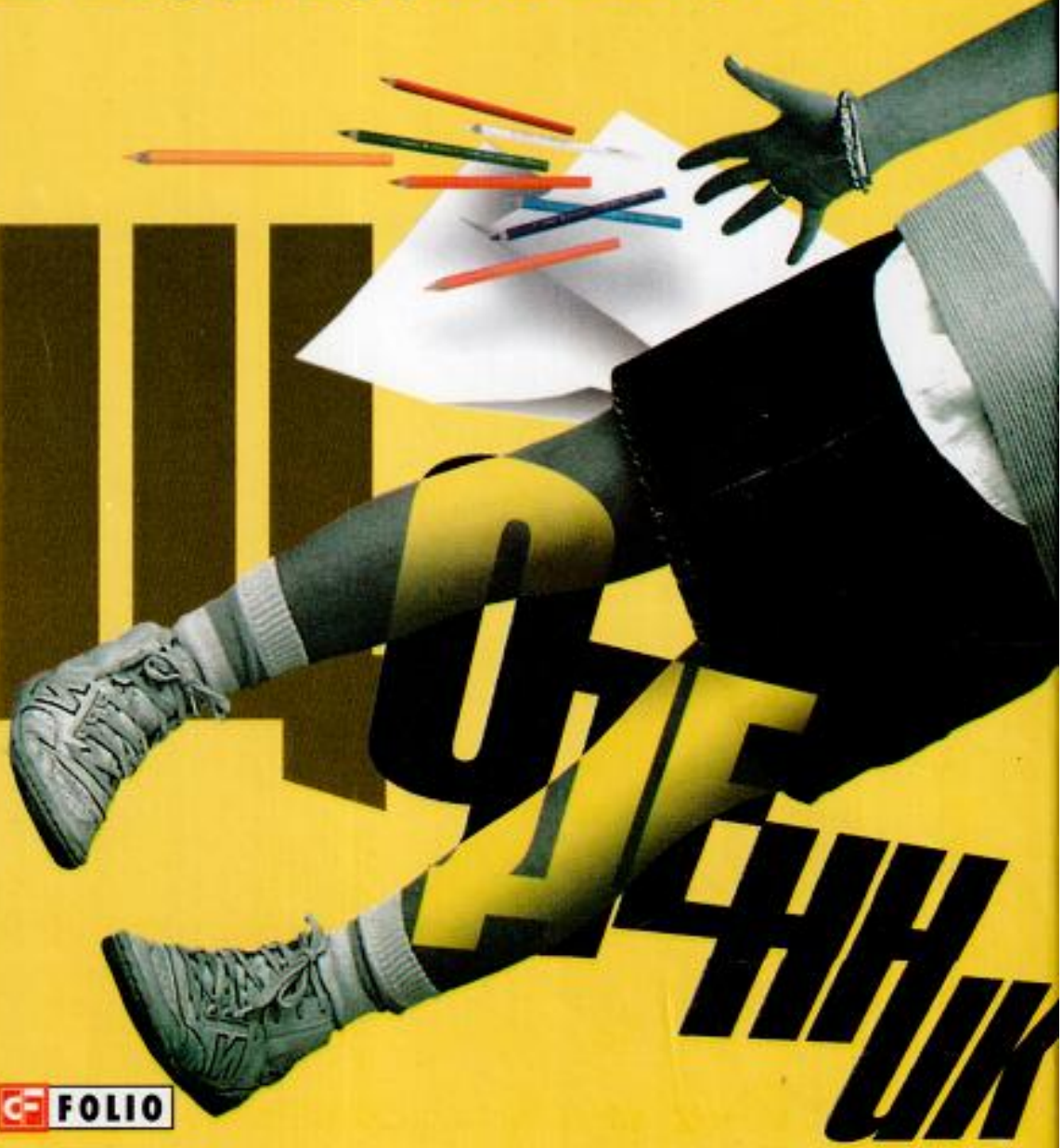

Пчак Жіневе ІІ Палагнюк ІІ

Чак Жіневе Палагніюк

F FOLIO

Чак Жиневе Палагнюк II

ОДЕННИК

Р о м а н

Переклад
Володимира Горбатька

*Моєму діду,
Джозефу Талленту (1910–2003), який
сказав мені бути тим, ким я захочу*

Двадцять перше червня — три чверті Місяця

Сьогодні телефонував якийсь чоловік з Лонг-Біч. Залишив довге повідомлення на автовідповідач: щось мимрив і кричав, говорив то швидко, то повільно, лаявся і погрожував — мовляв, зараз викличу поліцію, і тебе заарештують.

Сьогодні — найдовший день року, хоча, якщо вдуматися, то кожен день року найдовший.

А погода сьогодні така, що збентеження легко переростає в справжнісінький страх.

Той чоловік, що дзвонив із Лонг-Біч, каже, у нього кудись пропав клозет.

Двадцять друге червня

На той час, коли ти візьмешся це читати, ти станеш такий старий, що й себе не пам'ятатимеш.

Твої печінкові плями по-науковому зветься *гіперпіг-ментаційні лентиґіни*. Анатомічний термін, яким позначаються зморшки, — це *ритиди*. Оті складки у верхній частині твого обличчя, тобто ритиди, що зборознили шкіру на лобі та довкола очей, — це *динамічна зморшкуватість*, яка зветься також *гіперфункціональними лицевими лініями*, утворена рухом підшкірних м'язів. Більшість зморшок у нижній частині обличчя — це *статичні ритиди*, що виникли через дію сонячного світла та гравітації.

Поглянь у дзеркало. Придивися у своє обличчя. Поглянь на свої очі, свій рот.

Це — те, що ти знаєш найкраще. Принаймні, тобі так здається.

Твоя шкіра має три основних шари. Той, що ти можеш помацати, — це *stratum corneum*, шар гладеньких змертвілих клітин шкіри, виштовхнутих догори новими клітинами, що знаходяться під спудом. Те, що ти відчуваєш, масне на дотик, — це твій *кислотний покрив*, шар з олії та поту, який захищає тебе від бактерій та грибків. Під усім цим знаходиться дерма. А під дермою лежить шар жиру. Під жиром пролягають м'язи твого обличчя.

Може, ти пам'ятаєш усе це ще з мистецького коледжу, з «Анатомії в малюнках», розділ 201. Утім, може, й не пам'ятаєш.

Коли ти підтягуєш верхню губу і оголюєш отой зуб, що його вибив колись охоронець у музеї, — то це працює твій м'яз *levatorlabii superioris*. Твій м'яз для глузливої посмішки. Уяви, що ти відчув, як звідкись смердить затхлим сциклінням. Уяви, що твій чоловік щойно наклав на себе руки у вашому родинному авто. Уяви, що тобі треба вийти і вимочати ганчіркою його сцяки з водійського крісла. Уяви, що тобі все одно доведеться їздити в цій смердючій купі металобрухту на роботу, і всі бачитимуть, і всі знатимуть, бо іншого авто ти не маєш.

Тобі це ні про що не нагадує?

Коли нормальна людина, нормальна безневинна жінка, яка, чорт забирай, безсумнівно, заслужила на кращу долю, приходиться додому,

цілий день пропрацювавши рознощицею в кафе, і знаходить свого чоловіка померлим від вихлопного газу в родинному авто, а в чоловіка із сечового міхура тече сциклиння, то вона несамовито верещить. Але то всього лише до краю розтягується її округлий ротовий м'яз — *orbicularis oris*.

Ота глибока зморшка, що простяглася від обох куточків твого рота до носа, — це твоя *носогубна складка*.

Інколи її звать «глузлива заглибина». Ти старієш, і маленький округлий валик підшкірного жиру у твоїй щоці, який анатомічно-офіційно зветься «жирове тіло щоки», сповзає дедалі нижче, аж поки не вмощується на твоїй носогубній складці — і твоє обличчя стане перманентною глузливою посмішкою.

Це — просто короткий повторювальний курс. Короткий такий, крок за кроком. Щоб трохи освіжити пам'ять. На той випадок, якщо ти колись сам себе не впізнаєш у дзеркалі.

А тепер нахмурся. Це твій трикутний м'яз тягне донизу куточки м'язу *orbicularis oris*.

Уяви собі, що ти — дванадцятирічна дівчинка, яка до безтяти кохала свого батька. Ти — малолітня дівчинка, якій конче потрібен батько — як ніколи раніше. Дівчинка, яка вважала, що татко завжди буде поруч із нею. Уяви, що кожної ночі ти лягаєш спати, міцно стуливши розпухлі від сліз очі.

Схожа на апельсинову шкоринку текстура твого підборіддя, оці «булькати» шишечки — їх утворив твій підборідний м'яз. Ним ти зображаєш своє невдоволення і приндишся. Оті похмурі зморшки, що тягнуться від обох куточків твого рота до краю підборіддя, називаються «маріонетковими зморшками». Складки між твоїми бровами — це *борозенки глабели*. Коли твої припухлі повіки обвисають, то це називається «птоз», тобто опущення верхньої повіки. Твої *бічні кутові ритиди очної щілини*, інакше кажучи — твої «гусячі лапки» довкола очей з кожним днем проявляються дедалі виразніше, а тобі ж лише дванадцять років, всратися мені й не жити, Господи прости, що скажеш.

І не прикидайся, що не знаєш, що це таке.

Це — твоє обличчя.

А тепер усміхнися — якщо і досі здатен.

Це — твій великий щелепний м'яз. Кожне його скорочення розстібає твою плоть наче мотузку, за яку ти смикаєш, щоб розсунути штори у себе в кімнаті. Або як троси, що відсувають завісу в театрі. І кожна твоя усмішка схожа на першу виставу, на прем'єру. Ти відкриваєш себе людям.

А тепер посміхнися так, як посміхається стара мати, коли її єдиний син накладає на себе руки. Посміхнися і поплескай по плечу його дружину та малолітню доньку, та й скажи їм, щоб не переймалися — врешті-решт усе складеться напрочуд гарно. Треба лише посміхатися і заколоти вузликом твоє довге сиве волосся. Піти пограти в бридж зі своїми подругами — такими ж старими шкапами.

Отой страхітливий відвислий кавалок жиру, що ти його бачиш під своїм підборіддям, твоє воло, що стає дедалі більшим та драглистішим кожного дня, — усе це називається *підборідний жир*. А оте звивисте коло зморшок довкола твоєї шиї — це *латизмальна смуга*. На всю малорухому нижню частину твого обличчя, на твоє підборіддя та шию, впливає сила земного тяжіння, яка тисне на твою *поверхневу м'язово-апоневротичну систему*.

Тобі це нічого не нагадує?

Якщо ти трохи знітився, розслабся і заспокойся. Не хвилюйся. Тобі лише треба знати, що це — твоє обличчя. І тобі здається, що ти знаєш його так добре, як ніщо інше.

Ось три шари твоєї шкіри.

Ось три жінки у твоєму житті.

Епідерміс, дерма і жир.

Твоя дружина, твоя донька і твоя мати.

Якщо ти це читаєш, то ласкаво просимо назад до реального життя. Ось до чого призвів увесь цей прекрасний необмежений потенціал твоєї молодості. Ось чим скінчилися всі оті нереалізовані сподівання. Ось що ти накоїв зі своїм життям.

Звуть тебе Пітер Вілмот.

І тобі лише треба збагнути, що ти перетворився на жалюгідний лантух з гівном.

Двадцять третє червня

Із Сів'ю телефонувала якась жінка і сказала, що кудись зникла її стінна шафа для білизни. Минулого вересня її будинок мав шість спалень та дві білизняні шафи. Вона впевнена в цьому, як двічі по два. А тепер у неї залишилася лише одна. Вона приїздить до свого бережливих будинку на відкриття літнього сезону. Привозить з міста двох своїх дітлахів із нянькою, та ще й собаку. Заходять вони до будинку з усією поклажею, а простирадла та рушники зникли. Щезли. Пропали.

Як у Бермудському трикутнику.

Її голос на автовідповідачі звучить пронизливо і в кінці кожного речення підвиває як сирена повітряної тривоги. Чути, що її аж тіпає від сказу, але більше за інше вона настрашена. Питає: «Може, це якийсь жарт? Скажіть, що ви комусь заплатили, щоб його втнути, ну будь ласка!»

Її голос з відповідача каже: «Ну будь ласка, я не викликати поліцію. Просто поверніть шафу на її місце — і все. Домовилися?»

Десь на тлі її голосу слабо чути хлопчачий голос: «Мамо, що там там?»

Жінка відказує йому вбік, відхилившись від телефону: «Усе буде добре. Не треба панікувати».

Ага, сьогоднішня погода якраз сприяє втечі від реальності, яка по-медичному зветься «реакція заперечення».

Її голос каже з автовідповідача: «Лишень зателефонуйте мені, добре?» Потім залишає мені свій номер телефону і знову каже: «Я вас благаю...»

Двадцять п'яте червня

Уявіть собі, як мала дитина малює рибний кістяк — скелет риби з черепом на одному кінці і хвостом на другому. Довгастих хребет поміж ними перетинається ребрами. Саме такий скелет часто можна бачити в зубах мультиплікаційного кота.

Уявіть собі цей кістяк у вигляді острова, вкритого будинками. Уявіть собі ті будинки-замки, що їх намалює дівчинка, яка живе на стоянці в автопричепі: великі кам'яні будинки, кожен — з частоколом димарів, кожен — з гірським кряжем ламаної лінії даху, з виступами, башточками та даховими кониками, і все це, поступово вивищуючись, закінчується громовідводом на вершечку. Шиферні дахи. Чудернацькі загорожі з кованого заліза. Уявні споруди із зашкеленими верандами та слуховими вікнами. А довкола них — прекрасні ялини, сади з трояндами та тротуари з червоної цегли.

Буржуазне марення якогось дитинчати з родини білошкірих голодранців.

Саме про такий острів і мріятиме дитина, що виросла на стоянці для будинків на колесах десь у закапелку на кшталт Текумзе-Лейк, що в штаті Джорджія. Поки її мати на роботі, ця дитина вимкне у причепі все світло. А потім ляже спиною на зачовганий жорсткий килим у жилій кімнаті. Помаранчевий килим смердить так, наче на нього хтось ступив підошвою, вимазаною в собаче лайно. На яскравій поверхні килима — розплавлені чорні плями сигаретних опіків. Стеля — з патьоками від прониклої води. Дитина складе руки на грудях і стане уявляти собі життя в місцині, яку створила її фантазія.

Саме в цей час, пізно вночі, твої вуха ловлять кожен звук. Саме в цей час ти зможеш із заплющеними очима побачити більше, аніж із розплющеними.

Рибний кістяк. Відтоді, як вона вперше взяла в руки олівець, вона тільки його й малювала.

Поки ця дитина виростала, її матуся майже ніколи не бувала вдома. Татка вона не знала. Здається, її мати працювала на двох роботах. Одна — це якась гівняча фабрика скловолоконної ізоляції, друга — розносити харчі в готельному кафетерії. Ясна річ, що ця дитина

мріятиме про щось на кшталт такого острова, де ніхто не працює, а лише збирає дику ожину, підхарчовується в забігайлівках та перебивається випадковими заробітками. Наприклад, вишиває хустинки. Або впорядковує клумби. Де кожен день не починається із дзвінка будильника і не закінчується мерехтінням телевізора. Дівчинка уявляла собі оці будинки, кожен з них, кожна кімнату, кожен гравійований край кожної плити над каміном. Візерунок на кожній паркетній підлозі. Просто брала і уявляла на рівному місці, ні з чого. Кожен вигин кожного світильника або водопровідного крана. Могла нафантазувати аж до найменшої кахлики. Просто серед ночі уявити собі шматок кахлі. Кожен візерунок на шпалерах. Намалювати пастеллю кожна покрівельну дранку, кожна сходинку і кожна зливну трубу. Потім розфарбувати олівцями. Зобразити силует кожного цегляного тротуару та живоплоту і розфарбувати червоною та зеленою аквареллю. Вона бачила все це, все це уявляла, про все це марила. Їй так усього цього бракувало!

Відтоді, як дівчинка змогла тримати в руці олівець, вона тільки це й малювала.

Уявіть, що голова рибного кістяка показує на північ, а хвіст — на південь. Хребет перетинають шістнадцять ребер, що простяглися на схід та захід. Голова — це сільська площа, а рот — це гавань, до якої час від часу заходить пором. Риб'яче око — то готель, довкола якого розташовані бакалійна крамниця, магазин металевих виробів, бібліотека та церква.

Вона малювала вулиці з деревами, вкритими інеєм. Малювала птахів, що повернулися з вирію і збирають водорості та глицю, щоб побудувати собі гнізда. Малювала квітучі наперстянки заввишки з людей. А соняшники виходили в неї ще вищими. Малювала листя, що падає, кружляючи, донизу, а на землі під деревами — грудочки горіхів та каштанів.

Усе це вона уявляла собі дуже чітко. Подумки бачила кожна кімнату в кожному будинку.

І чим більше вона уявляла собі отой омріяний острів, тим менше подобався їй реальний світ. Чим більше уявних людей вона вигадувала, тим менше їй подобалися люди реальні. А особливо — її хіпова мамця, завжди втомлена і від якої завжди тхнуло смаженою картоплею та цигарковим димом.

Урешті-решт радість назавжди покинула Місті Кляйнман. Усе довкола стало бридким та огидним. Усі довкола стали тупими, грубими і... якимись не такими.

Звали її Місті Кляйнман.

Якщо ти це читатимеш, а її не буде поруч, то знай, що вона — твоя дружина. Якщо ти не клеїш дурня, то це — твоя бідолашна дружина, вроджена Місті-Мері Кляйнман.

Бідолашна маленька дурепа, яка малювала вогнище на березі моря, при цьому відчуваючи присмак вареної кукурудзи та варених крабів. Малюючи квітник та город біля якогось уявного будинку, вона відчувала запах розмарину та чебрецю.

Однак чим краще вона малювала, тим гіршим ставало її життя — аж поки в її реальному світі все стало не так. Дійшло до того, що вона скрізь стала почуватися чужою. Дійшло до того, що всі були не досить гарними, не досить вишуканими, не досить розумними. І хлопці в середній школі. І дівчата. Ніщо не було реальнішим за її уявний світ. Дійшло до того, що вона ходила на студентські консультації і цупила гроші з гаманця матусі на наркоти.

Щоб люди не називали її божевільною, вона вибудувала своє життя довкола мистецтва, а не мрій. А насправді вона просто потребувала навичок, щоб переносити ці мрії на папір. Щоби зробити свій уявний світ якомога виразнішим і детальнішим. Реальнішим.

А в мистецькому коледжі вона зустріла хлопця на ім'я Пітер Вілмот. Вона зустріла тебе, хлопця з острова, що називався Чекайленд.

Коли ти вперше звідкись приїдеш і бачиш цей острів, то тобі здається, наче ти померла. Ти померла і потрапила до раю, назавжди убезпечившись від земних негараздів.

Риб'ячий хребет — це Межова авеню. А риб'ячі ребра — це вулиці, починаючи з Абрикосової за квартал на південь від сільської площі. А потім ідуть вулиці Березова, Вільшана, Горіхова, Дубова, Евкаліптова, Єрикова, Жасминова — і аж до Соснової та Тополиної біля риб'ячого хвоста. Там південний край Межової авеню переходить у гравій, потім — у ґрунт, а потім — губиться серед дерев мису Чекайленд-Пойнт.

До речі, непоганий опис. Саме така гавань, коли до неї вперше припливаєш на поромі з материка. Вузька та довга, вона схожа на риб'ячий рот, готовий жадібно заковтнути тебе, — зовсім як в отій біблійній історії.

Якщо маєш вільний день, то можна пройтися по всій Межовій авеню. Поснідати в готелі «Чекайленд», а потім прогулятися по кварталу на південь, повз церкву на Абрикосовій вулиці. Повз будинок родини Вілмот, єдиний будинок на Східній Березовій вулиці, з його шістнадцятьма акрами галявини, яка спускається прямо до води. Повз будинок Бертонів на Східній Кленовій вулиці. Відгороджені парканом ділянки густо заросли дубами, кожне дерево — вузлувате і високе, схоже на вкриту мохом застиглу блискавку. Небо над Межовою авеню влітку темно-зелене від щільного рухливого шару кленового, дубового та ільмового листя.

Ти приїдеш сюди вперше, і тобі здається, що справдилися всі твої мрії та сподівання. І що відтепер життя твоє завжди буде щасливим і безхмарним.

Річ у тім, що дитині, яка до того завжди мешкала тільки в будинку на колесах, цей острів і справді скидався на якесь особливе надійне місце, де відтепер вона завжди житиме у любові та турботі.

Таке здавалося дитині, яка звикла сидіти на зачовганому килимі з коробкою кольорових олівців і малювати оці будинки, будинки, яких вона ніколи не бачила. Просто малювала їх такими, як уявляла, — з ганками та вікнами з вітражного скла. І одного дня побачила ці будинки наяву. Саме ці будинки. Ті будинки, які вона вважала лише виплодом своєї уяви...

Щойно навчившись малювати, маленька Місті-Мері вже знала мокрі таємниці септичних відстійників за кожним будинком. Вона знала, що проводка в їхніх стінках була стара, обмотана для ізоляції старим ганчір'ям і пропущена крізь фарфорові трубки та виводи. Вона могла намалювати зворотний бік усіх парадних дверей; де кожна родина остров'ян позначала ім'я та зріст кожної своєї дитини.

Навіть з материка, з поромного причалу в Лонг-Біч, через три милі солоної води острів здається раєм. Сосни такі темно-зелені, що здаються чорними, а хвилі розбиваються об брунатні скелі. Здавалося, це все, чого її душа могла бажати. Захищеність. Спокій та самотність.

А тепер острів бачить таким не лише вона, а й багато інших людей. Багато заможних незнайомців.

Ця дівчинка ніколи не плавала в чомусь більшому за басейн біля стоянки, у якому перехлорована вода нещадно щипала очі, ніколи не запливала на поромі в гавань Чекайленд, де співають птахи, а сонце

весело відскакує від готельних вікон, що простягнулися за рядом ряд. Ніколи не чула; як океанські хвилі накочуються на хвилеріз, не відчувала такого теплого сонця та свіжого вітру у своєму волоссі, вітру, що пахнув квітучими трояндами... чебрецем та розмарином.

Зворушлива дівчина-підліток, яка ніколи не бачила океану, вона вже встигла намалювати миси та стрімкі скелі, що вивищувалися над валунами. Намалювати точнісінько такими, якими вони були насправді.

Бідолашна Місті-Мері Кляйнман.

Ця дівчинка приїхала сюди як наречена, і всі остров'яни вийшли привітати її. Сорок чи п'ятдесят родин — усі усміхнені, усі чекають своєї черги потиснути їй руку. Співав хор школярів. Посипали рис. У готелі на її честь дали великий обід, і всі пили шампанське та виголошували тости на її честь.

З пагорба над Торговій вулиці, з усіх шести поверхів вікон у готелі «Чекайленд», із вікон будинків та із зашкленних ганків, із зигзагів слухових вікон на дахах — усі спостерігали її прибуття. Усі спостерігали, як вона приїхала жити в один з великих будинків у тінистій, обсаженій деревами утробі риби.

Лише один погляд на острів Чекайленд — і Місті Кляйнман здалося, що вона зможе назавжди попрощатися зі своєю простолюдинкою-мамцею. З килимом, що відгонив собачим лайном. Вона присяглася, що більше ноги її не буде на отій стоянці для автопричепів. І вирішила не квапитися зі своїми планами стати художницею.

Річ у тім, що коли ти дитина або трохи старша — скажімо, років зо двадцять, — і ти вступила до мистецької школи, то про реальний світ ти не знаєш анічогісінько. Коли хтось каже, що Кохає тебе, тобі хочеться йому вірити. Усе, що йому треба, — це одружитися з тобою і взяти до себе, щоб жити в якомусь бездоганному острівному раю. У великому кам'яному будинку на Східній Березовій вулиці. Каже, що лише хоче тебе ошчасливити.

А щоб замордувати тебе до смерті — та ніколи в житті, слово честі!

І бідолашна Місті Кляйнман сказала собі, що не кар'єри художниці вона прагнула. А що насправді вона завжди прагнула власної домівки, сім'ї та спокою.

Тож вона приїхала на острів Чекайленд, де все було так, як треба, все було на своєму місці.

А потім виявилось, що то *вона* потрапила не на своє місце.

Двадцять шосте червня

З материка, з Оушн-Парку зателефонував якийсь чоловік і поскаржився, що в нього зникла кухня.

Це цілком нормально, коли спершу чогось не помічаєш. Коли досить довго поживеш в одному місці — в будинку, квартирі чи країні, — то воно здається тобі надто малим.

Оушн-Парк, Ойстервіль, Лонг-Біч — усе це материкові міста. Жінка з пропалою шафою. Чоловік з пропалим клозетом. Ці люди, усі вони — повідомлення, залишені на автовідповідачеві, і в цих людей у місцях, де вони відпочивають, були здійснені якісь переробки. Материкові місцинки, дачні відпочивальники. Коли ти маєш будинок з дев'ятьма спальнями і бачиш цей будинок лише два тижні на рік, то може знадобитися кілька літніх сезонів, щоб помітити зниклу річ. Більшість із цієї публіки має принаймні з півдюжини будинків. Насправді це не помешкання. Це — капіталовкладення. Вони мають багатоквартирні будинки та кооперативні квартири. Мають квартири в Лондоні та Гонконгу. У кожному часовому поясі — своя зубна щітка. На кожному континенті — своя купа брудної білизни.

Отой голос, що скаржиться з Пітерового автовідповідача, каже, що на його кухні була газова плита. Подвійна духовка, вмонтована в стіну. І великий двокамерний холодильник.

Слухаючи його занудливі скарги, твоя дружина, Місті-Мері, теж ствердно киває головою: так, тут, на острові, теж багато чого було не так, як тепер.

Раніше можна було встигнути на пором у ту ж мить, коли ти з'явишся на пристані. Він ходить ще півгодини, на материк та назад. Ще півгодини. А тепер треба в чергу ставати. Терпляче чекати, поки твоя черга підійде. Сидіти на стоянці з купою незнайомців у їхніх блискучих спортивних авто, які не смердять сцзяками. Пором зробить три або чотири ходки, поки тобі не звільниться місце на борту. І весь цей час доводиться сидіти під пекучим сонцем та нюхати отой сморід.

На те, щоб просто поїхати з острова, йде весь ранок.

Раніше можна було зайти до готелю «Чекайленд» і без проблем зняти столик біля вікна. Раніше на острові Чекайленд не було сміття. І

автомобільних заторів. І татуювань. Не було на острові людей із пірсингом у носі. Не було шприців на пляжі. Не було використаних презервативів, рекламних щитів та корпоративних етикеток.

Отой чоловік з Оушн-Парку сказав, що стіна в його їдальні тепер не що інше, як просто гладенька дубова панель та шпалери з блакитними стрічками. Плінтуси, багети та побілка тягнуться з кутка в куток неторкані і без жодного стику. Він стукав по стіні — вона була солідна, гіпсокартон міцно тримався на дерев'яній рамі. Клявся, що саме посередині цієї бездоганної стіни і були колись двері на кухню.

Чоловік з Оушн-Парку каже по телефону: «Може, я й помиляюся, але ж у будинку *мусить бути* кухня, еге ж? Хіба ж це не вказано в будівельних нормах, чи як їх там?»

А пані з Сів'ю, так та взагалі помітила зникнення шафи лише тоді, коли не змогла знайти чистого рушника.

Отой чоловік з Оушн-Парку каже, що взяв із буфета в їдальні коркотяг і просвердлив дірочку там, де, як йому пам'ятається, були кухонні двері. Потім взяв із того ж буфета кухонного ножа та цю дірочку трохи розширив. На його ланцюжкові для ключів був маленький ліхтарик, тож він притиснув щоку до стіни і підсвітив, щоб придивитися в продірявлений отвір. Примружившись, він примудрився побачити в темряві кімнату з якимись написами на стіні. Ще більше примружившись і призвичаївши очі до темряви, чоловік зміг дещо прочитати, але лише уривки: «...зійди на острів — і ти помреш...». Отаке там було написано, «...тікай звідси щодуху. Вони повбивають усіх Божих дітей заради спасіння власних...»

А ще в його колишній кухні було написано: «...усіх вас заб'ють, як худобу...»

Той чоловік з Оушн-Парку каже: «Ви б приїхали та подивилися, що я знайшов». Його голос на автовідповідач каже: «Варто приїхати через самий лише почерк».

Двадцять восьме червня

Ота їдальня в готелі «Чекайленд» зветься «Дерев'яно-золота їдальня» через свої горіхові панелі та оббивку із золотистої парчі. Камінна дошка — гравійований горіх, а підставки для дров — полірована мідь. Вогонь треба підтримувати, навіть коли вітер дме з материка; тоді дим повертає назад і час від часу викашлюється через перед каміна. У кімнату прослизують сажа й дим, доки не доводиться повитягувати батарейки з усіх детекторів диму. А на той час увесь готель вже трохи тхне запахом пожежі.

Кожного разу, коли хтось всідається за столики «дев'ять» чи «десять» біля каміна, а потім починає скиглити через дим та жар і проситися за інший столик, тобі треба випити. Просто відсorbнути що завгодно, що є під рукою. Столовий херес корисний для твоєї бідолашної гладенької жінки.

Це — один день із життя Місті-Мері, цариці рабів.

Ще один із найдовших днів року.

Це — гра, в яку може грати кожен. Це — просто особистий коматозний стан Місті.

Кілька ковтків. Кілька таблеток аспірину. Потім — ще раз.

У «Дерев'яно-золотій їдальні» навпроти каміна розташовані вікна з видом на берег. Частина віконної замазки зсохлася і скоцюрбилася, тому всередину зі свистом пробивається холодний вітер. Вікна пітніють. Кімнатна волога конденсується на склі, скрапує вниз, утворюючи калюжку, аж поки не просякає підлога, а килим починає смердіти, як той кит, що його викинуло хвилями на берег наприкінці липня. Вид за вікном, увесь обрій напханий рекламними щитами з назвами ресторанів швидкої їжі та фірм-виробників сонцезахисних окулярів і тенісних черевиків. Її ж самі назви надруковані на упаковках, що сміттєвою смугою позначають лінію припливу.

Цигаркові недопалки підстрибують на кожній морській хвилі.

Кожного разу, коли хтось всідається за столики «чотирнадцять», «п'ятнадцять» або «шістнадцять» біля вікон, а потім починає скаржитися на холодний протяг та сморід слизького й вологого

килима, коли хтось починає скиглити і проситися до іншого столика, то тобі треба випити.

Заповітна (і недосяжна) мета усіх відпочивальників — це знайти бездоганний столик. Знайти щось стабільно-непорушне. Як трон. Місце, де вони сидять, завжди гірше за те, де вони не сидять. Народу так багато, що не можна перетнути їдальню, не отримавши при цьому стусана ліктем або сракою в живіт. Або ляпаса сумочкою.

Надалі тобі може знадобитися додатковий одяг. Може, знадобиться напхати тебе новою порцією вітаміну В. Чи додатковою порцією мозкових клітин. Якщо читатимеш це на людях, то негайно припини і почни знову лише тоді, коли вдягнеш свою найкращу білизну без дірок.

А перед цим тобі, мабуть, усе одно треба буде стати в чергу на донорську печінку.

Ти ж бачиш, до чого все це йде.

Бачиш, куди пішло все життя Місті-Мері Кляйнман.

Є безліч способів покінчити життя самогубством, але при цьому не померти зовсім.

Кожного разу, коли з материка приїздить хтось із компанією друзів, усі такі худорляві й засмагли, коли вони почнуть розчаровано зітхати, побачивши дерев'яні панелі та білі скатертини, кришталеві вази з трояндами та папороттю і всілякі посріблені антикварні штучки, коли хтось із них скаже: «Треба тофу подавати замість телятини!», то візьми й випий.

Може, до когось із цих худорлявих жінок на уїкенд приєднається чоловік, опецькуватий та кремезний, — він пітніє так рясно, що чорний лак, яким він зрошує свою лисувату макітру, стікає у нього по зашийку. Повноводні ріки чорної багнюки плямують ззаду його комірець.

Коли приповзає одна з місцевих морських черепах, начепивши на зморщену шию діамантове намисто, чи то стара місіс Бертон, чи місіс Сеймур чи місіс Перрі, забачає якихось кістлявих та засмаглих відпочивальниць за своїм улюбленим — з 1865 року — столиком і каже: «Місті, як же ж ти *могла?!* Ти ж знаєш, що я регулярно приходжу сюди о дванадцятій вівторками та четвергами. Як же ж так, Місті...», то тобі треба випити двічі.

Коли відпочивальники питають кавові напої з пінистими вершками або хелатного срібла, порошку з ріжкового дерева чи соєвих страв, то випий ще раз.

Якщо не дають чайових, знову випий.

От уже ж ці відпочивальниці! Вони так наквацьовують очі, що здається, неначе вдягли окуляри. Вони підмальовують губи контурним олівцем, а потім їдять, поки не зітреться уся помада. І опісля за столом бачиш не жінок, а якихось дітлахів з чорними обводами навколо ротів. З довгими гачкуватими нігтями пастельного кольору йорданського мигдалю.

Коли надворі літо, а тобі все одно доводиться шурувати запалений камін, зніми щось зі свого одягу.

Коли надворі дощ, а шибки тремтять від холодного протягу, вдягни якусь додаткову одежину.

Кілька ковтків спиртного. Кілька пігулок аспірину. Потім — повторити.

Коли приходить Пітерова матір із твоєю донькою Теббі і жде, що ти кинешся обслуговувати свою свекруху та свою дитину, наче їхня персональна рабиня, випий двічі. Коли вони сидять собі за столиком «вісім» і бабуся Вілмот каже Теббі: «Твоя мати *могла* б стати відомою художницею, якби тільки захотіла», то візьми і випий.

Оті відпочивальниці з діамантовими каблучками, кулонами та тенісними напульсниками, де діаманти потьмяніли, виквацьовавшись у сонцезахисний крем, коли вони починають просити тебе заспівати їм «З днем народження вас!», то візьми й випий.

Коли твоя дванадцятирічна донька піднімає погляд і гукає тебе «ма-а-мо», замість «ма»...

Коли її бабуся Грейс каже: «Місті, люба, ти матимеш більше грошей та шани, коли знову візьмешся за малювання...»

Коли вся їдальня все це чує...

Тоді — кілька ковтків. Кілька пігулок. Повтор.

Кожного разу, коли Грейс Вілмот замовляє люксовий набір чайних бутербродів із вершковим сиром, сиром із козячого молока та з волоськими горіхами, подрібненими і посиланими на тонесенькі грінки, потім відкушує буквально кілька шматочків, а решту залишає недоїденою, потім замовляє кухоль чаю «Ерл Грей» з куснем морковного торта і все це записує на тебе, а ти навіть не знаєш про це,

поки не побачиш відомості про зарплатню, де лише сімдесят п'ять центів через усі оті вирахування за два тижні, через які ти ходиш у боржниках готелю «Чекайленд», і коли ти починаєш здогадуватися, що тобі, напевне, так і доведеться усе життя гарувати здольщиком у «Дерев'яно-золотій їдальні», то візьми і зроби аж п'ять ковтків.

Кожного разу, коли їдальня повнісінька, і на кожному стільчику із золотою парчею вмостилася якась жінка, чи то місцева, чи то материкова, і всі вони скиглять, що поїздка поромом забирає забагато часу, і що на острівній авгостоянці бракує місця, і що — як це так! — ніколи не можна наперед замовити столик, і чому це дехто не сидить дома, а пхається до кафе, де й так надто багато народу, всі ці гострі лікті, скрипучі голоси, що розпитують про напрям руху і загадують штучні вершки та сарафани розміру «2», а камін у цей час однаково мусить палахкотіти, бо така вже традиція готелю, то зніми із себе ще одну одежину.

Якщо в цей момент ти ще не п'яна і не гола, то тобі байдуже.

Коли Раймон, помічник офіціанта, застане тебе в морозильній камері, де ти прикладаєшся до пляшки з хересом, і скаже: «А, Місті, carico. Salud!^[1]»

Коли це трапиться, ти привітай його, піднявши пляшку, і виголоси тост: «За мого чоловіка з померлим мозком! За мою доньку, яку я ніколи не бачу! За наш будинок, який невдовзі стане власністю католицької церкви. За мою схиблену свекруху, яка відщипує шматочки бутербродів із сиром брі та зеленою цибулею...», а потім скажи: «Те ато^[2], Раймоне!»

І добряче припади до пляшки.

Кожного разу, коли якась зашкарубла доісторична істота з пристойної острівної родини намагається пояснити, що вона — з Бертонів, але мати її була із Сеймурів, батько — з Тапперів, а мати батька — з Карлайлів, і це якимось чином робить її твоєю далекою троюрідною родичкою, а потім плюхає свою холодну зморщену лапку тобі на руку якраз тоді, коли ти намагаєшся прибрати зі столу брудні тарілки з недоїдками салату, і каже: «Місті, а чому ти кинула малювання?», а ти сама відчуваєш, що старієш та старієш, і все твоє життя несеться вниз по сміттепроводу, то випий двічі.

І чому її не навчили в мистецькому коледжі нікому не казати, що вона збиралася стати художницею? А тепер люди, щоб ти всю решту

життя пам'ятала про це, весь час мордують тебе, повторюючи, що ти в молодості дуже любила малювати.

Кілька ковтків. Кілька пігулок аспірину Потім — ще раз.

До речі, сьогодні твоя бідолашна дружина впустила на підлогу в їдальні ножа, яким ріжуть масло. Вона нахиляється, щоб його підібрати, і раптом бачить якесь відображення в його посрібленому лезі. То — якісь слова, написані на зворотному боці столика «шість». Стоячи навкарачки, вона піднімає край скатертини. А там, на дерев'яній поверхні, серед засохлих жувальних гумок та шмарклів напис олівцем: «Не дай їм знову тебе надурити».

І поруч: «Візьми в бібліотеці яку завгодно книжку».

Хтось власноруч себе увічнив. Принаймні надовго залишився в історії. Забезпечив собі життя після смерті.

До речі, сьогоднішня погода трохи приправлена короточасними вибухами відчаю та роздратування.

Оте повідомлення під столиком «шість», отой невиразний олівцевий текст підписаний: *Мавра Кінкейд*.

Двадцять дев'яте червня — новий Місяць

В Оушн-Парк чоловік, який телефонував, відчиняє парадні двері, тримаючи в руці склянку, наповнену якимось жовтогарячим вином по вказівний палець, притиснутий до скла. На чоловікові — махровий халат із написом «Ангел», вишитим на вилозі. Від нього тхне гіпсовим пилом, а на грудях із сивим волоссям теліпається золотий ланцюжок. У другій руці чоловік тримає ліхтарик. Він відпиває вино по середній палець, лице у нього одутле, а щоки зарослі темною щетиною. Брови його або вицвілі, або вищипані так, що їх майже не видно.

Отак, до речі, вони й зустрілися — пан Ангел Дела-порте та Місті-Мері.

У мистецькій школі вчать, що Мона Ліза, яку написав Леонардо да Вінчі, не має брів тому, що то була остання деталь, яку додав художник. Він наносив вологу фарбу на вже висохлу. А в сімнадцятому сторіччі реставратор використав не той розчинник — і назавжди змив брови.

Відразу ж за парадними дверима — ціла купа валіз зі справжньої шкіри; чоловік тицяє повз них у глиб будинку ліхтариком і каже:

— Передайте Пітеру Вілмоту, що з граматиною в нього жахливі проблеми.

От уже ці дачники-відпочивальники! Місті-Мері пояснює, що теслі завжди залишають свої написи на внутрішніх стінах. Це приблизно так само, як кожній людині хочеться написати на стіні своє ім'я та дату, перш ніж зашити її гіпсокартоном. Інколи наліплюють сьогоднішню газету. Є також традиція залишати пляшку пива чи вина. Покрівельники обов'язково щось напишуть на опалубці, перш ніж заслати її руберойдом та дерев'яною черепицею. Будівельники напишуть щось на обшивці, а вже потім покрийють її клиноподібними дошками або штукатурним гіпсом. Напишуть свої імена та дати. Залишать маленьку часточку себе, щоб хтось у майбутньому її віднайшов. А може, якесь послання. «Ми тут були. Це ми збудували». Як нагадування.

Можете назвати це традицією, забобоном чи фен-шуй.

Це — як безсмертя домашнього виробництва. Просте і зручне.

На лекціях з історії образотворчого мистецтва розповідають, як Папа Пій V попросив Ель Греко замалювати деякі оголені фігури, що їх раніше написав Мікеланджело на стелі Сікстинської капели. Ель Греко погодився, але за тієї умови, що малюватиме по всій стелі. На лекціях вчать, що Ель Греко прославився лише завдяки своєму астигматизму. Через те людські тіла у нього і виходили дещо спотвореними: він мав спотворений зір і саме тому зображав людські ноги й руки задовгп чш. Цей ефект перебільшення і прославив його.

Від славетних художників і до будівельних підрядчиків — усі ми хочемо залишити свій підпис. Забезпечити тривалий ефект. Життя після смерті.

Усі ми хочемо самовиразитися, увічнити себе. Ніхто не хоче, щоб його забули.

Того дня Ангел Делапорте показує Місті їдальню, дерев'яні панелі та шпалери з блакитними смугами. На одній стіні, приблизно посередині між стелею та підлогою, видніється пробита діра, довкола якої — скручений і порваний шпалерний папір та гіпсовий пил.

Місті пояснює чоловікові, що мулярі зазвичай вкладають у розчин талісман — релігійний медальйончик на ланцюжку, — і він висить у димарі, щоб злі духи не прокралися в будинок через димохід. У Середньовіччі мулярі часто замуровували в стіну нового будинку живого кота — на щастя. Або живу жінку — щоб у будинку була своя душа.

Місті очей не зводить зі склянки з вином. Вона промовляє, дивлячись на неї, а не на чоловікове обличчя, не спускає з неї очей, сподіваючись, що він це помітить і запропонує їй випити.

Ангел Делапорте притуляє своє одутле обличчя до дірки в стіні — вищипаною бровою до отвору — і читає: «...мешканці Чекайленду уб'ють тебе так само, як ти раніше убивав інших...» Він міцно притиснув ліхтарик до скроні, і той світить у темряву. Мідні та срібні ключі, що стирчать на всі боки, як їжачі колючки, звисають на його плече, блискучі, як дизайнерська біжутерія. Чоловік каже:

— Лишень подивіться, що там написано.

Повільно, наче дитина, яка ще не навчилася як слід читати, Ангел Делапорте проказує, витріщаючись у темряву: «...а тепер я бачу, що

моя дружина, яка працює в готелі «Чекайленд» прибиральницею, поволі перетворюється на товсту огидну нечепуру в рожевій пластиковій уніформі...»

Пан Делaporte продовжує: «...Коли вона приходять додому, то руки її відганяють отими гумовими рукавичками, які вона мусить надягати, щоб збирати використані презервативи... Її світле волосся посивіло і смердить, як оте лайно, яким вона чистить туалети, коли заповзає до ліжка й лягає поруч зі мною...»

— Гм-м-м, — задумливо каже він, допиваючи вино до безіменного пальця. — Неправильний синтаксис. Останнє підрядне речення явно не на місці.

Потім продовжує: «...її цицьки звисають на живіт, як вуха спанієля. Вже три роки, як ми не займалися сексом...»

Стало так тихо, що Місті аж ніяково захихикала.

Ангел Делaporte простягає їй ліхтарик. Допивши вино до мізинного пальця, він киває на отвір у стіні й каже:

— А тепер самі прочитайте.

В'язка ключів така важка, що Місті довелося докласти відчутного зусилля, щоб підняти маленький ліхтарик, а коли вона притисла око до маленької темної дірки, побачила слова, написані на протилежній стіні: «„ти помреш із думкою про те, що тобі й носа сюди не слід було потикати...»

Зникла білизняна шафа в Сів'ю, зниклий клозет у Лонг-Біч, зникла кімната в Ойстервілі — куди б люди не ткнули свого носа, скрізь щось пропадає. І завжди той самий вибух роздратування Пітера.

Той самий твій вибух роздратування: «...ти помреш, і своєю смертю полегшиш життя тим, хто...»

В усіх цих материкових будинках, в усіх цих інвестиційних об'єктах працював Пітер, і в кожному з них була написана і прихована одна й та сама гидота: «...помреш, волаючи від страхітливого...»

Ангел Делaporte, стоячи позаду неї, каже:

— Передайте панові Вілмоту, що слово «страхітливий» він написав з орфографічними помилками.

От уже ж ці відпочивальники! Бідолашна Місті пояснює їм, щодесь приблизно вже рік, як пан Вілмот сам не свій. У нього була пухлина мозку, про яку він навіть не знав, і ми теж не знали, скільки часу вона в нього була. Не відриваючи обличчя від отвору в шпалерах,

вона розповідає цьому Ангелу Делапорте, як пан Вілмот зробив колись одну роботу в готелі «Чекайленд», і тепер після номера «312» відразу ж іде номер «314», а там, де колись був номер «313», тепер тягнеться бездоганно рівна стіна коридору: декоративні накладки, плінтуси, через кожні шість футів нові розетки — зроблено як слід, за вищим розрядом. Усе згідно з будівельними нормами, та от тільки якимось чином у середині готелю зникла кімната.

А цей чоловік з Оушн-Парку каже, бовтнувши вино в склянці:

— Сподіваюся, що на той час у номері «313» ніхто не мешкав.

У її авто, що стоїть біля будинку, є ломик. Можна хвилин за п'ять знову проробити вхід до зниклої кімнати. Це ж просто гіпсокартон, переконує вона його. Просто пан Вілмот збожеволів — і все.

Коли вона встромляє в отвір носа і принохується, то від шпалер іде такий запах, наче сюди заявився мільйон цигарок, щоб повільно померти в полум'ї. А за отвором чути запах кориці, пилюки та фарби. Чути, як десь у темряві гуде холодильник та цокає годинник.

А довкола, на всіх стінах, — один і той самий пишномовний текст. В усіх цих дачних будинках. Написаний великою спіраллю, що починається на стелі і скручується до підлоги, обертаючись та обертаючись так, що тобі треба стояти посеред кімнати і читати його, аж поки у тебе в голові не запаморочиться. Поки тебе не знудить. Ліхтарик, прикріплений до кільця з ключами, вихоплює із темряви: «...тебе уб'ють попри всі твої гроші та соціальний статус...»

— Погляньте, — каже вона. — Он ваша духовка. Там, де ви й гадали. — З цими словами вона відступає і дає йому маленький ліхтарик.

Кожен будівельний підрядчик, каже йому Місті, кожен із них підписує свою роботу. Мітить свою територію. Столяри-обробники розписуються на чорній підлозі перед тим, як покласти на неї дубовий паркет або лінолеум. Вони розпишуться на стіні перед тим, як наклеїти на неї шпалери або кахлі. На стінах кожного будинку є такий літопис малюнків, молитов та імен. Дат. Щось на кшталт меморіальної капсули. А може, й гірше: всередині можна знайти свинцеві труби, азбест, отруйну плісняву, несправну проводку. Мозкові пухлини. Бомби з годинниковим механізмом.

Як свідчення того, що твоє капіталовкладення не зовсім твоє.

Те, що ти насправді не хочеш знати, але не наслідуюєшся забути.

Притиснувши обличчя до отвору, Ангел Делапорте читає: «...Я люблю свою дружину і свою дитину...» І далі: «...Я не буду байдуже спостерігати, як ви, мерзенні паразити, штовхатимете мою родину дедалі глибше на дно...»

Щільніше прихилившись до стіни і сильніше притиснувши обличчя до отвору, чоловік каже:

— Цей почерк химерний. Зверніть увагу, як він пише літеру «т» в «не слід було носа потикати», або «товста огидна нечепура». Верхня риска така довга, що нависає над рештою слова. Це значить, що насправді він люблячий та турботливий чоловік. — І додає: — Бачите букву «у» в слові «уб'ють»? Ота видовжена ніжка букви свідчить про те, що він чимось дуже стурбований.

Усвердливши своє обличчя в отвір, Ангел Делапорте читає: «...острів Чекайленд уб'є всіх до єдиного Божих дітей, якщо це значитиме, що спасуться наші діти...»

Каже, що надто видовжена й надто гостра велика літера «А» вказує на те, що Пітер має гострий та проникливий розум, але страшенно боїться своєї матері.

Ключі дзеленькають, коли Ангел Делапорте водить туди-сюди ліхтариком і читає далі: «...Я танцював, а в моїй смердючій дупі стирчала твоя зубна щітка...»

Різко відірвавши обличчя від шпалери, він каже:

— Еге ж, то й справді моя духовка.

Бовтнувши вино в склянці, він допиває його, гучно прополоскавши рота. Проковтнувши його, каже:

— Я так і знав, що в цьому будинку є кухня.

Бідолаха Місті перепрошує. Вона проламає двері на кухню. Може, пану Делапорте захочеться сьогодні вдень почистити зуби. Або зробити щеплення від стовбняка. Чи зробити також укол гамаглобуліну.

Пан Делапорте торкається пальцем великої вологої плями, що утворилася біля отвору в стіні. Приклавши склянку до рота, він зводить очі на перенісці і переконується, що вона порожня. Знову торкається вологої плями на блакитних шпалерах. Потім робить сердите обличчя, витирає палець об свій халат і каже:

— Сподіваюся, пан Вілмот добре застрахований і забезпечений цінними паперами.

— Пан Вілмот ось уже кілька днів, як лежить у шпиталі непритомний, — відповідає Місті.

Витягнувши пачку цигарок з кишені халата і вивудивши з неї одну цигарку, пан Делапорте каже:

— Отже, тепер ви ведете справи його будівельної фірми?

А Місті намагається розсміятися:

— Я — ота товста огидна нечепура, — каже вона.

А чоловік, пан Делапорте, каже:

— Перепрошую?

— Я — місіс Пітер Вілмот.

Місті-Мері Вілмот, сварлива самиця-потвора власного персоною. Вона каже йому:

— Я була на роботі в готелі «Чекайленд», коли ви заходили туди сьогодні вранці.

Ангел Делапорте киває, вдивляючись у свою порожню склянку. Замацану пальцями і запотілу склянку. Потім простягає руку зі склянкою і каже:

— Хочете, я принесу вам випити?

Він дивиться туди, де вона притискала до стіни і де її сльози зволожили шпалери з блакитними смужками. Мокрий відбиток її ока, гусячі лапки довкола нього, а за ґратами зморшок — круговий м'яз ока, *orbicularis oculi*. Не випускаючи незапалену цигарку з руки, він бере другою рукою кінчик білого паска свого махрового халата і витирає пляму, залишену слізьми, і каже:

— Я подарую вам книгу. Вона зветься «Графологія». Ну, це про аналіз почерку.

А Місті, якій будинок Вілмотів з його шістнадцятьма акрами на Березовій вулиці і справді здався колись раєм на землі, каже:

— А чи не хотіли б ви *орендувати* будинок на літо? — Дивиться на склянку й продовжує: — Великий старий будинок із каменю. Не на материку, а там, *на острові*?

А пан Делапорте, той обертається і дивиться на неї, на її стегна, на груди під рожевою уніформною, потім — на її обличчя. Примружується, хитає головою і каже:

— Не турбуйтеся, ваше волосся не таке вже й сиве.

Його щока, скроні та вся шкіра довкола ока напудрені білим гіпсовим пилом.

А Місті, твоя дружина, вона простягає йому руку, розтуливши пальці. Повернувши руку долонею догори, — а шкіра на ній червона та з висипками, — вона каже панові Делапорте:

— Слухайте, якщо ви не вірите, що це я, то можете понюхати мою руку.

Тридцять червня

Твоя нещасна дружина, вона носиться з їдальні до музичної кімнати, хапаючи срібні канделябри, маленькі позолочені камінні годиннички, фарфорові статуетки і натоптуючи ними пошиванку. Наразі Місті-Мері Вілмот, скінчивши ранкову зміну, грабує великий будинок Вілмотів, що на Березовій вулиці. Вона — як знавіснілий злодій-зломщик у власному будинку — хапає срібні портсигари, коробочки для пігулок і табакерки. З камінних полиць та тумбочок змітає вона сільнички та різьблені дрібнички зі слонової кістки. Вона тягає за собою наволочку — наволочка важка, і в ній дзеленчать позолочені бронзові соусники та розмальовані від руки порцелянові блюда.

Вона так і не встигла зняти своєї рожевої уніформи, а під пахвами у неї розійшлися темні плями поту. На грудях причеплена бирка з її ім'ям, і через це всі незнайомці в готелі звать її Місті. Бідолашна твоя дружина! Їй довелося працювати в такому ж гівнячому ресторані, що й її матері.

І жили вони довго та нещасливо.

Після цього вона біжить додому, щоб зібрати свої речі. І вимахує в'язкою ключів, які дзеленчать гучно, мов якірний ланцюг. В'язка ключів схожа на залізне виноградне гроно. Це — ключі короткі й довгі. Відмички з численними візерунчастими пазами. Ключі мідні й сталеві. Деякі з них — круглі й порожні всередині як ствол пістоля, деякі — завбільшки з дамський пістоль, який розлючена дружина сховає в трусах, щоб потім устрелити свого йолопа-чоловіка.

Місті швидко встромляє ключі в замки, перевіряючи, чи обертаються вони. Вона пробує замки на дверцятах шаф та комірчин. Ключ за ключем. Штрик і круть. Верть і смик. І кожного разу, коли замок клацає і відмикається, Місті засовує всередину наволочку, згрібає в неї позолочені камінні годинники, срібні кільця для серветок та вази зі свинцевого кришталю, а потім знову замикає дверцята.

Сьогодні — день переїзду. Ще один найдовший день року.

У великому будинку на Східній Березовій вулиці кожен має пакувати свої речі — але ж ні. Твоя донька сходить з горішнього

поверху з таким виглядом, наче того, що вона вдягла і з собою взяла, вистачить їй носити довіку. А твоя придуркувата матінка і досі прибирає. Вона десь у будинку, тягає туди-сюди старий пилосос і повзає навкарачки, вишукуючи в килимках усілякі ворсинки і згодовуючи їх пилососу через шланг. Наче когось колише вигляд тих килимків. Наче родина Вілмотів колись збирається сюди повернутися. А твоя бідолашна дружина, ота маленька дурненька дівчинка, що приїхала сюди мільйон років тому із задрипаної автостоянки в Джорджії, так вона й не знає, звідки починати.

Ні, не можна сказати, що родина Вілмотів не здогадувалася, що гаплик підкрадається. Так не буває, що ти прокидаєшся одного дня і виявляєш, що довірчий фонд порожній. Зникли всі родинні гроші.

Ще тільки дванадцята година дня, і твоя дружина намагається відтягнути другу випивку. Бо друга завжди йде гірше, ніж перша. А перша — вона просто прекрасна. Як ковток свіжого повітря. Такий собі прийомчик, за допомогою якого ти сама собі складаєш компанію. Іще чотири години — і орендар прийде по ключі. Це — пан Делапорте. А до того часу вони мусять вибратися геть.

Це навіть не справжня випивка. Так собі — склянка вина, з якої вона кілька разів відсьорбнула. Та головне — знати, що склянка поруч. Знати, що вона принаймні наполовину заповнена. І це заспокоює.

Після другої випивки вона прийме дві пігулки аспірину. Ще кілька ковтків, іще кілька пігулок, і це допоможе прожити їй сьогоднішній день.

У великому будинку Вілмотів на Східній Березовій вулиці, відразу за парадними дверима, можна побачити щось схоже на графіті. Твоя дружина, тягаючи за собою пошиванку зі здобиччю, помічає цей напис — якісь слова, вишкрябані на зворотному боці вхідних дверей. Там, на білій фарбі, — олівцеві позначки, імена та дати.

Починаючи з висоти коліна, видніються невеличкі прямі чорні лінії, а біля кожної з них — ім'я і число.

«Теббі, п'ять років».

Теббі з «гусячими лапками» довкола очей від плачу.

Або таке: «Пітер, сім років».

Це тобі сім років. Малий Пітер Вілмот.

А ще є отакі карлючки: «Грейс, шість років», «вісім років», «дванадцять років». І так — до «Грейс, сімнадцять років». Грейс зі

своїми товстими щоками, підборідним жиром та глибокими платизмальними смугами на шії.

Тобі це не здається знайомим?

Тобі це ні про що не нагадує?

Оці олівцеві лінії як вершечок припливу. Роки — 1795...1850... 1979...2003. (Олівці в давнину являли собою тоненькі палички з воску, змішаного з сажею і обкрученого вірьовочкою, щоб рук не вимазувати.) А біля олівцевих позначок лише зарубки та ініціали, вирізані в товстому дереві та білій фарбі дверей.

Деякі з імен на зворотному боці дверей тобі незнайомі. Герберт, Кароліна та Една, та ще багато інших незнайомців, що жили тут, зростали та пішли в небуття. Немовлята, потім діти, підлітки, дорослі, а потім — мерці. Твої кривні родичі, твоя родина, але все одно — незнайомці. Твоя спадщина. Померлі, але не щезлі. Забуті, але й досі залишені тут, щоб їх одного дня віднайти.

Твоя бідна дружина, вона стоїть біля зворотного боку вхідних дверей, востаннє дивлячись на ці імена та дати. Її імені серед них немає. Бідолашна білошкіра голодранка Місті-Мері з червоними прищиками на руках та рожевою шкірою на голові, видною крізь волосся. А вона колись гадала, що вся ця історія і родинні традиції вбережуть її та підтримають. Назавжди ізолюють від негараздів життя.

Це нетипово. Вона не п'яничка. Не забувайте, що на неї тисне важучий стрес. Їй уже сорок один рік, нехай йому грець, а тут іще оце нещастя з чоловіком. Без інститутського диплома. Без справжнього робочого досвіду — якщо не рахувати миття туалетів, нанизання ягід журавлини для новорічної ялинки в домі Вілмотів... У неї тільки й лишилося, що донька та свекруха, про яких треба піклуватися. Уже дванадцята, а їй ще треба зібрати й запакувати все цінне, що є в будинку. Починаючи зі срібного посуду, картин та фарфору. Усього, що вона не зможе довірити орендарю.

Твоя донька, Табіта, спускається сходами вниз. Їй дванадцять років, і все, що вона взяла із собою, — це маленька валізка і взуттєва коробка, перев'язана гумовими стрічками. Без зимового одягу та черевиків. Просто запакувала кілька літніх сукенок, джинсів та купальників. Ще взяла кілька сандалів, а сама взула теніски.

Твоя дружина, хапаючи колочу модель корабля з отвердленими та поживклими вітрилами та снастями, тонкими, як павутина, каже:

— Теббі, ти ж знаєш — ми не повернемося.

Табіта, спустившись в коридор, знизує плечима і кидає:

— А бабуся каже, що повернемося.

«Бабуся» — отак вона зве Грейс Вілмот. Свою бабуся та твою матір.

Твоя дружина, твоя донька і твоя матір — ось три жінки у твоєму житті.

Запахуючи солідну срібну підставку для грінок у пошиванку, твоя дружина несамовито волає:

— Грейс!

А у відповідь — лише гудіння пілососа, що долинає з глибин будинку. Можливо, з прихожої чи з веранди.

Твоя дружина втягує пошиванку до їдальні. Хапаючи срібну тарілку для кісточок, твоя дружина знову репетує:

— Грейс, нам треба поговорити — негайно!

На зворотному боці парадних дверей ім'я «Пітер» видряпалося вище за інші; Навіть якщо твоя дружина стане навшпильки у своїх туфлях на високих підборах і витягне для поцілунку губи, все одно не дістане. А там написано: «Пітер, вісімнадцять років».

Інші імена — Вестон, Дороті й Аліса — зблякли, і їх погано видно на дверях. Замацані пальцями, але не зафарбовані. Останки. Безсмертні реліквії. Спадщина, яку їй невдовзі судилося покинути.

Повернувши ключ у замку комірчини, твоя дружина закидає голову і знову репетує:

— Грейс!

Теббі питає:

— А що сталося?

— Та оцей довбаний ключ! Він не підходить, — відказує Місті.

А Теббі каже:

— Дай погляну. — І додає: — Та заспокойся, мамо, це ж ключ, щоб заводити дідусів годинник.

Раптом гудіння пілососа в глибинах будинку стихає.

Надворі по дорозі котиться машина, тихо й повільно, а водій напружено вдивляється вперед, нагнувшись над кермом. Насунувши сонцезахисні окуляри на лоба, він вертить головою, шукаючи місце для зупинки. На боці його авто видніється трафаретний напис «Зільбер Інтернешнл — Усе, що не зможете *Ви*, зможемо *ми*».

З берега вітер доносить паперові серветки, пластикові стаканчики та слово «фак», покладене на танцювальну музику.

Біля вхідних дверей стоїть Грейс Вілмот, пахне лимоною олією та ваксою для підлоги. Її голова з гладенько забраним волоссям трохи не дістає власної позначки у віці вісімнадцяти років. Ага, значить вона зсохлася. Можна взяти олівець і зробити нову позначку під її головою. І написати: «Грейс, сімдесят два роки».

Твоя бідна роздратована жінка бачить у руках Грейс дерев'яну скриньку. Нефарбоване дерево під пожовклим лаком, мідні накутники і почорнілі завіси; скринька має складані ніжки, щоб із неї робити мольберт.

Грейс подає скриньку своїми пухкими синюшними руками і каже:

— Вона тобі знадобиться. — І струснула скриньку. Всередині заторохтіли затверділі пензлики та тюбики із засохлими фарбами.

— Щоб повернутися до малювання, — каже Грейс. — Коли прийде час.

А твоя дружина, якій навіть ніколи істерику закотити, просто каже:

— Облиш.

Пітере Вілмот, твоя мати — безнадійна дурепа.

Грейс посміхається і широко розкриває очі. Вона піднімає скриньку вище і каже:

— Хіба ж не про це ти мріяла?

Піднявши брови за допомогою зморщувального м'яза, додає:

— Хіба ж ти не хотіла малювати, коли ще була маленькою дівчинкою?

Мрія кожної дівчини з мистецького коледжу. Де вивчають воскові олівці, анатомію та зморшки.

Чому Грейс Вілмот здумалося прибирати, незрозуміло, їм же треба лише зібрати свої речі. У цьому домі, у твоєму домі: дебелий срібний посуд та виделки й ложки завбільшки із садові інструменти. Над каміном у їдальні — портрет якогось померлого Вілмота. А в підвалі — блискучий токсичний музей затверділих желе та варення, доісторичних домашніх вин та скам'янілих груш у світло-жовтому сиропі часів Війни за незалежність. Липучі залишки багатства й купи вільного часу.

З усіх безцінних полишених предметів саме це ми й рятуємо, забираючи із собою. Саме ці артефакти. Позначки в пам'яті.

Непотрібні сувеніри. Нічого такого, що можна буде продати на аукціоні. Шрами, залишені щастям.

І замість того, щоб пакувати щось цінне, таке, що можна буде продати, Грейс бере оцю скриньку з висохлими фарбами. Теббі несе із собою взуттєву коробку, в якій зберігаються її дешеві прикраси, брошки, персні й намиста. Цілий шар неоправлених фальшивих діамантів торохтить і перекочується на дні взуттєвої коробки. А ще вона поклала туди коробочку з іржавими шпильками та шматочками розбитого скла. Теббі стала поруч із Грейс, торкаючись її руки. Позаду неї, якраз навпроти вершечка її голови, на дверях написано: «Теббі, дванадцять років» і цьогорічна дата, виведена флуоресцентним рожевим фломастером.

Дешева біжутерія, що її взяла із собою Теббі, — вона належить оцим іменам.

Усе, що взяла із собою Грейс, — це свій щоденник. Свій щоденник у червоній шкіряній палітурці та трохи літнього вбрання, здебільшого — пастельні в'язані вручну светри та спідниці з металевими блискітками. Обкладинка щоденника — потріскана червона шкіра з маленьким мідним замочком, щоб ніхто не розкривав. А на обкладинці — тиснений золотистий напис: «Щоденник».

Грейс Вілмот, вона все чіпляється й чіпляється до твоєї дружини, щоб вона теж вела щоденник.

Грейс каже:

— Берися за малювання.

Грейс каже:

— Іди. Іди й ще раз відвідай свого чоловіка у шпиталі.

Грейс каже:

— Посміхайся туристам.

Пітере, твоя бідолашна сердита мегера-дружина дивиться на твою матір та твою доньку і каже:

— О четвертій годині. О четвертій годині приїде пан Делапорте і забере ключі.

Це вже не їхній будинок. Твоя дружина каже:

— Коли велика стрілка буде на дванадцяти, а маленька — на чотирьох, а ми до того часу не встигнемо зібратися, то ви ніколи більше не побачите свого будинку.

У склянці з вином Місті-Мері лишилося принаймні два ковтки. Склянка стоїть на столі в їдальні — як відповідь на запитання. Вона схожа на щастя, на спокій, на затишок. Схожа на колишній острів Чекайленд.

Стоячи собі біля вхідних дверей, Грейс усміхається й каже:

— Ніколи не буде так, щоб Вілмоти полишили цей будинок назавжди. — І додає: — І ніколи не буде так, що хтось сторонній залишиться в ньому надовго.

Теббі дивиться на Грейс і каже:

— Бабцю, *quand est-ce qu'on revient?*^[3]

А бабця відповідає:

— *En trois mois*^[4], — і ласкаво поплескує Теббі по голові. Потім твоя стара й нетямуща мати знову починає згодовувати пилососу ворсинки та ниточки.

Теббі почала була відчиняти парадні двері, щоб віднести свою валізу до авто. До тієї іржавої купи брухту, що смердить сцзяками її татка.

Твоїми сцзяками.

А твоя дружина питає її:

— А що тобі зараз сказала бабуся?

І Теббі зупиняється й озирається. Підкотивши очі, каже:

— На Бога, мамо, заспокойся. Вони лишень сказала, що сьогодні вранці ти маєш гарний вигляд.

Теббі бреше. Твоя дружина не така вже й дурепа. І вона прекрасно знає, який вигляд має сьогодні.

Те, що тобі не зрозуміло, може значити для тебе будь-що.

А потім, коли поруч нікого немає, місіс Місті-Мері Вілмот, твоя дружина, стає навшпиньки і нишком цілує зворотний бік дверей. Погладжує розчепіреними пальцями роки та імена предків. Зі скринькою засохлих фарб під ногами, вона цілує брудну поверхню дверної спини під твоїм ім'ям у тому місці, де, наскільки їй пам'яталося, мають бути твої губи.

Перше липня

Між іншим, Пітере, мене дуже дістає, коли ти всім кажеш, що твоя дружина — покоївка в готелі. Може, вона й була покоївкою, але два роки тому.

А тепер вона, до речі, заступниця старшого рознощика їжі в готельній їдальні. Вона «Краща робітниця місяця» в готелі «Чекайленд». Вона — твоя дружина, Місті-Мері Вілмот, мати твоєї доньки Теббі. Вона ледь не отримала — майже отримала — диплом бакалавра з образотворчого мистецтва. Вона ходить на вибори і сплачує податки. Вона цариця задовбаних рабів, а ти коматозний овоч із мертвим мозком і трубкою в сраці, підключений до тисяч різноманітних пристроїв, які тримають тебе на цьому світі.

Любий Пітере, ти не в тому становищі, щоб називати когось «товстою огидною нечепурою».

У пацієнтів з такою формою коми, як у тебе, всі м'язи скорочуються. Сухожилля збігаються все тугіше й тугіше. Твої коліна підтягуються до грудей. Твої руки скоцюрблюються на череві. М'язи на литках натягуються, і пальці ніг випрямляються донизу так, що хочеться пронизливо верещати: на них дивитися — і то боляче. Пальці на твоїх руках стискаються і врізаються в долоні. Кожний м'яз і кожне сухожилля стають дедалі коротшими. М'язи на твоїй спині, ті, що зазвичай піднімають тулуб, вони збігаються і відтягують твою голову так, що вона ледь не торкається сраки.

Ти відчуваєш це? Ти увесь скрючений та скоцюрблений, і Місті кожного дня їздить до шпиталю, щоб зріти всю цю гидоту. І це — не враховуючи подорожі на поромі. Ось з якою гидотою одружена Місті.

Найгірше за день — це писати оці рядки. Це твоїй мамочці Грейс зайшла до голови блискуча ідея вести коматозний щоденник. Сказала, що саме це і робили моряки та їхні дружини — вели записи усіх тих днів, коли вони були в розлуці. Тож це стара й красива морська традиція. Освячена часом традиція острова Чекайленд. Після місяців розлуки, знову ненадовго об'єднавшись, моряки та їхні дружини обмінюються щоденниками, щоб надолужити згаяне. Як зростали діти. Якою була погода. Літопис усього, що було. Отут — усе те лайно, яким

ти і Місті нудитимуть одне одного за вечерею. Твоя мати сказала, що тобі це піде на користь під час одужання. Одного дня, дай Боже, ти розплющиш очі, пригорнеш до себе Місті і поцілуєш її, свою люблячу дружину, а в щоденнику будуть усі твої втрачені роки, ретельно занотовані в деталях ласкавою рукою, усі подробиці того, як зростала твоя дитина і як скучила за тобою дружина, — матимеш змогу сидіти під деревом із пляшкою лимонаду і насолоджуватися читанням, надолужуючи згаяне.

А твоя мати, Грейс Вілмот, вона сама мусить вийти із власної коми.

Милий, любий Пітере. Ти це відчуваєш?

Кожен знаходиться у своїй персональній комі.

Ніхто не знає, що ти пам'ятатимеш із минулих часів. Можливо, всі твої спогади зітруться з пам'яті. Зникнуть, як у Бермудському трикутнику. Твій мозок пошкоджено. Ти народишся абсолютно новою людиною. Водночас іншою й тією ж самою. Воскреслою.

Між іншим, ти та Місті зустрілися в мистецькому коледжі. Вона завагітніла від тебе, і ви перебралися жити до твоєї матері на острів Чекайленд. Якщо ти це вже знаєш, то пропусти цей уривок. Пропусти і читай далі.

От тільки в мистецькому коледжі не вчать того, як твоє життя закінчується тоді, коли ти завагітнієш.

Існує безліч способів покінчити життя самогубством і при цьому не померти.

А якщо ти забув, то нагадаю тобі, що ти — ще той боягуз. Ти егоїстичний, нерішучий, безхребетний мудак. Якщо ти не пам'ятаєш, — то нагадаю, що ти заїхав на довбаному авто у довбаний гараж і спробував задušити до смерті свою жалюгідну сраку вихлопними газами, але ти навіть цього не зміг зробити як слід. Для початку треба було заправити повен бак паливом.

Щоб ти знав, які погані твої справи, пояснюю, що кожен, хто пробув у комі понад два тижні, впадає в стійкий вегетативний стан. Так кажуть лікарі. Твоє обличчя набрякає і червоніє. Зуби починають випадати. Якщо тебе не перевертати кожні півгодини, утворюватимуться пролежні.

Сьогодні, коли твоя дружина пише ці рядки, минув сто один день відтоді, як ти перетворився на овоч.

А тепер поговори про груди Місті, що стали схожими на вуха спаніеля.

Хірург імплантував у твій живіт трубку. У твоє передпліччя встромлена тоненька трубочка для вимірювання кров'яного тиску. Вона вимірює також вміст кисню та двоокису вуглецю у твоїх артеріях. А ще одна трубка вставлена тобі в шию, щоб вимірювати тиск крові в тих. венах, що повертають кров до твого серця. У тебе встромили також катетер. Це трубка між твоїми легенями та грудною кліткою для відводу рідини, що може там накопичитися. Навушники на твоїй голові посилають звукові хвилі для стимуляції твого мозкового стовбура. Трубка, встромлена тобі в ніс, напompовує в тебе повітря з дихального пристрою. Ще одна трубка встромлена у твої вени — через неї тобі краплинами вводять розчини та ліки. Щоб твої очі не пересихали, їх заклеїли плівкою.

А щоб ти знав, хто за все це платить, то скажу тобі, що Місті відписала будинок сестрам милосердя і турботи. У ту ж мить, коли ти помреш, великий будинок із шістнадцятьма акрами землі на Березовій вулиці стане, згідно з угодою, власністю католицької церкви — сто років безцінної історії твоєї родини підуть прямісінько в її кишеню.

У ту ж мить, коли зупиниться твоє дихання, твоя родина стане бездомною.

Але не переймайся — дихальний пристрій, годувальна трубка та ліки не дадуть тобі померти. Ти не зможеш померти, навіть якщо захочеш. Тебе триматимуть на цьому світі, поки ти не перетворишся на виснажений скелет, а машини для підтримання життєдіяльності просто прокачуватимуть крізь тебе повітря та вітаміни.

Милий дурний Пітере, ти це відчуваєш?

До того ж, коли люди говорять про «витягнутий штепсель», то це просто фігура мови. Уся ця машинерія, наскільки мені відомо, жорстко змонтована. А ще є аварійні генератори, безвідмовні пристрої тривоги, акумулятори, десятицифрові таємні шифри та паролі. Для того щоб відімкнути дихальний пристрій, знадобиться спеціальний ключ. А ще знадобиться постанова суду, офіційна відмова від претензій щодо злочинної недбалості лікаря, п'ять свідків та згода трьох лікарів.

Тож лежи й не рипайся. Ніхто ніякого штепселя не витягне, поки Місті не знайде вихід з тієї хринової ситуації, в яку ти вкинув її зі своєї вини.

Якщо ти не пам'ятатимеш, то нагадаю, що кожного разу, коли Місті приходиться тебе провідати, вона надіває оту дешеву брошку, що ти їй колись подарував. Місті знімає накидку і розстібає прищіпку цієї брошки. Звісно, що заздалегідь протерту спиртом. Щоб, не доведи Господи, ти не подряпався і не вхопив якусь стафілококову інфекцію. Вона встромляє шпильку цієї старої брошки — повільно так, дуже повільно — у плоть твоєї руки чи ноги. Аж поки ця шпилька не ввіпреться в кістку або не вилізе з протилежного боку. Якщо виступить кров, то Місті її витре.

Це так ностальгічно.

Тож інколи під час відвідин твоя дружина штрикає тебе голкою, штрикає знову і знову. І пошепки питає:

— А *оце* ти відчуваєш?

І не кажи, що тебе ніколи не кололи голкою.

Вона шепоче:

— Ти й досі живий, Пітере. Ну і як тобі *оце*?

Коли ти сьорбатимеш лимонад, читаючи оцей щоденник під деревом через десять років від сьогодні або через сто років, то мусиш знати: щоразу під час відвідин найприємнішим було встромити в тебе голку.

Вона, Місті, віддала тобі найкращі роки свого життя. І вона нічого тобі не винна, окрім великого й скандального розлучення. Ти, тупий та нікчемний мудака, залишив її насамкінець із порожнім бензиновим баком, як ти завжди й робив. До того ж ти скрізь по чужих стінах позалишав свої зізнання в ненависті. Ти обіцяв кохати, шанувати і пестити. Казав, що зробиш із Місті-Мері Кляйнман відому художницю, а насправді кинув її у злиднях, усіма зневажену та самотню.

Ти це відчуваєш?

Ти, милий, ласкавий і дурний брехуне. Твоя Теббі переказала обійняти і поцілувати свого татуса. За два тижні їй буде тринадцять. Вона стане підлітком.

Сьогоднішня погода — частково несамовита, з нерегулярними поривами люті. Нагадую, що Місті принесла твої смушкові черевики, щоб зігріти тобі ноги. На тобі — тугі ортопедичні панчохи, які женуть твою кров назад до серця. І Місті рятує твої зуби від випадання.

Між іншим, вона й досі тебе кохає. Якби не кохала, то не мучила б тебе.

Ти відчуваєш це, скотиняко?

Друге липня

Ну гаразд, гаразд, чорти б тебе забрали.

До речі, велика частина провини за оцю хрінову ситуацію лежить на Місті. На бідолашній Місті-Мері Кляйнман. Побічному продукту розлучення, якому майже ніколи не доводилося бачити матір удома.

Усі в коледжі, усі її подруги на потоці образотворчого мистецтва — всі вони казали їй: «Не роби цього».

«Ні, — казали її подруги. — Тільки не Пітер Вілмот. Тільки не «бродячий пеніс Пітер»».

Ходили чутки, що Пітер навчався і в Східному інституті мистецтва, і в Академії мистецтв Медоуз, і у Вільсонівському інституті мистецтва — і звідусіль його потурили за неуспішність.

Тебе потурили за неуспішність.

Пітер вступав до всіх мистецьких шкіл у дванадцяти штатах і скрізь пропускав заняття. У студії він не провів ані хвилини. Напевне, Вілмоти були багатую родиною, бо Пітер протинявся по навчальних закладах майже п'ять років, але диплома так і не надбав. Натомість увесь час фліртував з дівчатами. Пітер Вілмот мав довге темне волосся і носив оті розтягнуті светри з товстих ниток брудно-синього кольору. Шов на плечі час від часу розходився, і край светра теліпався біля матні.

Пітер завжди носив цей огидний светр і цілісінький день тинявся по інститутському містечку, впадаючи за кожною студенткою — товстою й худою, молодою й не дуже. Мерзотний залицяльник Пітер Вілмот. Якось подруги помітили, що светр у нього розлізся на ліктях та на талії.

Твій светр.

Шви розійшлися, і на спині зяяли діри, крізь які виднілася чорна футболка Пітера.

Твоя чорна футболка.

Єдиною різницею між Пітером та бездомним і немитим клієнтом психіатричної клініки були його коштовності. А може, й ні. То були химерні й потьмянілі від бруду старі брошки й намиста зі штучних діамантів. Усипані фальшивими перлинами та фальшивими

діамантами, ці величезні старі й колючі конструкції з кольорових скелець теліпалися на грудях Пітерового светра. Великі бабусині брошки. Кожного дня — нова брошка. Одного разу то було велике коліща з несправжніми смарагдами. Іншого разу — сніжинка зі шматочків скляних діамантів та рубінів, металева основа якої позеленіла від тертя об светр.

Об твій светр.

Фальшиві коштовності.

До речі, вперше Місті та Пітер зітнулися на виставці робіт першокурсників, де вона з подругами роздивлялася малюнок, на якому був зображений кутастих кам'яний будинок. З одного боку цей будинок мав своїм продовженням велике засклеєне приміщення, оранжерею, в якій росли численні пальми. У вікно було видно фортепіано. Видно було також якогось чоловіка. Він сидів і читав книгу. Такий собі невеличкий рай. Її подруги захоплювалися малюнком, казали, що будинок такий гарний — і кольори, і все інше, а потім хтось сказав:

— Не обертайтеся, бо сюди йде бродячий пеніс Пітер.

Місті спитала:

— Хто-хто?

Хтось відповів:

— Пітер Вілмот.

І хтось додав:

— Не дивись йому в очі.

Усі її подруги казали їй: «Місті, і не здумай обнадіювати його». Кожного разу, коли Пітер заходив до кімнати, у кожної жінки знаходилася якась причина, щоби піти. Ні, насправді він не смердів, але все одно рука мимоволі тягнулася, щоб прикрити носа. Він не витріщався на груди, але більшість жінок інстинктивно схрещували на грудях руки. Спостерігаючи, як та чи інша жінка розмовляє з Пітером Вілмотом, можна було помітити, що її лобний м'яз наморщує шкіру на чолі — певна ознака переляку. Верхні ж повіки Пітера напівопущені, і здається, що він радше злий, аніж закоханий.

І того вечора всі подруги Місті порозбігалися, кинувши її напризволяще в мистецькій галереї.

І залишилася вона стояти сам на сам із Пітером — із засаленим волоссям, у светрі й зі старою дешевою біжутерією. Він стояв, узявши

руки в боки і погойдуючись туди-сюди на п'ятах, а потім сказав, поглянувши на малюнок:

— То що?

Не дивлячись на неї, він спитав:

— Теж перепудишся і втечеш разом зі своїми подружками?

Ці слова він промовив, гордо випнувши груди. Його верхні повіки були напівопущені, а щелепа ходила туди-сюди. Аж зуби скрипіли. Потім він повернувся і гепнувся об стіну з такою силою, що картина поруч із ним аж перекосилася. Пітер прихилився до стіни, розправив плечі і засунув руки в кишені своїх джинсів. Заплющивши очі, він глибоко зітхнув. Потім, повільно випустивши повітря, розплющив очі, уп'явся на Місті й спитав:

— Ну як? Що скажеш?

— Про картину? — перепитала Місті. — Кутастий кам'яний будинок. — Вона простягнула руку і поправила її.

А Пітер дивився вбік, не повертаючи голови. Він скопив очі, щоб поглянути на картину, що висіла в нього над плечем, і сказав:

— Я виріс поруч із тим будинком. Отой тип із книгою, його звать Брет Петерсен. — А потім голосно, дуже голосно, Пітер спитав: — Я хотів би знати, чи вийдеш ти за мене заміж.

Отак він зробив їй пропозицію.

Отак ти запропонував мені вийти за тебе заміж. Уперше.

Усі казали, що він остров'янин. З острова Чекайленд, де хоч музей воскових фігур влаштувай: там мешкають багато древніх сімейств, що зародилися ще в часи Мейфлауерської угоди. Отих родин із розгалуженими генеалогічними деревами, де всі доводяться одне одному далекими родичами. Де нікому вже двісті років не треба було купувати срібного посуду. Кожного дня вони їли різні м'ясні страви і носили ті самі старі коштовності. Щось на кшталт їхньої регіональної претензії на модність. Їхні будинки з гальки та каміння, трохи пошарпані солоними вітрами, вивищувалися на Ільмовій, Грабовій та Тополиній вулицях.

Навіть їхні мисливські собаки — і ті були далекими родичами один одному.

Люди казали, що на Чекайленді все було точнісінько як у музеї. Прикольний старий пором, що вміщав шість авто. Три квартали старих будівель із червоної цегли на Торговій вулиці, бакалійна крамниця,

годинникова вежа старої бібліотеки, магазини. Білі дошки обшивки та кругова веранда старого готелю «Чекайленд», що вже не працював. Острівна церква, вся з граніту і з мозаїчного скла.

Тоді, в картинній галереї мистецької школи, на Пітерові була брошка у вигляді кружальця з брудних фальшивих діамантів блакитного кольору. Деяких блакитних камінців бракувало, і здавалося, що порожні кріплення мають маленькі гострі зуби. Основою брошки було срібло, але погнуте і вже потемніле. Кінчик довгої шпильки стирчав з-за протилежного краю і був укритий прищиками іржі.

У руці Пітер тримав великий пластиковий кухоль з пивом, і на кухлі було трафаретним способом написано назву якоїсь спортивної команди. Відсьорбнувши пива, він сказав:

— Якщо ти ніколи не задумаєшся над тим, виходити за мене заміж чи ні, то, мабуть, тебе й на вечерю запрошувати не варто, еге ж? — Поглянувши спочатку на стелю, а потім на неї, він додав: — Я вважаю, що такий підхід економить кожному офігенну купу часу.

— До речі, — зауважила Місті, — цей будинок не існує в природі. Я його придумала.

Саме так Місті й сказала тобі.

А ти відповів:

— Ти пам'ятаєш цей будинок, бо він і досі у твоєму серці.

А Місті відказує:

— Звідки ти в біса знаєш, що там за лажа в моєму серці?

Великі кам'яні будинки. Мох на деревах. Океанські хвилі, що шиплять і гримлять, розбиваючись об коричневі валуни під кручами. Ось що було в її серці — серці білошкірої голодранки.

Може, тому, що Місті і досі стояла, не рипаючись, може, тому, що тобі здалося, що вона самотня товстуха і тому не втекла разом зі своїми подругами, але ти зиркнув униз на брошку в себе на грудях і усміхнувся. Ти поглянув на неї й спитав:

— Тобі подобається?

І Місті спитала:

— Вона стара?

А ти відповів:

— Стара.

— А що то за камінці? — спитала вона.

— Блакитні, — відповів ти.

До речі, зовсім непросто було покохати Пітера Вілмота. Покохати тебе.

Місті спитала:

— А звідки вони в тебе?

А Пітер злегка похитав головою і осміхнувся, дивлячись у підлогу. Потім прикусив нижню губу. Озирнувся, звузивши очі, на нечисленних відвідувачів, що іще лишалися в галереї, і, поглянувши на Місті, сказав:

— Обіцяй, що не всерешся, коли я тобі дещо покажу.

Вона озирнулася на своїх подруг, що стояли в протилежному кінці кімнати біля якоїсь картини, але вони явно спостерігали за ними. А Пітер прошепотів, і досі притискаючись сідницями до стіни, нахилився до неї і прошепотів:

— Щоб творити справжнє мистецтво, потрібно страждати.

Між іншим, якось Пітер спитав Місті, чи знає вона, чому їй подобається те мистецтво, яке їй подобається. Чому страшна батальна сцена на кшталт «Герніки» Пікассо може бути прекрасною, а зображення двох єдинорогів, що цілуються у квітучому саду, може скидатися на купу гівна?

Чи справді хтось знає, чому йому щось подобається?

Чому люди роблять те або інше?

Там, у галереї, де за ними шпигували її подруги і де одну з картин намалював Пітер, Місті каже:

— Гаразд. Покажи мені справжнє мистецтво.

І Пітер, відсorbнувши пива, подав їй пластиковий кухоль. А потім казав:

— Пам'ятай, ти обіцяла.

Обома руками він ухопив рваний край свого светра і потягнув його угору. Театральна завіса почала підніматися, розкриваючи таємницю. Під светром показався худорлявий живіт Пітера, від якого йшло вгору рідке волосся. Потім з'явився пуп. Волосся розходилося довкола двох рожевих сосків, що теж з'явилися з-під светра.

Светр зупинився, сховавши за собою обличчя Пітера, і один сосок, червоний та вкритий струпами, витягнувся довгим гострячком від його грудей, наче прилипнувши до зворотного боку светра.

— Ось поглянь, — пролунав голос Пітера з-за светра. — Шпилька брошки проходить крізь мій сосок.

Хтось стиха верескнув, і Місті швидко обкрутилася, щоб поглянути на своїх подруг. Пластиковий кухоль випав у неї з рук, упав на підлогу і вибухнув пивом.

Пітер швидко опустив свій светр і сказав:

— Ти ж обіцяла.

То була вона. Іржава голка впивалася в сосок з одного боку, проштрикувала його наскрізь і виходила з протилежного. Шкіра довкола була вимазана кров'ю. Скривавлене волосся прилипло до шкіри. То була Місті. То вона верескнула.

— Кожного дня я роблю новий прокол, — пояснив Пітер і нахилився підняти кухоль. А потім сказав:

— Отак я кожного дня відчуваю новий біль.

Тепер Місті, придивившись, побачила, що светр довкола брошки потемнів і затужавів від крові, що розпливлася плямою. Утім, це була мистецька школа. Їй доводилося і гірше бачити. А може, й не доводилося, бозна.

— Слухай, ти, — сказала Місті, — ти ж псих. — Без видимої причини, може, через шок, вона розсміялася і додала: — Серйозно кажу тобі. Ти просто огидний.

Її ноги в сандалях — липкі й забризкані пивом.

Хтозна, чому ми любимо те, що любимо.

А Пітер питає:

— Ти ніколи не чула про художницю Мавру Кінкейд?

Він перекрутив брошку, приколоту до його грудей, щоб вона заблищала в білому освітленні галереї. Щоб пустити кров.

— Або про чекайлендську художницьку школу?

Чому ми робимо те, що робимо?

Місті озирнулася на своїх подруг, і вони теж поглянули на неї, готові прийти їй на порятунок.

А вона поглянула на Пітера й сказала:

— Мене звать Місті. — І простягнула йому свою руку.

Повільно, не спускаючи з неї очей, Пітер підняв руку до грудей і зашипнув брошку. На якусь мить його обличчя скривилося від болю і кожен м'яз напружився. Міцно заплющивши очі, наче зшивши їх

сіткою зморшок, він витягнув довгу шпильку зі свого светра. Зі своїх грудей.

З твоїх грудей. Вимазаних твєю кров'ю.

Клацнувши, він заціпнув і поклав брошку їй у долоню.

І спитав:

— Ну що — вийдеш за мене заміж?

Він сказав це виклично, наче звав її на поєдинок, наче кинув їй під ноги рукавичку. Це було як виклик. Виклик на дуель. Його очі обмацали її всю — її волосся, її груди, її ноги, її руки, зап'ястя, наче Місті Кляйнман судилося провести з ним решту його життя.

Милий, дорогий Пітере, ти це відчуваєш?

І вона, маленька ідіотка зі стоянки автопричепів, вона взяла ту брошку,

Третє липня

Ангел каже:

— Стисни кулак. — Потім каже: — Вистав указівний палець, наче ти хочеш подлубатися в носі.

Він бере Місті за руку з виставленим пальцем і повертає так, що кінчик пальця ледь торкається чорної фарби на стіні. Водячи її пальцем по смузі розпиленої чорної фарби, по фрагментах речень та по закарлючках, по плямах та мазках, Ангел питає:

— Ти нічого не відчуваєш?

До речі, вони — чоловік та жінка, що стоять ледь не торкаючись одне одного в маленькій темній кімнаті. Вони вповзли туди крізь маленький отвір у стіні, а власниця будинку чекає за стіною. Щоб ти знав на майбутнє — Ангел вбраний в оті тугі коричневі шкіряні брюки, від яких відгонить так, неначе їх щойно наквацювали кремом для черевиків. Або так, як пахнуть шкіряні сидіння в автомобілях. Або як твій гаманець, просякнутий потом від того, що він лежить у твоїй задній кишені, коли ти їздиш на авто спекотним літнім днем. Місті зазвичай переконувала себе, що не любить цей запах, і ось тепер він іде від штанів, що їх надягнув Ангел, який притиснувся до неї.

Час від часу власниця будинку довбе ногою стіну і вигукує:

— Може, ви мені скажете, що ви там замислили?

Сьогодні тепло й сонячно, незначна хмарність, і якась домовласниця, що як зателефонувала з Плезант-Біч, сказала, що, як виявилось, зникла її сніданкова кімнатка і декому краще було б негайно приїхати і самому подивитися. Місті подзвонила Ангелу, і він зустрів її, коли пришвартувався пором, щоб потім поїхати разом. Він прихопив із собою фотоапарат, а також торбу з лінзами та плівками.

Може, ти пам'ятаєш, Ангел мешкає в Оушн-Парку. Кажу тобі наздогад: ти законопатив його кухню. Він каже, що те, як ти пишеш літеру «М» — перший горбок вищий за другий, — свідчить, що ти цінуєш власну думку вище задумку громади. І що твоя прописна «н» з різко скошеною внизу другою паличкою вказує на те, що ти не схильний до компромісів. Це — графологія, наука точна і справжня,

каже Ангел. Побачивши оті слова у своїй пропалій кухні, він захотів поглянути і на інші будинки.

До речі, він каже, що те, як ти пишеш свої прописні «з» та «у», схилиючи нижнє заокруглення вліво, свідчить про твою сильну прив'язаність до матері.

І Місті сказала Ангелу Делaporte, що тут він, безперечно, мав рацію.

Вони з Ангелом поїхали до Плезант-Біч, і двері їм відчинила жінка. Вона поглянула на них, закинувши голову так, що лінія її погляду збіглася з лінією її носа. Виставивши підборіддя з тонко стиснутими губами і скоцюрбивши жувальні м'язи в куточках щелепи, наче маленькі кулачки, жінка саркастично спитала:

— А що — Пітеру Вілмоту ліньки самому тут нарисуватися?

Стиснувши отой маленький м'яз, що йде від нижньої губи до підборіддя, тобто *підборідний м'яз*, так міцно, що на шкірі підборіддя з'явилося безліч дрібних ямочок, вона каже:

— Починаючи із сьогоднішнього ранку мій чоловік тільки й знає, що прикладається до пляшки.

Підборідний м'яз, зморщувальний м'яз — усі ці маленькі м'язи обличчя — це те, що ти відразу ж вивчаєш на курсі анатомії в мистецькому коледжі. Завдяки цьому ти вже зможеш розрізняти фальшиві усмішки, бо м'яз сміху та шийний м'яз сильно відтягують вниз нижню губу, роблять її ледь не прямокутною і оголяють нижній ряд зубів.

До речі, не таке вже й велике досягнення — вміти розбиратися, коли люди лише прикидаються, що ти їм подобаєшся, а коли — ні.

У кухні цієї жінки жовтий шпалерний папір відстає від отвору біля підлоги. Жовті кахлі на підлозі вкриті старими газетами та білою гіпсовою пилюкою. Побіля діри стоїть пакет для покупок, доверху напханий шматками розбитого гіпсокартону. Стрічки порваних та скручених жовтих шпалер стирчать із мішка. Жовтих шпалер із цятками маленьких помаранчевих соняшників.

Жінка стояла поруч з дірою, склавши руки на грудях. Кивнувши на отвір, вона сказала:

— Це там, прямо всередині.

Монтажники сталевих конструкцій, пояснила їй Місті, вони прив'язують гілку дерева до вершини нового хмарочоса чи моста на

знак того, що під час спорудження ніхто не загинув. Або для того, щоб принести благополуччя новій будівлі. Це зветься «увінчання гілкою». Чудернацька традиція.

У головах отих будівельників повно всіляких ірраціональних забобонів.

Місті сказала домовласниці, щоб та не турбувалася.

Її *зморщувальний м'яз* стискає брови над переніссям. Її *levator labii superioris* підтягує верхню губу — і на обличчі з'являється глузлива посмішка, а ніздрі погрозово роздуваються. Її *depressor labii inferioris* відтягує нижню губу, оголяючи нижній ряд зубів, і вона каже:

— Це вам доведеться потурбуватися.

А за отвором — маленька темна кімната, оперезана з трьох боків умонтованими в стіну жовтими сидіннями, щось на кшталт кабінету в ресторані, тільки без столу. Мабуть, через це домовласниця і зве її «сніданковою нішею». Жовтого кольору кімнаті надають жовтий вініл та жовті шпалери на стінах. І все це вкрите закарлючками, нанесеними чорною спреј-фарбою, — Ангел водить її рукою по стіні, де написано: «...спасемо наш світ, знищивши оцю армію загарбників...»

Це Пітерова чорна фарба, це його розірвані речення та каракулі. Його рисочки. Фарба петляє через узяті в рамку малюнки на стінах, вишиті подушечки та через лавки, покриті жовтим вінілом. На підлозі — порожні бляшанки з чорними спіралеподібними відбитками рук Пітера, а його чорні відбитки пальців наче й досі стискають ці бляшанки.

Написані спреј-фарбою слова петляють через маленькі рамкові малюнки квітів та пташок. Чорні слова пролягли через маленькі вишиті подушечки, які зазвичай підмощують під сраку. Слова навсібіч розбіглися по кімнаті — і по кахляній підлозі, і по стелі.

Ангел каже:

— Дай мені руку, — і згортає її пальці в кулак, залишаючи стирчати лише один вказівний палець. Притуливши кінчик цього пальця до чорного напису на стіні, він водить його так, щоб Місті відслідковувала кожне слово.

Міцно обхопивши її кулак, він водить її палець. Навколо коміра та пахв його футболки — темні плями поту. Він дихає вином прямо в шию Місті. Поки вона не спускає очей з чорних слів, Ангел якось

дивно не спускає очей з неї. І взагалі, в цій кімнаті виникає якість дивне відчуття.

Ангел притискає її палець до стіни, рухає його по намальованих словах і питає:

— Ти відчуваєш те, що відчував твій чоловік?

Як навчає графологія, коли провести своїм указівним пальцем по зробленому кимось напису або взяти дерев'яну ложку чи копістку і просто провести ними по вже написаних словах, то можна відчути те, що відчував автор цих слів під час їх написання. Доведеться дослідити натиск та швидкість написання, щоб натискати з тим самим зусиллям, що й автор. Щоб писати з такою ж самою швидкістю, що й автор. Ангел каже, що це приблизно як акторський метод. Це він називає методом фізичних дій Костянтина Станіславського.

Ангел каже, що аналіз почерку та акторська методика стали популярними приблизно в один і той самий час. Станіславський вивчав праці Павлова з його слинявим собакою, а також праці нейрофізіолога І. М. Сеченова. А раніше Едгар Аллан По вивчав графологію. І всі намагалися пов'язати фізичне з емоційним. Тіло й душу. Світ і уяву. Цей світ і той світ.

Ведучи палець Місті по стіні, він провів його по отаких словах: «... твою повінь, твою ненаситну жадобу і шумливі домагання...»

Ангел пошепки каже:

— Якщо емоції здатні творити фізичні дії, то повторювання фізичних дій здатне відтворити ті ж самі емоції.

Станіславський, Сеченов, По — усі вони намагалися породити фізичну дію, щоб потім за допомогою її повторення отримати змогу наново відтворити почуття.

Безкінечний спосіб повторити випадкове. Конвеєр для планування та виробництва спонтанного.

Зіткнення містичного та промислової революції.

Як ганчірка, що нею натирають до блиску черевика, — ось як пахне ця кімната. Так, як пахне внутрішній бік широкого ремня. Як бейсбольна рукавиця. Як нашійник собаки. Це слабкий кислуватий запах мокрого годинникового ремінця на твоєму спітнілому зап'ясті.

Звук Ангелового шепоту. Її щока змокріла від його дихання. Його долоня стискає руку Місті міцно, як капкан. Його нігті впиваються їй у шкіру. І Ангел каже:

— Відчуй. Відчуй сама і скажи мені, що відчував тоді твій чоловік.

І слова на стіні: «...ваша кров — це наше золото...»

Інколи щось читати — все одно що ляпаса вхопити.

А потойбіч діри домовласниця щось каже. Потім стукає в стіну і знову каже, цього разу вже гучніше:

— Якщо зібралися щось робити, то вже робіть, не баріться.

Ангел каже:

— Повтори уголос написане.

А на стіні написано: «...ти, як непозбутнє лихо, тягнеш за собою всі свої невдачі та негаразди...»

Проводячи пальцем твоєї дружини по кожному слову, Ангел шепоче:

— Повтори вголос.

А Місті відповідає:

— Ні. Це просто якась маячня, — каже вона.

Міцно обхопивши руку Місті і скеровуючи її палець, Ангел злегка підштовхує її плечем вздовж напису і знову каже:

— Та це ж просто слова. І ти можеш їх проказати.

А Місті відповідає:

— Вони лихі. І не мають сенсу.

Ось ці слова: «...вирізати всіх вас, як жертвних тварин, аж до четвертого коліна...»

Тепла шкіра Ангела міцно огортає її руку. Він шепоче:

— А навіщо ж ти тоді приїхала поглянути на них?

Знову слова: «...по товстих ногах моєї дружини розповзаються варикозні вени...»

По товстих ногах твоєї дружини.

Ангел шепоче:

— І навіщо ж тоді було приїжджати?

Тому, що її милий дурний чоловік не залишив посмертної записки.

Тому, що це — та частина його єства, про яку вона й не здогадувалася.

Тому, що їй хочеться зрозуміти, ким він був. Бо вона хоче виявити, що ж сталося.

Місті відповідає Ангелу:

— Не знаю.

Будівельники, які дотримувалися давніх традицій, пояснює вона йому, ніколи не розпочинали нову споруду в понеділок. Тільки в суботу. Після закладин фундаменту вони кидали в нього жменьку житнього зерна. І тільки через три дні, якщо насіння не проростало, починали будувати. Під долівкою вони клали стару потерту Біблію або замурували її в стіну. І одну стіну завжди лишали нефарбованою, аж поки не прибували домовласники. Це робилося для того, щоб диявол не дізнався про спорудження нового будинку, аж поки до нього не можна буде в'їхати й жити.

З кишеньки своєї фотосумки Ангел дістає щось пласке та сріблясте, завбільшки з кишенькову книжечку. Це — фляжка, квадратна й блискуча, вигнута так, що коли дивитись крізь неї з увігнутого боку, здається худим та високим. А з вигнутого боку опецькуватим і товстим. Він подає фляжку Місті, метал важкий та гладенький, а з одного боку — кругла кришечка. Вага фляжки коливається, бо щось плюскається всередині. Його фототорба — цупка сіра тканина з безліччю застібок-блискавок.

На високому й тонкому боці фляжки вигравіювано: «Ангелу: *Te amo*».

Місті питає:

— А ти? *Ти* чому тут?

Коли вона бере фляжку, їхні пальці торкаються. Фізичний контакт. Флірт.

До речі, погода сьогодні — частково підозріла, можна очікувати подружньої зради.

Ангел відповідає:

— Це джин.

Кришечка відкручується і звисає на маленькому ланцюжку, яким вона кріпиться до фляги. Те, що всередині, має приємний запах, і Ангел каже:

— Пий.

Відбитками його пальців укрите все її тонке та високе відображення на полірованій стінці. Крізь отвір у стіні видно ногу домовласниці в замшевому мокасині. Ангел ставить свою сумку так, щоб закрити цей отвір.

Тобі чути, як десь далеко від усього цього шиплять і вибухають океанські хвилі. Одна за одною. Шиплять і вибухають.

Графологія твердить, що в нашому почеркові проявляються три аспекти нашої особистості. Усе, що знаходиться в нижній частині рядкових літер, наприклад, хвостик літери «у» чи «з», усе це вказує на нашу підсвідомість. Тобто «іd» за Фрейдом. Це — твоя найбільш тваринна сторона. Якщо хвостики схиляються праворуч, це значить, що ти спрямований у майбутнє і до світу поза тобою. А коли хвостики схиляються ліворуч, це значить, що ти застрягнув у минулому і Дивишся всередину самого себе.

— Усе твоє життя проявляється в кожній фізичній дії — у тому, як ти пишеш або йдеш по вулиці. У тому, як ти тримаєш свої плечі, — каже Ангел. — Усе це — мистецтво. Жестикулюючи, ти видаєш історію свого життя.

У фляжці — джин, і ти відчуваєш його прохолодну приємність, коли він тоненькою цівочкою стікає вниз твоєю горлянкою.

Ангел каже, що форма твоїх високих літер, усе, що вивищується над звичайними рядковими літерами, як-от «е» чи «х», — усе це вказує на твоє вище духовне «я». На твоє суперего. Те, як ти пишеш свої «і», або ж «ф», або «ї», свідчить про те, ким ти прагнеш бути.

А все, що знаходиться проміж, тобто більшість твоїх рядкових літер, — усе це демонструє твоє его. Стиснуті, гострі, розтягнуті, округлі — усі ці букви показують звичайного буденного тебе.

Місті подає флягу Ангелу, і той робить ковток.

І питає:

— А ти нічого не відчуваєш?

Слова Пітера промовляють: «...вашою кров'ю збережемо ми наш світ для прийдешніх поколінь...»

Це — твої слова. Твоє мистецтво.

Ангел розмикає свої пальці і забирає їх з її руки. Потім його пальці зникають у темряві, і стає чути, як на фотосумці розстібаються блискавки. Запах коричневої шкіри відступає від Місті, і раптом — клац і блись, клац і блись: то Ангел фотографує. Він нахиляє фляжку до своїх губ, і зображення Місті ковзає вгору-вниз по металу між його пальцями.

А її пальці і далі черкають стіни, і ось ще один напис: «...Я зробив свою частину роботи. Я знайшов її...»

І далі йдеться: «...я не вмію убивати. Це вона кат...»

Місті каже, що скульптор Берніні, щоб отримати достовірну гримасу болю, палив свою ногу свічкою і одночасно малював ескіз свого обличчя. Коли художник Жеріко писав свій «Плот Медузи», він ходив до шпиталю, щоб зарисовувати обличчя помираючих. Їхні відрізані голови та руки він приносив до своєї студії, щоб спостерігати, як, гниючи, міняє колір шкіра.

Стіна загула. Потім знову загула, і під її рукою затремтіли шпалери та гіпсокартон. То домовласниця з протилежного боку знову довбе стіну ногою в замшевому мокасині, і взяті в рамку квіти і птахи торохтять об жовті шпалери. Об каракулі чорної спреї-фарби. Домовласниця гукає:

— Можете передати Пітеру Вілмоту, що за оцю муйню він сяде за грати.

А далеко від усього цього океанські хвилі шиплять і вибухають, шиплять і вибухають.

І досі проводячи пальцями по стіні і намагаючись відчутти те, що ти відчував у той момент, Місті питає:

— Ти ніколи не чув про місцеву художницю Мавру Кінкейд?

Ангел відповідає з-за фотокамери:

— Та трохи. — І клацає затвором. Питає:

— А вона не страждала на синдром Стендаля?

А Місті робить ще один ковток джину; він обпікає, і на її очах виступають сльози.

— Мавра Кінкейд від нього померла? — питає вона.

Не припиняючи знімати, Ангел дивиться на неї крізь свою фотокамеру і каже:

— Поглянь сюди. Ти, здається, казала, що ти художниця? Щось розповідала про анатомію? От тепер і усміхнися так, щоб твоя усмішка була як справжня.

Четверте липня

Щоб ти знав, усе просто прекрасно. Сьогодні — День незалежності, і готель повен. пляж юрмиться людьми. Вестибюль заповнений відпочивальниками, — вони тусуються в очікуванні феєрверку, який мають влаштувати на материку.

Твоя донька, Теббі, начепила на кожне око по стрічці маскувальної плівки і така пробирається через вестибюль, тицяючи і мацаючи руками присутніх. Рухаючись від каміна до столика реєстратора, вона шепоче «...вісім, дев'ять, десять...», лічачи кроки, пройдені від однієї віхи до другої.

Відпочивальники-прибульці аж підстрибують від несподіванки, коли відчувають дотик її рученят. Натужно всміхаючись, вони відходять убік, даючи їй пройти. Ця дівчинка в сарафані з вицвілої рожево-жовтої шотландки, з темним волоссям, зібраним на потилиці жовтою стрічкою, вона як бездоганне типове уособлення дівчинки з Чекайленду. Уся в губній помаді та лаку для нігтів. Грає в якусь милу й чудернацьку старомодну гру.

Розчепіривши пальці, вона проводить руками по стіні, мацає малюнок у рамці, торкається книжкової шафи.

А за вікнами вестибюлю — спалахи й гуркіт. З материка злітають феєрверки і, описуючи високу дугу, летять до острова. Таке враження, що готель зазнає артилерійського обстрілу.

Великі вертушки з жовтого та помаранчевого полум'я. Вибухи червоного вогню. Блакитні та зелені смуги й іскри. Гуркіт завжди відстає, як грім відстає від блискавки. І Місті підходить до свого дитинчати й каже:

— Люба, вже почалося. Розкривай очі і йди подивися.

Не розклеюючи очей, Теббі відповідає:

— Мені треба дослідити кімнату, поки всі тут.

Навпомацки рухаючись від незнайомця до незнайомця — а всі вони залякли, дивлячись у небо, — Теббі рахує свої кроки до вестибюльних дверей та ганку.

П'яте липня

На ваше перше справжнє побачення, коли ти зустрівся з Місті, ти натягнув для неї полотно.

На своєму побаченні Пітер Вілмот і Місті Кляйнман сиділи в бур'янах на великій порожній автостоянці. Було літо, і довкола них кружляли бджоли та мухи. Вони сиділи на картатій ковдрі, яку Місті принесла зі свого помешкання. Узявши із собою свою скриньку з фарбами, зроблену з палевого дерева і вкриту пожовклим лаком, з потемнілими мідними накутниками та завісами, Місті відкинула ніжки і зробила зі скриньки мольберт.

Якщо ти це пам'ятаєш, то гортай уперед.

Якщо пам'ятаєш, бур'яни були такі високі, що тобі довелося їх витоптати, щоб зробити нам гніздечко під сонцем.

Був весняний семестр, і, здавалося, всіх мешканців студентського містечка охопила одна й та сама ідея. Сплести компакт-програвач або ж персональний комп'ютер тільки з травинок та паличок. Або корінців. Чи стручків. У повітрі висів запах гумового клею.

Ніхто не натягував полотен і не малював пейзажів. Бо в цьому не було нічого прикольного. Але Пітер сів на оту ковдру під сонцем. Він розстебнув куртку і задрав край свого мішкуватого светра. А під ним, притиснуте до шкіри грудей та живота, виявилось чисте полотно, прикріплене до підрамника.

Замість того, щоб вдягнути сонцезахисні окуляри, ти обвів очі вугільним олівцем та провів чорну лінію на носі. І вийшов великий хрест посеред твого обличчя.

Якщо ти читаєш це, то знай, що ти бозна-скільки пробув у комі. І цей щоденник аж ніяк не розрахований на те, щоб наводити на тебе нудьгу.

Коли Місті спитала, чому він приніс полотно отак, під одягом, засунувши рамку під светр, Пітер відповів:

— Щоб пересвідчитися, що воно гарно сидітиме.

Отак ти і сказав.

Якщо ти пригадаєш, то дізнаєшся про те, як ти жував стебло трави. Яким воно було на смак. Ти жував його своїми великими та

квадратними щелепними м'язами спочатку з одного боку, потім з другого, все жував та жував. Однією рукою ти шарив між бур'янинами, вишукуючи шматочки гравію або грудочки землі.

А всі подруги Місті плели свої ідіотські плетива з трави. Щоб потім зробити з них усілякі пристрої, які будуть достатньо реалістичними, щоб виглядати кумедно і прикольно. І зробити їх так, щоб не слід було пояснювати, що то таке. Бо якщо пристрій не матиме вигляд справжнісінької доісторичної хайтек-системи, то не буде смішно. Іронія не спрацює.

Пітер дав їй чисте полотно і сказав:

— Намалюй що-небудь.

А Місті відказала:

— Тепер. ніхто не малює фарбами. Уже не малює.

А якщо хтось, наскільки їй відомо, і малював, то хіба що своєю кров'ю або спермою. І малював на живих собаках із тваринного притулку або на желатинових десертах тієї чи іншої форми, але на полотні — ніколи.

Та Пітер сказав:

— Б'юсь об заклад, ти й досі малюєш на полотні.

— А чому ти так думаєш? — спитала Місті. — Тому що я відстала від життя? Тому що я не вмю інакше?

А Пітер і каже:

— Просто бери, нехай йому грець, і малюй.

Вважалося, що вони вищі за репрезентативне мистецтво. Вищі за звичайні приємні для ока малюночки. Вони мали опанувати візуальний сарказм. Місті сказала, що вони платять надто багато за те, щоб їх не навчали техніки дієвої іронії. Сказала, що красива картинка не дасть світу нічого нового.

А Пітер і каже:

— Ми ще не досить дорослі, щоб пиво купувати, а ти кажеш, що ми маємо чогось навчити світ.

Лежачи на спині у трав'яному гнізді і підмостивши руку під голову, Пітер мовив:

— Усі зусилля світу будуть марними, якщо ти не маєш натхнення.

Якщо ти, йолопе прищелепуватий, так нічого й не помітив, то скажу, що Місті справді хотіла тобі сподобатися. До речі, і сукню, і сандалі, і обвислий солом'яний бриль — усе це вона вдягла саме для

тебе. Якби ти хоч трохи доторкнувся до її волосся, то воно б аж захрустіло від лаку.

Вона вилила на себе стільки парфумів, що стала приваблювати до себе бджіл.

А Пітер установив чисте полотно на її мольберт. І сказав:

— Мавра Кінкейд ніколи не ходила до задрипаного мистецького коледжу.

Виплюнувши зелений жмутик пережованої трави, він висмикнув ще одне стебло і встромив його в рота. Ворушачи позеленілим язиком, він сказав:

— Закладаюсь, що якби ти малювала те, що в тебе в серці, то твої картини вже висіли б у музеї.

У серці в неї — всіляка дурнувата фігня, відказала Місті.

Пітер мовчки зиркнув на неї і каже:

— А навіщо ж тоді малювати те, що тобі не подобається?

Те, що тобі подобається, відповіла йому Місті, ніколи не продасться. Люди таке не купуватимуть.

Та Пітер їй каже:

— А що, як тебе чекатиме приємна несподіванка?

То була його теорія самовираження. Парадокс професійного художника. Як ми все життя намагаємося самовиразитися, а виходить, що нам нема чого сказати. Ми хочемо, щоб творчість була причинно-наслідковою системою. Щоб вона давала відчутний результат. Ринковий продукт. Ми хочемо поставити знак рівності між самовідданою працею і дисципліною та визнанням і винагородою. Ми стрибуємо на бігову доріжку під назвою «мистецький коледж», вибираємо магістерську програму в образотворчому мистецтві — і вчимося, вчимося, вчимося. Але нам, з усіма нашими прекрасними навичками, немає чого відображати. Як послухати Пітера, то ніщо не обламає нас сильніше, ніж коли ледачий обдовбаний наркоман або слинявий педофіл створює шедевр. Начебто абсолютно випадково.

Коли якийсь ідіот не боїться сказати, *що* йому насправді подобається.

— Платон, — каже Пітер і, повернувши голову, випльовує трав'яну жуйку, — Платон сказав: «Той, хто підходить до храму Муз без натхнення, гадаючи, що досить самої лише майстерності, так і

залишитися партачем, а його претензійну поезію заглушать пісні, написані безумцями.

Уставивши ще одну стеблину в рота, він пожував, а потім сказав:

— А що робить Місті Кляйнман безумною?

Її фантазійні будинки та бруковані вулиці. Її чайки, що кружляють над устричними човнами, які повертаються з мілин, котрі їй ніколи не доводилося бачити. Привіконні ящики, повні ротиків та циній. Ніщо на цьому і тому світі не змусить її малювати отаку бздур.

— Мавра Кінкейд, — каже Пітер, — узяла в руки пензля аж у сорок два роки.

З цими словами він почав виймати з палевої скриньки пензлики і розминати їхні засохлі кісточки. Каже:

— Мавра зцапала якогось типово острівного теслю з острова Чекайленд, і у них народилося двійко діточок.

Пітер витягнув тюбики з фарбою і поклав їх поруч із пензлями на ковдру.

— Усе було добре, поки не помер її чоловік, — пояснив він. — Ось тоді Мавра захворіла, серйозно захворіла, на туберкульоз легенів чи що. У ті часи, коли жінці було сорок один, то вона вже вважалася старезною бабою.

Свою першу картину Мавра Кінкейд написала тільки тоді, коли одна її дитина померла. Він сказав:

— Може, й справді люди мусять сильно страждати, щоб ризикнути робити те, що вони люблять.

Оце все ти і сказав Місті.

А ще ти розповів, що Мікеланджело був депресивним маніяком, який у своїх картинах зображав себе мучеником, з якого здирають шкіру. Анрі Матіс полишив адвокатську діяльність через апендицит. Роберт Шуман почав писати музичні твори тільки тоді, коли паралізувало його праву руку і він був змушений кинути свою кар'єру концертного піаніста.

Коли ти все це розповідав, ти рився у своїй кишені. Намагався щось звідти вивудити.

Ти говорив про Ніцше та про його сифіліс в останній стадії. Про Моцарта та його уремію. Про Пола Клі та склеродерму, яка скрючила його суглоби та м'язи так, що він помер. Про Фріду Кало та спинномозкову грижу, що вкривала її ноги кровоточивими виразками.

Про лорда Байрона та його клишоногість. Про сестер Бронте та їхній туберкульоз. Про Марка Ротко і його самогубство. Про Фленнері О'Коннор та її туберкульоз шкіри. Натхнення потребує хвороби, фізичної вади, безумства.

— Томас Манн каже, — зауважив Пітер, — що великі мистці — це великі інваліди.

А потім ти поклав на ковдру ще одну річ. Там, серед тюбиків із фарбою та пензликів, лежала велика брошка з фальшивими діамантами. Завбільшки майже зі срібний долар, вона мала прозорі скляні камінці та малесенькі поліровані дзеркальця в жовто-помаранчевому кільці оправы; всі дзеркальця — надщерблені та помутнілі. Лежачи на картатій ковдрі, ця брошка, здавалося, розбивала сонячне проміння на міриади іскор. Метал оправы був тьмяно-сірого кольору, він тримав фальшиві діаманти своїми гострими зубенятами.

Пітер спитав:

— Ти хоч щось почула з того, що я сказав?

І Місті підняла брошку. Іскорка відбилася просто їй в очі, і вона, запаморочившись, на мить осліпла. Про все забула — і про сонце, і про бур'яни.

— Це тобі, — промовив Пітер. — Для натхнення.

А відображення Місті розбилося на безліч шматочків у кожному зі скляних діамантів. На тисячі фрагментів її обличчя.

Споглядаючи іскристі барви у своїй руці, Місті сказала:

— Розкажи мені. Розкажи, як помер чоловік Маври Кінкейд.

І Пітер, з позеленілими зубами, виплюнув пожовану траву у довколишні високі бур'яни. На його обличчі — чорний хрест, намальований вугільним олівцем. Облизавши свої зелені губи своїм зеленим язиком, він відповів:

— Убивство. Його вбили.

І Місті почала малювати.

Шосте липня

До речі, в старій брудній бібліотеці, де шпалери відстають від стіни на кожному стикові, а лампи денного світла, що висять на стелі, повні мертвих мух, усе, що ти зможеш пригадати, — і досі там. Той самий старий потертий глобус, пожовклий, як лимон. Континенти з вирізами в тих місцях, де колись були такі країни, як Пруссія чи Бельгійське Конго. Там досі висить у рамці оте попередження: «Кожного, хто псуватиме бібліотечні книги, переслідуватимуть у судовому порядку».

А стара місіс Террімор, бібліотекарка, так вона і досі носить свій твідовий костюм, та тільки тепер до нього додався ще й величезний, як тарілка, значок із написом: «Скористайся фінансовими послугами фірми «Оуенс Лендінг» і знайди себе в новому майбутньому!»

Якщо ти чогось не розумієш, то можеш придумати для цього будь-яке пояснення.

Люди на всьому острові носять один і той самий значок чи демонстраційну футболку, втюхуючи одне й те ж рекламне гасло. Вони отримують невеличкий приз чи грошову винагороду, якщо представник помітить їх зі значком чи в рекламній футболці. Вони перетворюють свої тіла на рекламні щити. Носять бейсболки з телефонними номерами, що починаються на «1-800».

Місті прийшла в бібліотеку разом із Теббі в пошуках книг про коней та комах, бо вчитель хоче, щоб вона їх прочитала перед тим, як цієї осені піде до сьомого класу.

Комп'ютерів тут немає. А якщо немає виходу в Інтернет та до бази даних, то, значить, і відпочивальників тут немає. Кави тут не продають. Не здають напрокат ні відеокасет, ні DVD. Нічого тут не дозволяється: говорити — лише пошепки. Теббі подалася до дитячого відділу, а твоя дружина — у своїй персональній комі — пішла до відділу мистецьких книжок.

У мистецькій школі вчать, що славетні старі майстри на кшталт Рембрандта, Караваджо та ван Ейка просто калькували. Малювали так, як не дозволяє малювати Теббі її вчитель. Ганс Гольбейн, Дієго Веласкес — вони просто сиділи в оксамитовому тенті в похмурій темряві і робили зарисовки навколишнього світу, світло якого

пробивалося до них крізь маленьку лінзу. Або відбивалося від викривленого дзеркала. Або, як у камері-обскурі, проектувався на їхню маленьку кімнату крізь невеличкий отвір. Навколишній світ проектувався на екран їхнього полотна. Каналетто, Гейнсборо, Вермеєр — вони перебували в темряві годинами та днями, калькуючи будинок або оголену модель в яскравому сонячному світлі зовнішнього світу. Інколи вони навіть малювали кольори прямо поверх спроектованих кольорів, узгоджуючи відблиск тканини відповідно до її спроектованих падаючих складок. Малювали точний портрет за один вечір.

До речі, «камера-обскура» означає латиною «темна кімната».

Це там, де конвеєр зустрічається з шедевром. Де камера використовує фарбу замість окису срібла. Полотно. замість плівки.

Вони провели там увесь ранок, і в якийсь момент Теббі підійшла і стала поруч із матір'ю. Теббі тримає в руках розкрити книгу і питає: «Мамо? — втупившись носом у сторінку, каже: — А ти знаєш, що потрібна температура шістсот градусів упродовж семи годин, щоб спалити людське тіло?»

У книзі — чорно-білі фото спалених жертв, скоцюрблених у «боксерську стійку», з обвугленими руками, схрещеними перед обличчям. Руки стиснуті в кулаки, засмажені вогнем пожежі. Обвуглені чемпіони з боксу. Книга називається «Судові розслідування підпалів».

До речі, сьогоднішня погода — пориви знервованої огиди з можливістю зловісних передчуттів.

Місіс Террімор дивиться на них з-за свого столу. Місті каже Теббі: — Поклади її назад.

Сьогодні у бібліотеці твоя дружина навмання бере книги з полиці рекомендованої літератури. Навмання розкриває книгу — там розповідається, що коли художник використовує дзеркало, щоб перекинути зображення на полотно, то те зображення виходить зворотним. Саме тому на полотнах старих майстрів майже кожна людина — шульга. А коли вони користувалися лінзою, то зображення виходило перевернутим. Тому хоч так, хоч сяк, а все одно вони бачили спотворене зображення. У цій книзі на старій дерев'яній гравюрі показано, як художник калькує проекцію. А на сторінці хтось написав: «Це можна зробити подумки».

Саме тому співають пташки — щоб помітити свою територію. Саме тому сцють собаки.

Це як напис на зворотному боці столу в «Дерев'яно-золотій ідальні», посмертне послання Маври Кінкейд живим нащадкам.

«Візьми в бібліотеці яку завгодно книжку», — написала вона.

Це — її тривалий ефект, витворений олівцем. Її саморобне безсмертя.

А під цим новим посланням стоїть підпис: «Констанція Бертон».

«Це можна зробити подумки».

Місті навмання витягує ще одну книгу і робить так, щоб вона розкрилася сама. Це — книга про мистця Шарля Меріона, блискучого французького гравера, який захворів на шизофренію і помер у психіатричній лікарні. На одній гравюрі із зображенням Французького військово-морського міністерства видно класичну кам'яну будівлю з рядом високих флейтоподібних колон; твір здається бездоганим, поки ви не помічаєте юрму потвор, що спускаються з небес. А над цими потворами на хмарах написано олівцем: «Ми — їхня приманка і їхня пастка». І підпис: «Мавра Кінкейд».

Заплющивши очі, Місті проводить пальцями по корінцях книг, що вишикувалися на полиці. Торкаючись країв шкіряних палітурок і тканини, вона не дивлячись витягує книжку і дає їй самій розкритися у своїх руках.

Це — Франциско Гойя, отруєний свинцем, що містився в його яскравих картинах. Фарби він накладав пальцями, виколупуючи їх з барилець, аж поки не захворів на свинцеву енцефалопатію, що призвела до глухоти, депресії та божевілля. На розкритій сторінці — зображення бога Сатурна, який пожирає власних дітей; — похмуре темне тло довкола булькатою велетня, що підкусює руки від безголового тіла. На білому окрайку сторінки хтось написав: «Якщо ти знайшов оце, то все одно ще зможеш урятуватися».

І підпис: «Констанція Бертон».

У наступній книзі французький художник Ватто зображає себе блідим худорлявим гітаристом, що помирає від туберкульозу, — як і було з ним у реальному житті. На голубих небесах зображеної сцени хтось написав: «Не малюй їм своїх картин», І підпис: «Констанція Бертон».

Щоб перевірити себе, твоя дружина йде через кімнату під пильним поглядом старої бібліотекарки, що дивиться крізь маленькі круглі окуляри в чорній дротяній оправі. У руках місті несе книжки про Ватто, Гойю, камеру-обскуру, і всі вони розкриті і вкладені одна в одну. Теббі підводить на неї погляд з-за столу, заваленого купою дитячих книжок. Опинившись у літературному відділі, Місті заплющує очі і проводить пальцями по корінцях старих книг. Вона зупиняється і навмання витягує одну з них.

Це книга про Джонатана Свіфта, про те, як у нього розвинувся синдром Менье і його життя стало нестерпним через паморочення та глухоту Розлючений та згорьований, він написав злу сатиру «Мандри Гулівера» та «Скромну пропозицію», де пропонував британцям для виживання поїдати ірландських дітей, кількість яких невпинно зростала. То була його найкраща робота.

Книга спонтанно розкрилася на сторінці, де хтось написав: «Вони змусять тебе убити всіх Божих дітей, щоб урятувати своїх».

І підпис: «Мавра Кінкейд».

Твоя дружина вкладає цю нову книгу в попередню і знову заплющує очі. Тримаючи під рукою стос книжок, вона простягає другу руку, щоб намацати нову книгу. Місті пробігає пальцями від корінця до корінця. Заплющивши очі, вона робить крок уперед — і впирається в м'яку стіну, від якої йде запах тальнової пудри. Коли вона розплющує очі, то бачить перед собою червону губну помаду і біле напудрене обличчя. Зелена шапочка на лобі, з-під шапочки видніється голова з кучерявим сивим волоссям. На шапочці написано: «Телефонуйте 1-800-555-1785, і ви отримаєте *повне* задоволення». А під шапочкою — окуляри в чорній дротяній оправі. Твідовий костюм.

— Вибачте, — каже голос, і це — голос бібліотекарки місіс Террімор. Вона стоїть собі, схрестивши руки на грудях.

І Місті робить крок назад.

Темно-червона губна помада каже:

— Мені б не хотілося, щоб ви нищили книжки, вставляючи їх отак одна в одну.

Бідолашна Місті, вона перепрошує. Їй завжди не везе, і вона повертається, щоб покласти книги на стіл.

Але місіс Террімор розставляє руки і хапає її, кажучи:

— Будь ласка, дозвольте мені самій повернути їх на полиці. Будь ласка.

Місті каже, що ще не час. Каже, що їй іще треба в цих книгах дещо переглянути. І поки дві жінки борються за право заволодіти купою книжок, одна з них вислизає і гепається плиском на підлогу. Так гучно, наче тобі хтось ляпаса дав. Книга розкривається, і стає видно напис: «Не малюй їм своїх картин».

А місіс Террімор і каже:

— Боюся, це довідкові книжки.

Та Місті відказує:

— Ні, не довідкові. Принаймні не всі. Он дивіться, написано: «Якщо ти знайшов оце, то все одно ще зможеш урятуватися».

Бібліотекарка дивиться на це крізь свої окуляри в чорній оправі і каже:

— Завжди хтось робить нову шкоду. Кожного року.

Поглянувши на високий годинник у горіховому корпусі, вона каже:

— Що ж, якщо ви не заперечуєте, то можете вважати, що ми сьогодні закрилися раніше.

Звіривши свій наручний годинник з високим годинником у горіховому корпусі, бібліотекарка додає:

— Ми закрилися десять хвилин тому.

Теббі вже передивилася свої книжки. Вона вже чекає біля вхідних дверей і гукає:

— Поквапся, мамо. Тобі ж пора на роботу.

А бібліотекарка, засунувши руку в кишеню своєї твідової жакетки, дістає звідти велику стиральну гумку рожевого кольору.

Сьоме липня

Оті мозаїчні вікна острівної церкви біла голодранка Місті Кляйнман навчилася малювати раніше, ніж читати й писати. Навіть ще до того, як уперше побачила мозаїчне скло. І до того їй ніколи не доводилося бувати всередині церкви. Жодної церкви. Безбожна мала Місті Кляйнман навчилася малювати надгробки сільського цвинтаря побіля мису Чекайленд-Пойнт і писати епітафії та дати ще до того, коли вона дізналася про існування цифр та букв.

А тепер, коли Місті сиділа отут на церковній службі, їй було важко пригадати, яка картина першою постала в її уяві і що вона першим побачила наяву, коли сюди приїхала. Пурпурова матерія олтаря. Товсті дерев'яні балки, чорні від лаку.

Усе це вона уявляла собі, коли була малою. Але ж це неможливо.

Поруч із нею на лаві — Грейс, вона молиться. Теббі — з дальнього боку біля Грейс, вони стають навколішки, склавши руки.

Очі Грейс заплющені, вона бурмоче собі в руки, промовляючи:

— Благаю, нехай моя невістка повернеться до малювання, яке їй так подобається. Благаю, не дай їй розтринькати даний Тобою талант...

А довкола них — усі старі остров'янські родини, шепочуть собі молитви.

Позаду них якийсь голос бурмоче: «...благаю, Господи, дай дружині Пітера все, що їй треба для того, щоб почати роботу».

Іще один голос, що належить старій пані Петерсен, промовляє: «... нехай Місті порятує нас, перш ніж прибульці знавісніють...»

Навіть Теббі, твоя донька, і та шепоче: «Господи, дай сили моїй мамі, щоб вона повернулася до свого мистецтва...»

Усі воскові фігури острова Чекайленд скупчилися, ставши навколішки, довкола Місті. І Таппери, і Бертони, і Німани — усі вони заплющили очі і, заламуючи пальці, благають Бога, щоб той спонукав її малювати. І всі вони гадають, що вона має якийсь таємний талант, який їх порятує.

А Місті, твоя бідолашна дружина, єдина несхиблена істота в церкві, вона просто хоче — якщо чесно, просто хоче випити.

Кілька ковтків. Кілька таблеток аспірину. І повторити.

їй хочеться заволати і наказати всім, щоб вони заткнулися і облишили свої ідіотські молитви.

Якщо тобі стукнуло сорок і ти бачиш, що вже ніколи не станеш великою художницею, якою ти мріяла стати, художницею, яка написала б щось таке, що зворушило б і надихнуло людей, змінило б їхнє життя. Ти просто не маєш таланту. Не маєш або розуму, або натхнення. Не маєш ти нічого з того, що потрібно для створення шедеву. Якщо ти бачиш, що твій портфель замовлень — це лише величні кам'яні будинки та пишні завітчані сади — фантазії маленької дівчинки з Текумзе-Лейк, що в штаті Джорджія, — якщо ти бачиш, що все, що ти намалюєш, лише збільшуватиме кількість посередності у світі, і без того заповненого посереднім лайном. Якщо ти збагнула, що тобі сорок один і ти вичерпала даний тобі Богом потенціал, то що ж — мої тобі щирі вітання.

Що ж, будьмо! Пиймо до дна!

Бо кращою ти вже не станеш. За те й вип'ємо.

Якщо ти розумієш, що вже ніяк не зможеш дати своїй дитині кращого рівня життя — чорт, навіть такого, який тобі забезпечила твоя мати в автопричепі на стоянці, — а це значить, що вона не піде до інституту, не навчатиметься і в мистецькому коледжі, ні про що не мріятиме, хіба що про те, як працюватиме на роздачі їжі, як і її матір.

Та пішло воно все к бісу!

І оце — повсякденне життя Місті-Мері Кляйнман, цариці рабів.

Мавра Кінкейд?

Констанція Бертон?

Чекайлендська художницька школа. Вони були інакшими, народилися інакшими. То були художники, що створили ілюзію легкості написання картин. Річ у тім, що в декого є талант, але в більшості його немає. Ми, що належимо до цієї більшості, ми так і підемо в небуття — безславно і непомітно, так нічого й не досягши. Люди на кшталт бідолашної Місті-Мері — це обмежені, маргінальні опудала, яким не судилося отримати якихось пільг від життя, як, скажімо, тих, що їх отримують інваліди. Для них не влаштовуватимуть Параолімпійських ігор. Вони просто платять більшу частину податків, але не отримують навзамін спеціального меню в м'ясному ресторані.

Для них не буде суперкомфортабельної душевої кабінки. Не буде спеціального місця в голові автобуса. Не буде лобістів у Конгресі.

Ні, доля твоєї дружини — це аплодувати успіхам інших людей. У мистецькому коледжі Місті знала одну дівчину, яка наповнила кухонний міксер рідким будівельним розчином і ганяла цей міксер доти, поки мотор не згорів, чмихнувши хмариною ядучого диму. Таким чином вона продемонструвала своє ставлення до «кар'єри» домогосподарки. А тепер ця дівчина, мабуть, мешкає десь у мансарді і наминає екологічно чистий йогурт. Вона має купу грошей і може дозволити собі байдикувати, закинувши ногу на ногу.

А ще одна дівчина, яку Місті знала в коледжі, так та влаштувала вистави в трьох діях, тримаючи ляльок у власному роті. То були костюмчики, які вона настромлювала на свій язик. Додаткові костюмчики вона тримала в роті — наче в театрі за кулісами. А під час зміни декорацій та костюмів можна було просто студити губи — як завісу в театрі опустити. Зуби були їй за рампу і підмостки. Всовуєш язика в новий костюм — і маєш ще один персонаж. Після вистави в трьох діях у цієї дівчини навколо рота утворювалися розтяжки. А її *orbicularis oris* розтягувався і деформувався.

Одного вечора, ставлячи в мистецькій галереї міні-версію «Найвеличнішої історії на світі», та дівчина ледь не загинула, коли маленький верблюдик прослизнув їй у горлянку. А тепер вона, напевне, оґрібає грантові гроші з усього світу.

А Пітер, з його хвалебним ставленням до гарненьких будинків, що їх малювала Місті, як він помилився! Пітер, який казав їй, щоб вона стала затвірницею на острові і малювала лише те, що їй подобалося, — його порада накрилася великим мідним тазом.

Твоя порада, твоя похвала — усе накрилося гігантським мідним тазом.

Як послухати тебе, то Мавра Кінкейд чистила рибу на коптильні впродовж двадцяти років. Вона потроху навчала того й сього своїх дітей, полола город, а потім одного дня ні з того ні з сього сіла й намалювала шедевр. Ти ба, яка сука! Без університетського диплома, без навчання в мистецькому коледжі — взяла й прославилася назавжди! Нею захоплюються мільйони людей, які її навіть ніколи не бачили і не побачать.

До речі, погода сьогодні жорстка з короткочасними нападами ревнивої люті.

Щоб ти знав, Пітере, твоя мати все одно тварюка. Знайшла собі роботу з неповним робочим днем: працює в службі, що вишукує людям знятий із виробництва фарфоровий посуд з вицвілим візерунком. Колись вона почула, як одна відпочивальниця, стара багата дурепа, ходячий скелет у мішкуватому трикотажно-шовковому сарафані, сказала, сидячи за обіднім столом: «Який сенс бути багатою на цьому острові, якщо тут нема чого купити?»

Відтоді, як Грейс почула ці слова, вона не відставала від твоєї дружини, вмовляючи її повернутися до малювання. Щоб дати людям те, чим вони могли б похвалитися: дивіться, що у нас є! Наче Місті могла витягнути якийсь шедевр зі своєї дупи і повернути родині Вілмотів утрачене багатство.

Наче вона могла таким чином врятувати увесь острів.

Скоро день народження Теббі, тринадцять років, знаменна віха в її житті, а грошей на подарунок немає. Місті відкладає чайові, щоб зібрати досить грошей і повернутися до Текумзе-Лейк. Вони ж не зможуть увесь час жити в готелі «Чекайленд». Багаті люди буквально живцем з'їдають острів, і їй не хочеться, щоб Теббі зростала в злиднях, переслідувана багатими хлопцями, які привчать її до наркотиків.

Місті розраховує, що під кінець літа вони зможуть ушитися. Що ж стосується Грейс, то Місті не знає, як учинити. У твоєї матері, напевне, є подруги, у яких вона змогла б жити. До того ж є церква, там завжди будуть готові допомогти. Жіноче олтарне товариство.

Тут, у церкві, довкола них — мозаїчні святі, всі вони пронизані стрілами, проколоті ножами і підсмажувані на вогнищах. У цю мить Місті згадує про тебе. Про твою теорію страждання як шляху до божественного натхнення. Про історію Маври Кінкейд, яку ти мені розповів.

Якщо нещастя — це натхнення, то Місті мала б бути на його вершині.

Бо всі люди отут, у церкві, стоять навколішки і моляться за те, щоб вона почала малювати. Щоби вона стала їхньою спасителькою.

Святі довкола них усміхаються та творять чудеса у хвилини свого страждання, і Місті простягає руку й бере Псалтир. Один зі старих запилених Псалтирів, деякі з них — без обкладинки, з деяких

звисають блаґенькі атласні стрічечки. Вона бере один із них навмання і розкриває. І нічого не знаходить.

Місті швидко гортає сторінки, але однаково нічого не знаходить. Самі лише молитви та псалми. Ніяких таємних послань, нашкрябаних на берегах.

Але коли вона вже хотіла покласти книгу назад, у очі їй кинувся напис, вирізаний у дерев'яній лавці якраз на тому місці, де лежав Псалтир, цей напис закриваючи: «Тікай із цього острова, бо потім не зможеш».

І підпис: *«Констанція Бертон»*.

Восьме липня

На їхнє п'яте справжнє побачення Пітер покривав рогожкою і вставляв у рамку картину, яку щойно написала Місті.

А ти, Пітере, ти все приказував: «Оце те, що треба. Саме та картина. Їй судилося висіти в музеї».

Та картина — то був ландшафтний пейзаж із будинком, оточеним з усіх боків верандою та затіненим деревами. В його вікнах висіли мереживні штори. За парканом з білих кілочків буяли троянди. Крізь промені сонячного світла неслися голубі птахи. З одного кам'яного димаря виляса цівочка диму. Місті та Пітер зайшли до крамниці рамок біля студмістечка, і вона стала спиною до фасадного вікна, щоб ніхто не зазирнув.

Місті й ти.

Вона стояла спиною, щоб ніхто не побачив її картини.

Її підпис був унизу, під парканом з білих кілочків: *«Місті-Мері Кляйнман»*. Бракувадо лише усміхненої пички. І маленького сердечка замість хвостика над буквою «й».

— Хіба що в музеї кічу, — відказала вона. Ця картина була лише покращеним варіантом того, що вона малювала ще з дитинства. І дивитися на неї було навіть неприємніше, ніж споглядати власне зображення, де вона була б намальована огидно товстою й оголеною. Ось воно, тривіальне маленьке серце Місті-Мері Кляйнман. Солодкаво-сиропні мрії бідної, самотньої шестирічної дитини, якою вона залишиться довіку. Її зворушлива й жалюгідна душа з гарненьких фальшивих діамантів.

Маленька банальна таємниця про те, що давало їй щастя.

Місті невпинно позирала через плече — щоб ніхто не піддивився. Щоб ніхто не побачив її справжню, дуже тривіальну і заштамповану душу, намальовану ось тут акварельними фарбами.

А Пітер, дай йому Бог здоров'я, Пітер просто обрізав рогожку і відцентрував на ній картину.

Ти взяв та й обрізав підкладку.

Закріпивши лобзик на верстакові в крамниці, Пітер обрізав рогожку з кожного боку по довжині рамки. Потім поглянув на картину,

осміхнувшись одним боком свого обличчя — то великий щелепний м'яз потягнув догори куточок його рота. Злегка піднявши брову на тому ж боці обличчя, він сказав: «У тебе ідеально вийшли поручні на ганку».

А надворі по тротуару пройшла повз крамницю одна дівчина з мистецької школи. Її найновішим «твором» був плюшевий ведмедик, напханий собачим гівном. Засовуючи його всередину, вона вдягла такі товсті гумові рукавички, що в неї ледь згиналися пальці. Ця студентка твердила, що краса — це омертвіла концепція. Поверхова. Оманлива. Тому вона взялася розробляти нову жилу. Новий аспект класичної дадаїстської теми. У своїй художній студії вона перше випотрошила маленького плюшевого ведмедика, розрізавши його штучне хутро як при розтині у трупарні, щоб потім перетворити нещасну тваринку на мистецький витвір. Гумові рукавички були вимазані смердючим коричневим гівном, тому їй було дуже важко втримати в пальцях голку з червоною хірургічною ниткою. І все це мало назву: «Дитячі ілюзії».

Інші юнаки та дівчата з мистецької школи, діти з багатих родин, діти, які подорожували світом і бачили справжнє мистецтво в Європі та Нью-Йорку, усі вони «творили» в такому ж дусі.

А ще один хлопець у групі Місті, так той мастурбував і намагався наповнити спермою свинку-копилку до кінця навчального року. Він жив на дивіденди з довірчого фонду. Була також одна дівчина, яка випивала темпери різних кольорів, а потім запивала їх сиропом таволги, щоб виблювати на полотно свій шедевр. На заняття вона приїздила на італійському мопеді, який коштував більше, ніж той автопричіп, у якому зростала Місті.

Того ранку в крамниці Пітер припасував докупи кути рамки. Наквацювавши голі пальці клеєм, він просвердлив у кожному куті отвір для шурупа.

І досі стоячи між верстаком та вікном, закриваючи світло, Місті спитала:

— Ти і справді вважаєш, що картина гарна?

І Пітер відповів:

— Ти навіть не уявляєш наскільки...

Так, ти це сказав.

Пітер зауважив:

— Ти застудеш мені світло. Мені погано видно.

— Я не хочу відходити, — пояснила йому Місті. — Бо люди на вулиці можуть помітити.

Усе це собаче лайно, сперма, блювотиння... Водячи різцем по склу, не зводячи очей з маленького ріжучого коліщатка, Пітер, за вухом якого стримів олівець, мовив:

— Навіть коли щось смердить блювотиною, то це ще не значить, що перед тобою — витвір мистецтва.

З тріском розломивши скло навпіл, Пітер сказав:

— Гівно — це естетична банальність. — І розповів, як італійський художник П'єро Манцоні закатавав у банки власне гівно, причіпляв бирку «Гівно художника, чисто г та — 100 %» — і люди купували його.

Пітер удивлявся у свої зайняті роботою руки так уважно, що Місті теж мимоволі стала вдивлятися і кинула пильнувати вікно. Позаду них дзеленькнув дзвінок. Хтось увійшов до крамниці. На верстат упала ще одна тіль.

Не підводячи очей, Пітер кинув:

— Привіт.

А отой хлопець, що увійшов, відповів йому:

— Привіт.

Пітерів приятель був, мабуть, його ж віку, світловолосий, з клаптиком волосся на підборідді, який, однак, важко було назвати бородою. Іще один студент із мистецької школи. Іще один багатий молодик із острова Чекайленд. Хлопець став поруч, уп'явся на картину, що лежала на верстаті, і посміхнувся такою ж, як у Пітера, кривою посмішкою. Посмішкою людини, яка глузує над тим, що у неї виявили рак. Посмішкою людини, що стоїть перед розстрільною командою, складеною з блазнів, хоча в руках у тих блазнів — справжнісінькі гвинтівки.

Не підводячи очей, Пітер м'яко натиснув на скло і вставив його в нову рамку. І спитав:

— Бачиш, що я мав на увазі, коли розповідав про цю картину?

Приятель поглянув на будинок із круговою верандою, штахетний паркан та голубих птахів. Потім — на ім'я, Місті-Мері Кляйнман. Злегка посміхнувшись, він похитав головою і сказав:

— Так, це і справді будинок Тапперів.

То був будинок, який Місті придумала. Вигадала.

В одному вусі приятеля стирчала одинока сережка. Ще одна фальшива коштовність у стилі чекайленд, притаманному друзям Пітера. Занурена у волосся, то була чудернацька золота філігрань довкола великої червоної серцевини з фініфті. Вона блищала рубінами та мерехтіла кришталевими діамантами на золотистому фоні. Хлопець жував гумку. Судячи із запаху — м'ятну.

Місті сказала:

— Привіт. Мене звать Місті.

А приятель поглянув на неї і посміхнувся тією ж самою посмішкою приреченості. Жуючи гумку, він спитав:

— Так це — вона? Ота загадкова панянка?

Засовуючи картину в рамку під скло і не відриваючи очей від своєї роботи, Пітер відповів:

— Боюсь, так воно і є.

Не зводячи пильного погляду з Місті, стрибаючи очима з однієї частини її тіла на іншу, з рук на ноги, з обличчя — на груди, приятель Пітера схилив набік голову і вивчально придивився ще раз. Не перестаючи жувати гумку, спитав:

— А ти певен, що вона підходяща?

Якась сорочача частина натури Місті, та маленька принцеса, що в ній іще жила, не зводила очей з блискучої червоної сережки хлопця. Іскриста серцевина з фініфті. Поблиск червоного вогню з кришталевих рубінів.

Пітер уставив ззаду картини підпорний шматок картону і заклеїв по краю липкою стрічкою. Проводячи великим пальцем по стрічці, щоб щільніше її притиснути, він сказав:

— Ти ж бачив картину.

Зупинившись, він вдихнув, роздувши груди, а потім повільно видихнув і сказав:

— Боюсь, вона і є найпевнішим варіантом.

А Місті, Місті аж прикипіла очима до плутанини світлого волосся приятеля Пітера. У червоному блиску сережки їй бачилися новорічні вогники та свічечки в торті, що подають на день народження. У світлі, що падало з вікна крамниці, ця сережка була як феєрверк на Четверте липня, як букети троянд на День святого Валентина. Дивлячись на ці іскорки, вона забула, що має руки, обличчя й ім'я.

Вона забула про те, що треба дихати.

Пітер мовив:

— А що я тобі казав, старий?

Він помітив, що Місті потрапила під чари червоної сережки, і зауважив:

— Я ж казав, що вона не може встояти перед стародавньою біжутерією.

Світловолосий хлопець помітив, що Місті витріщилася на нього, і його блакитні очі зиркнули вбік, куди прикипіли очі Місті.

В іскристості кристалю їй ввижались іскри шампанського, якого вона жодного разу не куштувала. Там були іскри пляжного багаття, що злітали, звиваючись, до літнього зоряного неба, яке Місті тільки й могла, що нафантазувати. Там було мерехтіння кристалих канделябрів, які вона малювала в уявних прихожих.

То була туга та ідіотська потреба бідної самотньої дитини. Якась тупа, темна частина її, частина явно неартистична, а навпаки, ідіотична, саме та її частина й закохалася в оту сережку, в її яскравий та розкішний блиск. То був блиск солодкого льодяника. Льодяника на кристалевому блюді. Блюді в будинку, в якому вона ніколи не була. Нічого глибокого чи проникливого. То було те, що ми запрограмовані обожнювати. Блискітки й райдуги. Персні та браслети, які вона б проігнорувала, якби була достатньо вихованою та освіченою.

А блондин, приятель Пітера, підняв руку і помацав своє волосся, а потім — вухо. Щелепа його відвисла так швидко, що жувальна гумка випала на підлогу.

Твій приятель.

А ти сказав:

— Обережніше, ти, опудало, бо мені починає здаватися, що ти хочеш її в мене вкрасти...

А твій друг, похапливо ворущачи пальцями, занурив їх у своє волосся і сіпонував за сережку. Від уривчастого звуку, що пролунав як хлопок шампанського, усі аж підскочили.

Коли Місті розплющила очі, хлопець-блондин стояв, простягнувши їй руку із сережкою, а його блакитні очі повнилися слізьми. Його розірвана мочка звисала, роздвоєна, двома клаптиками, і з обох кінчиків капала кров.

— Ось, — сказав він. — Візьми. — І кинув сережку на верстат. Вона упала, бризкаючи довкола іскрами золота і фальшивих рубнів —

та кров'ю.

Нагвинчуваний зворотний бік і досі тримався. Він був такий старий, що золота його частина позеленіла. Хлопець відірвав сережку так швидко, що разом із нею висмикнув і жмутик свого світлого волосся. Кожна вирвана з корінням волосинка і досі мала на своєму кінчику м'яку білу цибулинку.

Хлопець усміхнувся, а по його притиснутих до вуха пальцях стікала кров. Піднявши брови зморщувальним м'язом, він сказав:

— Вибач, Піте. Схоже, що тобі справді поталанило.

А Пітер підняв картину — закінчену і взяту в рамку.

З підписом Місті в нижній частині.

З підписом твоєї майбутньої дружини. З її дрібною буржуазною душею. Твоя майбутня дружина вже простягнула руку до закривавленої штучки, що випромінювала червонясті іскри.

— Еге ж, — мовив Пітер. — Мені просто *офігенно* поталанило.

Затиснувши однією рукою вухо, яке і досі кровоточило, — а кров стікала по руці і капала з його гострого ліктя, — приятель Пітера відступив на кілька кроків. Другою рукою він відчинив двері. Потім кивнув на сережку й сказав:

— Візьми її собі. Як подарунок на весілля. — І з цими словами покинув крамницю.

Дев'яте липня

Сьогодні увечері Місті вкладає твою доньку спати, а Теббі раптом і каже:

— У нас із бабцею Вілмот є таємниця.

До речі, бабця Вілмот знає таємниці кожного.

Ґрейс сидить у церкві на службі, штурхає Місті ліктем і розповідає їй, як Бертони, що мешкають у будинку з вікном-розеткою, допомагали матеріально своїй бідній нещасній невістці. Ну, а правда полягає в тому, що Констанція Бертон кинула малювати і спилася до смерті.

Ось — два століття острівної ганьби та злиднів, і твоя мати може розповісти про це якнайдокладніше. Залізні литі лави на Торговій вулиці — ті, що зроблені в Англії, — вони залишилися в пам'яті Маври Кінкейд, яка потонула, намагаючись проплисти шість миль до материка. А італійський фонтан на вулиці Парсон — то на честь чоловіка Маври.

Її вбитого чоловіка, за словами Пітера.

За твоїми словами.

Усе сільце Чекайленд — це їхня спільна кома.

Між іншим, матінка Вілмот переказує тобі найщиріші вітання і свою любов.

Та от тільки чомусь не хоче тебе відвідувати.

Умостившись під ковдрою в ліжку, Теббі повертає голову, дивиться у вікно і питає:

— А ми можемо вибратися на пікнік?

Нам це не за достатками, але на випадок твоєї смерті матінка Вілмот уже підбрала питний фонтанчик з міді та бронзи, виконаний у формі статуетки оголеної Венери, що їде в дамському сідлі з черепашки молюска.

Коли Місті перевезла їх до готелю «Чекайленд», Теббі прихопила із собою свою подушку. Кожен з них прихопив щось своє. Твоя жінка теж узяла із собою твою подушку, бо вона пахне тобою.

У кімнаті Теббі Місті сидить скраєчку ліжка і пригладжує пальцями доньчине волосся. У Теббі батькове довге чорне волосся та блакитні очі.

Твої блакитні очі. У неї маленька кімната; де вона живе разом зі своєю бабусею поруч з кімнатою Місті в мансардному коридорі готелю.

Майже всі старовинні родини поздавали в оренду свої будинки і переїхали до готельної мансарди. На стінах кімнат — шпалери з вицвілими трояндами. Шпалери відстають від стіни на кожному шві. У кожній кімнаті є іржава раковина та невеличке дзеркало, пригвинчені до стіни. У кожній кімнаті — два чи три залізних ліжка з облупленою фарбою та матрацами, м'якими та продавленими посередині. Це тісні кімнати під похилими стелями, з маленькими віконцями та слуховими вікнами, схожими на собачі будки в крутому дахові готелю. Ця мансарда як барак, як табір біженців для дрібномаєтного білого дворянства, такого милого й розважливого. Люди, чії предки народились у феодальних помістях, тепер ходять до спільного клозету в кінці коридору.

Цього літа ці люди, які ніколи не працювали, обслуговують столики. Наче цього літа у всіх водночас скінчилися гроші і тепер кожен остров'янин голубої крові підробляє носієм поклажі в готелі. Прибирає готельні номери. Чистить черевики. Миє посуд. Сервісна індустрія блакитнооких блондинок із блискучим волоссям та довгими ногами. Життєрадісних, ввічливих, завжди готових принести чисту попільничку та відмовитися від чайових.

Твоя родина — твоя донька, дитина й матір — усі вони сплять у провислих панцирних ліжках з облізлою фарбою, під похилими стінами та серед купи прихоплених із собою срібних та кришталевих реліквій свого колишнього життя — світського та благородного.

Лишень уяви собі: усі ці представники острівних родин усміхаються та насвистують! Наче це якась пригода. От ідіоти. Наче вони прийшли до сервісної індустрії просто так, на екскурсію. Наче їм до скону не доведеться робити оту марудну роботу — кланятися та прибирати кімнати, їм та їхнім дітям. Наче новизна всього цього не вивітриться вже наступного місяця. І вони не бовдури. Просто нікому з них ніколи не траплялося бути бідним. Не так, як твоїй дружині, яка знає, як на вербі груші ростуть і де раки зимують. Знає, що таке їсти залежалий надлишковий сир, реалізований із державних комор. Пити порошокове молоко. Носити черевики з негнучкими, наче залізними носками та працювати від дзвінка до дзвінка.

Сидячи собі з Теббі, Місті питає:

— Ну і що ж то за таємниця?

А Теббі відказує:

— Не скажу.

Місті підтикає ковдру дівчині під плечі, стару підковдру та ковдру, заправні так, що від них тільки й лишилися, що сірі нитки та запах хлорки. Лампа біля ліжка Теббі — то її рожевий фарфоровий світильник, розписаний квітами. Вони принесли його з будинку. Більша частина її книжок — теж тут, ті, що знадобляться. Вони принесли також її малюнки з клоунами і розвішали на стінах.

Бабусине ліжко так близько, що Теббі може простягнути руку і доторкнутися до стьобаної ковдри з нашитими на неї вельветовими смужками зі старих великодніх суконь та новорічних одєжин столітньої давнини. На подушці лежить бабусин щоденник у шкіряній палітурці з написом «Щоденник», витисненим на обкладинці золотистими літерами із завитушками. Усі таємниці Грейс Вілмот замкнені в ньому.

Місті каже:

— Ану постривай, не рухайся, сонечко, — і знімає випалу вію зі щоки Теббі. Місті тре вію між пальцями. Вона довга, як і вії її батька.

Твої вії.

Ліжко Теббі та ліжко її бабусі утворюють щось на кшталт двоспального ліжка, і тому місця в кімнаті лишається мало. Матінка Вілмот узяла із собою свій щоденник. Його та швейний кошик, повний декоративних ниток. Там містяться також в'язальні спиці, в'язальні гачки та гачки для вишивання. Буде їй що робити, коли вона сидітиме у вестибюлі зі своїми старими подругами чи на бульварі над пляжем у гарну погоду.

Твоя матір — така ж, як і всі інші представники добрих древніх родин, які виставляють свої повозки в коло, збираючись відбивати облогу жахливих чужинців.

Хоч би який дурний вигляд це мало, але Місті взяла із собою своє художницьке приладдя. Світлу дерев'яну скриньку з фарбами та акварелями, свій папір та пензлики; все це складено купою в кутку її кімнати.

І Місті питає:

— Теббі, сонечко, а тобі не хотілося б перебратися до твоєї бабусі Кляйнман у Текумзе-Лейк?

А Теббі крутить головою на подушці туди-сюди — ні! Потім зупиняється й каже:

— Бабця Вілмот сказала мені, чому татко увесь час був такий нещасний і затраханий.

Місті каже:

— Будь ласка, не кажи «затраханий», прошу тебе.

До речі, бабця Вілмот оце внизу, грає у бридж зі своїми старими подругами, сидячи перед великим годинником в обшитій дерев'яними панелями кімнаті поруч з вестибюлем. Найгучніший звуку цій кімнаті — цокання великого маятника, який гойдається туди-сюди, туди-сюди. Грає у бридж або сидить у великому червоному розкладному кріслі біля вестибюльного каміна і читає книгу, схилившись зі збільшувальним склом над кожною сторінкою.

Теббі висовує підборіддя з-за краєчка сатинової ковдри і каже:

— Бабця сказала мені, чому татко не любить тебе.

А Місті відказує:

— Звичайно ж, твій татко любить мене.

Звичайно ж, вона бреше.

За маленьким слуховим вікном кімнати розбиваються хвилі, виблискуючи у вогнях готелю. Далеко на узбережжі видніється темний силует мису Чекайленд-Пойнт, що не являє собою нічого, окрім лісу та скель, що випнулися в мерехтливий океан.

Місті підійшла до вікна, вперлася пальцями в підвіконня і каже:

— Нехай лишається відкритим чи зачинити?

Біла фарба на підвіконні здулася і лушчиться, і Місті відколупує її, піддіваючи нігтем.

Крутячи головою на подушці, Теббі відказує:

— Та ні, мамо, бабця Вілмот каже, що татко ніколи насправді тебе не кохав. Він лише вдав кохання, щоб привезти тебе сюди і змусити залишитися.

— Привезти мене сюди? — перепитує Місті. — На острів Чекайленд? — Двома пальцями вона відшкрібає здуті лушпайки білої фарби. Під ними — коричневе потускніле дерево підвіконника. Місті питає:

— А що ще бабуся тобі розповідала?

І Теббі відповідає:

— Вона казала, що ти станеш славетною художницею.

Шкода, що теорія мистецтва не вчить, як надмірний комплімент може бути гіршим за ляпас в обличчя. Місті — славетна художниця! Велика товста Місті, цариця рабів.

Біла фарба відлущується якимось візерунком, а радше не візерунком, а словами. Воскова свічка, жирний палець, а може, гуміарабик — і під фарбою з'явилося послання-негатив. Хтось давно написав тут щось невидиме, до чого так і не присохла фарба.

Теббі піднімає пасма свого волосся і дивиться на їхні кінчики. Кінчики так близько до очей, що вони зійшлися на переніссі. Теббі дивиться на свої нігті на руках і мовить:

— Бабця каже, що нам треба поїхати на пікнік на мис.

Океан мерехтить, яскравий, як та дешева біжутерія, що її носив Пітер у мистецькій школі. Мис Чекайленд-Пойнт — це просто чорнота. Порожнеча. Діра у всьому суцшому.

Біжутерія, яку ти носив у мистецькій школі.

Місті перевіряє, чи замкнене вікно, і змітає відлущені шматочки фарби собі в долоню. У мистецькій школі вивчають симптоми отруєння свинцем у дорослих, серед них утома, смуток, слабкість та дурість — ці симптоми проявлялися у Місті більшу частину її дорослого життя.

А Теббі каже:

— Бабця Вілмот наполягає, що всі хотітимуть роздобути твої картини. Каже, що ти писатимеш картини, за які будуть битися відпочивальники.

Місті відказує:

— Добраніч, дорогенька.

А Теббі не вгамовується:

— Бабця Вілмот каже, що ти знову зробиш нас багатою родиною.

Затиснувши в руці лушпайки фарби, Місті вимикає світло.

Послання на підвіконні, де відлущилася фарба, каже: «Ти помреш, коли вони тебе позбудуться», і підпис: Констанція Бертон.

А коли Місті відколупала ще трохи фарби, то з'явився іще один напис: «Ми всі помремо».

Нахилившись, щоб вимкнути рожевий китайський нічник, Місті питає:

— Який подарунок ти хочеш на свій день народження на тому тижні?

А Теббі відповідає тоненьким голосочком у темряві:

— Я хочу пікнік на мисі і щоб ти знову почала малювати.

І Місті каже тому тоненькому голосочку:

— Засинай, — і цілує його на добраніч.

Десяте липня

На їхнє десяте побачення Місті спитала Пітера, чи не підмінив він її протизаплідні пігулки.

Вони були в помешканні Місті. Вона працювала над новою картиною. Працював телевізор з якоюсь увімкненою іспанською мильною оперою. Нова картина являла собою високу церкву, збудовану з тесаного каменя. Її дзвіниця була вкрита міддю, яка окислилася і стала темнозеленою. Мозаїчні вікна мали складну конфігурацію — як павутина.

Малюючи яскраво-блакитні двері церкви, Місті сказала: «Я не дурепа. Багато хто з жінок помітив би різницю між справжніми протизаплідними пігулками та маленькими коричневими цукерками, якими ти їх підмінив».

Пітер узяв її останню картину, будинок із біленьким штахетником, ту, яку він сам оздобив рамкою, і засунув її під свій старий мішкуватий светр. Наче вагітний великою квадратною дитиною, він ходив перевальцем по кімнаті Місті. Випроставши руки по боках, він стискав картину ліктями, не даючи їй випасти.

А потім якимось швидко ворухнув руками — і картина випала. За коротку, як стук серця, мить, коли картина, здавалося, мала впасти, а скло — розбитися і розлетітися на друзки, Пітер упіймав її, затиснувши між руками.

Ти упіймав її. Упіймав картину Місті.

Вона спитала:

— Що ти, в біса, робиш?

А Пітер відказав:

— У мене є план.

А Місті йому каже:

— Я не збираюся мати дітей. Я збираюся стати художницею.

А в телевізорі чоловік затопив у пику жінці, та впала на підлогу і не вставала, а лежала й облизувала розбиті губи, при цьому її груди, обтягнуті тугим светром, то піднімалися, то опускалися. За фільмом ця жінка була працівником поліції. Пітер і слова не знав іспанською. Тому

він і любив мексиканські серіали, бо в уста їхніх героїв можна було вкласти будь-яке значення.

Запихаючи картину назад під светр, Пітер спитав:

— Коли?

А Місті перепитала:

— Що коли?

Картина знову випала, і він знову її спіймав.

— Коли ти збираєшся стати художницею? — спитав він.

За що ще можна любити мексиканські серіали — так це за ту швидкість, з якою в них вирішуються будь-які проблеми та кризи. Одного дня чоловік та жінка рубають один одного тесаками. А наступного дня вони вже в церкві — стоять навколішки зі своєю малою дитиною. Руки складені в молитві. Люди терпіли одне від одного найгірше — побої та образи. Такий варіант розв'язання конфлікту, як розлучення чи аборт, ніколи не передбачався сценарієм.

І Місті не знала, чи то любов, чи то вже просто інерція.

Тож коли вона закінчить мистецький коледж, сказала вона, то стане художницею. Коли вона збере до купи свій творчий доробок і знайде галерею для виставки. Коли вона продасть кілька картин. Місті намагалася бути реалістом. Може, вона викладатиме мистецтво на рівні середньої школи. Або працюватиме технічною кресляркою чи ілюстратором. Знайде щось практичне. Не всім же судилося стати відомими художниками.

Засовуючи картину під светр, Пітер мовив:

— Ти *можеш* стати відомою.

А Місті сказала, щоб він замовк. Просто замовк — і все.

— Але ж чому? — спитав він. — Це ж правда.

Не відриваючи очей від телевізора, Пітер, вагітний картиною, сказав:

— Ти така талановита. Ти можеш стати найславетнішою художницею свого покоління.

Дивлячись мексиканський рекламний ролик якоїсь пластмасової іграшки, Пітер додав:

— З твоїм талантом ти приречена на те, щоб стати великим художником. У школі ти лише марнуєш час.

Словам і речам, які ти не розумієш, ти можеш надати будь-якого значення.

Картина знову випала, і Пітер знову її впіймав. І сказав:

— Усе, що ти маєш робити, — це малювати.

Можливо, саме за це Місті його й покохала.

Покохала тебе.

Тому що ти вірив у неї більше, аніж вона сама. Ти очікував від неї більшого, аніж вона сама від себе.

Вимальовуючи маленькі золоті деталі на дверях церкви, Місті сказала:

— Можливо. — І додала: — Але саме через це я не хочу дітей...

Між іншим, це було буцімто прикольно. Поміняти всі протизаплідні пігулки малесенькими цукерками у формі сердечка.

— Ти тільки вийди за мене заміж, — сказав Пітер. — І ти станеш ще однією великою художницею Чекайлендської школи. Мавра Кінкейд та Констанція Бертон.

Місті сказала, що дві художниці — це ще не школа.

А Пітер відказав:

— Три, включно з тобою.

Мавра Кінкейд, Констанція Бертон і Місті Кляйнман.

— Місті Вілмот, — виправив її Пітер, укладаючи картину під светром.

Саме так і сказав.

А в телевізорі чоловік без перестану кричав: «Те ато, те ато!», спускаючи по східцях якусь темноволосу дівчину з карими очима та довгими, як пташині пера, віями.

Картина випала з-під светра, і Пітер знов її спіймав. А потім підступив до Місті, яка виписувала дрібні деталі високої кам'яної церкви — плями зеленого моху на покрівлі та цятки червоної іржі на ринвах. І він сказав:

— В оцій церкві, саме в ній, ми поберемося.

А маленька й дурна-дурненька Місті відказала, що то вона придумала церкву. Що насправді такої церкви не існує.

— Це *ти* так думаєш, — відповів Пітер. Він поцілував її в шию і прошепотів: — Ти лишень вийди за мене заміж, і остров'яни влаштують тобі таке бучне весілля, якого ніхто й за сто років не бачив.

Одинадцять липня

Уже перша ніч, і внизу, у вестибюлі, вже немає нікого, сама лише Полет Гайленд сидить за столиком. Грейс Вілмот розкаже вам, що Полет стала на прізвище Гайленд через одруження, а до того вона була Петерсен, хоча матір її була представницею родини Німанів, нащадків одного з відгалужень родини Тапперів. Колись то значило великі старовинні капітали, а тепер Полет працює реєстратор; кою в готелі.

У дальньому протилежному кутку вестибюлю в червоному розкладному кріслі біля каміна сидить Грейс і читає.

Обстановка у вестибюлі готелю «Чекайленд» складалася десятиріччями, шар за шаром. Сад. Парк. Вовняний килим — це зелений мох на гранітних плитах, видобутих у кар'єрі неподалік. Блакитний килим, що спадає по східцях, — це водоспад між сходовими маршами, що стрибає вниз зі сходинки на сходинку. Горіхові дерева, вистругані, відполіровані і зіставлені до купи, утворюють ліс бездоганних квадратних колон, прямі ряди темних блискучих дерев, що тримають на собі купол із гіпсової листви та купідонів.

Кришталева люстра на стелі кидає потужний стовп яскравого світла, який пробивається в цю лісову просіку. Кришталеві висульки здаються знизу такими маленькими та мерехтливими, але коли ти видряпуєшся високою драбиною, щоб протерти люстру від пилу, то бачиш, що кожна «висулька» є завбільшки з твій кулак.

За впадинами та складками зеленого шовку майже не видно вікон. Удень ці штори перетворюють сонячне світло на зелену тінь. Дивани та крісла аж занадто м'які, вони оббиті матеріалом із зображенням квітчастих кущів і волохатяться довгими китичками по нижньому краю. Вогонь у каміні такий великий і сильний, наче багаття на привалі. А весь вестибюль — цілий острів у мініатюрі. Острів у приміщенні. Рай.

До речі, саме в такому ландшафті Грейс відчувається найбільш комфортно. Навіть комфортніше, ніж удома. У своєму будинку.

У твоєму будинку.

А посеред вестибюлю між столиків та диванів пробирається Місті, і Грейс підводить на неї очі. Вона каже:

— Місті, ходи сюди і сядь біля каміна. — А потім знову втуплюється в книжку й додає: — У тебе й досі болить голова?

Але у Місті не болить голова.

На колінах у Грейс лежить її розкритий щоденник у червоній шкіряній обкладинці; вона витріщається в рядки і питає:

— Яке сьогодні число?

Місті відповідає.

Вогонь у каміні догорів, і дрова перетворилися на шар помаранчевих тліючих головешок на решітці. Ноги Грейс, взуті в коричневі гостроносі черевики, звисають донизу, не торкаючись підлоги. Її голова з довгими сивими кучерями схиляється над книгою, що лежить у неї на колінах. Поруч з кріслом стоїть увімкнений торшер, і його світло відбивається від блискучого збільшувального скла, яке Грейс тримає над сторінкою.

Місті каже:

— Матінко Вілмот, нам треба поговорити.

Грейс перегортає пару сторінок і відказує:

— О Господи, це вже я помилилася. У тебе голова розболиться тільки післязавтра.

А Місті заглядає їй в обличчя й питає:

— Як ви смієте настроювати проти мене мою дитину і робити її нещасною?

Грейс відриває очі від книги, і її обличчя від подиву аж видовжується. Щелепа відвисла так сильно, що її шия зібгалася в складки від вуха до вуха. То її поверхнева м'язово-апоневротична система. Її підборідний жир. Її зморщені платизмальні смуги поперек шиї.

Місті питає:

— І чому це ви почали навіювати Теббі, що я начебто невдовзі стану відомою художницею? — Вона озирається, переконується, що вони у вестибюлі самі, і знову каже: — Я офіціантка, я тримаю дах над вашими головами, і цього цілком достатньо. Я не хочу, щоб ви забивали моїй дитині голову сподіваннями, які я не зможу зреалізувати. — Затамовуючи від хвилювання подих, Місті питає: — Невже ви не розумієте, в яке ідіотське, становище ви мене ставите?

А рот Грейс розпливається широкою поблажливою усмішкою, і вона відказує:

— Але ж, Місті, річ у тім, що ти й справді станеш відомою.

Усмішка Грейс — як театральна завіса. Вечір прем'єри. Грейс піднімає над собою завісу. Розкривається.

А Місті каже:

— Ні, не стану. Бо не зможу. — Вона звичайна людина, яка житиме й помре непоміченою, нічим не уславленою. Посередність. Утім, це не така вже й трагедія.

Грейс заплющує очі. Не перестаючи усміхатися, каже:

— Та ні, ти прославишся, як тільки...

Але Місті перериває її:

— Зупиніться. Просто замовкніть — і все. — І додає: — Вам легко збурювати надії в душах-інших людей. Та хіба ж ви не бачите, що натомість ви їх руйнуєте? Я дуже вправна офіціантка. Якщо ви не помітили, то скажу: ми вже не панівний клас. Ми не вершечок пагорба.

Пітере, проблема твоєї матері в тому, що їй ніколи не доводилося жити в трейлері. Ніколи не доводилося стояти з продуктовими картками в бакалійній крамниці. Вона не знає, що то таке бути бідним, не знає і не хоче знати.

Місті каже, що краще б їм виховати Теббі так, щоб вона влилася в цю економіку, щоб змогла знайти собі роботу у світі, який вона успадкує. Нема нічого ганебного в обслуговуванні столиків. Або прибиранні кімнат.

Грейс робить у щоденнику закладку з мереживної стрічки. Потім підводить очі й питає:

— А чому ж ти тоді п'єш?

— Тому що я люблю вино, — відповідає Місті.

А Грейс каже:

— Ти п'єш і знаєшся з різними чоловіками, щоб придушити свій страх.

Кажучи «різні чоловіки», вона, вочевидь, має на увазі Ангела Делапорте. Чоловіка в шкіряних штанах, який збирається орендувати будинок Вілмотів. Ангела Делапорте — з його графологією та фляжкою доброго джину.

А Грейс каже їй:

— Я знаю, що в тебе в душі. — І, склавши руки на обкладинці щоденника, що лежить у неї на колінах, продовжує: — Ти п'єш, бо хочеш самовиразитися, але боїшся.

— Ні, — відказує Місті. Вона схиляє голову на плече і скоса дивиться на Грейс. І каже: — Ні, ви не знаєте, що у мене в душі.

Згасаюче багаття в каміні поруч із ними видає хлопок і кидає спіраль іскор до димаря. Повз камінну полицю пропливає запах диму. То їхнє табірне вогнище.

— Учора, — каже Грейс, читаючи зі щоденника, — ти почала відкладати гроші, щоб повернутися до свого рідного міста. Ти збираєш ці гроші в конверті, а конверт засовуєш під килим біля вікна своєї кімнати.

Грейс підводить очі, піднімає брови, і її зморщувальний м'яз збирає в складки поцятковану шкіру на її лобі.

А Місті питає:

— Ви що — за мною шпигували?

Та Грейс посміхається. Легенько ляснувши збільшувальним склом по сторінці щоденника, вона каже:

— Та це ж написано у твоєму щоденнику.

Місті заперечує:

— Але ж то — ваш щоденник. Ви ж не можете писати щоденник іншої людини.

Знай, Пітере, що стара карга шпигує за Місті і вписує все у свій grosбух у червоній шкіряній обкладинці.

А Грейс знову посміхається. І каже:

— Я його не пишу. Я його читаю. — Перегорнувши сторінку, вона наводить своє збільшувальне скло і каже: — О, завтрашній день обіцяє бути цікавим. У щоденнику йдеться, що ти зустрінеш приємного полісмена.

До речі, завтра Місті має поміняти замок у своїх дверях. І чим швидше, тим краще.

Місті каже:

— Помовчте. Ось візьміть і помовчте. Ми говорили про Теббі, тож чим швидше вона навчиться жити правильним життям з нормальною щоденною роботою і забезпеченим стабільним майбутнім, як у всіх простих людей, тим щасливішою вона буде.

— У конторі працювати, еге ж? — питає Грейс. — Чи собак вигулювати? До речі, за це непогано платять. Кожного тижня. Через це ти і п'єш, еге ж?

Твоя матір.

До речі, вона заслужила на оце.

І ти заслужив на оце.

Місті відказує:

— Ні, Грейс. Я п'ю, бо я вийшла заміж за дурного, лінивого та відірваного від реальності мрійника, якого зростили в думці, що він одного дня оженився на знаменитій художниці, і який так і не зміг пережити свого розчарування. — Місті помовчала, а потім знову каже: — Ти, Грейс, це ти геть зіпсувала власну дитину, і я не дозволю тобі зіпсувати мою.

Нахилившись так близько, що стало видно пудру в зморшках Грейс, її ритими та схожі на павутиння рисочки, де червона кров помади стікає в зморшки довкола рота, Місті каже:

— Негайно припини брехати моїй доньці, бо клянуся — зберу свої речі, візьму із собою Теббі і завтра ж ушиюся із цього острова.

А Грейс дивиться повз Місті, наче бачить щось позаду неї. І каже:

— Та ні, Місті, ти цього не зробиш, бо вже надто пізно.

Місті обертається, а за нею стоїть реєстраторка Полет, у білій блузці та темній складчастій спідниці. Полет мовить:

— Вибачте, місіс Вілмот?

Разом — і Грейс, і Місті — вони хором відказують:

— Що?

А Полет відповідає:

— Не хотілося вас турбувати, але мені треба підкинути дров у камін.

Грейс закриває щоденник у себе на колінах і каже:

— Полет, допоможіть нам розв'язати нашу суперечку.

Піднявши одну брову м'язом *frontalis*, Грейс питає:

— Вам не здається, що Місті не слід баритися і пора приступати до написання свого шедевра?

А погода сьогодні частково сердита, з можливістю відмов та ультиматумів.

І Місті обертається, щоб піти. Але, трохи обернувшись, зупиняється.

А хвилі за вікном сичать і вибухають.

— Дякую, Полет, — каже Місті. — Але пора вже всім на цьому острові збагнути, що я так і помру великою товстою нікчемою.

Дванадцять липня

Якщо тобі цікаво, то твій приятель із мистецької школи, з довгим світлим волоссям, ну, отой хлопець, що порвав собі вухо, намагаючись подарувати Місті свою сережку, так отой хлопець уже лисий, як коліно. Його звать Віл Таппер, і він працює на поромі. Він — твого віку, а мочка його вуха так і висить, двома шматочками. Зарубцьована.

Повертаючись цього вечора на поромі додому, Місті стоїть на кормі. Холодний вітер старить її обличчя, шарпаючи та сушачи його. Гладеньку омертвілу шкіру її *stratum corneum*. Вона саме пила пиво, засунувши пляшку у коричневий паперовий пакет, коли у неї ледь не тицьнувся носом отой великий собака. Він принохується і скавучить. Він підібгав хвоста, а його горлянка ходить угору-вниз під густим хутром шиї, наче він знову й знову намагається щось проковтнути.

Вона хоче погладити пса, але той відходить і робить калюжу просто на палубі. Підходить якийсь чоловік із повідком у руці і питає:

— Він вас не налякав? З вами все гаразд?

А бідолашна товста Місті просто перебуває у власній пивній комі.

Авжеж! Можна подумати, що вона, стоячи на поромі в калюжі собачих сцяк, зараз усе кине і почне розповідати якомусь незнайомцю всю історію свого довбаного життя, тримаючи в руці банку з пивом і стримуючи сльози. Можна подумати, Місті відповідь: ну, гаразд, раз ви спитали, то я розповім, що провела ще один день у чийсь закупореній господарчій кімнаті, читаючи на стінах різні бздури, в той час як Ангел Делапорте робив знімки й казав, що її прибацаний благовірний насправді чоловік люблячий та турботливий, бо пише букву «и» з хвостиком, закрученим завитушкою догори, дарма що обзиває її «мстивим прокляттям смерті».

Ангел та Місті увесь день терлися сраками в тісній кімнаті; вона вичитувала написи, зроблені спреєм на стінах, а в тих написах було таке: «...ми приймаємо брудний потік ваших грошей...»

Ангел Делапорте питав її:

— Ти нічого не відчуваєш?

Домовласники засовували в пакети свої зубні щітки для лабораторних аналізів, щоб перевірити їх на наявність заразних

бактерій. Щоб потім позвати до суду.

А на борту порома чоловік із собакою каже:

— На вас оце нема якоїсь одежини, що належала померлій людині?

На Місті — її сукня та піджак, а ще — черевики, а також приколота до лацкана одна з отих жахливих великих прикрас, що їй подарував Пітер.

Подарував її чоловік.

Ти подарував.

Цілісінький день провела вона в закупореній господарчій кімнаті, де слова на стінах казали: «...не вкрадуть наш світ, щоб замінити ним той світ, який ви зруйнували...»

А Ангел сказав:

— У цьому місці почерк інший. Він міняється. — Зробивши ще один знімок, він перекрутив новий кадр і спитав: — Чи відомо тобі, в якому порядку працював твій чоловік у цих будинках?

Місті сказала Ангелу, що власник має увійти в новий будинок тільки після повного місяця. Згідно з теслярською традицією, першим до нового будинку має увійти якась домашня тваринка. Потім — кукурудзяне борошно, сіль, віник, Біблія та розп'яття. І лише після цього може входити родина та їхні меблі.

А Ангел, клацаючи затвором, питає:

— Що? А як же до будинку зможе увійти кукурудзяне борошно? У нього що — ноги є?

Сьогодні, каже Ангел Делапорте, що Беверлі-Хіллз, що Верхній Іст-Сайд, що Палм-Біч, навіть найкраща частина будь-якого міста сьогодні — це номер-люкс у пеклі. За твоїми воротами ті ж самі автомобільні затори на вулицях. Що ти, що бездомні наркомани, ви дихаєте одним і тим самим смердючим забрудненим повітрям і чуєте той самий гуркіт гелікоптерів, що всю ніч ганяються за кримінальниками. Зірки та місяць стерті з небес ліхтарями на тисячах захарашених автостоянок. Усі ходять одними й тими самими заюрмленими тротуарами і бачать одне й те ж блякле та червонясте ранішнє сонце, що ледь пробивається крізь смог.

Ангел каже, що у багатих людей терпець уривається швидко. Гроші дають тобі змогу просто взяти і піти від усього, що не є красивим та бездоганим. Ти не зможеш миритися з усім неприємним та негарним. І ти витрачаєш своє життя на те, що тікаєш, уникаєш і рятуєшся.

Погоня за чимось красивим... Омана. Кліше. Квіти та новорічні вогники — ось що ми запрограмовані любити. Когось молодого та красивого. Скажімо, жінок з іспанського телебачення з великими цицьками і таліями такими тонкими, наче їх тричі перекрутили. Дружини-трофеї, дружини-здобич, що обідають у готелі «Фентезі».

Слова на стінах промовляють: «...ви, з вашими колишніми дружинами та прийомними дітьми, з вашими кровозмісницькими родинами та невдалими шлюбами, ви зруйнували свій світ, а тепер хочете зруйнувати мій...»

Біда в тому, каже Ангел, що залишається дедалі менше місць, де можна було б сховатися. Саме тому Віл Роджерс і радив людям купувати землю: бо її більше ніхто не виробляє.

Саме тому всі багаті і попхалися цього літа на Чекайленд.

Колись то було Сан-Веллі в Айдахо. Потім то була Седона в Аризоні. Аспен у Колорадо. Кі-Вест у Флориді. Ааганья в Мауї. Усі вони були забиті туристами, а місцевій публіці лишилися обов'язки офіціантів та обслуги. І ось тепер — острів Чекайленд, бездоганний варіант утечі від світу. Для всіх, за винятком людей, що вже там живуть.

А слова промовляють: «...ви, з вашими швидкісними автомобілями, застряглими в заторах, з вашою їжею, що робить вас товстими, вашими будинками, настільки великими, що ви почуваетесь в них самотніми...»

А Ангел каже:

— Ось дивись, який тут щільний почерк. Букви притиснуті одна до одної, — він клацає затвором, перекручує кадр, і додає: — Пітер чимось дуже наляканий.

Пан Ангел Делапорте фліртує, кладучи свою руку на руку Місті. Він раз по раз дає їй фляжку, аж поки вона не порожніє. Усе це прекрасно — доки він не подасть на неї в суд, як і всі інші клієнти Пітера з материка. Усі відпочивальники, що втратили спальні, клозети чи комірчини. Кожен, чию зубну щітку ти засунув собі в дупу. Однією з причин, чому Місті так швидко відписала будинок католикам, був її страх, що його арештують за борги.

Ангел Делапорте каже, що наш природний інстинкт — це сховатися. Ми, як біологічний вид, заявляємо своє право на територію і захищаємо її. Ми можемо мігрувати, чи то з погодою, чи то за якоюсь

твариною, але ми знаємо, що для життя потрібна земля, і тому інстинктивно пред'являємо на неї права.

Саме тому пташки і співають, щоб помітити свою територію. Саме тому сцють собаки.

Седона, Кі-Вест, Сан-Веллі... Парадокс: півмільйона людей їдуть до одного й того ж місця, щоб знайти там самотність.

Місті, відслідковуючи чорну фарбу своїм вказівним пальцем, каже:

— А що ти мав на увазі, коли казав про синдром Стендаля?

А Ангел, не припиняючи клацати затвором фотоапарата, відповідає:

— Цей синдром названо ім'ям французького письменника Стендаля.

Слова, які вона відслідковує, кажуть: «...Місті Вілмот усіх вас пошле до пекла...»

Твої слова, скотиняко.

Станіславський мав рацію: ти відчуваєш сильний біль кожного разу, коли виявляєш те, що вже досить добре знаєш.

— Синдром Стендаля, — пояснює Ангел, — це медичний термін. Це коли картина чи якийсь інший витвір мистецтва настільки прекрасний, що буквально поглинає глядача. Це різновид шоку. Коли Стендаль оглянув церкву Санта-Кроче у Флоренції в 1817 році, то розповідав потім, що ледь не знепритомнів від радості. Люди відчувають пришвидшене серцебиття. Їм паморочиться в голові. Споглядання великого мистецтва змушує тебе забути власне ім'я, забути навіть, де ти знаходишся. Це може викликати депресію та фізичне виснаження. Амнезію. Паніку. Серцевий напад. Занепад сил.

Між іншим, Місті здається, що Ангел Делапорте гівнюк.

— Як почитати розповіді сучасників, — каже він, — то виявиться, що твори Маври Кінкейд начебто викликали масову істерію.

— А в наш час? — питає Місті.

Ангел Делапорте знизує плечима:

— Гадки не маю! Те, що я бачив, виглядає пристойно, але це не більше, ніж дуже красиві пейзажі, і все.

Поглянувши на її палець, він питає:

— Ти нічого не відчуваєш? — знову клацає затвором і зауважує: — Дивно, як сильно міняються смаки.

«...ми— бідні, — пише Пітер, — але ми маємо те, чого так прагне кожен багатій... мир, краса, спокій...»

Твої слова.

Твоє життя після смерті.

Коли Місті їхала ввечері додому, то Віл Таппер дав їй пиво у паперовому пакунку. Він дозволяє їй пити пиво на кормі всупереч правилам. І питає, чи не малювала вона що-небудь останнім часом. Може, якісь пейзажі?

А чоловік на поромі, отой, що з собакою, каже, що пес натренований знаходити мертвих. Коли хтось помирає, то від нього йде отой сильний сморід, що зветься епінефрин. Каже, що то — запах страху.

А Місті мовчить, попиває пиво з банки в коричневому пакеті і просто слухає, що він каже.

Над скронями цього чоловіка залисини — вони червоні від холодного вітру, і здається, наче в нього чортячі роги. Він має чортячі роги, а все обличчя його червоне та зморшкувате. Динамічна зморшкуватість. Повздовжні ритими очної щілини.

Собака відвертає голову вбік, намагаючись відійти від Місті. Крем після гоління, що ним користувався цей чоловік, пахне гвоздиками. З-під краю його куртки видніються хромові наручники, пристебнуті до ременя.

Між іншим, сьогоднішня погода — наростаюче безладдя з можливістю фізичного та емоційного зриву.

Тримаючи собачий повідок, чоловік каже:

— Ви впевнені, що з вами все гаразд?

А Місті каже йому:

— Повірте мені, я не мрець. Може, то моя шкіра померла.

Синдром Стендаля. Епінефрин. Графологія. Коматозний стан, спричинений подробицями. Коматозний стан, спричинений освітою.

Чоловік киває на пиво в коричневому пакеті і каже:

— А ви знаєте, що публічно розпивати спиртні напої заборонено?

А Місті питає:

— Що? Ви що — поліцай?

А він відказує:

— Ви це знаєте? Що ж, насправді так воно і є.

І чоловік на мить розкриває свій гаманець, показуючи жетон. На сріблястій поверхні вигравіювано: «*Кларк Стілтон. Детектив. Група з розслідування злочинів, спричинених нетерпимістю, округ Сів'ю*».

Тринадцяте липня — повний Місяць

Теббі та Місті йдуть через ліс. Це хащі аж на мисі Чекайленд-Пойнт. Зарості вільхи, цілі покоління дерев, що росли, падали і знову проростали, постаючи зі своїх померлих родичів. Якісь тварини — можливо, олені — протоптали стежину, що в'ється серед плетива дерев та протискується поміж величезних, як будинки, валунів з товстими моховими підкладками. А над усім цим вільхова листва зливається в рухливі зелені небеса.

То тут, то там на землю падають стовпи сонячного світла завширшки з велику кришталеву люстру. Це як неохайний та занедбаний варіант вестибюлю в готелі «Чекайленд».

На Теббі — одна сережка, золота філігрань і серпанок іскристих червоних штучних брильянтів навкруг червоного емальованого осердя. Вона приколота до її рожевої футболки, але це та сама сережка, що її Пітерів приятель-блондин вирвав зі свого вуха. Віл Таппер із порома.

Твій приятель.

Вона тримає дешеві прикраси у взуттєвій коробці під своїм ліжком і носить їх з особливих okazji. Надщерблені скляні рубіни, приколоті на плечі, мерехтять зеленню листви, що колишеться над їхніми головами. А фальшиві діаманти із цяточками бруду відсвічують рожевим кольором футболки Теббі.

Твоя дружина та дитина переступають через підгнилі колоди, по яких повзають мурашки, і обходять кущі папороті, що торкаються талії Місті і легенько хлопають Теббі по обличчю. Вони йдуть мовчки, придивляючись довкола та прислухаючись до співу пташок, але нічого не бачать і не чують. Пташок немає. Немає маленьких жаб. Жодних звуків — тільки шумить океан. Десь сичать та вибухають хвилі. Сичать і вибухають.

Вони продираються крізь гущавину зелених паростків, якихось рослин, на землі побіля яких гниють зм'яклі жовті листки. Треба пильнувати кожен крок, бо земля слизька, з калюжками води. Скільки отак Місті йшла, пильно дивлячись під ноги, відводячи гілки, щоб ті

не хльоснули Теббі, вона не знає, але коли вона підводить очі, то бачить поперед себе якогось чоловіка.

До речі, її піднімаючі м'язи губ, «вишкір'яльні» м'язи, м'язи «бий-тікай» — їх враз охоплює спазм, усі ці гладенькі м'язи завмирають у «гарчальний» ландшафт, а рот Місті розкривається і стає схожим на квадрат, оголяючи при цьому всі зуби відразу.

Її рука хапає Теббі ззаду за футболку. Теббі і досі дивиться під ноги і йде собі, ніби нічого не сталося, тож Місті смикає її назад.

І Теббі посковзнулася і впала, тягнучи матір до землі.

— Мамо, що таке? — питає вона.

Теббі лежить на вогкій землі серед листя, моху та жучків, поруч із нею скоцюрбилася Місті, а над ними дугою згинаються папороті.

Чоловік стоїть приблизно за десять кроків попереду і дивиться кудись убік, не бачачи їх. Він не обертається. Крізь завісу папороті видно, що чоловік не менше семи футів заввишки, темноволосий, кремезний, із жовтими листками у волоссі та ногами, забризканими грязюкою.

Він не обертається, але й не рухається. Напевне, він їх почув і зупинився, щоб прислухатися.

До речі, цей чоловік голий. Он попереду видно його голу сраку.

Теббі каже:

— Мамо, відпусти, тут повно жучків.

Але Місті шикає на неї, змушуючи замовкнути.

Чоловік заціпеніло чекає, виставивши вперед одну руку на висоті талії, наче намацуючи в повітрі дорогу. Пташки — анічичирк.

Місті пригнулася, упершись руками в мокру землю і готова щомиті вхопити Теббі і кинутися навтьоки.

Раптом Теббі прослизає повз неї, і Місті каже:

— Стій, не ходи! — Швидко викидає вперед руку, але хапає лише повітря.

Секунда, може, дві — і Теббі вже добігла до чоловіка і доторкнулася своєю рукою до його випростаної долоні.

Упродовж отих кількох секунд Місті довідалася, що з неї матір, як з гівна куля.

Пітере, ти одружився з боягузкою. Місті так і сидить навпочіпки. Ба більше, вона відхилилася назад і вже була приготувалася тікати назад. Бо в мистецькому коледжі не вчать мистецтва рукопашного бою.

А Теббі повертається, усміхається і каже:

— Мамо, не будь такою дурепою. — Ухопившись обома руками за випростану руку чоловіка, вона підтягнулася і замотляла ногами в повітрі. А потім каже: — Та це всього-на-всього Аполлон, мамо.

Побіля чоловіка в опалому листі лежить труп. Блідо-білі груди з голубими венами. Відрізана біла рука.

І Місті так і сидить навпочіпки, не піднімаючись.

Теббі зістрибує з руки чоловіка і йде туди, куди спрямований погляд Місті. Змахнувши листя з мертвотно-блілого обличчя, вона каже:

— А це — Діана.

Поглянувши на скоцюрблену Місті, вона підкочує очі під лоба й каже:

— Мамо, та це ж статуї.

Статуї.

Теббі повертається і бере Місті за руку. Потім смикає її і допомагає підвестися.

— Второпала? Статуї, — пояснює при цьому вона. — Ти ж художниця.

Теббі тягне її вперед. Чоловік, що стоїть неподалік, — із потемнілої бронзи зі смугами лишайників та корозії, голий чоловік із ногами, прикрученими до п'єдесталу, що сховався посеред кущів неподалік стежини. В його очах замість райдужних оболонок та зіниць — западини. Його очі — типові очі римлянина. Його руки та ноги — бездоганно пропорційні тулубу. Золота середина художньої композиції. Дотримано всіх правил та пропорцій мистецтва.

Грецька формула, що пояснює, чому ми любимо те, що любимо. Іще один коматозний стан мистецької школи.

Жінка на землі — розбитий білий мармур. Порожевіла рука Теббі змахує листя та траву з довгих білих стегон, соромливі білі складки мармурового паху закінчуються мармуровим листком. Гладенькі пальці та руки, лікті без зморшок та складок. Висічене з мармуру волосся спадає білими скульптурними кучерями.

Теббі показує своєю рожевою рукою на порожній п'єдестал напроти бронзової скульптури Аполлона і каже:

— Діана впала задовго до того, як я її найшла.

Бронзова литка скульптурного чоловіка холодить руку, але кожне сухожилля в ній — рельєфне, кожен відлитий з бронзи м'яз — потужний і товстий. Проводячи рукою по холодній металевій нозі, Місті питає:

— А ти що, була тут раніше?

— В Аполлона немає пісюна, — каже Теббі, — я вже подивилася:

А Місті відсмикує руку доньки від листка, що накриває бронзовий пах статуї, і питає:

— А хто тебе сюди приводив?

— Бабця, — відповідає Теббі. — Бабця увесь час мене сюди водить.

Теббі нахиляється, щоб потертися щокою об гладеньку мармурову щоку Діани.

Оця бронзова статуя Аполлона — то, напевне, копія, виготовлена в дев'ятнадцятому сторіччі. У дев'ятнадцятому або наприкінці вісімнадцятого. Вона не може бути справжньою, справжнім витвором грецького чи римського митця. Інакше вона стояла б у музеї.

— А чому вони тут? — питає Місті. — Тобі бабуся не розповідала?

Теббі знизує плечима. Вона простягає Місті руку і каже:

— Там іще є статуї. Ходімо, я покажу.

Іще є статуї.

Теббі веде її крізь зарості, що оточують мис, і вони знаходять у бур'янах сонячний годинник, укритий товстим потрісканим шаром мідянки. Потім знаходять фонтан завширшки з плавальний басейн, але заповнений зірваними вітром гілками та жолудями.

Вони йдуть повз грот, видовбаний у схилі пагорба, — його темний вхід обрамлений порослими мохом колонами та закритий залізною брамою з ланцюгом. Брили тесаного каменя утворюють арку, яка вивищується і закінчується посередині ключовим каменем. Уявіть собі невеличку банківську споруду. Або фасад укритої пліснявою і просілої в землю будівлі капітолію штату. Фасад захаращений кам'яними статуями ангелів, що тримають кам'яні гірлянди з яблук, груш та винограду. Кам'яні вінки та квіти. І все це посмуговане брудом, потріскане та розламане коренями дерев.

А в проміжку — рослини, яких там не мало бути. Повзуча троянда, яка заглушує дуб, — видираючись на висоту п'ятдесят футів, вона розквітає над короною дерева. Вицвіле жовте листя тюльпанів зів'яло

від літньої спеки. Височенна стіна стебел та листя виявляється густими заростями бузкових кущів.

Тюльпани та бузок не притаманні тутешнім місцям.

І їх тут не повинно бути.

На лужку в самому центрі мису вони виявляють Грейс Вілмот, яка сидить на ковдрі, розстеленій на траві. Навколо неї квітнуть рожево-блакитні волошки та маленькі білі маргаритки. Плетений кошик для пікніка розкритий, і над ним уже дзижчать мухи.

Грейс піднімається на коліна, простягає руку зі склянкою червоного вина і каже:

— Місті, ти повернулася. Іди сюди і візьми ось це.

Місті бере склянку з вином і робить невеличкий ковток.

— Теббі показала мені статуї, — сказала вона. — А що тут колись було?

Грейс підводиться і каже:

— Теббі, збирай свої речі. Нам пора йти.

Теббі бере з ковдри свій светр.

А Місті каже:

— Але ж ми тільки-но прийшли.

Грейс подає їй тарілку з бутербродом і каже:

— А ти залишишся і поїси. У тебе буде цілий день, щоб займатися мистецтвом.

Бутерброд — із курячим салатом, він нагрівся від лежання на сонці, і на нього сідали мухи, але пахне він смачно. Тож Місті відкусює шматочок.

Грейс киває на Теббі і каже:

— Це Теббі все придумала.

Місті жує й ковтає. І відказує:

— Гарна задумка, але ж я не взяла із собою жодних припасів.

А Теббі підходить до пікнікового кошика і каже:

— Зате бабця взяла. Ми приховали їх як сюрприз для тебе.

Місті відпила трохи вина.

Кожного разу, коли якась людина, маючи добрі наміри, змушує тебе продемонструвати відсутність таланту і тицяє тебе носом у той факт, що ти зазнала фіаско з єдиною своєю мрією, — візьми і випий.

Це — така Бухаристична Гра Місті Вілмот.

— Ми з Теббі підемо на завдання, — каже Грейс.

А Теббі додає:

— Ми йдемо *гаражний розпродаж*.

Курячий салат має якийсь дивний присмак. Місті жує, ковтає і каже:

— Цей бутерброд має якийсь дивний присмак.

— Та це ж просто коріандр, — пояснює Грейс. І додає: — Теббі і я мусимо знайти шістнадцятидюймове блюдо з напиленим візерунком «Срібна пшениця» фірми «Ленокс». — Вона картинно заплющує очі і хитає головою, примовляючи: — І чому це ніхто не цікавиться своїм посудом, аж поки в ньому не вицвіте візерунок?

Теббі каже:

— А бабуся купить мені подарунок на день народження. Усе, що я забажаю.

Ага, ви поїдете, а Місті стирчатиме тут на мисі Чекайленд-Пойнт з двома пляшками червоного вина та штабелем бутербродів з курятиною. І купую своїх олійних та акварельних фарб, пензликів та паперу, до яких вона не доторкувалася відтоді, як Теббі ще пішки під стіл ходила. Акрилові та олійні фарби вже, мабуть, затверділи. А акварельні — висохли та розтріскалися. Пензлі позасихали і стали цупкими. Усе це непотрібне й нікчемне.

Як і сама Місті.

Грейс Вілмот простягає руку й каже:

— Теббі, ходімо. Залишмо матір — нехай насолоджується прекрасною дниною.

Теббі бере бабусю за руку, і обидві вирушають через луг до ґрунтової дороги, де вони залишили авто.

Сонце припікає. Луг достатньо високий, щоб з нього було видно хвилі, що сичать та вибухають, розбиваючись об скелі унизу. Далі на узбережжі видніється місто. Готель «Чекайленд» — розмита пляма білих дощок обшивки. Якщо напружити зір, то можна коли не побачити, то доуявити собі слухові вікна на горищі. Звідси острів здається гарним та бездоганним, не заюрмленим та не обложеним туристами. Не огидним від рекламних щитів. Він має такий вигляд, як тоді, коли його ще не облюбували багаті відпочивальники. Коли на ньому ще не з'явилася Місті. Тепер ясно, чому люди, народжені на острові, нікуди з нього не виїжджають. Тепер ясно, чому Пітер був готовий захищати його з таким заповзяттям.

— Мамо! — гукає Теббі.

Вона біжить назад від бабусі, обома руками міцно вхопившись за футболку. Засапавшись та всміхаючись, вона підбігає туди, де на ковдрі сидить Місті. Тримаючи в руках сережку із золотою філігранню, вона каже:

— Завмири.

Місті завмирає. Як статуя.

І Теббі нахилиється та встромляє сережку в мочку матиного вуха зі словами:

— Я вже й забула, але бабця мені нагадала. Вона каже, що тобі знадобиться *оце*.

Коліна її голубих джинсів вимазані в грязюку та зелень трави — то сталося, коли Місті переполошилася і смикнула дочку на землю, збираючись врятувати її від Аполлона.

Місті питає:

— Хочеш узяти із собою бутерброд, манюню?

Але Теббі хитає головою і каже:

— Бабця сказала, щоб я їх не їла. — А потім обернулася і побігла геть, вимахуючи рукою над головою — аж поки не щезла з виду.

Чотирнадцяте липня

Ангел тримає акварельний аркуш кінчиками пальців. Поглянув на малюнок, потім — на Місті, та й питає:

— Ти намалювала крісло?

Місті знизує плечима й відповідає:

— Пройшли роки. Це було перше, що спало мені на думку.

Ангел повертається до неї спиною і крутить малюнок так, щоб сонячне світло падало на нього під різними кутами. Не відриваючи від нього погляду, він каже:

— Добре. Дуже добре. А де ти знайшла це крісло?

— Я взяла його зі своєї уяви, — відповідає Місті і розказує йому, як їй довелося простирчати цілий день на мисі Чекайленд-Пойнт з одними лише фарбами та двома пляшками вина.

Ангел примружено дивиться на малюнок, піднявши його так близько, що очі зійшлися на переніссі, а потім каже:

— Схоже на Гершеля Берка. — Ангел дивиться на неї й питає: — Ти провела цілий день у травах на лузі і нафантазувала крісло Гершеля Берка в стилі Нового Ренесансу?

Сьогодні вранці зателефонувала ота жінка з Лонг-Біч і сказала, що збирається пофарбувати свою білизняну комірчину, тож краще їм було б приїхати і розібратися із закарлючками Пітера, поки вона не почала роботу.

І тому тепер Місті й Ангел стирчать у зниклій комірчині. Місті робить зарисовки Пітерової писанини. Ангел має фотографувати стіни. У ту мить, коли Місті розкрила свою теку, щоб зробити ескіз, Ангел помітив акварельний малюнок і попросив поглянути на нього. Світло до кімнати потрапляє крізь матове скло, і в цьому тьмяному світлі він і розглядає малюнок.

А на вікні спреј-фарбою написано: «...ступиш на цей острів — і помреш...»

Ангел Делапорте каже:

— Це Гершель Берк, клянуся. З Філадельфії, 1879 рік. Його аналог знаходиться в замиському будинку Ван-дербільтів у Балтиморі.

Мабуть, обриси цього крісла застрягли в пам'яті Місті ще з «Історії мистецтва», випуск 101, або з «Огляду декоративного мистецтва», випуск 236. Можливо, вона бачила його по телевізору в якійсь громадській телепрограмі про відомі споруди. Хтозна, звідки взялася ця ідея. Хтозна, звідки до нас приходять натхнення. Чому ми уявляємо те, що уявляємо.

Місті пояснює:

— Я радію, що хоч щось намалювала. Мені стало так погано. То було харчове отруєння.

Ангел дивиться на малюнок, крутячи його в руках. Зморщувальний м'яз між бровами скорочується і утворює три глибокі впадини. Його борозенки глабели. Трійчастий нерв відтягує губи так, що в кожному куточку його рота утворюються низхідні маріонеткові лінії.

Зрисуваючи настінні каракулі, Місті не розповідає Ангелу про судоми в шлунку. Того ідіотського дня вона увесь час намагалася зробити ескіз скелястого валуна чи дерева, але з огидою жмакала папір. Потім вона спробувала накидати ескіз далекого міста, церковної дзвіниці та годинника на бібліотеці, але зрештою теж зібгала папір. Зібгала вона також і невдалий портрет Пітера, який спробувала намалювати з пам'яті. Зіжмакала портрет Теббі. І насамкінець — малюнок єдинорога. Потім випила іще склянку вина і замислилася — що б його ще спаплюжити браком таланту. Після цього вона з'їла ще один курячий бутерброд з химерним присмаком коріандру.

На саму тільки думку про те, щоб піти до лісу і намалювати впалі та занедбані статуї, найменші волосинки на її потилиці стали сторч. Упавий сонячний годинник. Отой замкнутий грот. Тут, на лузі, припікало сонце і було тепло. У траві дзижчали комахи. Десь за лісом шипіли та вибухали океанські хвилі.

Одного лише погляду на край лісу було досить, щоб в уяві Місті постав високий бронзовий чоловік, що плямистою рукою розсовував кущі поперед себе і витріщався на неї незрячими запалими зіницями. Наче він убив Діану, порубав її на шматки, а на неї чатує, сховавшись за крайніми деревами.

Згідно з правилами Бухаристичної Гри Місті Вілмот, коли тобі починає здаватися, що голий бронзовий чоловік зараз зігне свої металеві руки і задушить тебе у своїх обіймах, заткнувши тобі рота поцілунком, а ти в цей час будеш відчайдушно та марно здирати нігті

об його порослі мохом груди та збивати до крові кулаки, то це значить, що пора зробити черговий ковток..

Коли ти, напівгола, справляєш велику нужду в ямку, викопану за кущем, а потім витираєш дупу лляною серветкою, випий ще раз.

Судоми корчать шлунок, і Місті рясно пітніє. Кожен удар серця стріляє в голову нестерпним болем. У шлунку заграли кишки, і вона не встигла вчасно скинути труси. Огидна маса заляпала їй черевики та ноги. Огидний запах замакітрив Місті голову, і вона впала навznak, розкинувши руки в теплій траві, де росли маленькі квіточки. Прилетіли чорні мухи, які учули запах за багато миль від мису, і почали повзати по ногах. Її щелепа відвисла аж до грудей, і з рота на зелену траву вилилося трохи рожевої блювотини. Коли ти через півгодини прийдеш до тями, у тебе й досі по ногах тектиме лайно, а довкола, гудучи, літатимуть хмари мух, випий іще раз.

Про цю частину своєї пригоди Місті не стала розповідати Ангелу.

Вона робила зарисовки, він фотографував, і раптом питає:

— А що ти знаєш про Пітерового батька?

Батько Пітера, Гарроу. Місті любила Пітерового татка.

— Він помер, — відповідає вона. — А що?

Ангел клацає затвором і перемотує кадр. Кивнувши на напис на стіні, він каже:

— Те, як людина пише букву «і», може багато про неї розповісти. Перший натиск значить її прив'язаність до своєї матері. Другий натиск, нижній, значить ставлення до батька.

Гарроу Вілмота, Пітерового батька, всі звали Гаррі. Місті познайомилася з ним лише тоді, коли приїхала до них на острів безпосередньо перед одруженням. Перед тим, як вона завагітніла, Гарроу довго водив її по острову Чекайленд, показуючи облуплену фарбу та похилі дахи будинків із каменю та ріні. Ключем від авто він поколупав будівельний розчин між кам'яними блоками церкви. Показав їй потріскані та прогнуті тротуари на Торговій вулиці. Фасади крамниць зі смугами плісняви. Закритий готель усередині був чорний, спустошений пожежею. Усередині все було облуплене, а віконне скло вкрите темно-червоними плямами іржі. Віконниці перекинулися. Риниви провисли. Гарроу Вілмот усе приказував: «Три по-. коління аристократів — одне за одним. І хоч як дбайливо не вкладай гроші, їх однаково не вистачає на довше».

Батько Пітера помер після того, як Місті повернулася до коледжу.

А Ангел каже:

— А ти не могла б дістати мені зразок його почерку?

Місті, не відриваючись від своїх зарисовок, відповідає:

— Не знаю.

Між іншим, якщо ви валяєтеся голяка в гущавині, вимазані в гівно та заляпані рожевим блювотинням, то це ще не значить, що ви неодмінно станете справжнім художником.

І галюцинації цьому теж не надто допоможуть. Там, на мисі Чекайленд-Пойнт, коли корчі Зводили її шлунок, а по скронях котилися рясні краплини поту, у Місті почалися галюцинації. Вона спробувала витертися готельними серветками. Прополоскала рота вином. Розігнала хмару мух. Блювотина і досі пеком пекла в носі. Це дурість, це завелика дурість — розповідати про це Ангелу, але тіні на краю лісу заворушилися.

Серед дерев показалося металеве обличчя. Статуя зробила крок уперед, і її бронзова нога усією своєю страшною вагою вгрузла в м'яку землю скраю луку.

Коли ти ходиш до мистецького коледжу, то знаєш, що таке кошмарна галюцинація. Ти знаєш, що таке ретроспекція. Це коли ти натоптуєшся хімікатами, які, накопичуючись у жировій тканині твого тіла, готові будь-якої миті наповнити твою кров жахами серед білого дня.

Постать зробила ще один крок, і її нога загрузла в землі. Сонячне світло зробило її руки місцями яскраво зеленими, а місцями — тусклыми. Маківка голови та плечі були заляпані пташиним лайном. Коли ноги статуї піднімалися і вона робила крок уперед, то чітко і рельєфно виступали м'язи на кожному її стегні. З кожним кроком бронзовий листок між ногами ходив туди-сюди.

Тепер, коли малюнок лежить поверх фототорби Ангела, якимось дуже незручно та бентежно про все це згадувати.

Аполлон, бог кохання. Місті — із хворим шлунком і п'яна. Оголена душа збудженої сорокарічної художниці.

Статуя підійшла ще на один крок. Ідіотська галюцинація. Харчове отруєння. Воно змусило зняти із себе одіж. Місті — гола. Щоб прояснити думки і відігнати видіння, Місті стала малювати. Щоб зосередитися. Не малюючи нічого конкретного. Заплющивши очі,

Місті уткнула олівець у стос акварельних аркушів і, відчувши, як він почав шкрябати, проводячи прямі лінії, вона притиснула до вістря вказівний палець, щоб створити заштрихований контур.

Механічне написання.

Коли олівець зупинився, Місті покращало. Статуя зникла. Шлунок перестав боліти. Рідке лайно висохло достатньо, щоб його можна було більш-менш легко зчистити, а потім закопати серветки, зіпсуті труси та пожмакані малюнки. Приїхали Теббі та Грейс. Їм удалося віднайти потрібну їм чайну чашку, чи соусницю, чи що вони там шукали. На час їхнього приїзду вино було випите, Місті — вдягнена і не така смердюча.

Теббі сказала:

— Ось диви. Це мені на день народження, — і простягнула руку, показуючи блискучий перстень на пальці. Прямокутний зелений камінець, оброблений так, щоб іскритися. — Це — перидот, — пояснила Теббі та підняла руку над головою, щоб на камінець впали останні промені сідаючого сонця.

Місті заснула в машині з думкою про те, де ж узялися гроші на пікнік, і Грейс повезла їх назад до селища по Межовій авеню.

Пройшов певний час, перш ніж Місті подивилась на аркуш — що ж вона там намалювала. І була вкрай здивована. Після цього вона лише додала кілька тонів акварельними фарбами. Дивно, що тільки не витворить наша підсвідомість. Дещо з її молодості, дещо з того, про що йшлося на уроках історії.

Такі легко передбачувані фантазії бідолашної Місті Кляйнман.

Ангел щось сказав.

Місті каже:

— Прошу?

А Ангел питає її:

— Скільки ти за це візьмеш?

Він каже про гроші. Про ціну. Місті каже:

— П'ятдесят? — І повторює: — П'ятдесят доларів.

Оцей малюнок, який Місті витворила із заплющеними очима, гола, перелякана, зі скорченим шлунком, — це перший мистецький твір, який їй коли-небудь удалося продати. Це найкраще з того, що Місті зробила за все своє життя.

Ангел розкриває свій гаманець і дістає дві двадцятки та одну десятку. І каже:

— Так що ти ще знаєш про Пітерового батька?

Між іншим, коли вона виходила з лугу, то побачила дві глибокі діри в землі поруч зі стежиною. Відстань між ними складала два фути, вони були завеликими для звичайних відбитків людської ноги, завеликими, щоб належати людині. Низка дірок вела назад, до лісу, і вони розташовувались надто далеко одна від одної, щоб то була людина. Про це Місті Ангелу не розповіла. А то іще подумає, що вона схибила. Як і її чоловік.

Як ти, мій милий, дорогий Пітере?

А тепер від отруєння лишився тільки головний біль. Ангел тримає малюнок біля носа і принюхується. Морщить носа і знову принюхується, а потім вкладає малюнок до однієї з бокових кишень сумки. Помітивши, що вона спостерігає, він каже:

— Та то я так, не зважай. Просто мені на мить здалося, що я відчув запах лайна.

П'ятнадцяте липня

Якщо єдиний чоловік, який уперше за чотири роки звернув увагу на твої цицьки, виявляється полісменом, то візьми і випий. А якщо виявиться, що він уже знає, яка ти без одягу, то випий іще раз.

І оцей другий ковток зроби вдвічі більшим.

За столиком «вісім» у «Дерев'яно-золотій їдальні» сидить якийсь тип, чолов'яга твого віку. Він дебелий, а плечі в нього похилі. Сорочка на ньому сидить класно, правда, трохи обтягує на пузі — така собі повітряна куля з поліестеру й бавовни, що трохи звисає над ременем. Волосся — із зализинами на скронях, а зализини на лобі утворюють над очима три видовжені трикутники. Трикутники — яскраво-червоні від засмаги — схожі на довгі й гострі чортячі роги над обличчям чоловіка. Перед ним на столі лежить розкритий блокнот зі спіраллю, чоловік у ньому щось пише і поглядає на Місті. На ньому — строката краватка та темно-синя спортивна куртка.

Місті приносить йому склянку води, і її рука тремтить так сильно, що в склянці дзеленчать шматочки льоду. Між іншим, її головний біль не проходить ось уже третій день. Цей біль — як личинки, що в'їдаються в м'яку купу твого мозку. Як хробаки, що прогризаються крізь нього. Як жуки-короїди, що проточують у ньому свої ходи.

Чувак за столиком «вісім» каже:

— Щось у вас відвідувачів не густо, еге ж?

Його крем після гоління пахне гвоздиками. Це той чоловік із порома, той, чий собака подумав, що Місті мертва. Поліцай. Детектив Кларк Стілтон. Чувак із відділу розслідування вбивств, скоєних на ґрунті ненависті.

Місті знизує плечима і дає йому меню. Місті обводить поглядом кімнату — золотисту фарбу та дерев'яні панелі — та й питає:

— А де ваш пес? Може, вам принести щось випити?

А детектив відповідає:

— Мені треба побачити вашого чоловіка. Ви — місіс Вілмот, еге ж?

На пластиковій табличці, пришпиленій до пластикової уніформи, — її ім'я: «Місті-Мері Вілмот».

Її головний біль — як молоток, що — тук, тук, тук... — забиває в потилицю цвях, як артистичний задум, який дедалі сильніше б'є в одну точку, доки ти не забудеш про все інше на світі.

Детектив Стілтон кладе ручку на свій блокнот, простягає руку для привітання і каже, всміхаючись:

— Узагалі, я працюю в окружному відділі розслідування вбивств, скоєних через ненависть.

Місті тисне йому руку і каже:

— Кави вип'єте?

А чоловік відказує:

— Аякже, будь ласка.

Її головний біль — як пляжний м'яч, у який накачали забагато повітря. І воно продовжує нагнітатися, але то не повітря, а кров.

До речі, Місті вже сказала детективу, що Пітер лежить у шпиталі.

Ти в шпиталі.

Того вечора на поромі вона сказала детективу Стілтону, що ти несповна розуму і що ти залишив свою родину в боргах. Що тебе виганяли з кожного інституту і що ти проштрикував біжутерією своє тіло. Що ти сидів у гаражі в авто з працюючим двигуном. Твої графіті, твої пишномовні декларації, твоя схильність закупорювати кімнати в будинках чужих людей — усе це було додатковим підтвердженням твого божевілля. Твій вандалізм. На жаль, сказала Місті детективу, вона постраждала від усього цього не менше, аніж будь-хто інший.

Уже третя година — затишшя між обідом та вечерею.

Місті каже:

— Так, звісно, сходіть і погляньте на мого чоловіка. Ще кави?

Детектив зазирнув у свій блокнот, щось записав у ньому і питає:

— А ви не знаєте, ваш чоловік не належав до якоїсь неонацистської організації? Чи до якогось радикального угруповання, що пропагувало ненависть?

А Місті відказує:

— Та невже? — І, помовчавши, додає: — До речі, у нас дуже смачний ростбїф.

До речі, усе це прикольно. Кожен із них тримає власні блокнот та ручку, приготувавшись записувати. Це як дуель. Як перестрілка.

Якщо детектив бачив каракулі Пітера, то він уже знає, якої думки її чоловік про її оголену натуру. Про її цицьки, схожі на вуха спанієля.

Про її ноги з варикозними венами. Про її руки, що тхнуть гумовими рукавичками. Місті Вілмот, цариця служниць. Знає, якої ти думки про свою дружину.

Детектив Стілтон щось записує, а потім питає:

— Значить, ви з чоловіком не були близькими людьми?

А Місті відповідає:

— Та гадала, що були. Але, як виявилось, помилялася.

Детектив пише й запитує:

— А ви не знаєте, чи є Пітер членом Ку-клукс-клану?

А Місті відказує:

— У нас дуже смачні курчата і галушки.

Детектив пише та питає:

— А ви не знаєте, чи є на острові Чекайленд якась група, що поширює ненависть?

А її головний біль стук-стук-стукає, забиваючи гвіздок їй у потилицю.

Хтось за столиком «п'ять» махає їй рукою, і Місті питає:

— Вам кави принести?

А детектив Стілтон питає:

— З вами все гаразд? Щось у вас вигляд якийсь нездоровий.

Сьогодні вранці за сніданком Грейс Вілмот сказала, що їй страшенно шкода через зіпсутий курячий салат, настільки шкода, що вона домовилася з лікарем Туше, що Місті прийде завтра до нього на прийом. Красивий жест, але доведеться оплачувати ще один рахунок, нехай йому грець.

Коли Місті заплющує очі, то їй здається, що її голова світиться всередині, як розпечена. Її шия — як суцільна судома, вона наче з литого заліза. Піт стуляє до купи складки на її шиї. Її плечі звело і підтягнуло до вух. Вона лише трохи може повертати голову, і їй здається, що вуха палають вогнем.

Пітер часто говорив про Паганіні, можливо, найкращого скрипаля усіх часів. Музикант мучився від туберкульозу, сифілісу, остеомієліту щелепи, діареї, геморою та ниркових каменів. Ртуть, яку лікарі давали йому проти сифілісу, отруювала його організм, аж поки не випали зуби. Його шкіра стала сіро-білою. Волосся випало. Паганіні був живим трупом, але коли він грав на скрипці, ставав безсмертним.

Він страждав на синдром Елера — Данлоса, вроджену хворобу, через яку його суглоби стали такими гнучкими, що він міг відігнути свій вказівний палець так, що торкався ним свого зап'ястя. Як твердив Пітер, муки музиканта стали джерелом його геніальності.

Як твердив ти.

Місті приносить детективу Стілтону охолоджений чай, якого він не замовляв, і він каже:

— А навіщо ви носите сонцезахисні окуляри в приміщенні?

Кивнувши головою на вікна, вона відказує:

— Це через світло. — Вона доливає йому води і каже: — Сьогодні в мене очі болять. — Рука її трясеться так сильно, що з неї випадає ручка. Ухопившись однією рукою за край столу для опори, Місті схиляється і підбирає її. Потім пирхає і каже: — Вибачте.

А детектив питає:

— А ви знаєте Ангела Делапорте?

Та Місті пирхає і відказує:

— А може, все ж таки щось замовите?

От якби Ангел Делапорте поглянув на почерк детектива Стілтона. Його літери — високі, тягнуться догори, амбіційні, сповнені ідеалізму. Почерк сильно хилиться вправо, демонструючи агресивність та впертість. Сильний натиск на сторінку свідчить про сильне лібідо. Ось що сказав би тобі Ангел. Хвостики рядкових літер, наприклад, «у» та «з», звисають вертикально донизу. Це означає рішучість та лідерські здібності.

Детектив Стілтон дивиться на Місті й питає:

— А ваші сусіди — вони не видалися вам вороже налаштованими проти сторонніх людей?

До речі, якщо тобі треба встигнути помастурбувати всього за три хвилини, бо доводиться ділити клозет з чотирнадцятьма мешканцями, візьми й випий.

Теорія мистецтва твердить, що жінки шукають собі чоловіків із випнутими бровами та квадратними щелепами. Було якесь дослідження, здійснене соціологом у військовій академії Вест-Пойнт. Воно засвідчило, що прямокутні обличчя, глибоко посаджені очі та щільно притиснуті до голови вуха — ось що робить чоловіків привабливими.

Саме такий вигляд має детектив Стілтон плюс кілька фунтів зайвої ваги. Тепер він не всміхається, але зморшки на його щоках та виразні «гусячі лапки» свідчать, що він багато всміхається. Усміхається більше, ніж супиться. А також «рубчики щастя». Може, це через надмірну вагу, але зморшки між очима та зморшки на лобі від підняття брів, його тривожні зморшки майже не проглядаються.

Усе оце, та ще й яскраво-червоні «роги» на лобі.

Оце і є оті незначні візуальні зачіпки, на які ти реагуєш. Код привабливості. Саме тому ми і любимо того, кого любимо. Оце і є причина того, чому ми робимо те, що робимо — усвідомлюємо ми її чи не усвідомлюємо.

Оце так ми знаємо те, чого ми не знаємо.

Зморшки та аналіз почерку. Графологія. На Ангела це справило б сильне враження.

Дорогий, милий Пітер, він відпустив своє темне волосся, бо у нього стирчать вуха.

У Теббі вуха батькові. І Теббі теж має довге темне волосся, як у нього.

У тебе.

Стілтон каже:

— Життя на острові швидко змінюється, і багатьом це може не сподобатися. Якщо ваш чоловік діяв не один, то ми ще можемо стати свідками нападів. Підпалів. Убивств.

Усе, що Місті слід робити, — це дивитися вниз, бо інакше вона впаде. Коли вона повертає голову, то зір її туманиться і кімната вмиль перетворюється на розмазану пляму.

Місті вириває рахунок детектива з блокнота, кладе його на стіл і питає:

— Щось іще?

— Так, іще одне запитання, місіс Вілмот, — відповідає він. Відсorbнувши охолодженого чаю, він поглянув на неї через край склянки. І каже: — Мені хотілося б поговорити з вашими свояками, тобто з родичами вашого чоловіка, якщо це можливо.

Мати Пітера, Грейс Вілмот, мешкає тепер у готелі, пояснює йому Місті. Батько Пітера, Гарроу Вілмот, помер. Десь тринадцять — чотирнадцять років тому.

Детектив Стілтон робить іще одну нотатку. І питає:

— А як помер ваш свекор?

Місті сказала, що то, на її думку, був серцевий напад, хоча вона не впевнена.

А Стілтон каже:

— Здається, ви не надто добре знаєте ваших свояків.

Її головний біль стук-стук-стукає їй у потилицю, і Місті питає:

— Ви, здається, хотіли каву замовити?

Шістнадцяте липня

Лікар Туше світить Місті в око і каже, щоб вона кліпнула. Він заглядає їй у вуха. Потім — у ніс. Вимикає світло в кабінеті і світить ліхтариком їй у рот. Так само, як Ангел Делапорте підсвічував ліхтариком у дірку в стіні закупороної їдальні. Це старий лікарський спосіб освітити пазухи. Вони розширюються і червоніють під шкірою довкола носа, і таким чином можна побачити тіні, що свідчитимуть про наявність закупорок та інфекцій. Синуситів, що призводять до головного болю. Лікар нахилиє голову і вдивляється їй у горло.

Він питає:

— А чому ви кажете, що то було харчове отруєння?

Тож Місті розповідає йому про діарею, корчі в шлунку та головний біль. Місті розповідає йому про все, крім галюцинацій.

Лікар надуває мішечок для виміру тиску довкола її передпліччя і повільно стравлює повітря. І вони обоє дивляться, як із кожним ударом серця підстрибує стрілка тиску на циферблаті.

Потім Місті знімає блузку, і лікар Туше піднімає їй руку і мацає під пахвою. Лікар носить окуляри, і поки його пальці виконують роботу, він вдивляється в стіну позаду. У дзеркалі на стіні Місті бачить їх обох. Її ліфчик натягнутий так туго, що штрипки врзалися глибоко в плечі. Її шкіра нависає над поясом брюк. Намисто з фальшивих перлин ховається в глибокій складці жиру на шиї.

А лікар Туше всвердлюється пальцями їй у пахву, вкорінюється, наче буравить там хід.

У вікнах оглядової кімнати матове скло, і її блузка висить на гачку на зворотному боці дверей. Це та сама кімната, де Місті народила Теббі. Зеленуваті кахляні стіни і біла кахляна підлога. Діагностичний стіл — теж той самий. Тут колись народився Пітер. І Полет. Віл Таппер. Метт Гайленд. Бретт Петерсен. Усі остров'яни до п'ятдесяти років. Острів такий маленький, що лікар Туше ще й за сумісництвом працює гробарем. Він готував Гарроу, Пітерового батька, до похорону. До кремації.

Твого батька.

Гарроу Вілмот був таким, яким Місті хотіла бачити Пітера. Це як чоловік хоче зустрітися зі своєю потенційною тещею, щоб побачити, як приблизно виглядатиме його наречена років через двадцять. Цього хотіла й Місті. Гаррі буде тим чоловіком, чиєю дружиною Місті буде в сорок років. Високим, із сивими скронями та довгим роздвоєним підборіддям.

Тепер, коли Місті заплющує очі і намагається уявити собі Гарроу Вілмота, усе, що вона бачить, — це його попіл, що розвіюється зі скелі на Чекайленд-Пойнт. Видовжена сіра хмара.

Місті не знає, чи використовує лікар Туше цю ж саму кімнату для бальзамування трупів. Якщо він доживе, то буде готувати й Грейс Вілмот до похорону. Саме лікар Туше виконував обов'язки судмедексперта, коли Пітера знайшли в авто.

Коли знайшли тебе.

Якщо хтось колись висмикне штепсель, то, можливо, саме він готуватиме тіло до похорону.

Твоє тіло.

Лікар Туше мацає під кожною рукою. Шукає нарости чи потовщення. Тобто злоякісні пухлини. Він добре знає, де треба натиснути на твій хребет, щоб твоя голова відкинулася назад. Фальшиві перлини глибоко вдавилися Місті в потилицю. Зіниці його очей надто широко розставлені, щоб він дивився на тебе. Лікар мугикає якусь пісеньку. І його погляд зосереджений на чомусь іншому. Ясно, що він звик працювати з мерцями.

Сидячи на діагностичному столі і бачачи їх обох у дзеркалі, Місті питає:

— А що було колись на мисі Чекайленд-Пойнт?

Лікар Туше аж підстрибує від несподіванки. І підводить очі, здивовано вигнувши брови.

Наче при ньому раптом заговорив труп.

— Там, на мисі Чекайленд-Пойнт, — повторює Місті. — Я бачила там статуї, наче колись на тому місці був парк. Що ж то було?

Глибоко вдавлюючи пальці між сухожиллями на її шиї, лікар Туше пояснює:

— До того, як на острові збудували крематорій, там був колись цвинтар. — Його дотик був би приємним, якби не холодні пальці.

Але ж Місті не бачила там жодного надгробка.

Мацаючи лімфатичні вузли під щелепою, лікар пояснює:

— Там — мавзолей, видовбаний у пагорбі. — Уп'явшись у стіну, він нахмурюється і додає: — Не менш як двісті років тому. Грейс зможе розповісти вам більше за мене.

Грот. Маленька банківська будівля. Капітолій штату з чудернацькими колонами та аркою з тесаного каменю, і все це занепадає і валиться, підтримуване лишень корінням дерев. Замкнута залізна брама. Темрява всередині.

Її головний біль стук-стук-стукає, дедалі глибше забиваючи гвіздок.

Дипломи під потускнілим склом на кахляних стінах діагностичної кімнати — пожовклі та вицвілі. З плямами води. Засиджені мухами. Даніель Туше, доктор медицини. Узнявши її зап'ястя двома пальцями, доктор Туше міряє їй пульс за своїм наручним годинником.

Його трійчастий м'яз відтягує куточки рота вниз, утворюючи несхвально-похмурий вираз обличчя, — лікар притискає стетоскоп до її спини між лопатками. І каже:

— Місті, глибоко вдихніть і затамуйте віддих.

Холодний стетоскоп поколює всю її спину.

— А тепер — видихніть, — каже лікар. — І вдихніть ще раз.

Місті питає його:

— А ви не знаєте, Пітеру, часом, не робили кастрацію? — Вона знову робить глибокий вдих і каже: — Пітер сказав мені, що Теббі — то Боже чудо, тому я не стала робити аборт.

А лікар Туше каже:

— Місті, ви багато пили останніми днями?

Таке маленьке задрипане сільце! І бідолашна Місті-Мері в ньому — щось на кшталт місцевого алкаша.

— До готелю приходив детектив з поліції, — каже Місті. — Питав, чи немає тут на острові Ку-клукс-клану.

А лікар Туше мовить:

— Якщо ви вб'єте себе, то це не врятує вашої доньки.

Він говорить, як її чоловік.

Як ти, мій любий, милий Пітере.

Тож Місті питає:

— Урятувати мою доньку від чого? — Місті дивиться лікарю в очі і запитує: — А тут на острові є нацисти?

І лікар Туше всміхається і відповідає:

— Звісно, що ні.

Він іде до столу і бере з нього теку з кількома аркушами. Робить у теці якийсь запис. Дивиться на календар, що висить на стіні над столом. Потім дивиться на свій наручний годинник і знову робить запис у теці. Що ж до його почерку, то хвостики літер звисають низько, аж за лінію — підсвідомі, імпульсивні. Ангел Делапорте сказав би, що вони свідчать про пожадливість, ненаситність та лиху вдачу.

Лікар Туше питає:

— А ви займалися останнім часом чимось іншим?

І Місті йому розповідає. Так, вона малювала. Уперше після мистецького коледжу Місті стала трохи малювати, в основному — акварельними фарбами. У своїй кімнаті на мансарді. У вільний від роботи час. Вона встановила мольберт так, щоб їй було видно узбережжя поблизу мису Чекайленд-Пойнт. Вона кожного дня працює над якимось малюнком. Беручи його зі своєї уяви. Список побажань вирослої в злиднях білошкірої дівчини: великі будинки, вінчання в церкві, пікніки на узбережжі.

А вчора Місті малювала, аж поки не помітила, що надворі вже поночі. П'ять чи шість годин промайнули майже непомітно. Щезли, як щезла білизняна шафа в Сів'ю. Накрилися Бермудським трикутником.

Місті каже лікарю Туше:

— Моя голова болить безперервно, але коли я малюю, біль слабшає.

Його стіл — пофарбований метал, щось на кшталт столу, який можна бачити в конструкторському бюро чи в офісі бухгалтера. Такий — з шухлядами, що їздять на роликах і закриваються з громом та гучним гуркотом. На столі — прес-пап'є із зеленого фетру, на стіні над столом — календар та старі дипломи.

Лікаря Туше з поцяткованою лисючою макітрою та кількома тонкими волосинами, зачесаними набік, можна запросто прийняти за інженера. А завдяки його круглим окулярам в сталій оправі та масивному наручному годиннику на металевому ремінці лікаря Туше можна запросто прийняти і за бухгалтера. Він питає:

— Ви ходили до коледжу, еге ж?

— До мистецького коледжу, — поправляє його Місті. Тільки вона не закінчила його. Кинула. Коли помер Гарроу, вони перебралися

сюди, щоб доглядати Пітерову матір. Потім з'явилася Теббі. А потім Місті заснула і прокинулася товстою, змороною і сорокарічною.

Лікар не засміявся. Що ж, його можна зрозуміти.

— Коли ви вивчали історію, — питає він, — ви проходили джайнізм? Буддистів-джайністів?

— Ні, в історії мистецтва їх не було, — відказує Місті.

Він витягує одну з шухляд і дістає жовту пляшечку з пігулками.

— Попереджаю вас з усією серйозністю, — каже лікар. — Не підпускайте до них Теббі і на гарматний постріл. — Він шпокнув кришечкою і витрусив з пляшки пару пігулок собі в руку.

Це — прозорі желатинові капсули, ті, що роз'єднуються навпіл. І в кожній — якийсь сипучий та легко рухливий темно-зелений порошок.

Відлущене послання на підвіконні у Теббі: «Ти помреш, коли вони з тобою покінчать».

Лікар Туше гримає пляшечку в неї перед очима й каже:

— Приймайте ці пігулки лише тоді, коли відчуєте біль. — Етикетки на пляшці немає. — Це трав'яна сполука. Вона допоможе вам зосередитися.

Місті питає:

— Хто-небудь помирав від синдрому Стендаля?

А лікар каже:

— Це головно зелені водорості, трохи вербової кори та трохи бджолиного пилку. — Він кидає капсули назад у пляшку і клацає кришкою. Потім ставить пляшку на стіл, біля її стегна. — Ви можете вживати спиртне, — каже лікар. — Але помірно.

Місті відказує:

— А я і так п'ю помірно.

Повертаючись до столу, він каже:

— Як скажете...

От задрипане село!

Місті питає:

— А як помер батько Пітера?

Та лікар Туше відказує:

— А хіба Грейс Вілмот вам не розповідала?

Ні, не розповідала. Навіть ніколи не згадувала. Коли вони розвіяли його прах, Пітер сказав Місті, що то був серцевий напад. Місті каже:

— А Грейс сказала, що то була мозкова пухлина.

І лікар Туше каже:

— Так, так, то була мозкова пухлина. — Із гуркотом захопує шухляду. А потім каже: — Грейс казала мені, що ви демонструєте обнадійливий талант.

До речі, погода сьогодні спокійна та сонячна, але в повітрі спостерігається велика кількість фуфла.

Місті питає про отих буддистів, про яких він побіжно згадав.

— Джайністи-буддисти, — каже лікар. Потім знімає з дверей блузку і подає їй. Під кожною пахвою — кругла пляма поту. Лікар Туше крутиться довкола Місті, тримаючи блузку, щоб їй легше було просунути руки в рукави.

А потім каже:

— Я хотів би зазначити, що інколи для художника головний біль може бути знахідкою.

Сімнадцяте липня

Коли вони навчалися в коледжі, Пітер часто казав, що все, що ти робиш, — це автопортрет. Це може бути і «Святий Георгій уражає Змія», і «Викрадення сабінянок», але ракурс, світло, композиція, техніка — все це ти. Навіть причина, через яку ти вибираєш той чи інший пейзаж, це — теж ти. Ти — в кожному кольорі та кожному мазку.

Пітер приказував: «Єдине, що може зробити художник — це змалювати власне обличчя».

Ти просто приречений бути собою.

І це, казав він, робить нас вільними малювати все, бо ми лише малюємо самі себе.

Твій почерк. Манера говорити. Обраний тобою візерунок на фарфорі. Усе це. тебе видає. В усьому, що ти робиш, проявляється твоя рука.

Усе є автопортретом.

Усе є щоденником.

На п'ятдесят доларів від Ангела Делапорте Місті купує круглий акварельний пензель номер 5 із бичачої шерсті. Купує пухнастий і м'який білоччин пензель номер 4 для нанесення тонкого шару рідкої фарби. Круглий пензель номер 2 із верблюжої шерсті. Гостроконечний тоненький пензлик номер 6 із соболиного хутра. І широкий плаский пензель «екай» номер 12.

Місті купує акварельну палітру — круглу алюмінієву тацю з десятима порожніми чашечками, схожими на формочки для випікання здоби. Вона купує кілька тюбиків гуашних акварелей. Кіпрську зелену, зелені Тін'є, зелену фарбу з ягід крушини та Віндзорську зелену. Вона купує прусську голубу, а також тюбик краплаку червоного. Вона купує також «гаванський озерний чорний» та «чорний, слонова кістка».

Місті купує молочно-білий художній коректор для замальовування своїх помилок. Жовтий, як сцяки, стиральний препарат, що при вчасному нанесенні дозволяє видаляти помилки. Вона купує гуміарабік янтарного, як світле пиво, кольору, щоб фарби не

змішувалися одна з одною на папері. А також прозорий грануляційний агент для надання фарбам зернистого вигляду.

Вона купує альбом акварельних аркушів із дрібнозернистого холодно-пресованого паперу розміром 19 на 24 дюйми. Торгова назва аркушів такого розміру — «Роял». Папір розміру 23 на 28 дюймів називається «Елефант». Аркуш 26,5 на 40 дюймів — це «Подвійний елефант». Це вільний від кислот 140-фунтовий папір. Місті купує художні планшети — полотно, розтягнуте і наклеєне на картон. Вона купує планшети розміру «Супер-Роял» та «Імперіал» і «Антиквар».

Вона волочить усе це до каси, і вартість цього добра настільки перевищує п'ятдесят доларів, що їй доводиться зарахувати решту на кредитну картку.

Якщо в тебе виникає спокуса поцупити тюбик паленої сієни, то саме час прийняти маленьку пігулку із зеленими водоростями від доктора Туше.

Пітер часто казав, що завдання художника — витворити порядок із хаосу. Надати сенс фактам, що не мають сенсу. Скласти мозаїку з найрізноманітніших шматочків. Ти перетасовуєш і переробляєш. Витворюєш колаж. Монтуєш. Збираєш воєдино.

Якщо ти на роботі, і за кожним столиком чогось чекають, а ти в цей час і досі ховаєшся на кухні, щоб зробити зарисовки на обривках паперу, то час прийняти пігулку.

Коли ти пред'являєш відвідувачам чек за вечерю, а на звороті цього чека ти намалювала маленький етюд у світлі й тіні — ти навіть сама не знаєш, звідки його видобула, бо цей образ просто виник у твоїй уяві, начебто нічого особливого, але все одно ти боїшся загубити цей етюд, то, значить, настав час прийняти пігулку.

— Оті начебто дрібні й непотрібні деталі, — часто казав Пітер, — вони дрібні та непотрібні лише до того моменту, коли ти складеш їх докупи.

А ще Пітер казав:

— Усе, взагалі, дрібне та марне саме по собі.

Між іншим, сьогодні в їдальні Грейс Вілмот і Теббі стояли перед заскленою шафою, що закриває більшу частину стіни. Усередині на підставках виставлені м'яко підсвічені фарфорові тарілки. А чашки стоять на блюдцях. Грейс Вілмот по черзі показує на них, а Теббі,

протягнувши вказівний палець, каже: «Фітц і Флойд, Веджвуд, Норітейк, Ленокс...»

Потім Теббі хитає головою, схрещує на грудях руки і каже: «Ні, неправильно. Візерунок «Пророк у Гаю» має золоту кайму в чотирнадцять каратів золота. А «Венера в Гаю» має двадцять чотири карати».

Твоя мала донька — вона вже експерт з древніх китайських візерунків.

Ґрейс Вілмот простягає руку, ніжно поправляє пасмо волосся за вухом Теббі і каже: «Клянуся, ця дитина — вундеркінд».

Несучи на плечі тацю з обідніми наїдками, Місті на мить зупиняється і питає у Ґрейс:

— А як помер Гарроу?

Ґрейс відриває погляд від фарфорового посуду. Її м'яз *orbicularis oculi* широко розкриває її здивовані очі, і вона каже:

— А чому ти питаєш?

Місті нагадує їй про візит до лікаря, доктора медицини Туше.

І розповідає, що Ангел Делапорте вважає, що почерк Пітера проливає певне світло на його стосунки зі своїм батьком. Усі деталі здаються безглуздими, якщо брати їх кожен окремо.

І Ґрейс каже:

— Лікар дав тобі якісь пігулки?

Таця важка, їжа на ній холоне, але Місті наполягає:

— Док сказав, що у Гарроу був рак печінки.

Теббі тицяє пальчиком і каже: «Горхем, Данськ...»

А Ґрейс усміхається:

— Звісно, рак печінки, — каже вона. — А чому ти питаєш мене? Я була впевнена, що Пітер тобі розповідав.

Між іншим, погода сьогодні туманна з украй суперечливими розповідями про причини смерті твого батька. Кожна деталь незначуща сама по собі.

І Місті каже, що їй ніколи розмовляти, бо має дуже багато роботи. Обідній час пік. Може, пізніше.

У мистецькому коледжі Пітер бувало розповідав про художника Джеймса Мак-Нейла Вістлера, про те, як Вістлер працював для інженерних військ США, роблячи ескізи берегової лінії для потенційного розташування маяків. Та от проблема: Вістлер усе одно

машинально малював маленькі фігурні ескізи на полях. Він малював бабусь, малюків, злидарів — усе, що бачив на вулицях. Він виконував свою роботу, задокументовуючи поверхню землі для урядових потреб, але при цьому художник не міг ігнорувати все інше. Він не міг пропустити його повз себе. Чоловіки, що курять люльки. Дітлахи, що ганяють коліщата. Усе це він зібрав у ескізах-закарлючках на полях своїх офіційних документів. Ясно, що уряд потурих його з роботи.

— І оці його закарлючки, — казав Пітер, — коштують сьогодні мільйони.

Це ти так казав.

У «Дерев'яно-золотистій їдальні» масло подають у маленьких череп'яних глечиках, та тільки тепер на кожній підкладці під цим черепком — малюночок. Маленький фігурний ескіз.

Це може бути зображення якогось дерева або виниклий в уяві Місті схил пагорба, спрямований справа наліво. Або там зображений стрімчак, а також водоспад у крутому каньйоні, або тінистий ярк з порослими мохом валунами та повзучими рослинами, що оповили товсті стовбури дерев; а поки вона все це нафантазує та перенесе на паперову серветку, люди встигають сходити на автостанцію, щоб випити там кави. Люди постукують склянками та виделками, щоб привернути увагу Місті. От уже мені ці відпочивальники!

І чайових вони не дають.

Схил гори. Гірський ручай. Печера в березі ріки. Вусик плюща. Усі ці деталі приходять до неї, і Місті не може їх відпустити. Під кінець обідньої зміни вона має обривки скатертин, паперових серветок та квитанцій, і на кожному з них намальована якась деталь.

У своїй мансардній кімнаті, серед купи шматочків паперу, вона зберігає листки та квіти з досі небаченими нею візерунками. Є ще одна купа, де зібрані абстрактні обриси, схожі на валуни та вершини гір на обрії. Гіллясті силуети дерев, зарості чагарників — щось типу вересу. Птахи.

Тому, що ти не розумієш, можна надати будь-якого значення. Коли ти годинами сидиш на туалетному столику, малюючи якісь нісенітниці на туалетному папері, аж поки в тебе сідниця не заніє, випий пігулку.

Коли ти взагалі не виходиш на роботу, ти просто стирчиш у себе в кімнаті і телефонуєш до служби, що подає їжу та напої в номери. Ти всім кажеш, що захворіла, і тому можеш не спати всю ніч та наступний

день, зарисовуючи пейзажі, які ти ніколи не бачила. Значить, прийшов час випити пігулку.

Коли твоя донька стукає у двері і благає поцілувати її та побажати доброї ночі, а ти раз по раз відповідаєш їй, щоб вона йшла спати і що ти прийдеш до неї за хвилину, і коли зрештою приходиться бабуся, і забирає її від дверей, і ти чуєш, як вона рюмсає в коридорі, випий дві пігулки.

Коли ти знайдеш браслет із фальшивими діамантами, який твоя донька підсунула під двері, випий іще одну.

Коли ніхто начебто не помічає твоєї поганої поведінки, але всі усміхаються і питають: «Ну що, Місті, як там ідуть справи з малюванням?», настав час пігулок.

Коли твій головний біль не дає тобі їсти. Брюки спадають із тебе, бо твоя сідниця кудись щезла. Ти проходиш повз дзеркало і не впізнаєш худу обвислу примару, що її в ньому бачиш. Твої руки перестають труситися лише тоді, коли ти берешся за пензель чи олівець. Значить — прийми пігулку. А коли пляшечка з пігулками вже напівпорожня, лікар Туше залишає на реєстраційному столику нову з твоїм ім'ям, написаним на ній.

Коли ти просто не можеш припинити працювати. Коли закінчення саме цього конкретного проекту — це все, про що ти можеш думати. Тоді візьми і випий пігулку. Тому що Пітер мав рацію.

Ти мав рацію.

Тому що немає неважливих речей. Важливим є все. Кожна деталь. Просто ми ще не зовсім розуміємо — чому.

Усе — автопортрет. Усе — щоденник. Увесь твій лікарський анамнез — це пасмо твого волосся. Нігті твоїх пальців. Деталі судового розслідування. Вміст твого кишечника — це документ. Мозолі на твоїй руці розповідають усі твої таємниці. Твої зуби видають тебе. Тебе видає твій акцент. Тебе видають зморшки навколо рота й очей.

Усе, що ти робиш, виказує твою руку.

Пітер казав, що робота художника — це звернути увагу, зібрати, упорядкувати, заархівувати, зберегти, а потім написати звіт. І задокументувати. Зробити презентацію. Робота художника — це просто не забути.

Двадцять перше липня — Місяць на три чверті

Ангел Делапорте піднімає один малюнок, потім другий, і всі вони — акварельні. На них зображені різні предмети, деякі — просто силует якогось дивовижного об'єкту, деякі — пейзажі залитих сонцем полів. Соснові ліси. Обриси будинку чи села на середній відстані. На обличчі Ангела рухаються тільки очі, перестрибуючи на папері з деталі на деталь.

— Неймовірно, — каже він. — Ти маєш жахливий вигляд, зате твої роботи... Господи праведний!

Між іншим, Ангел та Місті ще тепер в Ойстервілі. У чийсь зниклій загальній кімнаті. Вони вповзли до неї через отвір, щоб зробити фото і передивитися графіті.

Твої графіті.

Місті почувається жахливо, вона ніяк не може зігрітися навіть у двох светрах і час від часу цокотить зубами. Її рука тремтить, коли вона подає Ангелу малюнок, тремтить так, що цупкий папір хльоскає, як віяло. Після харчового отруєння в її шлунку завівся якийсь мікроб. Навіть тут, у темній закупореній кімнаті, куди світло ледь пробивається крізь штори, вона не скидає сонцезахисних окулярів.

Ангел усюди тягає із собою свою фототорбу. А Місті носить свою теку. То стара чорна пластмасова тека, що залишилася ще з мистецької школи. Вона являє собою тонкий портфельчик на змійці, яка розстібається з трьох боків, щоб можна було розкрити теку і покласти її пліском. Тоненькі гумові штрипки притискують акварельні малюнки до одного боку теки. З протилежного боку в різні кишеньки повстромлювані ескізи.

Ангел клацає знімки, а Місті розкриває свою теку на дивані. Коли вона дістає пляшечку з ліками, її руки трясуться так сильно, що стає чути, як усередині торохтять пігулки. Вивудивши одну пігулку з пляшки, вона каже Ангелу:

— Це зелені водорості. Від головного болю. — Місті кладе пігулку до рота й каже: — Ходи поглянь на деякі малюнки і скажи, як вони

тобі.

На дивані — якийсь напис, що його зробив Пітер спреј-фарбою. Його чорні слова тягнуться через сімейні фото, що висять у рамках на стіні. Через подушечки для голок. Через шовкові абажури. Запнувши штори, він щось і на них написав.

Ти написав.

Ангел бере в неї пляшку і підносить до світла, що йде від вікна. Потім трясє пляшку, і всередині торохтять пігулки:

— Якісь вони важкі, — каже він.

Желатинова капсула в її роті розм'якає, і всередині відчувається присмак солі та олов'яної фольги — присмак крові.

Ангел подає їй фляжку із джином зі своєї фототорби, і Місті робить великий ковток гіркої рідини. Між іншим, вона випила його частку. У мистецькому коледжі обов'язково вчать етикету споживання наркотичних речовин. Ділитися треба.

Місті каже:

— Пригощайся. Візьми одну.

І Ангел розкриває пляшечку і витрушує звідти дві пігулки. Одну з них він кладе до кишені, зазначивши:

— Це — на потім.

Другу він ковтає і запиває джином — і відразу ж його обличчя перекошується страшною блювотною гримасою. Він нахиляється вперед, висолопивши червоно-білого язика та міцно заплющивши очі.

Еммануїл Кант і його подагра. Карен Бліксен та її сифіліс. Пітер сказав би Ангелу Делапорте, що страждання — ключ до натхнення.

Розстеливши ескізи та малюнки на дивані, Місті питає:

— Ну, що скажеш?

Ангел по черзі піднімає і кладе малюнки. Заперечно крутить головою. На міліметр у кожен бік — наче паралізований. І каже:

— Просто неймовірно. — Потім піднімає ще один малюнок і питає: — Яким начинням ти користуєшся?

Це він про пензлі?

— Соболиними пензлями, — пояснює Місті. — Інколи — білоччиними, інколи — бичачими.

— Та ні, дурненька, — каже Ангел. — На комп'ютері — яку програму ти використовуєш для накреслення? Ти ж не могла робити це

ручними інструментами. — І Ангел стукає пальцем по замку, зображеному на одному малюнку, та по будинку — на іншому.

— Ручні інструменти?

— Ти ж не користуєшся лінійкою та циркулем? — каже Ангел. — Або транспортиром? У тебе всі кути однаково бездоганні. Ти використовуєш шаблон або трафарет, я правильно кажу?

Місті питає:

— А що таке циркуль?

— Ти ж мусиш знати з курсу геометрії в середній школі, — каже Ангел і розставляє для наочності вказівний та великий пальці. — На одній штанзі у циркуля знаходиться вістря, на іншій — олівець, і таким чином можна креслити бездоганні криві та окружності.

Він бере в руку малюнок будинку на схилі пагорба над узбережжям — океан та дерева — просто відтінки блакитного та зеленого. Єдиний яскравий колір — це жовта цятка, світло у вікні.

— Оцей малюнок можна споглядати цілу вічність, — каже він.

Синдром Стендаля.

Ангел каже:

— Я дам тобі за нього п'ятсот доларів.

А Місті відказує:

— Я не візьму.

Він витягує з теки ще один малюнок і питає:

— А оцей?

Вона не може продати жоден з них.

— Тисяча тебе влаштує? — питає Ангел. — Я дам тобі тисячу тільки за один цей малюнок.

Тисяча баксів... Та Місті все одно каже:

— Ні.

Ангел поглянув на неї і пропонує:

— Я дам тобі десять тисяч доларів за всі малюнки оптом. Десять тисяч доларів. Готівкою.

Місті почала була відмовлятися, та...

Та Ангел каже:

— Двадцять тисяч.

Місті зітхає, і...

Ангел наполягає:

— П'ятдесят тисяч доларів.

Місті втуплюється в підлогу.

— Чому, — питається Ангел, — у мене виникає таке відчуття, що ти скажеш «ні», навіть коли я запропоную тобі мільйон доларів?

Тому що ці малюнки не закінчені. Вони — не доведені до бездоганності. Їх іще не можна демонструвати публічно — поки що не можна. Є такі, над якими вона ще навіть не починала працювати. Місті не може їх продати, бо вони потрібні їй як ескізи для чогось більшого. Вони — частина чогось такого, чого вона ще не бачить у своїй уяві. Вони — як ключі, як зачіпки.

Хтозна, чому ми робимо те, що ми робимо.

Місті питає:

— А чому ти пропонуєш мені так багато грошей? Це що, якась перевірка?

І Ангел розкриває змійку на фототорбі та й каже:

— Я хочу тобі дещо показати. — І дістає з торби якісь блискучі інструменти. Один — це два гострих штирі, що з'єднуються у формі літери V. Другий — це металеве півколо у вигляді літери D, розбите на дюймові позначки зі свого прямолінійного боку.

Ангел прикладає металеву літеру D до ескіза сільського будинку і каже:

— Усі твої прямі лінії бездоганні. — Потім він прикладає інструмент пласко до акварелі із зображенням котеджу — і там усі лінії теж бездоганні. — Це транспортир, — пояснює він. — Ним міряють кути.

Ангел прикладає транспортир до малюнка за малюнком і каже:

— Усі твої кути — ідеальні. Бездоганні прямі кути. Бездоганні кути сорок п'ять градусів. Я помітив це ще на малюнку крісла.

Потім Ангел бере в руку У-подібний інструмент і пояснює:

— Це — циркуль. Ним малюють ідеальні криві та окружності. — Він устромлює одну штангу циркуля в центр малюнка, зробленого вугільним олівцем. Потім обертає другу штангу навколо першої і каже: — Кожна окружність ідеальна. Кожен соняшник та купальня для птахів. Кожен вигин — теж ідеальний.

Ангел показує рукою на малюнки, розкладені на дивані, і каже:

— Ти креслиш ідеальні фігури. Це — неможливо.

До речі, погода сьогодні стає справді сциклявою, насправді Сциклявою — от просто зараз, у цю мить.

Єдина людина, котра не сподівається, що Місті стане великою художницею, каже, що це — неможливо. Коли твій єдиний приятель каже, що тобі ніяк не стати великою художницею — з природним даром та вмілою, — то випий пігулку.

Місті каже:

— Слухай, ми з чоловіком усе ж ходили до мистецького коледжу. І нас там все ж таки вчили малювати.

А Ангел цікавиться, чи не креслила вона з фотографії. Може, Місті користувалася епіпроектором? Чи камерою-обскурою?

Ось що казала Констанція Бертон: «Це можна зробити подумки».

Ангел виймає з фототорби фломастер, дає їй і каже:

— Ось. — Показує на стіну і додає: — Намалюй мені прямо отут окружність діаметром чотири дюйми.

Місті бере олівець і, навіть не дивлячись, малює окружність.

І Ангел прикладає транспортир розміченою стороною до окружності. Діаметр — чотири дюйми. Він просить:

— А тепер намалюй мені кут тридцять сім градусів.

Риска, іще одна риска — і Місті намалювала на стіні дві перехресні лінії.

Ангел прикладає транспортир — точнісінько тридцять сім градусів.

Він просить її намалювати окружність діаметром вісім дюймів. Потім — S-подібну криву. Потім — рівнобедрений трикутник. Квадрат. І Місті, й оком не моргнувши, враз усе це йому малює.

Якщо вірити лінійці, транспортиру та циркулю — усі фігури ідеальні.

— Бачиш, що я хочу сказати? — питає Ангел. Тицьнувши в неї лінійкою, він пояснює: — Щось тут не так. Спочатку щось не так було з Пітером, а потім це сталося з тобою.

До речі, здається, вона набагато більше подобалася Ангелу Делапорте тоді, коли була огидною товстухою. Служницею в готелі «Чекайленд». Приятелькою, якій можна було читати лекції про Станіславського чи графологію. Спочатку їй Пітер читав лекції. А опісля — Ангел.

Місті каже:

— Єдине, що я бачу, — це те, що ти не можеш примиритися з думкою про мій неймовірний природний талант.

Ангел аж підстрибує від несподіванки. Він дивиться на неї, здивовано вигнувши брови.

Наче при ньому заговорив мрець;

І він каже:

— Місті Вілмот, чому б тобі не взяти і не прислухатися до самої себе?

Ангел потрясає в її бік цйркулем і каже:

— Це — не просто талант. — Потім обводить усі ідеальні окружності та кути на стіні й додає: — Це треба продемонструвати поліції.

Запихаючи малюнки та ескізи назад до теки, Місті питає:

— Як так? — Потім застібає теку і каже: — Щоб вони мене заарештували за те, що я надто талановита художниця?

Ангел витягує з торбини фотоапарат і переводить кадр. Прикручує до нього фотоспалах. Дивлячись на Місті крізь видошукач, каже:

— Нам потрібно більше доказів. Намалюй мені шестикутник. П'ятикутник. А тепер намалюй ідеальну спіраль.

І Місті швидко, один за одним, малює все це фломастером.

Її руки не тремтять лише тоді, коли вона креслить або ж малює.

На стіні перед нею Пітер написав закарлючками: «...ми знищимо тебе твоєю ж невпевненістю в собі та твоєю пожадливістю...»

Це ти написав.

Шестикутник. П'ятикутна зірка. Ідеальна спіраль. Усе це Ангел фотографує.

Засліплені фотоспалахом, вони не помітили, як домовласниця просунула в отвір свою голову. І дивиться на Ангела, який стоїть собі і фотографує. А Місті креслить на стіні. Домовласниця обхоплює голову руками й каже:

— Та що ж ви в біса робите? Припиніть! — А потім питає: — Люди, ви що, вирішили влаштувати тут безперервний мистецький проект?

Двадцять четверте липня

Між іншим, з'яй, що сьогодні Місті телефонував детектив Стілтон. Він хоче зробити Пітеру невеличкий візит.

Хоче зробити невеличкий візит *тобі*.

По телефону він питає: «Коли помер ваш свекор?»

Підлога навколо Місті, її ліжко — усе закидане мокрими кульками акварельного паперу. Зіжмакані жмути лазурово-блакитного та Віндзорського зеленого, вони наповнюють коричневий магазинний пакет, у якому вона принесла додому свої мистецькі припаси. Її графітові олівці, олівці кольорові, масляні фарби, фарби акрилові та гуашні акварелі — усе це вона перетворила на мотлох. Її масні масляні пастелі та крейдяні м'які пастелі — усі вони стерті до огузків настільки малих, що їх уже не можна тримати в руці. Папір майже закінчився.

От чого не вчать у мистецькій школі, так це розмовляти по телефону і одночасно малювати. Тримаючи телефон в одній руці і пензлик у другій, Місті перепитує:

— Татко Пітера? Чотирнадцять років тому, так?

Розмазуючи фарби тильною стороною руки, змішуючи їх кінчиком свого великого пальця, Місті така ж необережна, як і Гойя: добуває собі свинцеву енцефалопатію. Глухоту. Депресію. Місцеве отруєння.

А детектив Стілтон каже:

— Документального підтвердження смерті Гарроу Вілмота немає.

Щоб загострити пензлик, Місті обсмоктує його ротом. І каже:

— Але ж ми розвіяли прах. То був серцевий напад. А може, пухлина в мозку. — Фарба щипає її за кінчик язика. Барвник скрипить на кутніх зубах.

А детектив Стілтон каже:

— Свідоцтва про смерть немає.

Місті припускає:

— Можливо, вони зімітували його смерть. — Вона вся губиться в здогадках. І Грейс Вілмот, і лікар Туше — увесь цей острів тільки й робить, що намагається зберегти свій імідж.

А Стілтон питається:

— Хто це — «вони»?

Нацисти. Ку-клукс-клан.

Пензликом «екай» номер 12 з верблюжого хутра вона наносить ідеальний фон голубизни над деревами на ідеальному зубчастому обрії ідеальних гір. Горностаєвим пензликом номер 2 вона накладає сонячне світло на вершечок кожної ідеальної хвилі. Ідеальні криві та прямі лінії, а також точні кути, і пішов Ангел Делапорте в сраку зі своїм циркулем і транспортиром. До речі, на папері погода така, якою її зробить Місті. Ідеальна.

Між іншим, детектив Стілтон питає:

— А чому ви вважаєте, що ваш свекор зімітував свою смерть?

Місті каже, що то вона пожартувала. Ясна річ, Гаррі Вілмот помер.

Білоччиним пензлем номер 4 вона легенькими дотиками зображає затінок у лісі. Вона змарнувала дні, зачинившись у своїй кімнаті, але все, що вона зробила, і наполовину не дотягує до того крісла, яке вона зобразила тоді, коли обдристалася на луках. Там, на мисі Чекайленд-Пойнт. Під впливом страхітливої галюцинації. Із заплющеними очима, з харчовим отруєнням.

І отой ескіз вона продала за всрані п'ятдесят баксів.

А детектив Стілтон питає по телефону:

— Ви мене чуєте?

Місті відказує:

— А ви як гадаєте?

Вона каже:

— Підіть і погляньте на Пітера. — Місті зображає ідеальні квіти на ідеальному лузі нейлоновим пензлем номер 2. Де Теббі, вона не знає. Якщо в цей час Місті має бути на робочому місці, то їй начхати. Єдине, в чому вона не сумнівається і на що їй не начхати, — це те, що вона працює. І в неї не болить голова. І руки не трусяться.

— Проблема в тім, — продовжує Стілтон, — що в-шпиталі хочуть, щоб і ви були присутні, коли я прийду поглянути на вашого чоловіка.

Та Місті каже, що не може. Вона має малювати. Має ставити на ноги свою тринадцятирічну доньку. У неї вже другий тиждень не вщухає біль, спричинений мігренню. Горностаєвим пензликом номер 4 вона наносить тоненьку сіро-білу смугу поверх лугу. Наче мостить дорогу через' траву. Вона риє копань. Закладає фундамент.

На папері перед нею пензель валить дерева і відвозить їх геть. Коричневою фарбою Місті вгризається в схил лугу. Місті змінює стиль. Пензель переорює траву. Квіти щезають. З копані піднімаються стіни. У стінах розчиняються вікна. Вежа здіймається вгору. Над центром споруди набрякає купол. Із дверей вибігають сходи. Уздовж терас з'являються поручні. Ще одна вежа вистрелює догори. Простирається ще одне крило будівлі, поглинаючи ще одну частину луків і відтісняючи ліс.

Це — Земний Рай, Занаду. Сан-Сімеон. Балтимор. Мар-а-Лаго. Це — те, що будують люди з грошима для безпеки та усамітнення. Місця, де, як їм здається, вони почуватимуться щасливими. Оця нова будівля — це просто оголена душа багатой персони. Такий собі сурогатний рай для людей надто багатих, щоб потрапити до раю справжнього.

Ти можеш малювати все, що завгодно, бо єдине, що ти можеш відкрити, — це саму себе.

А голос у телефоні каже:

— Вас влаштує третя година завтра, місіс Вілмот?

На ідеальному силуеті даху одного крила будівлі з'являються статуї. На ідеальній терасі з'являється басейн. Луг майже зник під новими сходами, що збігають до краю бездоганного лісу.

Усе — автопортрет.

Усе — щоденник.

А голос у телефоні питає:

— Місіс Вілмот?

По стінах видряпуються лози. З плит на покрівлі виростають пагінці труб.

А голос у телефоні каже:

— Місті, ви мене чуєте? Ви ніколи не вимагали офіційного звіту судмедексперта про спробу самогубства вашого чоловіка? — Детектив Стілтон питає: — Ви не знаєте, де ваш чоловік міг роздобути снодійні пігулки?

До речі, проблема мистецької школи полягає в тому, що там тебе можуть навчити техніки та майстерності, але ніколи не навчать тебе таланту. Натхнення не можна купити. Прозріння не прийде через умоглядні міркування. Не можна вивести формулу натхнення. Дорожню карту до осяяння.

— Кров вашого чоловіка, — пояснює детектив Стілтон, — містила фенобарбітал натрію.

А на місці інциденту ніяких ліків знайдено не було, додає він. Ані пляшечки з пігулками, ані води. Немає медичних записів, які б свідчили, що Пітеру призначали такі ліки.

Не відриваючись від малювання, Місті питає, до чого він веде.

А Стілтон відказує:

— Подумайте, хто був зацікавлений у його смерті?

— Лише я, — відповідає Місті. І відразу ж жалкує про сказане.

Малюнок закінчено — ідеальний і прекрасний. Такого місця Місті ніколи не бачила. Звідки воно взялося в її уяві — вона й гадки не має. А потім вона бере і пензлем «котячий язик» номер 12, просякнутим чорним барвником «палена слонова кістка», замальовує все, що є в полі зору.

Двадцять п'яте липня

Усі будинки на Евкаліптовій та Модриновій вулицях здаються такими величними, якщо поглянути на них уперше. Усі вони — три- або чотириповерхові, з білими колонами, і всі були збудовані під час останнього економічного підйому, тобто вісімдесят років тому. Майже століття назад. Будинок за будинком, вони повмощувалися посеред розлогих дерев, величезних, наче зелені грозові хмари — посеред горіхів та дубів. Вони тягнуться вздовж Кедрової вулиці і позирають один на одного через хвилясті зелені галявини. Вони такі розкішні, коли бачиш їх вперше.

«Храмові фасади», казав Гарроу Вілмот Місті. Починаючи приблизно з 1798 року, американці будували прості, але масивні фасади в стилі грецького Відродження. А з 1824 року, коли Вільям Стрікленд спроектував Другий банк Сполучених Штатів у Філадельфії, вороття назад уже не було. Після того будинки — і маленькі, і великі — мали оснащатися низкою жолобчастих колон та навислою фронтоною покрівлею вздовж усього фасаду.

Люди називали ці споруди «торцевими будинками», бо всі ці чудернацькі деталі обмежувалися переднім торцем будівлі. А решта споруди була простою, без архітектурних надмірностей.

Така характеристика стосувалася майже кожного будинку на острові. Усе — фасади. Усе — розраховане на ваше перше враження.

Те, що архітектори прозвали «грецькою раковою пухлиною», поширилося скрізь — від вашингтонського Капітолію до найменшого сільського будинку.

— Для архітектури, — пояснював Гарроу, — то було кінцем прогресу і початком повторення. — Він зустрів Місті та Пітера на автобусній станції в Лонг-Біч і відвіз їх до порома.

Оці острівні будинки здаються такими величними, поки ти не підійдеш і не побачиш, як із колони облуплюється і скупчується біля її підніжжя фарба. А на покрівлі накладки на стиках поіржавіли і позвисали скрюченими почервонілими смугами. У вікнах — коричневий картон там, де немає шибки.

Три покоління аристократів — одне за одним.

Жодне капіталовкладення не зберігається вічно. Це їй сказав Гарроу Вілмот. А гроші вже закінчувалися.

— Одне покоління заробляє гроші, — якимось сказав їй Гарроу. — Наступне покоління захищає і зберігає їх. А на третьому поколінні гроші скінчуються. Люди завжди забувають, які зусилля потрібні для того, щоб накопичити родинний капітал.

Пітер написав своїми закарлючками: «...твоя кров — то наше золото...»

Між іншим, поки Місті їде на зустріч із детективом Стілтоном — аж цілі три години до «Пітерової комори», — вона складає до купи все, що може пригадати про Гарроу Вілмота.

Уперше Місті побачила острів Чекайленд, коли поїхала туди з Пітером, а його батько возив їх довкола у своєму старому «б'юїку». Усі автомобілі на Чекайленді старі, охайні та до блиску відполіровані, але всі сидіння в них місцями залатані прозорим скотчем, щоб не вивалилася набивка. Випукла передня панель розтріскалася від надміру сонця. Хромові облямівки та бампери — поцятковані та вкриті прищами іржі від солоного морського повітря. Фарби зблякли під тонким шаром окису цинку.

Гарроу мав густу кучму сивого волосся, зачесану над лобом, як корона. Очі в нього були сірі чи голубі. Зуби — радше жовті, ніж білі. Підборіддя й ніс — гострі та довгі. Решта тіла — кістлява й бліда. Непоказна. З рота в нього смерділо. А від нього самого тхнуло старим острівним будинком із власним занепалим інтер'єром.

— Цьому авто — десять років, — сказав він. — Для прибережного авто — це ціла вічність. — Він підвіз їх до порома, і вони чекали на пристані, дивлячись через водну гладінь на темну зелень острова. Пітер та Місті були на літніх канікулах і шукали роботи, мріючи мешкати в місті, будь-якому великому місті. Вони говорили про те, щоб кинути школу і перебраться до Нью-Йорка чи Лос-Анджелеса. Чекаючи порома, вони казали, що могли б вивчати мистецтво в Чикаго чи Сіетлі. Там, де можна було б розпочати кар'єру. Місті пригадала, як їй довелося тричі гепнути дверцятами авто, поки вони не зачинилися.

Це було те саме авто, в якому Пітер намагався покінчити життя самогубством.

Авто, в якому ти намагався себе вбити. Там, де ти прийняв оті снодійні пігулки.

І те саме авто, в якому вона оце їхала.

Тепер на одному його боці простягся яскраво-жовтий графаретний напис:

«Боннер та Міллз — коли вам усе обридне».

Тому, чого ти не розумієш, ти можеш надати будь-якого значення.

Того першого дня на поромі Місті сиділа в авто, а Гарроу та Пітер стояли біля поручнів.

Гарроу прихилився до Пітера і спитав: «Ти певен, що вона — те, що треба?»

Він прихилився до тебе. Батько та син.

І Пітер відповів: «Я бачив її малюнки. Вона — це справді те, що треба...»

Гарроу підняв брови, зморщувальний м'яз зібрав шкіру на його лобі в довгі складки, і він мовив: «Ти ж знаєш, що це значить».

І Пітер осміхнувся, але тільки злегка піднявши свій *levator labii*, свій глузувальний м'яз, відповів: «Так, знаю. Мені до гробаного біса пощастило».

А його батько кивнув головою. І сказав: «Це значить, що невдовзі ми нарешті почнемо ремонтувати готель».

Хіпова мамця Місті якось сказала, що американська мрія — це бути такою багатою, щоб мати можливість утекти від усіх. Згадай лише Говарда Х'юза в його розкішній квартирі. Вільяма-Рендольфа Герста в Сен-Сімеоні. Згадай про Балтимор. Усі оті розкішні замиські будинки, куди багатії відправили себе в добровільне заслання. Оті саморобні райські кущі, в яких ми ховаємося. А коли все це руйнується — бо так буває завжди, — то мрійнику доводиться повертатись у реальний світ.

«Пошкреби будь-який великий капітал, — казала якось мамця Місті, — і ти знайдеш кров, що пролилася лиш одне чи два покоління тому». (Сказане, очевидно, мало на меті зробити так, щоб їхнє життя в автопричепі стало виглядати хоч трохи привабливішим.)

Дитячий труд у шахтах та заводах, часто казала вона. Рабство. Наркоманія. Шахрайства з акціями. Руйнування природи відкритими кар'єрами, шкідливими викидами, виснаженням землі через надмірне сільгоспвиробництво. Монополії. Хвороби. Війни. Кожен великий капітал є породженням чогось огидного.

Усупереч мамчиним напучуванням, Місті була впевнена, що на неї чекає блискуче майбуття.

Поблизу центру лікування коматозних пацієнтів Місті на хвилину зупиняється, щоб поглянути на третій ряд вікон. На вікно Пітера.

Твоє вікно.

Останнім часом Місті хапається за все, повз що б вона не проходила: одвірки, прилавки, столи, стільці, спинки крісел. Для того щоб утриматися й не впасти. Місті не в змозі високо підняти голову. Кожного разу, коли вона виходить із кімнати, їй доводиться вдягати сонцезахисні окуляри, бо сонячне світло ріже їй очі. Її одіж теліпається на ній та злітає догори, наче під нею нічого немає. А її волосся... На пензлі його більше, аніж у неї на голові. Усі її ремені тепер можна двічі обкрутити довкола її талії.

Вона тепер така худа, як жінки в іспанських серіалах.

У задньому дзеркалі видніються її очі — впалі та почервонілі. Місті схожа на труп Паганіні.

Перед тим, як вийти з авто, вона бере ще одну пігулку зеленої водорості, і в голову їй стріляє біль, коли вона ковтає її під банку пива.

Відразу ж за скляними дверима вестибюлю на Місті чекає детектив Стілтон, дивлячись, Як вона йде через автостоянку. І хапається для рівноваги за кожен автомобіль.

Коли Місті видирається по східцях; вона допомагає собі, хапаючись рукою за перила і підтягуючись угору.

Детектив Стілтон притримує для неї двері і каже:

— Щось ви не дуже гарний вигляд маєте.

Місті пояснює, що то — головний біль. А може, то через її фарби. Червоний кадмій. Титанові білила. У деяких фарбах міститься свинець, мідь чи окис заліза. А деякі художники погіршують ситуацію тим, що скручують пензель ротом, щоб він тонше писав. У мистецькій школі завжди попереджають, розповідаючи про Вінсента ван Гога та Тулуз-Лотрека. Про всіх тих художників, які збожеволіли і чиї нерви були уражені настільки, що їм доводилося малювати пензлем, прив'язаним до всохлої руки. Токсичні фарби, абсент, сифіліс. Слабкість у руках та щиколотках — це повна ознака отруєння свинцем.

Усе — твій автопортрет. Навіть твій мозок, видалений під час розтину. Твоя сеча.

Отрути, наркотики, хвороба. Натхнення.

Усе — щоденник.

До речі, детектив Стілтон усе це записує, шкрябаючи у своєму блокноті. Задокументовує кожне її малорозбір-ливе слово.

Місті мусить заткнутися, інакше в неї заберуть Теббі і відвезуть її до державного притулку.

Якась жінка реєструє їх за своїм столиком. Вони розписуються в щоденному журналі відвідувань, і їм видають пластикові значки, які треба причепити до одержі. Місті вдягла одну з найулюбленіших брошок Пітера: великий завиток із жовтих штучних діамантів, — усі камінці надщерблені та потьмянілі. На декотрих з них срібна станиоль відлущилася, і вони більше не іскряться. І з вигляду не кращі за розбите пляшкове скло, що валяється на вулиці.

Місті чіпляє пластмасовий значок біля брошки.

Детектив каже:

— Схоже, що вона стара.

А Місті відказує:

— Чоловік подарував мені її, коли ми ще зустрічалися.

Вони чекають ліфт, коли детектив каже:

— Мені потрібен доказ, що ваш чоловік був тут протягом останніх двох діб. — Перевівши погляд з мигаючого індикатора поверхів на Місті, він каже: — А вам, можливо, доведеться надати документальні свідчення вашого перебування на острові за цей самий період часу.

Ліфт розчиняється, і вони вступають усередину. Двері зачиняються, і Місті натискає кнопку третього поверху.

Уставившись на двері, вони якусь мить мовчать, а потім озивається Стілтон:

— Я маю ордер на його арешт. — І ляскає себе по нагрудній кишені своєї спортивної куртки.

Ліфт зупиняється. Двері розкриваються. Місті й полісмен виходять.

Детектив Стілтон розкриває свій блокнот, щось там читає і питає:

— Ви знаєте людей із проїзду Західна затока, 346?

Місті, яка йде попереду нього коридором, перепитує:

— А що?

— Ваш чоловік робив там реконструкцію минулого року, — пояснює детектив.

Це там, де зникла господарча кімната.

— А як щодо Північного Соснового шляху, 7856? — питає Стілтон.
Це там, де зникла білизняна кімната.

Місті відповідає ствердно. Так. Вона бачила, що там натворив Пітер, але домовласників тамтешніх не знає, ні.

Детектив Стілтон із ляском закриває блокнот і каже:

— Обидва будинки минулої ночі згоріли. П'ять днів тому згорів ще один будинок. А перед тим був знищений ще один будинок, що його реконструював ваш чоловік.

А в кожному з цих випадків — підпал. Усі будинки, в яких Пітер залишив свої сповнені ненависті графіті, — усі вони займаються. Учора поліція отримала листа від однієї групи, яка взяла на себе відповідальність за ці підпали. Океанський альянс за свободу. Скорочено — ОАС. Бони хочуть покласти край усякому будівництву на узбережжі.

Ідучи за Місті довгим коридором із лінолеумною підлогою, детектив каже:

— Рух за верховенство білих та Партія зелених мають зв'язки, що тягнуться в минуле. — Він пояснює: — Від захисту природи до захисту расової чистоти відстань досить коротка.

Вони доходять до палати Пітера, і Стілтон каже:

— Якщо ваш чоловік не зможе довести, що він був у шпиталі кожну з тих ночей, коли стались підпали, мені доведеться заарештувати його. — І знову ляскає по' нагрудній кишені куртки, де лежить ордер.

Занавіска довкола ліжка Пітера щільно запнута. За нею чути енергійний шум дихального пристрою, що накачує повітря. Чути тихеньке пілікання серцевого монітора. Чути також, як у навушниках слабенько дзижчить якийсь твір Модарта.

Місті відкидає занавіску навколо ліжка.

Урочисте відкриття. Вечір прем'єри.

І Місті каже:

— Будьте моїм гостем. Питайте в нього все, що бажаєте.

На ліжку — скрючений на боці скелет, з восковою шкірою, наче зроблений з пап'є-маше. Біло-голуба мумія зі схожими на блискавки венами, що розгалужуються під шкірою. Коліна підтягнуті до грудей. Спина вигнута так, що голова ледь не торкається схудлих сідниць. Ступні гострі як застругані палиці. Нігті на ногах — довгі та темно-

жовті. Кисті рук скрючені так сильно, що нігті повпивалися в бинти, намотані для захисту долонь. Тонка в'язана ковдра відсунута в ноги матраца. Прозорі та жовті трубки входять і виходять з передпліч, живота, потемнілого зів'ялого пеніса та з черепної коробки. М'язів залишилося так мало, що коліна, лікті, кістляві ступні та кисті рук здаються масивними і непропорційно великими.

Губи, блискучі від вазелінової олії, позападали, і за ними видніються чорні діри там, де колись були зуби.

Коли завісу відсунуто, стає чути сморід усього цього — просякнутих спиртом тампонів, сечі, пролежнів та пом'якшувального шкірного крему. Запах розігрітої пластмаси. Гарячий запах хлорки та порохнистий запах гумових рукавичок.

Щоденник твого життя.

Гофрована блакитна трубка апарата штучного дихання встромлена в отвір посередині горла. Смужки білого хірургічного пластиру заліплюють очі. Голова поголена, щоб можна було підключити монітор кров'яного тиску, але брудне й нечесане волосся щетиниться на грудях та на мішечку обвислої шкіри поміж стегнами.

Таке ж саме чорне волосся, як і в Теббі.

Твоє чорне волосся.

Притримуючи занавіску рукою, Місті каже:

— Як бачите, мій чоловік не надто полюбляє багато гуляти.

У всьому, що ти робиш, видно твою руку.

Детектив Стілтон на мить заляк. Потім прокашлявся і ковтнув слину. Його *levator labii superioris* підтягує йому верхню губу аж до ніздрів, і він заглиблює своє обличчя в блокнот. Заскрипіла ручка, щось записуючи.

У маленькому столику побіля ліжка Місті знаходить спиртові тампони і розриває на одному з них пластикову упаковку. Коматозні пацієнти класифікуються згідно з так званою коматозною шкалою Глазго, пояснює вона детективу. Шкала охоплює пацієнтів від цілком свідомих до непритомних та несприйнятливих. Ви даєте пацієнту голосову команду і спостерігаєте, чи рухається він у відповідь на неї. Або ж говорить. Або ж очима блимає.

Детектив Стілтон питає:

— А що ви можете мені розказати про Пітерового батька?

— Ну, — каже Місті, — він як фонтанчик для пиття.

Детектив підводить на неї здивований погляд. Брови стиснуті до купи. Зморщувальний м'яз виконує свою функцію.

Місті розповідає йому, що на пам'ять про Гарроу вона кинула пачку купюр у чудернацький мідний питний фонтанчик. Він знаходиться там, де Вільхова вулиця виходить на Межову авеню, побіля готелю. А прах Гарроу вона розвіяла під час церемонії на мисі Чекайленд-Пойнт.

Усе це детектив Стілтон зашкрябує у свій блокнот.

Спиртовим тампоном Місті витирає Пітерові шкіру довкола соска на грудях.

Місті знімає з його голови навушники, бере голову обома руками і повертає на подушці так, щоб він дивився в стелю. Місті відстібає брошку від свого плаття.

Найнижчий бал, який можна отримати за шкалою Глазго, — це три. Це значить, що ви зовсім не рухаєтеся, зовсім не розмовляєте і зовсім не кліпаєте очима. Хай що вам кажуть і що роблять із вами люди. Ви просто не реагуєте.

Брошка розстібається і перетворюється на шпильку завдовжки з мізинець Місті: Вона протирає шпильку спиртом.

Детектив зупиняється і, не відриваючи ручки від блокнота, питає:

— А ваша донька хоч коли-небудь приходить провідати?

Місті хитає головою.

— А його матір?

І Місті відповідає:

— Моя донька проводить більшість часу зі своєю бабусею. — Місті дивиться на шпильку — чисту й відполіровану до срібного блиску. — Вони ходять на гаражні розпродажі, — пояснює вона. — Моя свекруха працює на фірму, яка знаходить людям китайський фарфоровий посуд із візерунком, який уже не випускається.

Місті здирає плівку з очей Пітера.

З твоїх очей.

Місті розкриває його очі пальцями, схиляється низько над лицем і кричить:

— Дітере!

Місті кричить:

— Пітере, як насправді помер твій батько?

Бризкаючи слиною йому в очі, де одна зіниця більша за іншу, Місті горлає:

— Ти що — член якогось нацистського екологічно-терористичного угруповання?

Зиркнувши на детектива, вона знову горлає:

— Ти і справді тишком-нишком вислизаєш із шпиталю кожної ночі, щоб підпалювати будинки?

Місті горлає:

— Ти що — перевертень?

Океанський альянс за свободу.

Стілтон схрещує руки на грудях і низько нахиляє голову, спідлоба спостерігаючи за Місті. М'язи *orbicularis oris* довкола його рота стискають йому губи в тоненьку пряму лінію. Фронтальний м'яз піднімає йому брови, і на його лобі утворюються три зморшки, що йдуть від скроні до скроні. Зморшки, яких досі там не було.

Однією рукою Місті бере Пітера за сосок і відтягує його догори.

Своєю другою рукою Місті проштрикує сосок шпилькою. А потім витягує її.

А серцевий монітор ціпкає, як і ціпкав, — ні на удар швидше, ні на удар повільніше.

Місті каже:

— Пітере, любий, ти відчуваєш оце? — І знову всаджує в нього шпильку.

Щоб кожного разу ти відчував новий біль. За методом Станіславського.

До речі, щоб ти знав: біля соска така товста шрамна тканина, що проштрикнути її — це все одно, що проштрикнути колесо трактора. Шкіра соска страшенно розтягується під тиском шпильки і аж потім нарешті піддається.

Місті кричить:

— Навіщо ти себе вбив?

Зіниці Пітера витріщаються в стелю, одна — широко розкрита, а друга — як булавочна голка.

Рахітом ззаду її огортають дві руки. То детектив Стілтон. Він відтягує її геть від ліжка. А вона горлає:

— Якого біса ти привіз мене на цей довбаний острів?!

Детектив тягне її геть, аж поки шпилька, яку тримає Місті, не починає потроху висовуватися, аж поки не висовується зовсім. Місті кричить:

— Якого біса зробив мене вагітною?!

Двадцять восьме липня — повний Місяць

Перша доза протизаплідних пігулок Місті, з якою пожартував Пітер. Замінив їх маленькими коричними цукерками. А наступну дозу просто спустив в унітаз. Випадково — як ти сказав.

Після цього студентський медпункт не мав права видавати за її рецептом нові пігулки протягом наступного місяця. Їй вставили протизапліднювальний ковпачок, але через тиждень Місті виявила в ньому маленьку дірочку, проколоту в центрі. Вона підняла його до світла, щоб показати Пітеру, а той відповів:

— Такі речі довго не витримують.

Але Місті наполягала, що вона лише недавно стала цим ковпачком користуватися.

— Ну, вони ж зношуються, — відказав він.

Місті сказала, що пеніс у нього не такий великий, щоб дістати до шийки матки і протокти дірку в ковпачку.

Твій пеніс не надто великий.

А після цього в Місті став зникати сперміцидний пінистий гель.

Це стало їй в грубі гроші. Кожну баночку Місті встигала використати не більше разу, а потім знаходила її порожньою. Одного разу, після того, як загадковим чином були спустошені кілька баночок, Місті вийшла з клозету і спитала Пітера, навіщо він чіпав її пінистий гель.

Пітер саме дивився свій мексиканський телесеріал, де всі жінки мають талії такі тонкі, що вони схожі на перекручені кілька разів ганчірки. Над ганчіркою причеплені гігантські балони-груди під тоненькими, як спагеті, стрипками. Їхні очі наквацьовані блискучою косметикою; і ці жінки набагато більше схожі на звичайних вуличних шльондр, аніж на лікарів та адвокатів, якими їх зробив сценарист.

Пітер відповів:

— На, візьми, — і з цими словами потягнувся обома руками за шию. Витягнув щось з-під своєї чорної футболки і подав. То було блискуче намисто з штучних рожевих діамантів, висульки холодного

як крига рожевого кольору, всі — іскри та рожеві спалахи. І спитав: — Ти це шукаєш?

Місті отетеріла і на мить стала тупою, як оті мексиканські дурепи. Вона тільки й спромоглася, що простягнути руки і взятися ними за край намиста. У дзеркалі ванної кімнати Місті побачила, як воно іскриться, на її шкірі. Вдивляючись у дзеркало і мацаючи намисто, Місті чула, як у сусідній кімнаті телевизор щось белькоче по-іспанськи.

Місті вигукнула:

— Тільки не чіпай більше мого гелю, добре?

Усе, що Місті почула у відповідь, було іспанське белькотіння.

Звісно, що наступних місячних у неї не було. Після двох перших днів затримки Пітер приніс їй коробочку з паличками для тесту на вагітність. Це були палички, на які треба було сцяти. Якщо ти залетіла, вони покажуть «так». І навпаки. Ці палички не були запечатані. І тхнули так, наче на них хтось уже посцяв. І вже показували «ні» для невагітних.

А ще Місті помітила, що дно коробочки відірвали, а потім знов приклеїли. Місті спитала у Пітера, який стояв і ждав біля дверей клозету:

— Ти їх сьогодні придбав, так?

Пітер відгукнувся:

— Що?

І Місті знову почула іспанську з сусідньої кімнати.

Коли вони вжарювалися, Пітер не розплющував очей, сопучи та важко дихаючи. Коли він кінчав, ще міцніше заплющивши очі, то вигукував по-іспанськи: «Те ато!»

Місті гукнула крізь двері клозету:

— А ти що, вже на них посцяв?

Ручка клозету крутнулася, але Місті замкнула двері. І крізь двері пробубонів голос Пітера:

— Тобі вони не потрібні. Ти не вагітна.

— А де ж тоді її цьогомісячний привіт від клітора? — поцікавилася Місті.

— Ось де, — мовив голос. Потім крізь щілину під дверима просунулися пальці, які щось проштовхували. Щось біле і м'яке. — Ти впустила оце на підлогу, — сказав Пітер. — Придивися до них гарненько.

То були її трусики із цятками свіжої крові.

Двадцять дев'яте липня — повний Місяць

Між іншим, погода сьогодні — важка, дряпуча і завдає болю кожного разу, коли твоя дружина намагається поворухнутися.

Тільки-но пішов лікар Туше. Останні дві години він робив те, що замотував її ногу смужками стерильних бинтів та прозорою акриловою смолою. Тепер її нога від щиколотки і до паху — суцільний скловолоконний зліпок. Проблема в коліні, сказав лікар.

Пітере, твоя дружина — дурепа.

Місті — дурепа.

Вона несе тацю з вальдорфськими салатами з кухні до їдальні — і спотикається. Прямісінько в одвірку кухні. Ноги відлітають кудись геть, і Місті разом із тацею й тарілками летить сторчголов, протаранюючи столик «вісім».

Звісно, всі в їдальні попідскакували, щоб подивитися на Місті, вкриту майонезом. Її коліно на вигляд нормальне; з кухні з'являється Раймон і допомагає Місті підвестися. Однак лікар Туше стверджує, що коліно розтягнуте. Він прибуває годину по тому, як Раймон та Полет допог магають їй піднятися сходами до своєї кімнати. Лікар приклав до коліна пакет з льодом, а потім пропонує Місті гіпсову пов'язку на вибір: неоново-жовту, неоново-рожеву чи просто білу.

Лікар Туше присів біля її ноги, а Місті сидить на стільці з прямою спинкою, поклавши ногу на ослінець. Він водить льодяним пакетом по нозі, видивляючись, чи немає де набряків.

А Місті питає його, чи не заповнював він бува свідоцтво про смерть Гарроу.

А ще Місті питає, чи не виписував він бува Пітерові снодійних пігулок.

Лікар підводить очі і якийсь час дивиться на неї, а потім знову починає холодити ногу. І каже:

— Якщо ви не розслабитесь, то, можливо, більше не зможете ходити.

А її нога вже почувається прекрасно. І виглядає теж прекрасно. Між іншим, коліно навіть не болить.

— У вас шок, — пояснює лікар Туше. Він бере свою валізку, але не чорний лікарський несесер. Це щось на кшталт аташе-кейса, який носять адвокати. Або ж банкіри. — Я зроблю вам гіпсову пов'язку для профілактики, — каже він. — Без неї ви бігатимете туди-сюди з отим детективом, і ваша нога ніколи не заживе.

Що ж поробиш: Чекайленд — маленьке село, і кожен експонат у цьому музеї воскових фігур шпигує за нею.

Хтось стукає у двері, і через мить у кімнату входять Грейс і Теббі. Теббі каже:

— Мамо, ми принесли тобі нових фарб. — У руках вона тримає два пластмасових магазинних пакунки.

Грейс питає:

— Як вона?

І лікар Туше відповідає:

— Якщо вона пробуде в цій кімнаті наступні три тижні, то вона одужає. — І починає обмотувати марлею її коліно — шар за шаром, товстіше й товстіше.

До речі, щоб ти знав, відтоді, як Місті опинилася на підлозі і коли прибігли люди та віднесли її нагору, увесь цей час Місті невпинно повторяла: «Через що я перечепилася?»

Там же нічого немає. І близько нічого немає такого, через що можна було б перечепитися.

А опісля Місті подякувала Богові, що це трапилося на роботі. Тому адміністрація готелю вже ніяк не відкрититься і не зможе наполягати на тому, що вона часто не виходила на роботу.

Грейс питає:

— Ти можеш пальцями ворушити?

Так, Місті може ворушити пальцями. Просто дотягнутися до них не може.

Після цього лікар замотує її ногу в смужки скловолонна.

Підходить Теббі, торкається важучої скловолонної колоди, всередині якої десь загубилася материна нога, і питає:

— А можна мені написати тут своє ім'я?

— У тебе для цього ще буде купа часу, — відповідає доктор.

Нога Місті простягнута поперед неї і важить, напевне, фунтів з вісімдесят. Вона почувається так, наче вся закостеніла. Як комаха всередині бурштину. Як древня мумія. Ця нога буде їй як каторжанська металева куля на ціпку.

Дивно, як твій розум намагається витворити сенс із навколишнього хаосу. Місті страшенно незручно тепер за свої слова, але в той момент, коли Раймон вийшов із кухні і, просунувши руки під неї, підняв її, вона спитала:

— Це ти мене щойно перечепив?

Раймон змахнув із неї вальдорфський салат, шматочки яблука та подрібнені горіхи і запитав:

— Сомо?^[5]

Тому, чого ти не розумієш, ти можеш надати будь-якого значення.

Навіть у той момент двері на кухню були розчинені і підперті, а підлога — чиста й суха.

Місті спитала:

— Як я упала?

А Раймон знизав плечима і відповів:

— На сраку.

Хлопці з кухні, що стояли довкола, засміялися.

І от у її кімнаті нагорі, коли її ногу вже поміщено в кокон масивної білої труби, Грейс і Туше піднімають Місті під руки і ведуть до ліжка. Теббі дістав пігулки із зеленою водоростю з материної сумочки і кладе їх на столик біля ліжка. Грейс вимикає телефон і замотує шнур зі словами:

— Тобі потрібен мир і спокій. Немає в тебе такої хвороби, яку не могла б вилікувати невеличка доза мистецької терапії, — і починає виймати з магазинного пакета тюбики та пензлі і складати їх на туалетному столику.

Зі своєї валізки лікар дістає шприц. І протирає її передпліччя холодним спиртом. Краще вже передпліччя, аніж сосок.

Ти відчуваєш цей біль?

Лікар наповнює шприц із пляшки і вштрикує голку в її руку. Потім витягує його і дає Місті ватний тампон — на випадок, якщо виступить кров.

— Це щоб ви швидше заснули, — пояснює він.

Теббі сідає на краєчок ліжка й питає:

— Болить?

Ні, аніскілечки. Нога почувається прекрасно. А укол болить.

У Теббі на пальці перстень з іскристим зеленим перидотом, — він ловить світло, що йде з вікна. Перед вікном — край килима, а під килимом — чайові гроші, що їх сховала Місті. То їхній квиток додому, до Текумзе-Лейк.

Ґрейс кладе телефон у спорожнілий магазинний пакет і простягає руку Теббі:

— Ходімо, — каже вона. — Дамо відпочити твоїй матінці.

Лікар Туше каже, стоячи у відчинених дверях:

— Ґрейс! Можна з тобою поговорити сам на сам?

Теббі встає з ліжка, і Ґрейс нахиляється і щось шепоче їй на вухо. А Теббі швидко киває головою. На ній — масивне рожеве намисто з мерехтливих несправжніх брильєнтів. Воно таке велике, що, напевне, тисне на шию доньки не менше, аніж гіпс тисне на материну ногу. Це намисто схоже на іскристе жорно. Ціпок та ядро каторжника, зроблені з фальшивих брильєнтів. Теббі розмикає застібку, приносить намисто до ліжка та й каже:

— Надінь його на себе. — І, просунувши обидві руки за плечі Місті, вона надіває намисто їй на шию.

До речі, Місті ж не ідіотка. Бідолашна Місті-Мері Кляйнман знала, що кров на її трусиках була кров'ю Пітера. Але тепер, у цю мить, вона так радіє, що не зробила аборт.

Твоя кров.

Чому Місті погодилася вийти за тебе заміж — вона не знає.

Чому хтось робить щось? Лежачи в ліжку, вона вже починає відпливати. Кожен подих повільніший за попередній. Її м'язи *levatorpalpebrae* мусять старатися щосили, щоб не заплющувалися очі.

Теббі підходить до мольберта і знімає з нього дощечку з малювальним папером. Потім приносить її разом із вугільним олівцем до ліжка, кладе на ковдру поруч із матір'ю й каже:

— Це на той випадок; якщо у тебе з'явиться натхнення.

І Місті спроквола, як в уповільненому кіно, цілує її в лоб.

З намистом та гіпсом Місті відчуває себе пришпиленою до ліжка. Безпорадною. Жертвовною твариною. Затвірницею.

Потім Ґрейс бере Теббі за руку, і вони виходять у коридор до лікаря Туше. Двері зачиняються. Стає так тихо, що Місті не певна, то

почулося їй чи ні. Але начебто пролунав іще один «кляц».

І Місті гукає:

— Грейс? Теббі? — Як в уповільненому кіно Місті гукає: — Агов!
Там є хто-небудь?

Тридцять липня

Коли Місті вперше прокинулася після того нещасного випадку, то виявила, що волосся на лобку зникло, в неї встромлений катетер, що зміїться по її здоровій нозі до пластикового пакета, причепленого до стовпчика ліжка. Смужки білого хірургічного пластиру прикріплюють трубку до шкіри її ноги.

Милий, любий Пітере, ніхто не має розповідати тобі, що це за відчуття.

Знову тут попрацював лікар Туше.

Між іншим, якщо ти прокидаєшся з бритим лобком і якоюсь пластмасовою штучкою, встромленою тобі у вагіну, то це не обов'язково робить тебе справжньою художницею.

Якби це було так, то Місті намалювала б щось не гірше Сікстинської капели. Натомість вона знову жмакає в кульку ще один аркуш 140-фунтового акварельного паперу. А за її маленьким слуховим вікном сонце підсмажує пісок на пляжі. І хвилі сичать та вибухають. Чайки тремтять, висячи в потоках повітря, такі собі білі повітряні змії, а дітлахи майструють замки з піску та плещуться в припливних хвилях.

Було б добре проміняти всі оці сонячні дні на шедевр, але ж... але ж натомість її дні перетворюються на одну гівняну й нікчемну мазанину за іншою. Місті все одно хочеться бути надворі навіть з однією ногою повністю в гіпсі і з маленьким мішечком сцяк. Будучи художником, ти плануєш своє життя так, щоб випадала можливість малювати, щоб з'являлося вікно вільного часу, але це ще не гарантія, що ти за цей час створиш щось справді варте твоїх зусиль. Тебе весь час переслідує думка, що ти марнуєш своє життя.

А правда полягає в тому, що, була б Місті на пляжі, вона б дивилася в це вікно та мріяла про те, як стане колись відомою художницею.

Правда полягає в тому, що, яке б ти місце не вибрав, воно буде хибним.

Місті напівстоїть біля свого мольберта, спершись на високий ослінець і поглядаючи у вікно на Чекайленд-Пойнт, Теббі сидить біля

її ніг у плямі сонячного світла і розфарбовує її гіпсову ногу фломастерами. І оце болить. Шкода, що Місті провела більшість свого дитинства, ховаючись у приміщенні, розмальовуючи книжки та мріючи про те, як стане художницею. А тепер вона змушує свою доньку моделювати цю хибну поведінку. Усе, чого недобрала в дитинстві Місті, не добре, схоже, і Теббі. Що там роблять підлітки — усі повітряні змії, що їх не запустила Місті, усі ігри в квача, які пропустила Місті, усі кульбаби, які не зібрала Місті, — і Теббі повторює ту саму помилку.

Теббі тільки й бачила квіти, що на облямівці чайної чашки, яку вона знайшла разом зі своєю бабусею.

Заняття в школі починаються за кілька тижнів, а Теббі бліда і не засмагла, бо весь час простирчала в приміщенні.

Місті витворює пензлем іще одну мазанину на ще одному аркуші паперу перед собою, і каже:

— Теббі, любя!

А Теббі сидить, натираючи червоним фломастером гіпсову пов'язку. Смола та тканина такі товсті, що Місті не відчуває нічого.

Блуза, в яку вдягнена Місті, — це одна зі старих Пітерових робочих сорочок, до чиєї нагрудної кишені прикріплена іржава застібка з фальшивими рубінами. Фальшивими рубінами та скляними брильєнтами. Теббі принесла із собою коробку нарядних прикрас: усі ті дешеві брошки, браслети та одинарні сережки, які Пітер подарував Місті, коли вони вчилися в мистецькому коледжі.

Які ти подарував своїй дружині.

Місті носить твою сорочку, вона каже Теббі:

— Чому б тобі не піти і не погасати на вулиці кілька годин?

Теббі міняє червоний фломастер на жовтий і відказує:

— Бабця Вілмот сказала, щоб я нікуди не ходила. — Розмальовуючи гіпсову ногу, вона додає: — Вона сказала мені бути з тобою доти, поки ти не ляжеш спати.

Цього ранку брунатне спортивне авто Ангела Дела-порте під'їхало на гравійну автостоянку готелю. Ангел, у широкому солом'яному брилі, вийшов з авто і піднявся на ганок. Місті чекала, що прийде реєстраторка Полет і скаже, що до неї прийшов гість, але ні. Через півгодини з парадного входу з'явився Ангел Делапорте і спустився східцями з ганку. Притримуючи однією рукою свій бриль, він задрив

голову і став уважно вдивлятися у вікна готелю, в мішанину об'яв та логотипів. Корпоративне графіті. Конвенція заявок на безсмертя. А потім Ангел надів свої сонцезахисні окуляри, прослизнув у свою спортивну тачку і поїхав геть.

А перед нею — іще одна мазанина. Перспектива повністю хибна.

— Бабуся сказала мені, щоб я сприяла твоєму натхненню, — озивається Теббі.

Замість навчати малювати, Місті краще б навчила свою дитину якогось фаху: бухгалтера, економіста чи телевізійного майстра. Якийсь приземлений спосіб заробляти гроші та оплачувати рахунки.

Через деякий час після того, як поїхав Ангел Делапорте, приїхав детектив Стілтон у службовій машині простого бежевого кольору, яка належала окружній поліції. Він увійшов до готелю, а потім повернувся через кілька хвилин до свого авто. Він постояв на автостоянці, прикрившись долонею від сонця, пильно вдивляючись у готель від вікна до вікна, але так її й не побачив. Потім він поїхав геть.

Перед нею на аркуші — мазанина, кольори мінливі та змазані. Деревя схожі на ретрансляційні вишки. Океан можна прийняти за вулканічну лаву, або ж шоколадний пудинг, чи просто змарновані гуаші на суму шість баксів. Місті зриває аркуш і жмакає його в кульку. Її руки майже чорні від того, що вона увесь день робила жмути зі своїх невдалих малюнків. Її голова болить. Місті заплющує очі, притискує руку до лоба і відчуває її липкий дотик.

Місті кидає зіжмаканий малюнок на підлогу.

А Теббі каже:

— Мамо?

Місті розплющує очі.

Різнокольорові пташки та квіти Теббі — по всій довжині її гіпсової ноги. Блакитні пташки та червоні вільшанки, червоні троянди.

Коли Полет привозить їй обід на спеціальному візку для обслуговування кімнат, Місті цікавиться, чи не намагався хто-небудь додзвонитися до неї зі столика реєстраторки. Полет струшує матерчату серветку і засовує її під комірець блакитної робочої сорочки. І відповідає:

— Вибачте, але ніхто. — Потім знімає зігрівуючу кришку з тарілки з рибою і цікавиться: — А чому ви питаєте?

І Місті відповідає:

— Та так, просто.

Тепер, сидючи собі отут із Теббі, з квітами та пташками, намальованими фломастером на її нозі, Місті розуміє, що з неї ніколи не вийде художниці. Той малюнок, що вона його продала Ангелу, то було короткочасне осяяння.

Випадковість. Замість плакати, Місті видавлює із себе кілька крапель сечі в пластиковий мішечок.

А Теббі каже:

— Мамо, заплющ очі. Малюй із заплющеними очима, так, як ти це зробила на пікніку на мій день народження.

Як робила вона тоді, коли була маленькою Місті-Мері Кляйнман. Яка заплющувала очі, щоб не бачити зачовганого килима в автопричепі.

Теббі прихиляється і шепоче:

— Ми ховалися за деревами і піддивлялися за тобою. Бабця казала, що нам не слід було заважати тобі спіймати натхнення.

Теббі йде до туалетного столика і бере ролик маскувальної липкої плівки, якою користується Місті, щоб кріпити аркуші до мольберта. Відірвавши дві стрічки, вона каже:

— А тепер — заплющ очі.

Місті нема чого втрачати. Можна й дослухатися до власної дитини. Бо від цього її робота не стане гіршою. І так погано — далі нікуди! І Місті заплющує очі.

А Теббі своїми пальчиками притискує стрічку плівки до кожної повіки.

Так само, як заклеєні очі її батька. Щоб не пересихали.

Твої очі заклеєні плівкою.

У запалій темряві пальчики Теббі вкладають олівець у руку Місті. Чути, як вона ставить альбом для малювання на мольберт і розкриває обкладинку. Потім її рука бере руку Місті і веде її до мольберта, аж поки олівець не торкається паперу.

Сонце з вікна тепле на дотик. Теббі відпускає руку, і її голос мовить у темряві:

— А тепер малюй свою картину.

І Місті малює — ідеальні окружності, кути й прямі лінії, які, на думку Ангела Делaporte, були просто неможливими. Але тепер вона

інтуїтивно відчуває, що вони бездоганні та ідеальні. Чому так виходить, Місті й гадки не має.

Так само, як стилоса саме рухається по спиритичній дошці, олівець водить її рукою туди-сюди по аркушу так швидко, що Місті змушена тримати його міцніше. Це її механічне малювання.

Ледь тримаючись, Місті гукає:

— Теббі?

З очима, міцно заклеєними плівкою, Місті гукає:

— Теббі? Ти ще тут?

Друге серпня

Між ногами Місті — легеньке сіпання, а потім — легеньке смикання всередині її тіла: то Теббі стягує пластиковий кульок з кінця вставленого в Місті катетера і несе його по коридору до туалету. Вона виливає вміст кулька в унітаз і змиває його. А потім приносить його назад і знову чіпляє до довгої пластмасової трубки.

Вона робить усе це для того, щоб Місті могла і далі працювати в повній темряві. Сліпа. Із заклеєними очима.

Тільки чути сонячне тепло, яке йде від вікна. Як тільки пензлик зупиняється, Місті каже: «Готово».

І Теббі знімає малюнок з мольберта і прикріплює новий аркуш. Коли видно, що олівець затупився, вона бере гострий і дає його Місті. Теббі тримає в руках тацю з пастельними олівцями, і Місті наосліп намацує їх, ці масні кольорові клавіші, і вибирає один з них.

Між іншим, кожен колір, що його вибирає Місті, кожна позначка, яку вона робить, — усі вони ідеальні, бо Місті перестала перейматися. Їй стало байдуже.

На сніданок Полет привозить тацю для обслуговування номерів, і Теббі нарізає всю їжу так, щоб кожен її шматочок повністю поміщався в рот, На один укус. Поки Місті працює, Теббі годує матір, вставляючи їй у рот виделку. Із заклеєними очима Місті тільки й лишилося, що рота розкривати. Достатньо широко, щоб наслинити кінчик пензля. Щоб себе отруїти. Працюючи, Місті не відчуває смаку їжі. Місті не відчуває її запаху. Кілька шматочків — і вона вже наїлася.

У кімнаті тихо, тільки олівець скрипить по паперу. А надворі, п'ять поверхів вниз, океанські хвилі сичать і вибухають.

На обід Полет привозить іще їжі, але Місті не їсть. Нога в гіпсі вже стала досить вільно соватися, бо Місті втратила багато ваги. Надмір твердої їжі значить, що доведеться зайвий раз іти до туалету. А це значить перерву в роботі. На гіпсовій нозі майже не лишилося білого місця, бо Теббі замалювала її всю численними квітами та пташками. Тканина робочої сорочки Місті зашкарубла від пролитого поту. Зашкарубла і прилипає до її рук та грудей. Її руки вкриті кіркою засохлої фарби. Отруєні.

Її плечі болять і потріскують, а кисть — хрустить як незмазана. Пальці її навколо вугільного олівця онімели. Її шию корчать судоми, які віддаються по обидва боки хребта. В її шиї такі відчуття, які мають бути в шиї Пітера — вигнута дугою так, що голова ледь не торкається сідниць. В її зап'ястях такі відчуття) які мають бути в зап'ястях Пітера — вузлуватих та скрючених — судячи з їхнього вигляду.

Її очі міцно заклеєні, а її обличчя настільки розслаблене, що вона не може здолати опір двох стрічок клейкої плівки, що йдуть від лоба через очі, а потім — по щоках через щелепу і до шиї. Ця стрічка тримає м'яз *orbicularis oculi* довкола очей, великий щелепний м'яз у куточку її рота — вона тримає всі її лицеві м'язи розслабленими. Через цю плівку Місті здатна розкрити рота тільки на щілину. Вона може розмовляти лише пошепки.

Теббі встромляє питну соломинку їй у рот, і Місті смокче воду. Голос Теббі каже:

— Що б не сталося, ти мусиш творити.

Теббі витирає їй навколо рота і каже:

— Мені вже скоро треба йти. Будь ласка, не зупиняйся, хоч як би ти за мною не скучила. Ти обіцяєш?

І Місті, не відриваючись від роботи, шепоче:

— Так.

— Хоч як би довго мене не було? — питає Теббі.

І Місті шепоче:

— Обіцяю.

П'яте серпня

Якщо ти зморена, то це ще не значить, що ти в повному ауті. Якщо ти голодна чи у тебе щось болить, то це теж не означає, що ти — в знеможі. Якщо тобі хочеться сцяти, то це не мусить тебе зупиняти. Ніщо не мусить відволікати твоєї уваги. Поки є натхнення, ти працюєш.

Увесь день Місті працює всліпу, а потім олівець зупиняється, і вона чекає, що Теббі забере малюнок і дасть їй чистий аркуш паперу. Але не відбувається нічого.

І Місті гукає:

— Теббі?

Цього ранку Теббі пришилила до матеріної сорочки велику комбіновану брошку із зеленими та червоними скельцями. Потім Теббі завмерла, а Місті наділа доньці на шию мерехтливе намисто з товстих фальшивих брильєнтів. Теббі стояла непорушно, як статуя. У сонячних променях, що падали з вікна, ці брильєнти іскрилися яскраво, наче незабудки та всі інші квіти, які Теббі так і не побачила цього літа. Потім Теббі заліпила материні очі плівкою. І це було востаннє, коли Місті її бачила.

Місті знов гукає:

— Теббі, люба, де ти?

Ані звука, анічогісінько взагалі. Тільки хвилі на узбережжі сичать і вибухають. Розчепіривши пальці, Місті простягає руку і мацає довкола себе повітря. Уперше за багато днів її залишили саму.

Дві смужки клейкої плівки починаються від лінії її волосся, тягнуться вниз через очі і загинаються аж під щелепу. Затиснувши край плівки вказівним та великим пальцями, Місті здирає кожну стрічку — повільно, аж поки не зідрала зовсім. Її очі розплющуються і кліпають. Вона не може зосередити погляд через надто яскраве сонячне світло. Поки її очі не призвичаїлися, малюнок на мольберті перед нею виглядав як суцільна розмазана пляма.

Аж ось починають вирисовуватися олівцеві штрихи, — вони чорніють на тлі білого паперу.

Це малюнок океану поруч із берегом. У воді щось плаває. Якась людина плаває вниз обличчям у воді, молода дівчина з довгим чорним волоссям, що віялом розійшлося довкола неї навсібіч.

Чорне волосся її батька.

Твоє чорне волосся.

Усе — автопортрет.

Усе — щоденник.

За вікном, біля краю води, зібралася юрма людей. Двоє людей бредуть по пояс у воді, щось тягнучи поміж собою. Щось яскраво-рожеве спалахує в променях сонця.

То — фальшиві брильянти. Намисто. То вони несуть Теббі, вхопивши під руки та за щиколотки, а її волосся — мокре й розпрямлене — звисає у хвилі, що сичать і вибухають на березі.

Натовп розступається.

За дверима спальні чути гучні кроки в коридорі. Чийсь голос за дверима каже: «Я вже його приготував».

Двоє людей несуть Теббі по берегу до ганку готелю.

Замок у дверях клацає, двері рвучко розчиняються, і на порозі з'являються Грейс та лікар Туше. У руці лікаря виблискує голкою шприц для підшкірних ін'єкцій.

Місті намагається встати, волочачи за собою свою загіпсовану ногу. Свою гирю та ланцюг каторжанина.

Лікар кидається вперед.

А Місті каже: «Це Теббі. З нею щось сталося. На пляжі. Я мушу туди спуститися».

Гіпсовий відливок хилиться вбік і звалює її на підлогу. Мольберт із тріском гепається поруч, скляна банка з каламутною водою розбивається, і друзки розлітаються навсібіч. Катетер висмикується з пластмасового мішечка, і відразу стає чути сморід сечі, що пролилася на килим. Грейс заковує рукав робочої сорочки Місті.

Твої старі робочі сорочки. Цупкої від висохлої фарби.

— Вам не можна йти вниз у такому стані, — каже лікар. Піднявши шприц голкою догори і випускаючи з нього бульбашки повітря, він каже: — Місті, ви однаково нічим не зможете зарадити.

Грейс з силою випрямляє руку Місті, і лікар заганяє в неї голку.

Ти відчуваєш це?

Ґрейс тримає її за обидві руки, притискаючи Місті до підлоги. Брошка з фальшивих рубінів розстебнулася, шпилька штрикнула Місті в груди, і її червона кров бризнула на рубіни. Довкола — скалки розбитої склянки. Ґрейс та лікар придушують її до килима, а під ними розпливається її сеча. Вона просякає блакитну сорочку і щипає шкіру там, де встромилася шпилька.

Ґрейс, сидячи на ній ледь не верхи, каже:

— Місті хоче спуститися вниз зараз же. — Ґрейс не кричить і не плаче.

Ледве ворущачи язиком, Місті низьким голосом питає:

— А звідки ти, суко, знаєш, що я хочу?

А Ґрейс відказує:

— Це написано у твоєму щоденнику.

Голка висмикується з її передпліччя, і Місті відчуває, як хтось протирає шкіру в місці уколу. Відчуває холодок спирту. Чийсь руки беруть її під пахви і тягнуть догори, аж поки вона не займає сидяче положення.

З'являється обличчя Ґрейс, і її м'яз *levator labii superioris*, глузливий м'яз, туго стягує все її обличчя довкола носа. Вона каже:

— Тут кров. О, та ще й сеча, вона вся в сечі. Ми не можемо понести її прямо отак униз. Не можна, щоб усі побачили її в такому стані.

Сморід, що йде від Місті, — це такий самий штин, який ішов від переднього крісла «б'юїка». Штин твоїх сцяк.

Хтось стягує з неї сорочку і витирає її шкіру паперовими серветками. З протилежного кінця кімнати чути голос лікаря: «Прекрасна робота. Просто вражаюче». Він гортає стос її закінчених малюнків та картин.

«Ще б пак, ясно, що вони гарні, — каже Ґрейс. — Дивись, не перемішай їх. Бо вони пронумеровані».

Між іншим, ніхто з них і словом не обмовився про Теббі.

Вони засовують її руки у свіжу сорочку. Ґрейс розчісує їй волосся.

Малюнок, що був на мольберті — дівчинка, що потонула в океані, — він упав на підлогу і просяк з-під низу кров'ю та сечею. Він знищений. Зображення зникло.

Місті не може стиснути руку в кулак. Її очі невпинно заплющуються. Мокра цівка слини витікає з куточка її рота, і біль у

грудях від уколу шпилькою поволі вщухає.

Ґрейс і лікар ривком зводять її на ноги. У коридорі, за дверима, вже чекають люди. З усіх боків її обхоплюють руки і несуть її донизу — як в уповільненому кіно. Вони проносять її повз сумні обличчя на кожній сходовій площадці. Полет, Раймон, хтось іще, потім отой блондин, приятель Пітера по коледжу. Віл Таппер. Мочка його вуха і досі звисає униз двома гострячками. Зібрався увесь музей воскових фігур острова Чекайленд.

І скрізь — тиша, тільки її гіпсова нога гепається об східці.

Натовп людей заповнює похмурий ліс полірованих дерев та мохового килима у вестибюлі, але він розступається, коли Місті несуть до їдальні.

Двері до «Дерев'яно-золотої їдальні» рвучко розчиняються.

Біля вікна, на столику «шість» на чотири особи, лежить якийсь предмет, укритий ковдрою. Під ковдрою вгадується силует маленького обличчя, пласких грудей маленької дівчинки. І голос Ґрейс каже: «Поспішайте, поки вона ще притомна. Нехай подивиться. Підніміть ковдру».

Покривало знімається. Піднімається завіса.

А позаду Місті скупчуються всі її сусіди й знайомі — щоб поглянути.

Сьоме серпня

Якось у мистецькому коледжі Пітер попросив Місті назвати колір. Який завгодно.

Він сказав їй заплющити очі і стояти непорушно. Чути було, як він підступив до неї — дуже близько. Вона відчувала його жар і збудження. Відчувала запах його дірчастого светра, запах, що йшов від його шкіри, — напівсо-лодкий запах шоколаду в кондитерській. Його власний автопортрет. Він пом'яв руками тканину її сорочки, і холодна шпилька дряпнула її шкіру під низом. Пітер сказав:

— Не ворущися, щоб я тебе ненароком не вколов.

І Місті затримала віддих.

Ти це відчуваєш?

Кожного разу, коли вони зустрічалися, Пітер дарував їй ще одну прикрасу з фальшивих коштовностей. Брошки, браслети, персні й намиста.

Чекаючи із заплющеними очима, Місті сказала:

— Золото. Золотистий колір.

Проштрикуючи пальцями шпильку крізь тканину сорочки, Пітер попросив:

— А тепер скажи мені три слова, які б характеризували золото.

Це — давній спосіб психоаналізу, пояснив він їй. Винайдений Карлом Юнгом. Спосіб, що ґрунтується на універсальних архетипах. Щось на кшталт командної гри на проникливість. Карл Юнг. Архетипи. Велика спільна підсвідомість усього людства. Джайністи, йоги та аскети — на цій культурі виховувався Пітер на острові Чекайленд.

Місті каже із заплющеними очима:

— Блискуче. Коштовне. М'яке. — Оце три її слова, що характеризують золото.

Пітер клацнув маленькою заціпкою брошки, і його голос каже:

— Добре.

У тому попередньому житті, в мистецькій школі, Пітер попросив її назвати тварину. Яку завгодно.

Між іншим, та брошка являла собою позолочену черепаху з великим потрісканим панциром із зеленого самоцвіту. Голова та лапки черепахи рухалися, але однієї лапки бракувало. Метал так окислився і потемнів, що залишав чорні смуги на її сорочці.

І Місті витягла брошку із сорочки, поглянула на неї — прикраса подобалася їй, але чому, вона й сама не знала — і сказала:

— Голуб.

Пітер відступив убік і махнув їй рукою іти за ним. Вони пішли через студмістечко, між цегляними будинками, що волохатилися плющем, і Пітер сказав:

— А тепер назви мені три ознаки, що характеризують голуба.

Ідучи поруч, Місті спробувала взяти його за руку, але Пітер швидко склав їх за спиною.

І Місті сказала на ходу:

— Брудний. — А потім додала: — Дурний. Бридкий.

Ото були три її слова, що характеризували голуба.

А Пітер поглянув на неї, затиснувши нижню губу зубами і зсунувши брови зморщувальним м'язом.

У тому попередньому житті, в мистецькому коледжі, Пітер попросив її назвати якийсь водний об'єкт.

Ідучи поруч із ним, Місті сказала:

— Канал Святого Лаврентія.

Пітер повернувся і поглянув на неї. Він навіть зупинився.

— А тепер назви три прикметники, що його характеризують, — сказав він.

І Місті підкотила очі й сказала:

— Жвавий. Швидкий та переповнений.

І Пітерів м'яз верхньої губи витворив на його обличчі іронічну посмішку.

Коли вони ступали поруч, Пітер поставив їй оте останнє питання. Він попросив її уявити, що вона — в кімнаті. Усі стіни кімнати білі, і в ній немає ні вікон, ні дверей. Він попросив Місті:

— Розкажи трьома словами свої відчуття в тій кімнаті.

Місті ніколи так довго ні з ким не зустрічалася. Тож, наскільки вона здогадувалася, це було щось на кшталт прихованого способу взаємного опитування, до якого вдавалися закохані. Способу, завдяки якому Місті дізналася, що найбільше Пітер любив морозиво зі смаком

гарбузового пирога, тому й не надала особливого значення питанням, що їх ставив Пітер.

Місті відповіла:

— Тимчасовість. Скороминущість. — Трохи подумала і додала: — Сум'яття.

Оце були ті три слова, якими вона схарактеризувала закупорену білу кімнату.

В її попередньому житті, коли вони йшли, не тримаючись за руки, Пітер розповів їй, як працює тест Карла Юнга. Кожне питання було свідомою спробою добратися до підсвідомого.

Колір. Тварина. Водний об'єкт. Суцільно-біла кімната.

Усе це — архетипи за Карлом Юнгом, пояснив Пітер. Кожен образ представляв якийсь аспект особистості.

Золотий колір, який назвала Місті, — це так вона бачила себе саму.

Тварина — це так вона бачила інших людей.

Вона бачила їх «Брудними. Дурними. Бридкими», сказав Пітер.

Жвавий. Швидкий. Переповнений.

Усе, що ми кажемо, свідчить про нашу руку. Наш щоденник.

Не дивлячись на неї, Пітер резюмував:

— Я був не в захваті від твоєї відповіді.

Стосовно ж свого останнього запитання, про суцільно-білу кімнату, він сказав, що кімната без вікон та дверей означала смерть.

Значить, її смерть буде тимчасовою, скороминущою та сповненою сум'яття.

Дванадцяте серпня — повний Місяць

Джайністи були сектою буддистів, які стверджували, що вміють літати. Вони могли ходити по воді. Могли розуміти всі мови. Кажуть, що вони володіли здатністю перетворювати звичайні метали на золото. Могли зцілювати калік та робити сліпих зрячими.

Заплющивши очі, Місті слухає лікаря, який усе це їй розповідає. Вона слухає і малює. Ще до світанку вона встає, щоб Грейс заліпила їй очі. Після заходу сонця плівки знімають.

— Стверджують, — чується голос лікаря, — що джайністи могли воскресати померлих.

Усе це вони могли робити завдяки тому, що вони саморуч катували себе. Вони морили себе голодом і жили без статевих утіх. Саме життя, сповнене поневірянь та болю, і забезпечувало їм їхні магічні здібності.

— Таку ідею люди називають аскетизмом, — пояснює лікар.

Він говорить, а Місті просто малює. Місті працює, поки є необхідні фарби, пензлі та олівці. Закінчивши, вона перегортає сторінку. Вона робить те, що колись робила Теббі. Джайністи-буддисти славилися в усіх царствах Близького Сходу. При дворах правителів Сирії і Єгипту, Епіру та Македонії вони творили свої чудеса іще за чотириста років до нашої ери. Ці чудеса надихнули іудеїв-есеїв та ранніх християн. Вони привели у захват Олександра Македонського.

Отак промовляючи, лікар Туше розповідає, що християнські мученики були послідовниками джайністів. Кожного дня свята Катерина Сієнська тричі хльостала себе батогами. Перше побиття було за її власні гріхи. Друге — за гріхи нині живущих. А третє призначалося за гріхи померлих.

Святого Симеона канонізували після того, як він простояв на стовпі, відкритий усім стихіям, аж поки не згнів заживо.

Місті каже:

— Готово, — і чекає на новий аркуш паперу, на нове полотно.

Чути, як лікар бере в руки щойно закінчений малюнок. І каже:

— Пречудово. Чисте натхнення.

Його голос затихає, коли він віддаляється в протилежну частину кімнати. Чути шкрябання — то він записує олівцем номер на звороті. А за вікном — океан. Його хвилі сичать і вибухають. Він кладе малюнок побіля дверей, а потім його голос знову наближається, гучнішає, і лікар питає:

— Вам знову потрібен папір чи полотно?

— Байдуже. Полотно, — каже Місті.

Відтоді, як загинула Теббі, Місті не бачила жодного зі своїх творів. Вона питає:

— А куди ви їх відносите?

— В одне безпечне місце, — відказує доктор Туше.

Її місячні затрималися майже на тиждень. То від голоду. Вона не хоче мочитися на контрольні палички для визначення вагітності. Пітер уже виконав своє завдання, він привіз її сюди.

А лікар каже:

— Можете починати. — Його рука огортає її руку і підносить її до шорсткої, туго натягнутої тканини, вже покритої шаром кролячого клею.

Іудеї-есбі, каже лікар, початково являли собою, групу відлюдників-персів, які поклонялися сонцю.

Відлюдниця. Отак вони називали жінок, замурованих заживо в підвалах соборів. Замурованих, щоб дати споруді душу. Ідіотська історія будівельних підрядчиків. Замуровували в стіни віскі, жінок та кішок. І її чоловік теж це робив.

Ти.

Місті на мансарді як у пастці, бо її не відпускає гіпсовий злиток. А двері й досі замикаються ззовні. Якщо ж вона заприндиться, то в лікаря завжди наготові шприц з якоюсь рідиною. О, Місті цілу книгу може написати про відлюдників!

Есеї, розповідає лікар Туше, жили осторонь від звичайного світу. Вони тренувалися, долаючи тривалі хвороби і тортури. Вони покидали свої сім'ї та маєтність. Вони страждали, вірячи, що безсмертні душі обманом змусили зійти вниз і набути фізичної форми, щоб займатися сексом, пиячити, вживати наркотики та обседатися.

Есеї навчали молодого Ісуса Христа. Вони навчали Іоанна Хрестителя.

Вони називали себе зцілителями і творили всі ті чудеса, що їх творив Христос: зціляли хворих, воскрешали мертвих, виганяли демонів — ще за багато сторіч до Лазаря. Джайністи перетворювали воду на вино ще за багато сторіч до есеїв, які робили це ще за багато сторіч до Ісуса.

— Можна повторяти одні й ті ж чудеса багато разів, поки ніхто не пам'ятає останнього разу, — каже лікар. — Але ж ви пам'ятаєте.

Так само, як Христос називав себе каменем, від якого відмовилися мулярі, джайністи-відлюдники називали себе колодами, від яких відмовилися всі теслярі.

— Їхня ідея, — каже лікар, — полягає в тому, що пророк має жити окремо від людей, відмовившись від задоволень та зручностей заради контакту з божественним.

Полет приносить на таці обід, але Місті не хоче їсти. За своїми заплющеними повіками вона чує, як їсть лікар. Чує чиргикання ножа та виделки по тарілці. Чує торохтіння льоду в склянці води.

Він гукає:

— Полет?

З повним ротом лікар Туше каже:

— Візьміть, будь ласка, оті малюнки, там, біля дверей, і покладіть разом з іншими в їдальні.

«Одне безпечне місце».

Чути запах шинки та часнику. Ще також щось шоколадне — пудинг чи кекс. Чути, як лікар жує, чути кожен вологий звук кожного ковтка.

— Цікавий аспект, — каже лікар, — коли біль використовується як духовний інструмент.

Біль і втрата. Буддійські монахи сидять на покрівлях, аж поки не досягнуть просвітлення. Усамітнені та відкриті сонцю й вітру. Їх можна порівняти зі Святим Симеоном, що зогнив на стовпі. Чи з йогами, що стоять непорушно впродовж сторіч. Чи з американськими індіанцями, які мандрували в пошуках видінь. Чи з голодуючими дівчатами в Америці дев'ятнадцятого сторіччя, які посталися до смерті, щоб продемонструвати своє благочестя. Чи зі святою Веронікою, чиєю єдиною їжею були п'ять апельсинових зерняток у пам'ять про п'ять ран Христа. Чи з лордом Байроном, який постився, очистився і здійснив свій геройський заплив через Геллеспонт. Романтичний дистрофік. З Мойсеєм та Ілією зі Старого Заповіту, які

посталися, щоб до них прийшли видіння. З англійськими відьмами сімнадцятого сторіччя, які постилися, щоб мати змогу чаклувати. Чи з крутливими дервішами, які виснажували себе, щоб стати просвітленими.

І лікар говорить, говорить і говорить.

Усі оці містики впродовж усієї історії та в усьому світі шукали свій шлях до просвітленості через фізичні страждання.

А Місті просто малює й малює.

— І ось що цікаво, — чути голос лікаря. — Згідно з фізіологією роздвоєного мозку, ваш мозок розділений навпіл — як грецький горіх. Ліва півкуля вашого мозку відповідає за логіку, мову, обчислення та міркування, — каже він. — Це та половина, яку люди сприймають як особисту ідентичність. Це свідомо, раціональна та повсякденна основа нашої реальності.

Правий бік вашого мозку, — каже лікар, — осердя вашої інтуїції, емоцій, проникливості, а також навичок розпізнавання стандартних схем та стереотипів. Вашої підсвідомості.

— Ваш лівий мозок — це науковець, — пояснює лікар. — А ваш правий мозок — це мистець.

Він каже, що люди проживають життя лівою частиною свого мозку. Підсвідоме може прослизнути у свідомість лише тоді, коли хтось зазнає дуже сильного болю, чи страждає, чи хворіє. Коли хтось зазнає травми, чи хворіє, чи тужить за померлими або ж знаходиться в стані депресії, то правий бік мозку може ненадовго взяти гору над лівим, на мить, коротку, як спалах, і забезпечити доступ до божественного натхнення.

Спалах натхнення. Мить осяяння.

Французький психолог П'єр Жане назвав такий стан «пониженням розумового порога».

Лікар Туше каже французькою: «Abaissement du niveau mental».

Коли ми пригнічені, голодні чи коли нам боляче.

Згідно з твердженнями німецького філософа Карла Юнга, це дає нам можливість сполучитися з універсальною сукупністю знань. З мудрістю, накопиченою людством за всі часи.

Карл Юнг — це коли Пітер розповідав Місті про неї саму. Золото. Голуби. Канал Святого Лаврентія.

Фріда Кало та її кровоточиві рани. Усі великі мистці — інваліди.

Як стверджує Платон, ми нічого не вчимося. Наша душа прожила так багато життів, що ми знаємо все. Тож учителі та навчання можуть лише допомогти нам пригадати те, що ми вже знаємо.

Наші нещастя. Придушення нашого раціонального розуму є джерелом натхнення. Муза. Наш ангел-охоронець. Страждання виводить нас з-під нашого раціонального самоконтролю і пропускає крізь нас канал божественного натхнення.

— Досить тривалий стрес, — каже лікар, — позитивного чи негативного — любові чи болю — здатен пригнобити наш здоровий глузд і принести нам ідеї та здібності, яких ми ніколи не досягнемо жодним іншим способом.

Те ж саме сказав би-й Ангел Делапорте. Метод Станіславського — метод фізичної дії. Надійна формула отримання чудес на вимогу публіки.

Лікар крутиться побіля Місті, і вона чує на своєму лиці його теплий подих. Запах шинки й часнику.

Її пензель зупиняється і Місті каже:

— Готово.

Хтось стукає в двері. Клацає замок. Потім чується голос Грейс:

— Як вона, лікарю?

— Працює, — відповідає він. — Ось, поставте номер — це вісімдесят четвертий. Покладіть його до решти.

І Грейс каже:

— Місті, любя, нам здалося, що тобі буде цікаво знати — ми намагалися зв'язатися з твоєю родиною. Стосовно Теббі.

Чути, як хтось зняв полотно з мольберта. Кроки несуть полотно через кімнату. Яке воно з вигляду — Місті не знає.

Теббі вже не повернути. Може, Ісус зміг би або джайністи. Але більше ніхто. Нога Місті в гіпсі, її донька загинула, її чоловік у комі, а сама вона — у пастці і поволі в'яне, отруєна головними болями, — якщо вірити лікарю, вона могла б ходити по воді. Воскрешати мертвих.

Лагідна рука лягає їй на плече, і голос Грейс каже їй на вухо:

— О четвертій, на мисі.

Усі будуть там, увесь острів. Так само, як і на похороні Гарроу Вілмота. Лікар Туше бальзамує тіло у своїй діагностичній кімнаті із зеленими кахлями, металевим бухгалтерським столиком та засидженими мухами дипломами.

Прах до праху. Її дитина в урні.

Мона Ліза Леонардо да Вінчі — це лише тисяча тисяч мазків фарби. Давид Мікеланджело — лише мільйон ударів молотком. Усі ми — мільйони шматочків, складених до купи належним чином.

З очима, міцно заліпленими плівкою, з розслабленим обличчям-маскою, Місті питає:

— Хто-небудь ходив сказати Пітеру?

Хтось зітхає, спочатку довгий вдих, а потім — видих. І Грейс питає:

— А що б це дало?

Він — її батько.

Ти — її батько.

Сіра хмаринка Теббі полетить за вітром. Полетить уздовж берега назад — до міста, до готелю, до будинків та церкви. До неонових вивісок та рекламних щитів, логотипів корпорацій та торгових марок.

Милий, дорогий Пітере, вважай, що тебе вже сповістили.

П'ятнадцяте серпня

Між іншим, одна з проблем мистецького коледжу та, що він робить тебе менш романтичною. Уся ота маячня про художників та мансарди щезає під тягарем програми з хімії, геометрії та анатомії. Твоя освіта робить усе таким чепурним — акуратним.

Таким визначеним та розумним.

Увесь час, що вона зустрічалася з Пітером Вілмотом, Місті знала, що не його вона кохала. Жінка лише шукає найліпшу фізичну особину, яка б стала батьком її дітей. Здорова жінка запрограмована вишукувати трикутник гладенького м'яза під розстебнутим комірцем, як у Пітера, бо в результаті еволюції люди стали безволосими, щоб пітніти й охолоджуватися, ганяючись за якимось розпаленим та виснаженим різновидом волохатого носія тваринних протеїнів. Чоловіки з меншою кількістю волосся напевне матимуть менше вошей, бліх та кліщів.

А коли вони ще тільки починали зустрічатися, вона знала: Пітер візьме її картину. Потім оснастить її підкладкою та рамкою. А зі зворотного боку рамки приліпить дві стрічки надміцної клейкої плівки. Остерігаючись липкої плівки, він засуне картину під свій мішкуватий светр.

Усякій жінці сподобалося б те, як він гладив рукою її волосся. Така проста наука. Фізичний дотик імітує початкову практику виховання дітей. Він стимулює викид гормону росту та ферментів орнітіндекарбоксилаза. З іншого боку, коли Пітер гладитиме їй шию, то це, цілком природно, знизить її рівень гормонів стресу. Це було доведено в лабораторії, коли маленьких щуренят гладили пензликком.

Якщо ти знаєш свою біологію, то вже не підеш у неї на повідку.

Коли вони зустрічалися, Пітер і Місті, то ходили до мистецьких музеїв та галерей. Тільки вони удвох, ходили й розмовляли. Пітер наче вагітний, з її картиною під светром.

Нічого особливого у світі немає. Нічого магічного. Просто фізика.

Усілякі ідіоти на кшталт Ангела Делапорте, які вишукують надприродні причини цілком ординарних подій, — такі люди доводять Місті до сказу.

Походжаючи галереями і вишукуючи вільне місце на стіні, Пітер здавався живим прикладом золотого перетину — формули, використовуваної древніми грецькими скульпторами для отримання ідеальних пропорцій. Його ноги були в 1,6 раза довшими за тулуб. А тулуб був в 1,6 раза довшим за голову.

Поглянь на свої пальці — перший суглоб довший за другий, а другий — довший за кінцевий. Це співвідношення зветься «фі» — за ім'ям скульптора Фідія.

Твоя пропорція.

Коли вони гуляли вдвох, Місті розповідала Пітеру про хімію живопису. Про те, як фізична краса виявляється просто хімією, геометрією та анатомією. Мистецтво — це насправді наука. Якщо дізнатися, чому людям щось подобається, тоді можна буде відтворити те, що їм подобається. Скопіювати. У «створенні» справжньої усмішки ховається парадокс. Безкінечне повторення спонтанного моменту перетворюється на жах. На те, що має невимушений та швидкоплинний вигляд, проливаються ріки поту і витрачається маса нудних зусиль.

Коли люди дивляться на стелю Сікстинської капели, то їм слід знати, що вугільно-чорна фарба — це сажа з природного газу. Барвник рожевий мареновий видобувається з кореня рослини марена. Смарагдовий зелений — це ацетоарсеніт міді, який також називається «паризька зелень» і використовується як інсектицид. Отрута. Тірійський пурпур виготовляється з молюсків.

А Пітер узяв і потайки витягнув картину з-під светра. Коли вони були в галереї самі, і ніхто їх не бачив, він узяв картину з кам'яним будинком за білим штахетником і сильно притиснув до стіни. А на ньому — підпис Місті-Мері Кляйнман. І Пітер сказав:

— Я ж обіцяв тобі, що колись твоя картина висітиме в музеї.

Моfo очі — єгипетський коричневий, фарба, що вироблялася з перемелених мумій, кісткового попелу та асфальту і використовувалася до дев'ятнадцятого сторіччя, коли художники дізналися огидну й лячну правду. Після того, як роками слинили пензлі між своїми губами.

Коли Пітер поцілував її в потилицю, Місті сказала, що коли дивишся на Мону Лізу, то слід пам'ятати, що палена сіена — це просто глей, підфарбований залізом та марганцем і випалений у печі. Сепія

коричнева — це чорнильні мішечки каракатиці. Голландський рожевий — це подрібнені плоди подорожника.

Ідеальний язик Пітера лизнув у Місті за вухом. Щось напружилосся і затверділо під його одежею, але то була не картина.

А Місті прошепотіла:

— Індіанський жовтий — це сеча корів, яких годували манговим листям.

Пітер огорнув її однією рукою за плечі. А другою рукою натиснув їй ногу під коліном, і вона зігнулася. Він опустил її на мармурову підлогу галереї і сказав:

— Те ато, Місті.

До речі, це прозвучало досить несподівано.

Налігши на неї своєю вагою, Пітер сказав:

— Ти страх як багато знаєш... — і поцілував її.

Мистецтво, натхнення, кохання — їх так просто препарувати. Пояснити до краю і вичерпно.

Райдужно-зелений барвник та «зелена крушина» — це сік квітів. Фарба «капагська коричнева» — це ґрунт з Ірландії, шепотіла Місті. Кіновар — це яскраво-червона руда, яку збивають стрілами з високих іспанських круч. Бістр — це жовта сажа спаленого бука. Кожен шедевр — це просто ґрунт і попіл, змішані якимось ідеальним чином.

Попіл до попелу. Пил до пилу.

Навіть коли ви цілувалися, ти заплющував очі.

А Місті свої не заплющувала, але на тебе не дивилася, а дивилася на твою сережку. Срібло, потьмяніле майже до коричневого кольору, з шишечкою прямокутних скляних діамантів, які мерехтіли в темному волоссі, що спадало тобі на плечі, — і це Місті дуже подобалося.

Того першого разу Місті безупинно казала тобі: «Фарба «Деві сіра» — порошковий сланець. «Бременська блакитна» — це гідроксид міді та карбонат міді, смертельна отрута». Місті казала: ««Блискуча яскраво-червона» — це йод і ртуть. Фарба «кістяна сажа» — це перепалені кісті...»

Шістнадцяте серпня

Фарба «кістяна сажа» — це перепалені кості.

«Шелак» — це гівно, яке залишає тля на листі та гілках. «Франкфуртська сажа» — це перепалена виноградна лоза. У масляних фарбах використовується олія давлених волоських горіхів або макових зерен. Чим більше ти знаєш про мистецтво, тим більше воно стає схожим на чаклунство. Усе перемелюється, змішується та запікається — як на кухні.

Місті й досі говорила, говорила, говорила, але то було через кілька днів, галерея за галереєю. То було в музеї, де її картину з високою кам'яною церквою приліпили до стіни між Моне та Ренуаром. Коли Місті сиділа на холодній підлозі, затиснувши між ногами Пітера. Уже вечоріло, і музей був безлюдним, як пустеля. Пітер, притиснувшись своєю ідеальною головою з чорним волоссям ДО ПІДЛОГИ, простягнув догори руки і, засунувши їх під її светр, крутив їй соски на грудях.

Обома твоїми руками. Фізіологи-біхевіористи твердять, що людські істоти злягаються лицем до лиця саме через груди. Жінки з великими грудьми приваблювали більше партнерів, котрі наполягали на грудних пестошах під час статевого акту. У результаті народжувалося більше жінок з успадкованими великими грудьми. А це, у свою чергу, ще більше стимулювало секс обличчям до обличчя.

А тут, на підлозі, з руками Пітера на своїх грудях, з його набряклим прутнем у трусах, Місті, обхопивши його стегнами, розповідала, як Вільям Тернер, створюючи свій шедевр про Ганнібала, який долав Альпи, щоб знищити салаську армію, поклав у його основу свою пішу прогулянку в йоркширській глибинці.

Ще один приклад того, що все є автопортретом.

Місті розповіла Пітеру про те, що можна дізнатися з історії мистецтва. Що Рембрандт нахлюпував фарбу таким товстим шаром, що люди жартували, що кожен його портрет можна взяти за ніс і підняти.

Її волосся звисало вниз, а по обличчю рясно котився піт. Її повні ноги тремтіли, виснажені, але все одно тримали її верхи на Пітері. А

вона ковзала на бульбі в його трусах.

Пальці Пітера міцніше вхопилися за її груди. Його стегна підкинулися догори, а м'яз *orbicularis oris* щільно заплющив його очі. Трійчастий м'яз опустил куточки його рота, оголивши нижні зуби Пітера. Його пожовклі від кави зуби вгризлися в повітря.

Гаряча волога пульсувала, витікаючи з Місті, а у Пітера в трусах пульсував настовбурчений член, все ж інше зупинилося. Вони обидва перервали своє дихання на один, два, три, чотири, п'ять, шість, сім довгих секунд.

А потім вони обоє зів'янули, виснажені. Тіло Пітера розслаблено розтяглося на підлозі. Місті пласко розпростерлася на ньому. І вони, і їхня одіж склеїлися воєдино рясним потом.

А зі стіни на них дивилася картина із зображенням високої церкви. І в той самий момент до них підійшов охоронець музею.

Двадцять серпня — Місяць на три чверті

У темряві звучить голос Грейс, і він каже Місті:

— Робота, яку ти робиш, купиць свободу твоїй родині. — І додає:
— Відпочивальники тепер не з'являтимуться тут десятиліттями.

Якщо одного дня не прокинеться Пітер, Грейс та Місті — останні з Вілмотів.

Якщо ти не прокинешся, то нових Вілмотів уже не буде.

Чути, як Грейс щось нарізає ножицями.

Три покоління аристократів. Немає сенсу наново накопичувати статки родини. Нехай будинок відходить католицькій церкві. Нехай відпочивальники влітку заюрмлюють острів. Тепер, коли Теббі мертва, у Вілмотів не лишилося акцій у майбутті. Не лишилося капіталовкладень у майбутнє.

Грейс каже:

— Твоя творчість — це подарунок майбутньому, і кожного, хто спробує тебе зупинити, прокляне історія.

Поки Місті малює, руки Грейс обхоплюють чимось її талію, потім передпліччя, потім — шию. Чимось, що легенько і м'яко тре шкіру.

— Місті, люба, у тебе талія — сімнадцять дюймів, — каже Грейс.

То у неї мірна стрічка.

Щось гладеньке прослизає поміж її губами, і голос Грейс мовить:

— Час прийняти ще одну пігулку.

Питна соломинка встромляється їй в рот, і Місті відсмоктує достатньо води, щоб проковтнути капсулу.

У 1819 році Теодор Жеріко написав шедевр «Пліт Медузи». На ньому зображено десятеро жертв корабельної катастрофи, які вціліли через два тижні зі ста сорока семи людей, що висадилися на пліт після того, як їхній корабель потонув. У той час Жеріко саме покинув свою вагітну коханку. Щоб покарати себе, він поголив голову. Майже два роки він не бачився з друзями, ніколи не з'являвся на публіці. Йому було двадцять сім, і він жив усамітно та малював. Оточений

умирущими й трупами, він студіював їх для свого шедевра. Після кількох спроб самогубства він помер у віці тридцяти двох років.

Ґрейс каже:

— Ми всі смертні. Мета — не жити вічно, мета — створити щось таке, що житиме вічно.

Вона вимірює стрічку довжину ніг Місті. Щось холодне та гладеньке ковзає по щоці Місті, і голос Ґрейс повідомляє:

— Помадай. Це — атлас. Я шию тобі сукню на презентацію.

Та замість «сукня» Місті чується «саван».

На дотик Місті відчуває, що атлас — білий. Ґрейс ушиває весільне плаття Місті. Переробляє його. Забезпечує йому безсмертя. Воскресіння. Відродження. Місті і досі відчуває на ньому духи «Пісня вітру».

Ґрейс каже:

— Ми запросили всіх. Усіх відпочивальників. Твоя презентація стане найбільшою суспільною подією сторіччя.

Так само, як і її весілля.

Наше весілля.

Та замість «презентації» Місті чується «кремація».

Ґрейс каже:

— Ти майже скінчила. До завершення лишилося ще вісімнадцять малюнків.

Щоб стало рівно сто.

Та замість «скінчила» Місті чується «померла».

Двадцять перше серпня

Сьогодні в темряві за повіками увімкнулася протипожежна сигналізація. Один довгий дзвінок у коридорі — він звучить крізь двері так гучно, що Грейс аж скрикнула:

— Ой, що там таке? — потім поклала руку на плече Місті й сказала: — Працюй, не зупиняйся.

Рука стискає плече, і Грейс каже:

— Лише закінчи оцей останній малюнок. Це — все, що нам потрібно.

Її кроки віддаляються, і розчиняються двері в коридор. Тепер сигнал тривоги ще гучніше калатає — верещить, як дзвінок на перерву в школі, де навчалася Теббі. У її власній початковій школі, коли вона була малою. Дзеленчання стишується, коли Грейс зачиняє за собою двері. Вона не замикає їх.

Але Місті все одно малює.

Її мати в Текумзе-Лейк... коли Місті сказала їй, що, може, вийде заміж за Пітера Вілмота та переїде на острів Чекайленд, її мати сказала Місті, що всі великі капітали стоять на шахрайстві та нещастях. Чим більші капітали, сказала вона, тим більше постраждало людей. Для багатих людей, сказала мати, перший шлюб — це лише питання продовження потомства. А потім спитала, чому ж насправді Місті хоче провести решту свого життя в оточенні подібних людей?

Її мати спитала:

— Ти що, більше не хочеш бути художницею?

До речі, Місті сказала їй, що ні, хоче.

Річ навіть була не в тім, що Місті кохала Пітера. Вона й сама не знала, чи було то кохання. Вона просто більше не могла повернутися додому на оту стоянку автопричепів.

Може, дочкам завжди судилося засмучувати своїх матерів. Робота в них така.

Цього не вчать у мистецькому коледжі.

А протипожежна тривога дзеленчить та дзеленчить.

А на різдвяні канікули Пітер та Місті втекли. І цілісінський тиждень Місті змушувала свою матінку хвилюватися. Священик поглянув на

Пітера й сказав:

— Усміхнися, синку. У тебе такий вигляд, наче тебе на розстріл ведуть.

А її матінка зателефонувала до коледжу. Обдзвонила лікарні. В одній з кімнат невідкладної допомоги був труп жінки, молодої жінки, яку знайшли голою в кюветі, — її убили, вдаривши кільканадцять разів ножем у живіт. На Різдво матуся Місті проїхала через три округи, щоб поглянути на скалічене тіло отієї невідомої. І поки Пітер та Місті урочисто ступали через головний хід церкви на Чекайленді, її мати, затамувавши дух, спостерігала, як поліцейський детектив розстібав зіпер на мішкові з трупом.

В отому попередньому житті Місті зателефонувала матінці через два дні після різдвяних свят. Сидячи в будинку Вілмотів за замкненими дверима, Місті перебирала пальцями дешеву біжутерію, яку їй подарував Пітер, коли вони зустрічалися: фальшиві брильянти і фальшиві перлини. Спочатку Місті вислухала кілька панічних повідомлень, залишених на автовідповідачі її матінкою. А коли нарешті зібралася з духом і набрала їхній номер у Ікумзе-Лейк, її мати просто не стала з нею розмовляти і поклала слухавку.

Подумаєш, велика річ! Трохи поплакавши, Місті більше не дзвонила своїй матері.

Бо на острові Чекайленд вона вже встигла відчутти себе більше вдома, аніж будь-коли в автопричепі.

А готельна протипожежна сигналізація не замовкає, і крізь двері хтось гукає: «Місті? Місті-Мері?» — То чоловічий голос. Потім чується стук у двері.

І Місті відповідає:

— Хто там?

Коли двері розчинилися, сигналізація стає гучнішою, а потім знову її звук слабшає. Якийсь чоловік каже:

— Господи, ну й сморід тут! — То Ангел Делапорте прийшов їй на порятунок.

До речі, погода сьогодні — хаотично-нервова, панічна та позначена легкою шарпаниною, коли Ангел зриває плівки з обличчя Місті. Він забирає в неї пензель. А потім сильно ляскає по кожній щоці і каже:

— Прокидайся. У нас мало часу.

Ангел Делапорте лясає її не так, як дають ляпаса курвам у мексиканських серіалах, бо Місті — сама шкіра й кістки.

А готельна протипожежна сигналізація все дзвенить та дзвенить.

Мружачись від сонця, що йде від малесенького слухового вікна, Місті каже: «Припини». Місті каже, що він не розуміє. Що вона мусить малювати. Це все, що в неї лишилося.

Малюнок на мольберті перед нею — квадрат неба, бруднуватий блакитно-білий, ще зовсім незакінчений, але він займає увесь аркуш паперу. Біля одвірка зображенням до стіни прихилені інші малюнки. На кожному — номер, написаний на звороті олівцем. На одному видніється — «дев'яносто сім». Потім — «дев'яносто вісім» і «дев'яносто дев'ять».

А сигналізація дзвенить та дзвенить.

— Місті, — каже їй Ангел, — що б це не був за експеримент, ти його закінчила. — Він іде до комірчини і виймає звідти халат і сандалі. Потім повертається, взуває сандалі їй на ноги й каже: — Людям знадобиться приблизно дві хвилини, щоб розібратися, що це фальшива тривога.

Просунувши руки їй під пахви, Ангел рвучко піднімає Місті на ноги. Стиснувши руку в кулак, він гепає по гіпсовій відливці і питає:

— А це що таке?

Місті питає, навіщо він сюди прийшов.

— Ота пігулка, що ти мені її дала, вона викликала у мене найгіршу мігрень у моєму житті. — Накинувши халат їй на плечі, він пояснює: — Я віддав її одному хіміку на аналіз. — Просунувши її знесилені руки в рукава, Ангел продовжує: — Не знаю, який у вас тут лікар, але оті капсули містять порошковий свинець із мікроскопічними дозами миш'яку та ртуті.

Токсичні складові всіх олійних фарб: «ван-дейк», фероціанід, йодний червоний, ртутний йодид, свинцеві білила, карбонат свинцю, кобальтовий фіолетовий, миш'як — усі оті прекрасні сполуки та барвники, які так цінують мистці, але які виявляються смертельними. Як ти мрієш про те, щоб створити шедевр, але натомість твоя мрія робить тебе божевільним, а потім убиває.

Вона, Місті-Мері Вілмот, отруєна наркоманка, одержима дияволом, Карлом Юнгом та Станіславським, малює ідеальні криві та кути.

Місті каже, що вона не розуміє. Місті каже, Теббі, її донька, вона померла.

І Ангел завмирає на місці. Його брови підскакують від здивування, і він питає:

— Як це так?

Кілька днів тому, або ж кілька тижнів. Місті достеменно не знає. Теббі потонула.

— А ти впевнена? — питає Ангел. — Про це не повідомлялося в пресі.

До речі, Місті не впевнена ні в чому.

Ангел каже:

— Тут смердить сечею.

То її катетер. Він висмикнувся. Вони лишають за собою смужку сечі — від мольберта, через кімнату та на килимі в коридорі. Сеча та слід від гіпсового злитка, який вони волочать за собою.

— Б'юсь об заклад, — каже Ангел, — що тобі не потрібен і отой гіпс на нозі. — Він питає: — Пам'ятаєш отой малюнок із кріслом, що ти мені його продала?

Місті відповідає:

— Розкажи.

Обхопивши Місті руками, він тягне її крізь двері на сходовий колодязь.

— Оце крісло виготовив тесля-червонодеревник Гершель Берк у 1879 році, — пояснює він, — і доставив на острів Чекайленд для родини Бертонів.

Її гіпсова нога гупає з кожним кроком, фі ребра болять, бо Ангел надто міцно тримає її, і його пальці впиваються та всвердлюються їй під пахви, і Місті каже:

— Детектив із поліції. — Вона каже: — Він сказав мені, що якась екологічна група спалює всі оті будинки, в яких Пітер позалишав свої написи.

— Справді спалили, — відказує Ангел. — І мій також. Усі поспалювали.

Океанський альянс за свободу. Скорочено — ОАС. Руками, з яких він не встиг зняти водійські рукавички, Ангел стягує її вниз на ще один сходовий проліт і питає:

— Ти розумієш, що коїться щось незрозуміле, чи ні? По-перше, каже Ангел Делaporte, просто неможливо, щоб ти могла так добре малювати. Напевне, то якийсь злий дух просто використовує її як «магічний екран»^[6]. Просто вона малює досить гарно, щоб стати інструментом у руках нечистої сили.

Місті каже:

— Я так і знала, що ти це скажеш.

О, Місті точно знає, що відбувається!

Місті каже:

— Припини. — І питає: — А що ти тут робиш, га? Чому відтоді, як усе це почалося, він був її приятелем?

Що змушує його набридати їй і чіплятися до неї? Доки Пітер не зіпсував йому кухню, доки вона не здала йому в оренду свій будинок, вони «є знали одне одного. А тепер він вмикає пожежну сигналізацію і тягне її сходами вниз. — Її, з мертвою донькою та чоловіком у комі.

Її плечі вигинаються. Її лікті смикаються догори і лупцюють його по обличчю? бахаючи в ті місця, де мали бути брови. Щоб він її кинув. Щоб відчепився від неї. Місті каже:

— Облиш, негайно.

І в цей час сигналізація замовкає. Стає тихо. Тільки в її вухах і досі дзвенить.

Потім долинають голоси в коридорах на кожному поверсі. Чийсь голос із мансарди каже:

— Місті зникла. Її немає в кімнаті.

Це лікар Туше.

Не встигли вони пройти іще одну сходинку, як Місті накидається з кулаками на Ангела. Місті шепоче:

— Розкажи мені. — Знесилено опустившись на сходи, вона шепоче: — Якого ти біса возишся зі мною?

Двадцять перше серпня... 3

ПОЛОВИНОЮ

Усе, що Місті любила в Пітері, першим полюбив Ангел. У мистецькому коледжі спочатку були Ангел та Пітер, поки не з'явилася Місті. Вони розпланували все їхнє майбутнє життя. Не як художники, а як актори. Байдуже, зароблять вони грошей чи ні, казав йому Пітер. Казав Ангелу Делапорте. Хтось із покоління Пітера мав одружитися на жінці, яка б зробила родину Вілмотів та й усю острівну спільноту достатньо багатими, щоб нікому з них не довелося працювати. Деталі цього задуму він ніколи не розповідав.

Ти ніколи не розповідав.

Але Пітер казав, що раз на чотири покоління хлопець з острова мав зустріти жінку і одружитися з нею. Молоду студентку-художницю: Як у старій казці. Він приведе її додому, і вона малюватиме так добре, що збагатить острів Чекайленд на наступні сто років. Він пожертвує своїм життям, але то буде лише одне життя. Лише одне життя на чотири покоління.

Пітер показував Ангелу свою дешеву біжутерію. Розказав Ангелу про старе повір'я, що жінка, яка зреагує на цю біжутерію і як їй сподобаються ці фальшиві брильянти — заволодіють її уявою, — саме та жінка і буде казковою феєю. Кожен хлопець із його покоління мав вступити в художній коледж. Він мав носити якусь прикрасу — подряпану, іржаву й потемнілу. Він мав познайомитися з якомога більшою кількістю дівчат.

Ти мав.

Дорогий і милий, дивакуватий і бісексуальний Пітере!

«Ходячий пеніс Пітер», від якого застерігали її подруги.

Оті брошки, що чіпляли собі на лоба. Пришпилювали до сосків на грудях. До пупів та щік. Оті намиста, що вони їх пронизували крізь ніздрі. Вони робили це навмисне, щоб викликати відразу. Щоб жодна жінка не вподобала їх, і кожен із них молився, щоб якийсь інший хлопець зустрів оту легендарну казкову фею. Тому що в той день, коли цей нещасний мав одружитися із цією жінкою, всі вони отримували

свободу жити власним життям. Як і хлопці з наступних трьох поколінь.

Аристократи до аристократів.

Замість того, щоб розвиватися, острів крутився в цьому замкненому колі. Застосовуючи один і той самий древній рецепт успіху. Періодично відновлюючись. Повторюючи один і той самий ритуал.

І отому нещасливцю судилося зустріти Місті. Місті виявилася їхньою казковою феєю.

Там, на східцях готелю, Ангел їй про це й розповів. Тому що він ніколи не міг збагнути, чому Пітер кинув його і поїхав геть, щоб із нею одружитися. Хому що Пітер ніколи не міг йому це сказати. Тому що Пітер ніколи її не кохав, каже Ангел Делапорте.

Ти її ніколи не кохав.

Ти, лантух з гівном.

А тому, чого ти не розумієш, ти можеш надати будь-якого значення.

Тому що Пітер лише втілював у життя якесь легендарне призначення долі. То була легенда острова, і хоч як би настійливо не намагався Ангел відмовити його від цього, Пітер наполягав, що Місті — це його доля.

Твоя доля.

Пітер наполягав, що має пожертвувати власним життям, оженившись на нелюбій жінці, бо таким чином він урятує свою родину, своїх майбутніх дітей та всю острівну спільноту від злиднів. Їхній острів. Бо ця система спрацьовувала впродовж сотень років.

Розпростершись собі на сходах, Ангел каже:

— Саме тому я й найняв його, щоб він переробив мені будинок. Саме тому я і подався за ним сюди.

Лежачи поруч із Місті на східцях, з гіпсовою ногою між ними, Ангел Делапорте нахиляється і каже, дихаючи їй в обличчя червоним вином:

— Мені просто хочеться знати, навіщо він замурував оті кімнати. І чому він замурував також кімнату тут, у цьому готелі — номер 313?

Чому Пітер пожертвував своїм життям, одружившись із нею? Його графіті — то була не погроза. Ангел каже, що то було попередження. Чому Пітер намагався всіх застерегти?

Над ними відчиняються двері в сходовий колодязь, і чийсь голос каже: «Он вона». То Полет, реєстраторка. То Грейс Вілмот і лікар Туше. То Браян Гілмор, начальник пошти. І стара місіс Террімор із бібліотеки. Бретт Петерсен, управитель готелю. Мет Гайленд з бакалійної лавки. Уся сільська рада спускається до них сходами.

Ангел притуляється до неї і, стискаючи Місті за руку, каже:

— Пітер не вбивав себе. — Він показує на сходи і каже: — Це вони. Вони його вбили.

А Грейс Вілмот мовить:

— Місті, люба, тобі треба повертатися до роботи. — Вона хитає головою, цокає язиком і додає: — Ми вже так близько до завершення, ми майже закінчили.

І руки Ангела, руки у водійських рукавичках, відпускають її. Він задкує, ставши на сходинку нижче, і каже:

— Пітер попереджав мене.

Кинувши погляд на натовп угорі, а потім — на Місті, він задкує і каже:

— Я просто хочу, щоб ти знала, що саме відбувається.

З-позаду неї Місті огортають руки, вони беруть її за плечі, під руки і піднімають її.

А Місті тільки й змогла, що спитати:

— *Так Пітер був геєм?*

Ти що — гей?

Та Ангел Делапорте вже йде, спотикаючись, сходами вниз. Додибавши до дверей на нижньому поверсі, він гукнув угору в колодязь сходів:

— Я поїду в поліцію! — Він кричить: — Правда в тому, що Пітер намагався врятувати людей від тебе!

Двадцять третє серпня

Її руки — то лише безсило звислі шкіряні вірьовки. На її шиї відчуваються кістки, зчеплені докупі висохлими сухожиллями. Запалені. Зболені та втомлені. Під черепом звисають із хребта плечі. Замість мозку в неї, мабуть, обвуглена чорна цеглина. Навколо катетера вже відростає її лобкове волосся, воно чешеться, і в ньому видніються прищики. Зі свіжим аркушем паперу поперед себе, або ж чистим полотном, Місті бере в руку пензель або олівець — але не трапляється нічого. Коли Місті малює ескіз, примушуючи свою руку витворити хоч щось, то виходить кам'яний будинок. Трояндовий сад. Просто її обличчя. Її автопортрет-щоденник.

Натхнення покинуло її так само швидко, як і прийшло.

Хтось знімає пов'язку з її очей, і вона мружить від променів сонячного світла, що линуть крізь слухове вікно. Вони такі сліпучо-яскраві. То з нею поруч лікар Туше, він каже:

— Вітаю, Місті. Усе вже позаду.

Те саме він сказав їй, коли народилася Теббі.

Її саморобне безсмертя.

Він каже:

— Можливо, мине кілька днів, перш ніж ви зможете стояти. — Він просовує руки їй попід пахви і піднімає Місті на ноги.

На підвіконні хтось залишив взуттєву коробку Теббі, повну фальшивих прикрас. Блискучі дешеві шматочки дзеркала, вирізані у формі діамантів. Кожен кут відбиває світло у своєму напрямку. Блиск засліплює. То як маленьке вогнище, як сонце, що відскакує, граючись, від океанських хвиль.

— До вікна? — питає лікар. — Чи ви волієте до ліжка?

Але замість «ліжка» Місті чується «труна».

Кімната абсолютно така, якою її запам'ятала Місті.

Подушка Пітера на ліжку, на подушці — його запах. Малюнки зникли, кожен із них. Місті питає:

— Куди ви їх поділи?

Твій запах.

І лікар Туше направляє її до крісла біля вікна. Опускаючи її на ковдру, розстелену поверх крісла, він каже:

— Ви бездоганно виконали ще одну роботу. Ми й не могли вимагати від вас більшого.

Лікар відсовує завіси, щоб стало видно океан та пляж. На березі юрмляться відпочивальники, підштовхуючи одне одного до води. Уздовж лінії припливу — сміття. Дирчить пляжний тракторець, тягнучи за собою каток. Сталевий каток, що залишає на мокрому піску кособокий трикутник. Логотип якоїсь корпорації.

А біля трикутника на піску відбиваються слова: «Враховуємо ваші колишні помилки, щоб побудувати краще майбутнє».

Чиєсь туманне формулювання завдання.

— Через тиждень, — каже лікар, — ця компанія заплатить купу грошей, щоб прибрати свою назву з цього острова.

Тому, чого ти не розумієш, ти можеш надати який завгодно сенс.

Тракторець тягне каток, знову і знову відтискуючи свою рекламу, аж поки її не змивають хвилі.

Лікар каже:

— Коли розбивається літак, то всі авіакомпанії платять за скасування своєї реклами в телевізорі та газетах. Ви це знали? Бо ніхто з них не хоче, щоб з ними асоціювалися подібні катастрофи. — Він додає: — Через тиждень на цьому острові не лишиться жодної рекламної вивіски. Вони заплатять скільки завгодно, аби тільки забрати звідси свої назви.

Лікар складає неживі руки Місті у неї на колінах. Наче бальзамує її. Він каже:

— А тепер — відпочиньте. Незабаром тут буде Полет і прийме у вас замовлення на обід.

Між іншим, він підходить до її нічного столика і забирає пляшечку з капсулами. Виходячи, він опускає пляшку собі в кишеню, нічого не кажучи з цього приводу.

— Ще тиждень, — зазначає він, — і увесь світ жахатиметься цього місця, але вони дадуть нам спокій.

Виходячи, лікар не замикає дверей.

В її попередньому житті Пітер та Місті здали свою нью-йоркську квартиру в суборенду, коли зателефонувала Грейс і сказала, що помер Гарроу. Батько Пітера помер, і його мати лишилася сама в їхньому

великому будинку на Березовій вулиці. Чотири поверхи заввишки, з гірським пасмом дашків, веж та вікон із виступами. І Пітер сказав, що вони мають їхати і потурбуватися про матір. Улаштувати справи з маєтністю Гарроу. Пітер був виконавцем заповіту. Це лише на кілька місяців, сказав Пітер. А потім Місті завагітніла.

Вони запевняли одне одного, що Нью-Йорк однаково на першому місці. А вже потім — батьки.

До речі, Місті Не було на що нарікати. Виникло невеличке вікно вільного часу, перші кілька років після народження Теббі, коли Місті могла скрутитися калачиком на ліжку поруч із донькою, більше нічого у світі не бажаючи. Народження Теббі зробило Місті частиною чогось більшого, частиною клану Вілмотів, частиною острова. Місті почувалася впевненіше та затишніше, аніж їй коли-небудь мріялося. Хвилі на березі за вікном спальні, тихі вулиці; острів був достатньо далеко від довколишнього світу, щоб ти припинила чогось бажати. Припинила чогось потребувати. Припинила турбуватися. Прагнути. Завжди розраховувати на щось більше.

Вона кине малювати і курити дурман.

І не треба було самовдосконалюватися, ставати відомою чи тікати від реальності. Досить було просто там бути.

Тихі ритуали миття посуду та складання одягу. Пітер приходив додому, і вони сиділи на ганку разом із Грейс. Вони читали Теббі на ніч. Вони сиділи в старих і скрипучих плетених кріслах, а над лампочкою ганку вилися нічні метелики. У глибині будинку бив годинник. З лісу за селом долинав крик сови.

А потойбіч протоки виднілося материкове місто — запружене людьми, завішане рекламними щитами, що вихвалювали вироблені в місті товари. Люди їли дешеві харчі і кидали сміття на пляж. Причиною того, що на острові було спокійно і затишно, було те, що там нічого було робити. Не було кімнат, що здавалися в оренду. Не було готелю. Не було літніх дач. Не було гучних прийомів та святкувань. Ніде не можна було поїсти, бо на острові не було ресторану. Ніхто не продавав мушлі зі зробленими вручну написами «Острів Чекайленд». З океанського боку берег був скелястий, а з боку навпроти материка — захарашений квартирками устриць.

Приблизно в той час сільська рада вирішила розпочати ремонтні роботи в закритому готелі, щоб знову його запустити. То була ідіотська

ідея — використати всі до крихти вільні кошти з довірчого фонду кожного мешканця, коли всі родини скинулися, щоб здійснити капітальний ремонт вигорілої старої руїни, що височіла на схилі над гаванню. Змарнувати останні ресурси, щоб привабити купи туристів. Приректи наступні покоління на обслуговування столиків, прибирання готельних номерів та розписування ідіотськими написами сувенірних ракушок моллюсків.

Важко забути біль, але ще важче пригадати солодку приємність.

Щастя не Лишає шрамів. Мир та спокій майже нічого нас не вчать.

Скрутившись калачиком на стьобаній ковдрі, — частина всіх і кожного, хто жив тут поколіннями, — Місті могла спокійно лежати, обійнявши свою доньку. Місті могла тримати свою дитину, огорнувшись навколо неї так, наче Теббі й досі була в її утробі. І досі була частиною Місті. Безсмертною частиною.

Кислий молочний запах Теббі, запах її віддиху. Солодкий запах дитячого порошкового харчування, майже цукрового порошку. Місті лежить, торкаючись носом теплої шиї своєї дитини.

Упродовж отих років вони не мали підстав кудись поспішати. Вони були молодими. Їхній світ був чистим. У неділю — церква. То було читання книжок і лежання у ванні. Збирання диких ягід та приготування варення увечері, коли кухня прохолодна від бризу, який віє у відчинені вікна. Вони завжди знали фазу місяця, але рідко — день тижня.

Через оте маленьке віконце років Місті побачила, що її життя не було самоціллю. Вона була засобом забезпечення майбутнього.

Вони ставили Теббі до рами парадних дверей. Навпроти всіх забутих імен, які й досі там були. Усіх дітей, які вже померли. Вони позначали її зріст фломастером.

Теббі, чотири роки.

Теббі, вісім років.

До речі, погода сьогодні злегка сентиментальна. І ось вона сидить біля слухового вікна мансардної кімнати в готелі «Чекайленд», а під нею простирається острів, захаращений незнайомцями та фірмовими девізами. Рекламними щитами та неоновими вивісками. Логотипами. Торговими марками.

Ліжко, де Місті згорталася калачиком довкола Теббі, намагаючись утримати її в собі. Тепер на ньому спить Ангел Делапорте. Якийсь

схиблений тип. Любитель піддивлятися та висліджувати. В її кімнаті, в її ліжку, за вікном чути, як віддалік шиплять та вибухають океанські хвилі. Поруч із будинком Пітера.

Нашим будинком. Нашим ліжком.

Поки Теббі не виповнилося десять, готель «Чекайленд» стояв зачинений і порожній. Вікна були закриті віконницями, а до кожної віконної рами була прикручена фанера. Двері забиті дошками.

Того літа, коли Теббі виповнилося десять, готель відкрився. Село перетворилося на армію коридорних, служниць та реєстраторів. То був рік, коли Пітер став працювати на материку, встановлюючи гіпсокартонові перегородки. Здійснював реконструкцію для відпочивальників, які не встигали підтримувати в належному стані свої численні будинки. Коли відкрився готель, пором почав курсувати цілий день, і через нього острів заповнили туристи та автомобілі.

А після цього з'явилися паперові стаканчики та обгортки готової їжі. Пілікання автосигналізацій та довгі череди автомобілів, що ганялися за кожним вільним місцем для парковки. Використані тампакси, що їх залишали в піску. Острів безперервно деградував аж до цього року, коли Теббі виповнилося тринадцять, коли Місті вийшла і зазирнула в гараж, а там знайшла Пітера заснулим у авто зі спорожнілим бензобаком. Коли стали дзвонити різні люди і скаржитися на зниклу білизняну кімнату чи пропаду кімнату для гостей. Коли Ангел Делапорте опинився там, де він завжди хотів бути. У ліжку її чоловіка.

У твоєму ліжку.

Ангел лежить у її ліжку. Ангел спить з її малюнком антикварного крісла.

А в Місті немає нічого. Теббі пропала. Її натхнення теж пропало.

До речі, Місті так нікому і не сказала, що Пітер зібрав валізу і сховав її в багажнику автомобіля. Валізу в дорогу, зі зміною білизни, яку, мабуть, збирався взяти із собою до пекла. У цьому не було жодного сенсу. Утім, в усьому, що робив Пітер за останні три роки, було мало сенсу.

А за маленьким слуховим вікном мансарди плескаються у прибережних хвилях діти. На одному хлопчику біла сорочка з оборочками та чорні труси. Він розмовляє з іще одним хлопцем, на якому лише футбольні шорти. Вони передають один одному цигарку,

по черзі затягуючись. У хлопця в білій сорочці темне волосся, достатньо довге, щоб зачесати його за вуха.

На підвіконні — взуттєва коробка Теббі з фальшивими коштовностями. З браслетами, розпарованими сережками та старими потрісканими брошками. Коштовності Пітера. Вони торохтять у коробці відірваними від оправы пластмасовими перлинами та скляними діамантами.

Зі свого вікна Місті дивиться на пляж туди, де вона востаннє бачила Теббі. Де сталося оте нещастя. Хлопець з коротким темним волоссям носить сережку, щось блискуче і золотаво-червоне. І Місті каже сама собі: «Теббі», та її ніхто не чує.

Пальці Місті хапають підвіконня, вона просовує голову та плечі у вікно і гукає:

— Теббі!

Місті, мабуть, наполовину висунулася з вікна і ось-ось випаде та полетить із п'ятого поверху униз.

— Теббі!!! — волає вона.

Так воно і є. То справді Теббі. З підстриженим волоссям. Фліртує з якимось хлопцем. Курить.

Хлопець щойно пихнув цигаркою і віддає її назад. Швидко поправив волосся і сміється, прикриваючи рот рукою. Його волосся тріпоче на океанському вітрі, наче чорний прапорець.

А хвилі сичать і вибухають.

Її волосся. Твоє волосся.

Місті протискається, звиваючись, крізь маленьке вікно, і взуттєва коробка випадає. Вона ковзає вниз по критому дранкою дахові. Ударившись об ринву, вона розкривається, і з неї вилітає біжутерія. Коштовності падають униз, виблискуючи червоним, жовтим та зеленим, виблискуючи яскраво, наче феєрверк, і торохкаються об бетонну долівку готельного ганку. Місті й сама ось-ось випаде і гепнеться на ту саму бетонну підлогу.

І тільки сто фунтів її гіпсового зліпка, її гіпсова нога, вдягнена у скловолокно, не дає їй випасти з вікна. А потім ззаду її обхоплюють руки і чийсь голос каже:

— Місті, не треба.

Хтось втягує її назад, і це — Полет. Меню подачі їжі та напоїв у номери падає на підлогу. Руки Полет обхоплюють її ззаду. Руки Полет

змикаються міцно, як обценьки, вона смикає Місті, обкручує її навколо противаги з гіпсового злитка на всю довжину ноги і кидає її навznak на підлогу.

Засапана Місті, волочачи свою скловолоконну ногу, свою гирю та ланцюг, назад до вікна, каже, важко дихаючи:

— Там — Теббі. — Вона каже: — Там, на вулиці.

Її катетер знов висмикнувся, і знову все забризкала сеча.

Полет підводиться на ноги. Корчить злобну гримасу, її м'яз сміху туго стискає обличчя довкола носа, і вона витирає руки об свою чорну спідницю. Засунувши блузку назад за пояс, Полет каже:

— Ні, Місті. Це не так. — І піднімає з підлоги меню.

Місті мусить спуститися вниз. Щоб вийти надвір. Вона має знайти Теббі. Полет мусить допомогти їй зняти гіпс. Треба покликати лікаря Туше, щоб він його розрізав.

Та Полет хитає головою і каже:

— Якщо вони знімуть цей гіпс, то ви на все життя залишитесь калікою. — Вона підходить до вікна і зачиняє його. Потім замикає і засмикує завіски.

А Місті каже їй з підлоги:

— Будь ласка, Полет, допоможи мені підвестися.

Але Полет сердито тупає ногою. Вивуджує блокнот для замовлень із кишені своєї спідниці і каже:

— На кухні скінчився лосось.

До речі, Місті й досі у пастці.

Місті в пастці, але її дитина, мабуть, жива.

Твоя дитина.

— Біфштекс, — каже Місті.

Місті хоче щонайтовщий шматок яловичини, який тільки вони зможуть приготувати. І добре приготувати.

Двадцять четверте серпня

А насправді Місті потрібен гострий столовий ніж. Їй потрібен зубчастий ніж, щоб розрізати збоку оцей гіпсовий зліпок, і їй потрібно, щоб Полет не помітила зникнення ножа з таці після обіду. Полет не помічає і двері, ззовні не замикає. А навіщо завдавати собі клопоту, коли Місті й так стриножена отим довбаним скловолоконом вагою в тонну?

Усю ніч Місті сидить у ліжку, колупаючи та довбучи. Місті пиляє зліпок. Вгризаючись лезом у скловолоконно, збираючи його лушпайки в руку і кидаючи їх під ліжку.

Місті — каторжанин, що видовбується з дуже вузької в'язниці, в'язниці, яку Теббі всю розмалювала квітами та пташками, користуючись фломастерами.

Аж до півночі прорізалася вона від талії до половини стегна. Ніж увесь час зісковзує, списом упиваючись у її тіло. Коли вона добралася до коліна, їй захотілося спати. Місті покрита струпами та засохлою кров'ю. Приклеєна до простирадла. До третьої ранку їй тільки й лишається, що пройти половину литки. Вона майже вільна, але вона засинає.

Щось знову будить її — ніж, який і досі в її руці.

Ще один найдовший день року. Уже вкотре.

Чути шум — то гепнули автомобільні дверцята на стоянці. Якщо Місті втримає розрізаний зліпок укупі, то зможе добратися до — вікна і визирнути. Унизу — бежеве державне авто детектива Стілтона. Надворі його не видно, напевне він вже у вестибюлі готелю. Мабуть, уже шукає її.

Може, цього разу він її знайде.

І Місті знову заходилася цюкати столовим ножем. Цюкаючи в напівсонному стані, вона штрикнула собі литковий м'яз. Витікає кров, така яскраво-червона на її білій шкірі, білій від того, що нога так довго була закупорена в гіпс. Місті знову цюкає і знову штрикає свою гомілку, причому лезо протикає тоненьку шкіру і дістає аж до кістки.

Вгризаючись у гіпс, ніж розбризкує кров і розкидає довкола друзки скловолоконна. Фрагменти квітів та пташок, що їх намалювала Теббі.

Шматочки її шкіри та волосся. Обома руками Місті хапається за краї розшматованого зліпка. Вона роздирає його навпіл, аж поки її нога не вивільняється наполовину. Гострі шпичаки колють її, вгризаються в порізану шкіру, скловолоконні голки в'їдаються в її плоть.

Якби ти тільки знав, мій милий, любий Пітере, як це боляче!

Ти це відчуваєш?

Пальцями із застряглими в них друзками скловолокна Місті хапає зубчасті краї і розсовує їх у протилежні боки. Місті згинає коліно, натужно витягуючи його з негнучкого зліпка. Спочатку з'являється бліда колінна чашечка, вимазана кров'ю. Схоже на те, як з'являється при пологах голова немовляти. Поява голівки плода. Пташеня, що вибирається зі шкаралупи яйця. Потім з'являється її стегно. То народжується її дитина. Нарешті з розшматованого зліпка виламується її гомілка. Один струс — і вивільняється її стопа, і зліпок зісковзує, котиться, перекидається і з тріском гепається на підлогу.

Метелик. Метелик з'являється з кокона, скривавлений та зморений. Воскреслий.

Ппсовий зліпок бебехнувся на підлогу так гучно, що аж затряслися штори і гойднулася картина в рамці на стіні. Закривши вуха руками, Місті з острахом чекає, що хтось прийде і поцікавиться — що то за шум. Побачить, що вона звільнилася, і замкне її ззовні.

Місті чекає, поки серце її не зробить триста швидких ударів. Рахує. Але нічого. Нічого не відбувається. Ніхто не приходить.

Повільно та обережно Місті випрямляє ногу. Місті згинає коліно. Пробує. Воно не болить. Тримаючись за нічний столик, Місті рвучко змахує ногами, торкається ними підлоги і розминає їх. Скривавленим столовим ножом вона зрізає кільця клейкої хірургічної плівки, яка кріпила катетер до її здорової ноги. Висмикнувши із себе трубку, Місті скручує її в кільце і кидає убік.

Вона робить один, три, п'ять обережних кроків до стінної шафи, звідки бере блузку. Потім — джинси. У шафі, в пластиковій обгортці, висить біла атласна сукня, яку зшила їй Грейс для мистецької презентації. Весільна сукня Місті, воскресла. Вона вступає в джинси, застібає гудзика та зіпер, але коли її рука тягнеться до блузки, джинси раптом спадають на підлогу. Отак вона схудла. Її стегна зникли. Її сідниці — два порожні шкіряні мішечки. Її джинси лежать на кісточках, вимазані кров'ю з порізів на кожній нозі.

У шафі є також спідниця, яка їй пасує, але то не її спідниця, а Теббі. Складчаста вовняна спідниця, яку, напевне, принесла сюди Грейс.

Її туфлі — і ті стали завеликими, тому Місті доводиться згинати пальці на ногах у вузлики, щоб туфлі не поспадали.

Місті вслухується, аж поки в коридорі за дверима не стає тихо. Вона прямує до сходів, спідниця прилипає до крові на її ногах, а її трохи відросле лобкове волосся шорстко чіпляється за труси. Стиснувши пальці на ногах, Місті долає чотири прольоти сходів і спускається у вестибюль. Там, посеред купи свого багажу, стоять біля реєстраторки люди.

А крізь двері вестибюлю і досі видно бежеве авто на стоянці.

Чується жіночий голос: «О Господи!» То якась відпочивальниця, що стоїть біля каміна. Прикуєвши пастельні нігті однієї руки зубами, вона витріщається на Місті і каже:

— Господи, які у вас ноги!

А Місті й досі тримає в руці скривавлений столовий ніж.

Тепер і люди біля реєстраційного столика обертаються і дивляться на неї. Клерк за столиком — чи то хтось із Бертонів, чи Сеймурів, чи Кінкейдів, — він повертається і шепоче щось із-під руки іншому клерку, і та піднімає слухавку службового телефону.

Місті прямує до їдальні мимо зблідлих відвідувачів, які кліпають очима і відвертають погляди. Жінки-відпочивальниці піддивляються за нею крізь пальці, схожі на павучі лапи. Іде повз господарку. Мимо столиків «три», «сім», «десять» та «чотири» — до столика «шість», за Яким сидить детектив Стілтон разом із Грейс Вілмот і лікарем Туше.

На столику — полуничні коржики. Кава. Пиріжки із заварним кремом. Розрізаний навпіл грейпфрут. Вони снідають.

Стискаючи скривавлений ніж, Місті підходить до них і каже:

— Детективе Стілтон, я з приводу моєї доньки. Моєї доньки, Теббі.
— Місті каже: — Гадаю, вона ще жива.

Рука Стілтона з грейпфрутом у ложці застигла біля його роззявленого рота. Він питає:

— А хіба ваша донька мала померти?

Вона потонула, каже йому Місті. Він має вислухати її. Тиждень чи три тому — Місті точно не знає. Вона не впевнена. Бо її замкнули на

мансарді. І причепили на ногу отой гіпсовий зліпок, щоб вона не втекла.

Її ноги під спідницею вкриті кров'ю, яка тече, не перестаючи.

Тепер уже вся їдальня спостерігає за ними. І прислухається.

— Це змова, — каже Місті. Вона простягає дві руки до переляканого обличчя Стілтона, наче бажаючи його заспокоїти. Місті каже: — Спитайте Ангела Делапорте. Невдовзі має статися щось жахливе.

На її руках засохла кров. Її кров. Кров з її ніг, що просочується крізь складчасту спідницю.

Спідницю Теббі.

Чується голос:

— Ти зіпсувала її!

Місті обертається — а там Теббі. Вона стоїть в одвірку їдальні, а на ній — блузка з рюшами та модні чорні брюки. У неї коротка зачіска «паж», а в одному вусі — сережка: червоне емальоване сердечко, точнісінько як те, що Віл Таппер вирвав зі своєї мочки сто років тому.

Лікар Туше каже:

— Місті, ви знову почали пити?

Теббі каже:

— Мамо, моя спідниця...

А Місті відказує:

— Значить, ти жива.

Детектив Стілтон витирає рота серветкою і каже:

— От і добре, одним мертвим менше.

Ґрейс накладає ложечкою цукор у свою каву. Потім додає молока, колотить ложкою і каже:

— Так ви гадаєте, що то люди з ОАС здійснили вбивство?

— Убивство Теббі? — питає Місті.

Теббі підходить до столика і прихиляється до крісла своєї бабусі. Коли вона піднімає блюдце, уважно придивляючись до розмальованої кайми, то між її пальцями видно жовтизну від нікотину. Кайма — золотиста, з повторною гірляндою дельфінів та русалок. Теббі показує блюдце Ґрейс і каже:

— Фітц і Флойд. Візерунок «Морська гірлянда».

Вона перевертає блюдце, читає на його зворотній стороні і всміхається.

Ґрейс дивиться на неї знизу вгору і, теж усміхаючись, каже:

— Ти прогресуєш так швидко, що не можу тобою нахвалитися, Табіто.

До речі, Місті хоче обійняти і поцілувати свою доньку. Місті хоче обійняти її і кинутися до авто, щоб поїхати прямісінько до Текумзе-Лейк. Місті хоче помахати на прощання всьому оцьому задовбаному острову шляхетних психів і показати їм велику дулю.

Ґрейс ляскає по порожньому стільцю поруч із собою і каже:

— Місті, сідай-но сюди. Ти якась сама не своя.

Місті питає:

— Кого вбив ОАС?

Океанський альянс за свободу. Той, що попав в графіті Пітера в прибережних будинках.

Твої графіті.

— Саме через це я сюди й приїхав, — відказує детектив. І виймає блокнот із внутрішньої кишені своєї куртки. Розкривши його на столі, він виймає ручку і готується записувати. Зиркнувши на Місті, детектив питає: — Ви не заперечуєте, якщо я поставлю вам кілька запитань?

Про вандалізм Пітера?

— Минулої ночі було вбито Ангела Делапорте, — відповідає детектив. — То могло бути просто пограбування, але ми не відкидаємо й інших версій. Ми лише знаємо, що його зарізали ножом уві сні.

У її ліжку.

У твоєму ліжку.

Теббі помирає, а потім оживає. Востаннє Місті бачила свою дитину, коли та лежала на оцьому самому столику, бездиханна і накрита простиралом. Місті розбила коліно, а тепер воно загоїлось. Одного дня Місті може малювати, а потім — не може. Можливо, Ангел Делапорте був інтимним другом її чоловіка, але тепер він мертвий.

Твоїм інтимним другом.

Теббі бере матір за руку. І підводить Місті до вільного місця. Вона витягує стілець, і Місті сідає на нього.

— Перш ніж ми почнемо... — каже Ґрейс. Перехилившись через столик, вона торкається манжети на сорочці детектива Стілтона й каже: — Мистецька виставка Місті відкривається за три дні, і ми сподіваємось там вас побачити.

Мої малюнки. Вони десь тут.

Тоббі всміхається Місті і кладе свою руку в руку бабці. Перстень із перидотом поблискує зеленим на тлі білої лляної скатертини.

Ґрейс блимає очима на Місті і зіщулюється, як людина, яка йде крізь павутиння, нагнувши голову та мацаючи руками повітря. Ґрейс каже:

— Останнім часом на острові сталося стільки прикрого! — Вона глибоко вдихає повітря, піднімаючи на грудях намисто з перлинами, а потім зітхає і мовить: — Сподіваюся, що мистецька виставка дозволить нам усе почати наново.

Двадцять четверте серпня... 3

ПОЛОВИНОЮ

У ванній на мансарді Грейс набирає воду у ванну, а потім виходить, щоб почекати в коридорі. Теббі залишається в кімнаті, щоб пильнувати Місті. Щоб стерегти свою матір.

До речі, саме цього літа виникло таке враження, що пролетіли роки. Багато років. Дівчина, яку бачила Місті у вікно, коли та фліртувала. Ця дівчина, вона тепер майже як незнайомка з пожовклими від нікотину пальцями.

Місті каже:

— Тобі справді не слід палити. Навіть якщо ти вже померла.

Шкода, що в мистецькому коледжі не вчать, як поведися, коли ти дізнаєшся, що твоя єдина дитина може з легким серцем розбити твоє серце. Можливо, зараз, коли у ванній лише Теббі та її матір, саме час доньці і влаштувати облом своїй матусі.

Теббі роздивляється своє обличчя в дзеркалі ванної. Лизнувши свій указівний палець, вона підводить ним краї своєї губної помади. Не дивлячись на Місті, Теббі каже:

— Обережніше, мати. Ти ж нам уже не потрібна.

Вона витягує з кишені пачку, а з пачки — цигарку. Прямо перед Місті вона клацає запальничкою і робить затяжку.

Її труси мішкувато теліпаються на тонких, як палички, ногах. Місті знімає їх під сорочкою і закидає подалі, хвицнувши ногою в туфлі. Та й каже:

— Мертву я любила тебе набагато більше, аніж живу.

На руці з цигаркою — перстень від бабці, перидот виблискує зеленим у світлі, що йде від лампочки над раковиною. Теббі нахилиється, щоб підняти з підлоги закривавлену складчасту спідницю. Тримаючи її двома пальцями, вона каже:

— Бабця Вілмот хоче, щоб я збиралася на художню виставку. — І додає, виходячи з ванної: — На твою виставку, мати.

У ванній у порізи та подряпини від столового ножа проникає мило, і вони болять так, що Місті скрегоче зубами. Висохла кров робить воду

у ванній молочно-рожевою. Від гарячої води знову починається кровотеча, і Місті псує білий рушник, вимазавши його червоними смугами, коли намагається витертися.

За словами детектива Стілтона, у відділок поліції цього ранку зателефонував якийсь чоловік із материка. Не називаючи свого імені, він сказав, що Ангел Делапорте — мертвий. Сказав також, що Океанський альянс за свободу вбиватиме туристів доти, доки їхні натовпи не припинять захищати місцеве довкілля.

Столове срібло, велетенське, наче садовий інвентар. Старовинні пляшки з вином. Старі картини Вілмотів — усе це залишилося неторканим.

У спальні на мансарді Місті набирає номер телефону своєї мами в Текумзе-Лейк, але їй відповідає телефоністка. Обрив на лінії, каже вона, але його невдовзі полагождать. Але внутрішній телефон працює. Місті просто не може додзвонитися до материка.

Коли вона зазирає під килим, то не знаходить там своєї заначки з чайовими грошима.

Перидотовий перстень Теббі. Подарунок від бабусі на день народження.

Попередження, яке проігнорувала Місті: «Забирайся з острова, бо потім не зможеш».

Усі оті приховані послання, що їх залишають люди, аби їх не забули. Отак усі ми намагаємося говорити з майбуттям. Мавра та Констанція.

«Ти помреш, коли станеш їм непотрібною».

До кімнати «313» Дістатися досить легко. Колись Місті була покоївкою, Місті Вілмот, цариця задовбаних рабів. Вона знає, де взяти запасний ключ. Це двокімнатний номер з двоспальним ліжком та вікнами на океан. Ті ж самі меблі, що й у інших номерах. Стіл. Крісло. Комод. На полиці для ручної поклажі — розкрита валіза якоїсь відпочивальниці. Брюки та квітчасті шовкові сукні в стінній шафі. На завісовий штир у ванні накинута мокре бікіні.

Між іншим, таких класних шпалер Місті іще не доводилося бачити. До того ж шпалери в номері «313» — це не просто якийсь низькоякісний папір, а пастельно-зелені смуги, які чергуються з рядами рожевих столистих троянд. Візерунок, який мав древній вигляд

уже того дня, коли його видрукували. Для надання шпалерам старовинного поживклого вигляду їх заляпано чаєм.

Але справжній вік шпалер видає те, що вони аж надто бездоганні. Аж надто вони безшовні, симетричні й прямі — згори донизу. І всі шви сходяться аж надто добре. Це — точно не робота Пітера. Не твоя робота. Милій, любий, лінкуватий Пітер, який ніколи не сприймав жодне мистецтво надто серйозно.

Що б не залишив Пітер людям на пам'ять у цій закупореній кімнаті, замурувавши гіпсокартоном двері, воно зникло. Невеличке Пітерове послання нащадкам чи бомба з годинниковим механізмом — усе це забрали або стерли мешканці острова Чекайленд. Так само, як місіс Террімор стерла написи в бібліотечних книгах. Так само, як були спалені всі материкові будинки. Справа рук ОАС.

Так само, як було вбито Ангела Делапорте. Зарізано у ліжку, уві сні.

У ліжку Місті. Твоєму ліжку. І нічого не взяли, і жодного сліду насильницького проникнення.

До речі, відпочивальники можуть увійти щохвилини. І застукати тут Місті, яка стискає в руці закривавлений ніж.

Зубчастим лезом Місті піддіває край шва і віддирає смужку шпалери. Гострим кінчиком ножа вона віддирає іще одну смужку. Віддравши третю смужку, Місті може тепер прочитати:

«...кохаю Ангела Делапорте, тож вибачайте, але я не збираюся помирати за...»

І, між іншим, це не те, що вона насправді хотіла знайти.

Двадцять четверте серпня... і три чверті

Обідравши всю стіну, обчухравши всі столисті троянди та блідо-зелені смуги, Місті знайшла те, що залишив людям на знахідку Пітер.

Що залишив ти.

«Я кохаю Ангела Делапорте, тож вибачайте, але я не збираюся помирати за нашу справу». А далі й далі — по всіх стінах — було написано: «Я не дам вам убити мене так, як ви вбивали всіх чоловіків художниць, починаючи з Гордона Кінкейда».

Номер захаращений шматочками та завитками шпалер. Запилений висохлим клеєм. У коридорі чути голоси, і Місті ціпеніє в понівеченій кімнаті. Чекає, що ось-ось — і відпочивальники відчинять двері.

А на стіні написано: «Мені уже начхати на наші традиції».

Там написано: «Я не Люблю Місті-Мері». І далі: «Але вона не заслужила на те, щоб піддавати її тортурам. Я люблю наш острів, але ми мусимо знайти новий метод порятунку нашого способу життя. Ми не можемо без кінця пожинати людей».

І далі: «Це ритуальне масове вбивство, і я вам цього не прощу», Відпочивальники, їхні речі поховані — і їхня поклажа, і косметика, і сонцезахисні окуляри. Поховані під пошматованим сміттям.

«Коли ви це знайдете, — йдеться в написі, — то мене вже не буде. Сьогодні увечері ми з Ангелом їдемо геть. Якщо ви це зараз читаете, то вибачте, але вже пізно. Теббі матиме краще майбутнє, якщо її поколінню доведеться самому заробляти собі на життя».

Під смужками шпалер було написано: «Мені дійсно дуже шкода Місті».

Ти написав також: «Я і справді ніколи не кохав її, але вона мені не настільки огидна, щоб я завершив наш план».

Там також написано: «Місті заслуговує на кращу долю. Тату, вже час нам звільнити її».

Снодійні пігулки, які, за словами детектива Стілтона, прийняв Пітер. Рецепт, якого він ніколи не мав. Валіза, яку він зібрав і поклав у багажник. Він збирався покинути нас. Покинути разом з Ангелом.

Ти збирався податися геть.

Хтось накачав його наркотиками і залишив у авто з працюючим двигуном, зачинив у гаражі, щоб потім його знайшла Місті. Той хтось не знав про валізу, що лежала у багажнику, зібрана та готова до втечі. Ті люди не знали, що бензобак був наполовину порожній.

«Тато» — це Гарроу Вілмот. Пітерів батько, який начебто вже помер. Ще перед тим, як народилася Теббі.

А на стінах номера написано: «Не демонструй диявольських творінь».

І поруч: «Знищ усі її малюнки».

Шкода, що в мистецькому коледжі не вчать надавати сенс кошмарові.

Підпис: «Пітер Вілмот».

Двадцять п'яте серпня

У їдальні готелю бригада остров'ян розвішує твори Місті, усі її малюнки. Але не кожен окремо, а один до одного, папір та полотна, і всі вони утворюють довгу цілісну фреску. Колаж. Збираючи колаж, бригада тримає його під покривалом, залишаючи на видноті лише край, якраз достатньо, щоб приєднати наступний ряд малюнків. Важко сказати, що то таке. Те, що здається деревом, може виявитися рукою. Те, що схоже на обличчя, може перетворитися на хмарину. Це або масова сцена, або пейзаж, або ж натюрморт із квітів та фруктів. Як тільки до фрески додається черговий малюнок, бригада рухає завісу і закриває його. Усе, що можна сказати, це те, що фреска гігантська, вона займає всю найдовшу стіну їдальні.

А з ними — Грейс. Вона дає вказівки. Теббі та лікар Туше стоять осторонь і спостерігають.

А коли Місті підходить, щоб і собі поглянути, Грейс зупиняє її синюватою та горбкуватою рукою і каже:

— Ти вже приміряла оту сукню, що я тобі зшила? Але Місті просто хоче поглянути на свої малюнки. Це ж її робота. Через оту плівку на очах вона й гадки не має, що там у неї вийшло. Яку частину самої себе вона продемонструє незнайомцям.

А лікар Туше каже:

— Не надто доречна думка. — Він каже: — Ви все побачите на відкритті, з рештою натовпу.

До речі, Грейс каже:

— Сьогодні вдень ми перебираємося назад до нашого будинку.

Туди, де вбили Ангела Делапорте.

Грейс каже:

— Детектив Стілтон дав добро. — Вона каже: — Якщо збереш свої речі, ми можемо їх тобі відвезти.

Подушка Пітера. Її мистецькі припаси в палевій дерев'яній скриньці.

— Уже все майже готово, моя люба, — каже Грейс. — Я точно знаю, як ти почувашся.

Це — згідно зі щоденником. Щоденником Грейс.

Поки всі щось роблять, Місті йде на мансарду, до кімнати, в якій мешкають Грейс і Теббі.. Між іншим, Місті вже зібрала свої речі, а тепер цупить щоденник із кімнати Грейс. Вона несе свою валізу вниз до авто. Місті й досі обсипана висохлим шпалерним клеєм. У волоссі — шматочки блідо-зелених смужок та рожевих троянд.

Книга, яку Грейс завжди читає та перечитує, книга в червоній обкладинці та із золотистим написом на лицевій сторінці, є, згодом, щоденником жінки, яка жила на острові сто років тому. Жінці в щоденнику Грейс — сорок один рік, вона студентка-невдаха, що вивчала живопис. Вона завагітніла і кинула художній коледж, щоб вийти заміж на острові Чекайленд. Вона любила не стільки свого чоловіка, скільки його старі прикраси та мрію про те, що вона житиме у великому кам'яному будинку.

Тут для неї було готове життя, готова роль, у яку треба було просто ввійти. Острів Чекайленд, з усіма його традиціями та ритуалом. І все це у неї спрацювало. Там були відповіді на всі запитання.

Жінка жила досить щасливо, та навіть сто років тому острів уже повнився багатими туристами з великого міста. Нахабними та пожадливіми чужинцями, з достатньою кількістю грошей, щоб скупити все. Якраз тоді, коли їхні родинні гроші добігали кінця, її чоловік застрелився, чистячи свій пістоль.

Жінка захворіла жахливими головними болями, змарніла та вибльовувала все, що з'їдала. Вона працювала покоївкою в готелі, аж поки не перечепилася на східцях і не стала прикутою до ліжка, з однією ногою, поміщеною в масивний гіпсовий зліпок. Потрапивши в пастку і не маючи що робити, жінка почала малювати.

Зовсім як Місті, але не Місті. Копія Місті.

А потім потонув її десятирічний син.

Після ста малюнків талант та ідеї, здавалося, покидають її. Її натхнення вичерпується.

Її почерк розмашистий та довгастиий. Ангел Делапорте назвав би її безкорисливою, турботливою жінкою.

Шкода, що в художньому коледжі не вчать, що за тобою тинятиметься Грейс Вілмот і записуватиме все, що ти робиш. Оберне твоє життя на отаку саму хворобливу писанину. Усе ясно: Грейс Вілмот пише роман, поклавши в його основу життя Місті. Ну, звісно, дещо

вона змінила. Вона подарувала тій жінці трьох дітей. Грейс зробила її покоївкою, а не рознощицею в їдальні. А так усе інше збігається.

До речі, Місті читає всю оцю бздур, чекаючи в черзі на пором у старому «б'юїку» Гарроу.

У книзі йдеться про те, як увесь острів Чекайленд перебрався до готелю і перетворив його на барак. Табір біженців для острівних родин. Родина Гайлендів пере всім білизну. Родина Бертонів для всіх куховарить. Родина Петерсенів скрізь прибирає.

Здається, в усьому цьому немає жодної оригінальної ідеї.

Лише читаючи оце лайно, Місті, можливо, втілює його в життя. Самореалізує пророцтво. Починає вживатися в чиєсь уявлення про те, яким має бути її життя. Але сидючи собі в авто, вона не може відірватися від щоденника.

У романі Грейс оповідачка знаходить щоденник. Знайдений щоденник, здавалося, повторює її власне життя. Вона читає, як її мистецьким творам влаштували потужну презентацію. У вечір, коли відкрилася виставка, готель повниться туристами.

Між іншим, милий, любий Пітере, якщо ти вже вийшов із коми, то оцей щоденник може тебе знову в неї ввергнути. Простий факт полягає в тому, що Грейс, твоя мати, пишучи про твою дружину, виставляє її якоюсь питущою шльондрою.

Мабуть, отак почувалася і Джуді Гарланд, коли вона читала «Долину Ляльок».

Тут, у черзі на поромній пристані, Місті чекає, щоб потрапити на материк. Сидючи тут, в авто, у якому майже загинув Пітер, чи майже втік, майже покинувши її, Місті чекає в нетерплячій черзі відпочивальників. Її валіза запакована і лежить у багажнику. А в ній — біле атласне плаття.

Так само, як і твоя валіза була в багажнику.

Саме, на цьому місці і закінчується щоденник. Останній запис — якраз перед мистецькою виставкою. А після нього... нема нічого.

Просто щоб тобі не було незручно за себе, Місті покидає твою дитину так, як і ти покидав їх обох. Ти і досі одружений з боягузкою. Так само, як вона збиралася тікати, коли їй здалося, що бронзова статуя ось-ось уб'є Теббі — єдина особа на острові, на яку Місті не начхати. Не Грейс. Не відпочивальники. Немає тут нікого, кого Місті хотілося б урятувати.

Окрім Теббі.

Двадцять шосте серпня

Між іншим, ти *все одно* — такий же всраний і боягузливий мудак, як і був. Ти егоїстичний, мерзенний, лінивий і безхребетний гівнюк. Так, звісно, ти збирався порятувати свою дружину, але ж ти збирався також її кинути. Ну ти й гандон, скажу тобі! Та ще й з пошкодженим мозком! Мій дорогий, милий бовдуре.

Але тепер Місті достеменно знає, як ти почувався.

Сьогодні — твій 157-й день у вегетативному стані. А для неї — перший.

Сьогодні Місті їде три години на авто, щоб побачити тебе та посидіти на твоєму ліжку.

Між іншим, Місті питає тебе: «Чи гарно вбивати чужих людей, щоб зберегти спосіб життя тільки тому, що таким життям живуть люди, яких ти любиш?»

Точніше, *вважав*, що любиш.

Від того, що дедалі більше людей приїждять на острів кожного літа, ти бачиш дедалі більше сміття. Запасів свіжої води стає дедалі менше. Але ж ти не можеш зупинити зростання. Це не по-американськи. Це егоїстично. Це тиранічно. Це лиходійно. Кожна дитина має право на життя. Кожна особа має право жити, де вона може собі дозволити. Ми маємо право прагнути щастя, куди б ми не поїхали, полетіли, попливли, маємо право за ним ганятися та його вистежувати. Коли надто багато людей кинуться гуртом в одне місце, то вони його зруйнують; але ж то система стримувань і противаг, і саме таким чином саморегулюється ринок.

Тому руйнація тієї чи іншої місцини — це єдиний спосіб її врятувати. Ти мусиш зробити так, щоб в очах світу навколо вона була жахом.

Ніякого ОАС не існує. Є лише люди, що борються за збереження свого світу від нашествия ще більшої кількості людей.

Якась частина Місті ненавидить цих людей, що приїждять сюди, — загарбників, невірних, які набиваються сюди юрмою, щоб знищити її спосіб життя. Усі ці чужинці, що тягнуть сюди за собою свої невдалі шлюби, своїх прийомних дітей, свою наркозалежність та подвійну

мораль і свої дуті й фальшиві символи соціального статусу — не таких друзів бажала Місті для своєї дитини.

Твоєї дитини.

Вашої дитини.

Щоб урятувати Теббі, Місті може дозволити трапитися тому, що трапляється завжди, Місті просто може дозволити, щоб це трапилося знову. Художня виставка. Хоч там як, вона дозволить отому острівному міфу йти своїм ходом. І, можливо, Чекайленд буде врятований.

«Ми повбиваємо всіх Божих дітей, щоб урятувати своїх».

А може, вони спроможуться дати Теббі щось більше, ніж майбутнє без турбот, життя спокійне, тихе і безпечне.

Сидячи отут із тобою, Місті нахиляється і цілує твій одутлий червоний лоб.

То нічого, що ти її ніколи не кохав, Пітере. Зате Місті тебе кохала.

Хоча б за те, що завдяки тобі вірила, що стане великою художницею, спасителькою. Стане кимось більшим, ніж технічним ілюстратором чи оформлювачем реклами. Навіть більшим, ніж просто людиною. І за це Місті тебе кохає.

Ти це відчуваєш?

Між іншим, їй дуже шкода Ангела Делапорте. Місті шкода, що тебе зростили в такій мудацькій легенді. Вона шкодує, що взагалі тебе зустріла.

Двадцять сьоме серпня — Місяць-МОЛОДИК

Ґрейс крутнула рукою у проміжку між ними — нігті на її пальцях зубчасті та жовті під шаром прозорого лаку — таї й каже:

— Місті, люба, повернися так, щоб я бачила, чи добре сидить сукня на спині.

Щойно Місті зустрілася з Ґрейс увечері перед художньою виставкою, як та одразу ж заявила:

— Я так і знала, що ця сукня сидітиме на тобі прекрасно.

Це в старому будинку Вілмотів на Березовій вулиці. Там одвірок до її колишньої спальні заліплений широкою смугою прозорого пластику та поліцейською жовтою стрічкою. Послання нащадкам, уміщене в капсулу. Подарунок майбутньому. Крізь пластик видно, що матраци щезли. З торшера зник абажур. Над бильцем ліжка стіна спаплюжена якимось написом, зробленим чорною спреї-фарбою. Почерк кров'яного тиску. На дверній рамі та підвіконні біла фарба вимазана чорним порошком для виявлення відбитків пальців. Глибокі свіжі сліди від пілососа пересікають килим. Невидимі часточки мертвої шкіри Ангела Делапорте — усе це всмоктали для ДНК-аналізу.

Твоя колишня спальня.

На стіні над порожнім ліжком — зображення антикварного крісла, що його намалювала Місті. Її погляд зосереджується на мисі Чекайленд-Пойнт. Галюцинація — статуя, що йде її вбити. Уся забризкана кров'ю.

Коли Ґрейс увійшла до її спальні потойбіч коридору, Місті каже, щоб та не здумала викидати коники. Полісмени з материка чекають на них в авто, припаркованому біля будинку. Якщо Місті не з'явиться через десять хвилин, то вони увійдуть до будинку і зчинять стрілянину.

А Ґрейс сидить на лискучому ослінчику з рожевою оббивкою перед своїм великим туалетним столом. На його скляній поверхні розкладені пляшечки з парфумами та коштовності, її дзеркальце зі срібним руків'ям та гребінці.

Подарунки на пам'ять від колишнього багатства.

І Грейс каже:

— Tu es ravissante ce soir. Ти сьогодні така гарненька.

Тепер у Місті є вилиці — о! І ключиці. Її плечі — кістляві, та білі, вони випинаються, як вішалка для одяжі, із сукні, яка була її весільною сукнею в попередньому житті. Сукня спадає від вирізу На плечі, а білий атлас, забраний складками, вже обвис і пішов хвильками відтоді, як Грейс обміряла її лише два дні тому. Чи два тижні? Її ліфчик та труси стали на неї такими великими, що Місті вирішила обійтися і без них. Місті майже така ж худюча, як і її чоловік — змарнілий скелет, крізь який машини прокачують повітря та вітаміни.

Худа, як ти.

Її волосся тепер довше, ніж до нещасного випадку з коліном. Її шкіра знебарвлена до блідості від тривалого перебування у приміщенні. Місті має талію та впалі щоки. У Місті тепер одинарне, а не подвійне підборіддя, а її шия — худа й довга, з мотузочками м'язів.

Вона доголодувалася до того, що її зуби та очі здаються гігантськими.

Перед сьогоднішньою вечірньою виставкою Місті зателефонувала в поліцію. І не просто детективу Стілтону, Місті зателефонувала ще й до державної патрульної служби та до ФБР. Місті повідомила, що ОАС збирається вчинити напад на художню виставку та на готель «Чекайленд». Після цього Місті покликала протипожежну службу. Сказала їм, що десь близько сьомої — сьомої тридцять вечора на острові станеться катастрофа. Залучіть машини швидкої допомоги, сказала їм вона. Потім вона подзвонила телевізійникам-новинарям і сказала, щоб вони відправили на острів найбільшу та найпотужнішу трансляційну автостанцію, яка тільки в них є. Місті обдзвонила радіостанції. Вона покликала всіх, окрім бойскаутів.

У спальні Грейс Вілмот, в отому будинку зі спадщиною імен та століть, зафіксованою на зворотному боці вхідних дверей, Місті каже Грейс, що її план на сьогоднішній вечір зруйновано. Пожежники та поліція. Телекамери. Місті запросила на острів увесь світ, і увесь світ буде присутнім у готелі на відкритті виставки.

А Грейс, чіпляючи сережку на вухо, дивиться на відображення Місті у дзеркалі й каже:

— Звісно, що покликала, але ти їх покликала востаннє.

І Місті питає Грейс:

— Що значить — *востаннє*?

— Ми дуже шкодуємо, що ти це зробила, — відказує Грейс. Пригладивши волосся долонями своїх грудкуватих старечих рук, вона веде далі: — Ти лише зробиш загальну кількість загиблих більшою, аніж потрібно.

Але Місті каже їй, що загиблих не буде. Місті розповідає, як вона поцупила щоденник.

А голос ззаду неї мовить:

— Місті, ти не можеш поцупити те, що вже належить тобі.

Голос позаду неї. Чоловічий голос. Це — Гарроу, Гаррі, батько Пітера.

Твій батько.

На ньому смокінг, його сиве волосся причесане короною на квадратній голові з гострим носом та з гострим випнутим підборіддям. Чоловік, яким мав стати Пітер. З рота у нього йде запах. Руки, що зарізали Ангела Делапорте в її ліжку. Руки, що попалили будинки, які розписав ізсередини Пітер, намагаючись попередити людей за межами острова.

Чоловік, який намагався убити Пітера. Убити тебе. Свого сина.

Він стоїть у коридорі, тримаючи за руку Теббі. Руку твоєї доньки.

До речі, здається, що минула ціла вічність відтоді, як Теббі полишила її. Кинула її руку, щоб схопити холодну руку чоловіка, якого Місті визнала за вбивцю. Статуя в лісі. Старий цвинтар на місі Чекайленд-Пойнт.

Руки Грейс устромлені ліктями в повітря, вона застібає на шії перлове намисто і каже:

— Місті, люба, ти ж пам'ятаєш свого свекра?

Гарроу нахилиється і цілує Грейс у щоку. Випрямившись, він мовить:

— Звісно, що пам'ятає.

З рота у нього тхне.

Грейс виставляє вперед руки і, роблячи в повітрі хапальні рухи пальцями, каже:

— Теббі, йди поцілуй мене. Уже час дорослим іти на свій прийом.

Спочатку Теббі. Потім Гарроу. Шкода, що в художньому коледжі не вчать, як поводитися, коли оживають померлі.

Місті каже, звертаючись до Гарроу:

— А хіба вас не піддали кремації?

Гарроу піднімає руку і дивиться на свого годинника. Та й каже:

— Принаймні не в наступні чотири години.

Струснувши рукою, щоб сховати годинник, він каже:

— Ми хотіли б представити тебе натовпу. Ми сподіваємося, що ти скажеш кілька вітальних слів.

Але Місті каже, що вона сама знає, що скаже всім прибулим. Тікати. Залишити острів і ніколи на нього не повертатися. Те, що намагався сказати Пітер. Місті скаже їм, що один чоловік загинув, а другий лежить у комі через одне безумне острівне прокляття. У ту мить, коли її випустять на сцену, вона закричить: «Пожежа!» Вона зробить усе можливе й неможливе, щоб очистити приміщення.

Теббі підступає до Грейс, яка сидить на туалетному стільчику. І Грейс каже:

— Нам для щастя більше нічого й не треба.

Гарроу каже:

— Місті, люба, поцілуй свою свекруху. — І каже: — Будь ласка, вибач нас. Після сьогоднішнього вечора ми тобі більше не набридатимемо.

Двадцять сьоме серпня... 3

ПОЛОВИНОЮ

Те, як Гарроу розповів Місті. Те, як Гарроу пояснив їй острівну легенду, значить, що вона *не може* не прославитися як художниця.

Вона приречена на успіх. Її талант — це її прокляття. Життя після життя.

Вона була Джотто ді Бондоне, потім Мікеланджело, потім — Яном Вермеером.

А може, Місті була Яном ван Ейком, і Леонардо да Вінчі, і Дієго Веласкесом.

А потім — Маврою Кінкейд і Констанцією Бертон.

А тепер вона — Місті-Мері Вілмот, але змінюється лише її ім'я. Вона ж завжди була мистцем. І завжди ним буде.

Одного не вчать у художньому коледжі: що прожити життя — це виявити, ким ти насправді була.

Між іншим, усе це каже Гарроу Вілмот. Схиблений убивця, батько Пітера. Той Гаррі Вілмот, який переховувався відтоді, як Пітер та Місті одружилися. Перед тим, як народилася Теббі.

Твій божевільний батько.

Як повірити Гаррі Вілмоту, так Місті — найталановитіша з усіх художників усіх часів.

Двісті років тому Місті була Маврою Кінкейд. Сто років тому вона була Констанцією Бертон. У тому попередньому житті Констанція побачила якусь прикрасу, що її носив один із синів острова під час своєї подорожі Європою. То був перстень, що колись належав Маврі. Випадково він знайшов її та привіз назад, до себе. Після того, як Констанція померла, люди помітили, що її щоденник дуже нагадує щоденник Маври. Їхні життя були дуже схожими, і Констанція рятувала острів так само, як його раніше рятувала Мавра.

Що її щоденник збігається з її попереднім щоденником. Що кожен її щоденник збігатиметься з попереднім. Що Місті завжди рятуватиме острів. Своїм мистецтвом. Оце і є острівна легенда, за словами Гарроу. І все це — справа її рук.

Через сто років, коли їхні статки добігали кінця, вони послали синів острова знайти її. Знову і знову ми повертали її сюди і змушували повторювати своє попереднє життя. Використовуючи фальшиві коштовності як приманку, бо Місті завжди їх розпізнаватиме. Вона їх любитиме, сама не знаючи чому.

Вони, увесь музей воскових фігур острова Чекайленд, усі вони знали, що Місті стане великою художницею. Якщо її належним чином гарненько помучити. Бо ж казав Пітер, що найкраще мистецтво породжується стражданнями. Бо ж казав лікар Туше, що таким чином ми можемо вийти на якесь універсальне натхнення.

Бідолашна маленька Місті-Мері Кляйнман, найталановитіша художниця всіх часів, їхня спасителька. Їхня рабиня. Місті, їхня грошова дійна корова. Така вже в неї карма.

Гарроу розказав, як вони використовують щоденник попередньої художниці для того, щоб дати напрям життю художниці наступної. Її чоловік має померти в одному й тому самому віці. Потім — хтось з її дітей. Вони можуть імітувати смерть, як, наприклад, з Теббі, але у випадку з Пітером — що ж, він сам напросився.

До речі, все це Місті розповідає детективу Стілтону, коли він їде до острова Чекайленд.

У крові Пітера було повно снодійних ліків, які він ніколи не приймав. Неіснуюче свідоцтво про смерть Гарроу Вілмота. Місті каже:

— Напевне, це — результат кровозмішення. Усі ці люди — схиблені психи.

— Це велике благо, — сказав їй Гарроу, — що ти забуваєш.

Після кожної смерті Місті забуває, ким вона раніше була, але остров'яни передають цю історію з покоління в покоління. Вони увесь час її пам'ятають, щоб можна було знайти Місті і повернути назад. На всю решту вічності, кожне четверте покоління, як тільки скінчаються гроші... Коли світ загрожує вторгненням, вони повернуть її назад, і вона врятує їхнє майбуття.

— Так, як ти завжди робила, як ти завжди робитимеш, — сказав Гарроу.

Місті-Мері Вілмот, цариця рабів.

Промислова революція зустрічає ангела-охоронця.

Бідолашна. Місті, конвеєр чудес. Усю решту вічності.

Аристократи до аристократів, це так — між іншим.

Гарроу сказав:

— Ти завжди ведеш щоденник. У кожному перевтіленні. Саме завдяки йому ми і маємо змогу передбачити твої настрої та реакції. Ми знаємо про кожну твою майбутню дію.

Гарроу намотав низку перлин на зап'ястя Грейс і сказав, клацнувши заціпкою:

— Так, ми дійсно хочемо, щоб ти повернулася і розпочала процес, але це не обов'язково значить, що ми хочемо, щоб ти завершила свій кармічний цикл.

У художньому коледжі не вчать, як уникнути процесу реутилізації твоєї душі.

Бо це буде як убивство гуски, що несе золоті яйця. Так, її душа полине до інших пригод, але через три покоління острів знову збідніє. Збідніє і заюрмиться багатими чужинцями.

Періодичне воскресіння. Її власне саморобне безсмертя.

— Узагалі, — сказав Гарроу, — праправнуки Теббі, знайшовши той щоденник, що ти його оце ведеш, визнають його надзвичайно корисним для правильного поводження з тобою наступного разу.

Прапраправнуки Місті.

Користуватимуться її книгою. Оцією книгою.

— О, я пам'ятаю, — мовила Грейс. — Коли ще була маленькою дівчинкою. Ти була Констанцією Бертон, і мені дуже подобалося, коли ти брала мене із собою запускати повітряного змія.

Гарроу сказав:

— Під яким би ім'ям ти не з'являлася, ти — матір усім нам.

Грейс додала:

— Ти і справді всіх нас любила.

А Місті питає в Гарроу:

— Благаю, скажіть, що має статися? Картини вибухнуть? Чи готель рухне в океан? Що? Яким чином вона всіх порятує?

А Грейс струсила по руці свій перловий браслет і сказала:

— Ти не зможеш усіх порятувати.

Більшість великих статків, каже Гарроу, стоять на стражданнях та смерті тисяч людей чи тварин. На таких собі жнивах. Він дає Грейс щось блискучо-золотисте і простягає руку, відтягнувши рукав піджака.

І Грейс, з'єднавши два кінці манжетів, надіває на них запонку і каже:

— Ми щойно винайшли спосіб пожинати багатих людей.

Двадцять сьоме серпня... і три чверті

Біля готелю «Чекайленд» уже чергують машини швидкої допомоги. Бригада новинарів-телевізійників монтує тарілку трансляційної антени на даху свого мікроавтобуса. Дві поліцейські машини стоять уприутул до парадних сходів готелю.

Відпочивальники протискуються крізь припарковані авто. Шкіряні штани та маленькі чорні сукенки. Темні окуляри та шовкові сорочки. Золоті прикраси. А над ними — вивіски та логотипи корпорацій.

Графіті Пітера: «...ваша кров — то наше золото...»

Поміж Місті та натовпом стоїть перед камерою репортер. Позаду нього юрмиться натовп, люди піднімаються готельними сходами і входять до вестибюлю; репортер питає:

— Ми в ефірі? — Потім приставляє два пальці однієї руки до вуха і, не дивлячись в камеру, каже: — Я готовий.

Детектив Стілтон сидить за кермом свого авто, а поруч із ним — Місті. Обидва спостерігають, як Грейс та Гарроу Вілмот піднімаються парадними сходами, причому Грейс підняла і притримує своє довге плаття кінчиками пальців однієї руки. Гарроу тримає її за другу руку.

Місті дивиться на них. Камери теж дивляться на них.

І детектив Стілтон каже:

— Вони не стануть щось учиняти. При такому напливі народу.

Найстарше покоління кожної родини — Бертони, Гайленди та Петерсени — аристократія острова Чекайленд, разом із натовпом глядачів вони входять, високо піднявши голови, до готелю.

Застереження, що його залишив Пітер: «...ми повбиваємо всіх Божих дітей, щоб урятувати своїх...»

Репортер перед камерою піднімає мікрофон до рота і каже:

— Поліція та начальство округи дали добро на вечірній прийом сьогодні на острові.

Натовп зникає в тьмяно-зеленому вельветовому ландшафті вестибюлю, наповнивши лісову галявину посеред полірованих та лакованих дерев. Потужні стовпи світла вриваються в морок, важкі, як

кришталеві люстри. Дивани у формі валунів, порослих мохом. Табірне вогнище, таке схоже на камін.

Детектив Стілтон питає:

— Хочете увійти?

Місті каже, що ні. Там — небезпечно. Вона не збирається повторювати помилку, яку вона завжди робила. Якою б та помилка не була.

Зі слів Гарроу Вілмота.

Репортер каже:

— Сьогодні увечері сюди прибудуть усі великі та маленькі цабе.

Раптом з'являється дівчинка. Незнайомка. Чиясь донька з коротким темним волоссям; вона піднімається сходами до готельного вестибюлю. Блищить її перстень із перидотом. Куплений на гроші, що їх Місті значила з чайових.

Це Теббі. Ясна річ, Теббі. Подарунок майбутттю від Місті. Спосіб Пітера втримати свою дружину на острові. Приманка, щоб заманити її в пастку. Миттєвий зелений спалах — і Теббі зникає всередині готелю.

Двадцять сьоме серпня... і сім ВОСЬМИХ

Сьогодні, у темряві похмурої лісової галявини, серед зеленого вельветового пейзажу у вестибюлі, спрацьовує протипожежна сигналізація. Один довгий пронизливий дзвінок, він виривається з парадного входу так гучно, що репортер аж сіпнувся і скрикнув:

— Здається, у нас неприємності!

Відпочивальники, чоловіки із залيزаним назад волоссям, темним та скучерявленим за допомогою якогось лаку. Жінки — геть усі блондинки. Вони щось вигукують, намагаючись перекричати дзеленчання сигналізатора.

Місті Вілмот, найталановитіший мистець за всю історію людства, продирається крізь натовп. Хапаючи і відтягуючи вбік присутніх, вона пробирається до сцени в «Дерев'яно-золотій їдальні». Відштовхуючи лікті та сраки отих кістлявих чужинців. Уся стіна за сценою задрапірована і готова до відкриття. Фреска, її робота, і досі прихована від очей. Запечатана. Її подарунок майбутттю. Її бомба з годинниковим механізмом.

Її мільйон мазків, належним чином складених докупи. Сеча корів, що їли мангові листки. Чорнильні мішечки каракатиць. Уся ота хімія та біологія.

Її дитина десь тут у натовпі. Теббі.

А сигналізатор дзвенить та дзвенить. Місті ступає на стілець. Потім ступає на стіл, столик номер «шість», де поклали Теббі, коли вона потонула, і де Місті дізналася про те, що Ангела Делапорте зарізали на смерть. Вона стоїть над натовпом, люди на неї дивляться, а чоловіки-відпочивальники весело вишкіряються — Місті не вдягнула ані ліфчика, ані трусів.

Її воскресле весільне плаття зіжмакалося в неї поміж стегнами; Місті вигукує:

— Пожежа!

Обертаються голови. Очі піднімаються на неї. У проході їдальні з'являється детектив Стілтон і починає плисти крізь натовп.

Місті вигукує:

— Геть звідси! Рятуйтеся! — Місті кричить: — Якщо ви тут залишитеся, трапиться щось жахливе!

Застереження — Пітера. Місті поливає ним натовп, як Пітер поливав стіни спреї-фарбою.

«Ми повбиваємо всіх Божих дітей, щоб урятувати своїх».

За нею бовваніє завіса, закриваючи всю стіну, її автопортрет, те, що Місті сама про себе не знає. Те, що вона не хоче знати.

Відпочивальники повитріщалися на неї, поскорочувавши свої зморщувальні м'язи та позсувавши брови. Губи — витягнуті трійчастим м'язом у тонку пряму лінію, опущену на краях.

Дзвінок тривоги дзеленчить, і поки ти не зробила наступного вдиху, стає надворі чути океан, і кожна хвиля сичить та вибухає.

Місті кричить, щоб усі заткнулися і замовкли. І коли вона кричить, вона знає, про що говорить. Вона — найталановитіша художниця всіх часів. Утілення Томаса Гейнсборо, Клода Моне та Мері Кассат. Вона кричить про те, що її душа була і Мікеланджело, і да Вінчі, і Рембрандтом.

Потім якась жінка вигукує:

— Це вона, художниця. Це — Місті Вілмот.

А якийсь чоловік теж вигукує:

— Місті, люба, кінчай цю комедію.

Та сама жінка кричить:

— Опускайте завісу, і по всьому.

Ті чоловік та жінка, що кричали, — це Гарроу та Грейс. Між ними стоїть Теббі, яку вони тримають кожен за руку. Очі Теббі заліплені клейкою плівкою.

— Оті люди, — кричить Місті, показуючи на Грейс та Гарроу. Волосся спадає їй на лоба, і Місті кричить: — Оті лихі люди використали свого сина, щоб я завагітніла!

Місті кричить:

— Вони захопили і утримують мою доньку!

Вона кричить:

— Якщо вам захочеться поглянути, що там, за завісою, то тоді вже буде надто пізно!

І тут детектив Стілтон добирається до стільця. Один крок — і він нагорі. Ще один крок — і він біля Місті на столику номер «шість». За

ними висить важка велика завіса. Правда про все — на відстані лише кількох дюймів.

— Згода, — кричить ще якась жінка. То стара остров'янка Таппер, її черепащача шия обвисла складками на мереживний комірець її плаття. Вона гукає: — Покажи нам, Місті!

— Покажи нам! — гукає чоловік, старий остров'янин Вудс, спершись на свою палицю.

Стілтон потягнувся рукою собі за спину. І каже:

— Вам ледь не вдалося переконати мене в тому, що ви — при здоровому глузді. — І він висмикує з-за спину руку, а в руці — наручники. Він клацає ними, надіваючи їх на Місті, і тягне її геть, повз Теббі із заліпленими очима, повз натовп відпочивальників, що скрушно хитають головами. Повз аристократів з острова Чекайленд. Назад — через лісову просіку зеленого вельветового вестибюлю.

— Моя дитина, — каже Місті. — Вона й досі тут. Нам треба забрати її.

Але детектив Стілтон передає її своєму помічникові в коричневій уніформі та й каже:

— Ваша донька, про яку ви казали, що вона загинула?

Вони імітували її смерть. У всіх на очах, вони лише скульптурні зображення самих себе. Власні автопортрети.

А надворі, біля готелю, біля підніжжя парадних сходів, помічник відчиняє задні дверцята патрульного автомобіля. Детектив Стілтон каже:

— Місті Вілмот, вас заарештовано за спробу вбивства вашого чоловіка, Пітера Вілмота, і за вбивство Ангела Делапорте.

Вона вся була в крові того ранку, коли Ангела зарізали в її ліжку. Ангел ледь не украв у неї чоловіка. І саме Місті знайшла тіло Пітера в авто.

Сильні руки заштовхують її на задне сидіння патрульного автомобіля.

А з готелю доноситься голос репортера:

— Пані та панове, зараз настане мить, коли опуститься завіса.

— Забери її до відділка. Зніми відбитки пальців. Зареєструй її, — каже детектив. І лясає помічника по спині. — А я піду всередину — подивлюся, що то за сенсація така.

Двадцять восьме серпня

Платон стверджує, що ми живемо на ланцюгу в темній печері. Ми прикуті ланцюгом так, що бачимо лише дальню стіну цієї печери. Усе, що ми бачимо, — це тіні, що на цій стіні рухаються. То можуть бути тіні *чогось*, що рухається ззовні печери. То можуть бути тіні людей, прикутих поруч із нами.

Мабуть, усе, що здатен бачити кожен з нас, — це наші власні тіні.

Карл Юнг назвав це своїм тіньовим процесом. Він стверджував, що ми ніколи не бачимо інших. Натомість ми бачимо лише наші власні аспекти, що на них накладаються. Тіні. Проекції. Наші асоціації.

Так само художники давнини сиділи в темній кімнаті і старанно виписували образи того, що знаходилося за маленьким вікном, у яскравому сонячному світлі.

Камера-обскура.

Не чітке зображення, а все перевернуте догори ногами. Спотворене дзеркалом чи лінзою, через які воно проходило. Наше обмежене особисте сприйняття. Наш малесенький масив досвіду та знань. Наша недолуга освіта.

Як спостерігач контролює круговид. Як помирає художник. Ми бачимо те, що бажаємо бачити. Ми бачимо так, як ми бажаємо бачити. Ми бачимо лише самих себе. Усе, що може художник, це дати нам щось таке, на що можна подивитися.

Між іншим, твою дружину заарештували. Але вона спромоглася це зробити. Вони спромоглися це зробити. Мавра. Констанція. І Місті. Вони врятували її дитину, твою доньку. Вона врятувала себе. Вони врятували всіх.

Помічник у своїй коричневій уніформі відвіз Місті через пором на материк. По дорозі він зачитував їй її права. Потім передав іншому помічникові, який зняв із неї відбитки пальців та обручку. Місті і досі у своєму весільному платті; і помічник забрав у неї сумку та туфлі на шпильках.

Уся її дешева біжутерія, коштовності Маври, їхні коштовності — усі вони знову в будинку Вілмотів, у взуттєвій коробці Теббі.

Цей другий помічник дав їй ковдру. Цей помічник — жінка її ж віку, її обличчя — щоденник зморшок, що починаються навколо очей і тягнуться павутинками між носом та ротом. Поглянувши на бланки, що їх заповнювала Місті, ця жінка спитала:

— Так ви — ота художниця?

І Місті відповіла:

— Так, але тільки решту цього життя — і не більше.

Помічниця повела її старим бетонним коридором до металевих дверей. Відмикаючи двері, сказала:

— Світло вимкнене, бо вже був відбій. — Розчинивши металеві двері, вона відійшла убік — і саме там Місті *його* й побачила.

Шкода, що в художньому коледжі не вчать того, що ти завжди в пастці.

Тому, що твоя голова — це печера, а твої очі — вихід із неї. Що ти живеш усередині своєї голови і бачиш лише те, що хочеш бачити. Що ти лише спостерігаєш за тіннями і придумуєш їм таке значення, яке тобі бажається.

Між іншим, він був прямо там. У високому квадраті світла, що падало крізь двері, написаний на дальній стіні маленької камери.

Там був напис: «Якщо ти тут, то ти знову зазнала невдачі». І підпис: «Констанція».

Округлий розмашистий почерк, люблячий та турботливий, як і всі інші зразки її почерку. Тут Місті ніколи не доводилося бувати, але тут вона невпинно опиняється — знову і знову. І саме в ту мить вона чує звук сирени, протяжний і далекий. Помічниця каже:

— Я повернуся, щоб трохи приглянути за вами. — З цими словами вона виходить і замикає двері.

В одній стіні є вікно, надто високо для Місті, але воно, напевне, виходить на океан та острів Чекайленд.

У мерехтливому помаранчевому відблиску з вікна, танцівному світлі та тінях на бетонній стіні навпроти вікна, у цьому світлі Місті дізнається все, що знала Мавра. Усе, що знала Констанція. Місті знає, як усіх їх обдурили. Платон каже, що ми вже все знаємо і нам треба лише пригадати. Це те, що Карл Юнг називає колективним підсвідомим. Місті пам'ятає.

Як камера-обскура фокусує зображення на полотні, як працює ящичний фотоапарат, так і маленьке вікно камери проектує оранжево-

жовте безладдя, фігури з полум'я та тіні на дальню стіну. Усе, що чути, — це сирени, усе, що видно, — це полум'я.

То палає готель «Чекайленд». А в ньому — Грейс, Гарроу та Теббі.

Ти це відчуваєш?

Ми там були. Ми там є. Ми там будемо завжди.

І ми знову зазнали невдачі.

Трете вересня — перша чверть Місяця

Місті паркує авто на мисі Чекайленд-Пойнт. Біля неї сидить Теббі, огортаючи руками урну. Там — її бабуся та дід. Твої батьки. Грейс та Гарроу.

Сидячи поруч із донькою на передньому сидінні старого «б'юїка», Місті кладе руку Теббі на коліно і каже:

— Манюня!

І Теббі повертає голову й дивиться на свою матір.

Місті каже:

— Я вирішила офіційно поміняти наші імена та прізвища. — Місті каже: — Теббі, мені справді треба розповісти людям, що там сталося. Місті стискає худеньке колінце Теббі, біла панчоха ковзає по колінній чашечці, і Місті каже: — Ми можемо поїхати жити до твоєї бабусі в Текумзе-Лейк.

І справді, тепер вони можуть поїхати куди завгодно. Вони знову багаті. Грейс та Гарроу і всі старі острів'яни, вони — залишили їм мільйони, на які застрахували свої життя. Багато мільйонів, вільних від оподаткування та надійно збережених у банку. З процентами достатніми, щоб безбідно жити наступні вісімдесят років.

Пошуковий собака детектива Стілтона через два дні після пожежі врився в гору обгорілої деревини. Перші три поверхи готелю спустошені, залишилися тільки голі кам'яні стіни. Від високої температури бетон обернувся на блакитно-зелене скло. Що там рознюхав собака — гвоздичний одеколон чи каву, але рятувальники знайшли Стілтона, мертвого, у підвалі під вестибюлем. А собака увесь тремтів та обісцявся. Звали його Рудько.

Фото пожежі облетіли весь світ. Тіла жертв, розкладені на вулиці перед готелем. Обвуглені трупи, чорні та зашкарублі, потріскані, а в тріщинах проглядало спечене м'ясо — вологе та червоне. І в кожному знімку, з кожного ракурсу, виднівся той чи інший логотип корпорації.

Кожна секунда відеозйомки демонструє обвуглені скелети, розкладені на автостоянці. Поки що їхня загальна кількість складає сто

тридцять дві людини, а над ними всіма, у тому чи іншому місці відеокадру видніється назва корпорації. Якийсь логотип чи усміхнений талісман. Мультяшний тигр. Малозрозумілий, але оптимістичний девіз.

«Боннер та Міллз — Коли у вас опускаються руки».

«М'ютворкс — Де прогрес не затримується надовго».

Чого ти не розумієш, тому ти можеш надати будь-якого значення.

У кожному випуску новин — якесь острівне авто з шовковим рекламним щитом. На кожному шматку паперового сміття, на стаканчику чи серветці надрукована назва корпорації. Можна прочитати рекламний щит. Остров'яни з рекламними значками на лацканах чи у футболках з рекламою дають інтерв'ю на тлі задимлених трупів. Тепер фінансові служби та телевізійні кабельні мережі і фармацевтичні компанії платять шалені гроші, щоб зняти всю їхню рекламу. Стерти свої назви з острова.

Додайте ці гроші до страховки — і острів Чекайленд тепер багатший, аніж будь-коли.

Сидячи у «б'юіку», Теббі дивиться на свою матір. Дивиться на урну, що тримає у своїх руках. Великий підборідний м'яз розтягує її губи до вух. Щоки Теббі зминаються в подушечки і трохи піднімають нижні повіки. Обіймаючи обома руками прах Грейс та Гарроу, вона — сама собі Мона Ліза. Усміхнена й антична, Теббі каже:

— Якщо ти скажеш, то скажу і я.

Мистецький витвір Місті. Її дитина.

Місті питає:

— Що ти скажеш?

Продовжуючи всміхатися, Теббі відповідає:

— Я підпалила їхнє вбрання. Бабця та дід Вілмоти навчили мене, як це зробити, і я їх підпалила. — Вона каже: — Вони заліпили мені очі, щоб я не бачила і змогла вибратися.

В уривках уцілілого йідео все, що видно, — це дим, що клубочиться з дверей вестибюлю. З моменту розкриття завіси на фресці минуло лише кілька хвилин. Пожежні вриваються всередину і назад не повертаються. З кожною' секундою, позначеною в часовій табличці на відео, пожежа розростається, полум'я пожирає помаранчеві завіски на вікнах. Якийсь полісмен повзе через ганок, щоб зазирнути у вікно. Пригнувшись, він вдивляється всередину. Потім

випростовується на увесь зріст. В обличчя йому валить дим, а полум'я перетворює на смолоскип його одіж та волосся. Але він переступає через підвіконня. Не моргнувши оком. Не зіщулившись. Його обличчя та руки палають. Полісмен усміхається на те, що він узрів усередині, і йде туди, не обертаючись назад.

За офіційною версією, пожежу спричинив камін у їдальні. Готель завжди притримувався тієї традиції, що камін має горіти, хоч якою б теплою не була погода, — ось чому почалася пожежа. Люди загинули за крок від розчинених вікоц. Їхні тіла були знайдені на відстані простягнутої руки від виходу з приміщення. Вони так і померли: повзучи, плазуючи та масово напіраючи до стіни в їдальні, де горіла фреска. До центру пожежі. До *того*, що побачив полісмен у розчинене вікно.

Ніхто навіть і не думав тікати.

Теббі каже:

— Коли мій татко сказав мені тікати разом із ним, то я розповіла бабці. — Вона каже: — Я врятувала нас. Я врятувала майбутнє усього острова.

Дивлячись у вікно, на океан і не дивлячись на матір, Теббі мовить:

— Тому, якщо ти комусь скажеш, — каже вона, — то я потраплю за ґрати. — І додає: — Я дуже пишаюся тим, що зробила, мамо.

Вона дивиться на океан, її очі ідуть за лінією узбережжя до села та до чорної шкаралупи згорілого готелю. Де люди згоріли заживо, прикуті до місця синдромом Стендаля. Фрескою Місті.

Місті трусить доньку за коліно і каже:

— Теббі, я тебе благаю.

Не дивлячись на неї, Теббі простягає руку, відчиняє дверцята авто і виходить.

— Мене звать Табіта, мамо, — каже вона. — Віднині називай мене, будь ласка, моїм повним іменем.

Коли ти гинеш у вогні, твої м'язи скорочуються. Твої руки втягуються, пальці згинаються в кулаки, а кулаки підтягуються до підборіддя. Твої коліна згинаються. Усе це — через жар. Це називається «бійцівська стійка», бо ти скидаєшся на мертвого боксера.

Люди, що загинули в пожежі, люди, що тривалий час перебувають у вегетативному стані, усі вони набувають однакової пози. Такої, як у дитини, що готова з'явитися на світ.

Місті й Табіта йдуть повз бронзову статую Аполлона. Повз лужок. Повз занепалий мавзолей — запліснявілу банківську споруду, вбудовану в схил гори; її залізні ворота прочинені. Усередині — темрява. Вони йдуть аж на край мису, і Табіта — не її донька, а хтось, кого Місті навіть не знає — якась незнайомка, Табіта висипає кожну урну з високої скелі у воду. Довгу сіру хмару того, що було всередині, попіл та пил, віялом розносить вітер. І вона тоне в океані.

До речі, Океанський альянс за свободу більше не робив жодних заяв, і поліція нікого не заарештувала.

Лікар Туше проголосив закриття єдиного громадського пляжу на острові через виниклу небезпеку для здоров'я відпочивальників. Пором став ходити тільки двічі на тиждень, і то лише для мешканців острова. Хоч так, хоч сяк, а острів Чекайленд тепер закритий для сторонніх.

Ідучи назад до авто, вони проходять повз мавзолей.

Теббі... Табіта зупиняється й питає:

— А тепер хочеш зазирнути всередину?

Іржаві залізні ворота прочинені.

І Місті каже:

— Так.

Між іншим, погода сьогодні тиха. Тиха, покірлива і пригнічена.

Один, два, три кроки в темряву — і їх уже видно. Два скелети. Один лежить на долівці, скрутившись на боці калачиком. Другий — сидить, обпершись об стіну. Навколо їхніх кісток вирости мох та плісняві грибки. На стіні блищать струмочки води. Ці скелети — то її скелети, скелети жінок, якими колись була Місті.

Про що Місті дізналася, так це про те, що біль, паніка та відчуття жаху тривають лише хвилину-дві.

Що Місті відчула, так це те, що їй до смерті набридло помирати.

Між іншим, твоя дружина знає, що ти блефував, коли писав, що всі зубні щітки у кожному домі ти засовував собі в дупу. Ти просто хотів, щоб люди вжахнулися і повернулися до реальності. Ти просто хотів вивести їх зі стану їхньої персональної коми.

Місті не пише це для тебе, Пітере, вже не пише.

На цьому острові немає місця, де вона могла б залишити свою історію так, що тільки вона сама змогла б її віднайти. Майбутня вона через сотню років. Її особиста маленька капсула з посланням для

нащадків. Її власна бомба з годинниковим механізмом. Мешканці Чекайленду, вони ж переринуть увесь свій прекрасний острів, кожен квадратний дюйм. Вони знесуть готель, шукаючи її таємниці. У своєму розпорядженні вони матимуть ціле століття, щоб копати та рознюхувати, поки вона не повернеться. Поки вони її самі не повернуть. А потім уже буде запізно.

Усе, що ми робимо, видає нас. Наше мистецтво. Наші діти.

Але ми тут. Ми й досі тут. Що бідолашна й затуркана Місті-Мері Вілмот має зробити — це сховати свою історію так, щоб усім було її видно. Вонаховає її скрізь по всьому світу.

Те, чого вона навчилася, це те, чого вона навчається завжди. Платон мав рацію. Ми всі безсмертні. Ми могли б і не помирати, якби захотіли.

Якби ж вона тільки пам'ятала кожен день свого життя, кожную хвилину свого життя.

10 вересня
1445, проїзд Бей-Сайд Текумзе-Лейк, штат Джорджія 30613
Чакові Палагнкжу, для вручення за адресою:
Даблдей, 1745 Бродвей
Нью-Йорк, штат Нью-Йорк 10019

Шановний пане Палагнюк!

Висловлю здогадку, що ви, мабуть, отримуете багато листів. Я ніколи раніше не писала авторові літературних творів, але я хотіла дати вам можливість прочитати доданий рукопис.

Більшу його частину я написала цього літа. Якщо він вам сподобається, то передайте його, будь ласка, вашому редактору Аарсу Ліндігкайту. Насправді, гроші не є моєю метою. Я просто хочу побачити, що мій твір вийшов друком, щоб його прочитали якомога більше людей. Можливо, це якимось чином надихне хоч одну людину.

Сподіваюся, що цю історію читатимуть багато поколінь і вона залишиться в пам'яті людській. Щоб її прочитало і наступне покоління, а потім — ще одне. Можливо, її прочитає маленька дівчинка через сто років віднині, маленька дівчинка, яка заплющить очі і побачить — побачить так виразно — містечко, де іскряться коштовності та буяє трояндовий сад, містечко, що, як їй здається, її порятує.

Десь, колись ота дівчинка візьме олівець і почне малювати будинок, якого вона ніколи не бачила. Я сподіваюся, що ця історія змінить її життя. Сподіваюся, що ця історія врятує її — оту маленьку дівчинку, — яким би не було її ім'я наступного разу.

Щиро, *Нора Адамс*

Рукопис додається

Про автора

Чак Палагнюк (Charles Michael «Chuck» Palahniuk) (нар. 1962) — сучасний американський український письменник.

Колись батьки взяли його та його сестру на цвинтар, де були поховані його дідусь (він приїхав до Америки з України на початку XX сторіччя) та бабуся. Побачивши на могилах написи "Paula" та "Nick" діти чомусь розсміялися (діти є діти), та з того часу почали вимовляти своє прізвище як "Поланік" або "Паланік". Нині він — один з найпопулярніших авторів у світі, а кожна його нова книжка водночас стає бестселером. У видавництві «Фоліо» виходили друком його романи «Бійцівський клуб», який свого часу призвів до справжнього вибуху у літературному світі, «Рент: усна біографія Бастера Кейсі», «Снаф», «Карлик».

Примітки

1

дороженька. Привіт! (*Ісп.*)

2

Я кохаю тебе (*ісп.*).

3

Коли ми повернемося? (*Франц.*)

4

Через три місяці (*франц.*).

5

Як? (*Ісп.*)

6

Пристрій для створення ескізів. (*Прим, перекладача.*)